Nr 248.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa lönefrågor vid armén och marinen m. m.; given Stockholms slott den 13 april 1922.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

P. Albin Hansson.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 13 april 1922.

Närvarande:

Statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, SVENSSON, HANSSON, LINDERS, SCHLYTER, ÖRNE.

Departementschefen, statsrådet Hansson anför:

Vid anmälan den 7 januari 1922 av frågorna rörande regleringen av utgifterna under riksstatens fjärde huvudtitel för tiden 1 januari—30 juni 1923 erinrade jag därom, att utredning för det dåvarande på-

ginge angående vissa lönefrågor vid armén och marinen, samt förklarade mig hava för avsikt att framdeles under loppet av innevarande års riksdag föreslå avlåtande till riksdagen av proposition i ämnet.

Sedan berörda utredning numera slutförts, anhåller jag att få underställa hithörande frågor Kungl. Maj:ts prövning och att i sammanhang därmed få framlägga förslag angående beräknandet av medelsbehovet å vissa anslag under fjärde huvudtiteln, i vilka olika hänseenden framställningar torde böra, med stöd av 54 § riksdagsordningen, nu göras hos riksdagen.

I. Vissa lönefrågor vid armén och marinen.

Fortsatt provisorisk giltighet av avlöningsreglementet för officerare och underofficerare m. fl.

Den av nästlidet års riksdag beslutade löneregleringen för arméns och marinens personal erhöll allenast för det fast anställda manskapets vidkommande definitiv karaktär. Beträffande officerare och underofficerare med vederlikar ansågs däremot löneregleringen, med hänsyn till den pågående revisionen av vårt försvarsväsende, böra givas en provisorisk natur, i anledning varav det nya avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen av riksdagen antogs allenast provisoriskt för år 1922.

Framställning torde nu böra göras hos riksdagen om förlängd provisorisk giltighet av ifrågavarande avlöningsreglemente under första halvåret 1923, dock från och med ingången av nämnda år med viss ändrad lydelse. Till sistberörda fråga återkommer jag i det följande.

Ifrågasatta jämkningar i lönesystemet. Marinöverläkarens avlöningsförmåner.

Arméns och marinens avlöningssakkunniga.

I det betänkande (del II) med förslag till löneregler för officerare m. fl., som den 10 februari 1921 avgavs av arméns och marinens avlöningssakkunniga och vilket låg till grund för den till 1921 års riksdag avlåtna propositionen (nr 350) i detta ämne, anförde nämnda sakkunniga i fråga om lönebeloppen för överstar (kommendörer), bland annat, följande (sid. 52 och 53).

Vid lönebeloppens bestämmande för, bland andra högre militära beställningshavare, överstar (kommendörer) hade de sakkunniga ansett sig böra söka ledning i det förslag till ordnandet av avlöningsförhållandena för chefer och vissa därmed jämförliga befattningshavare inom den civila

statsförvaltningen, som inginge i den av Kungl. Maj:t till 1921 års riksdag gjorda framställningen om löneregleringen för befattningshavare vid statsdepartement och centrala ämbetsverk. I löneplanen för nämnda verk hade för tjänstemän i chefs eller därmed jämförlig ställning upptagits fyra olika lönegrader, vardera med en löneklass och omfattande i huvudsak följande personal: 1. lönegraden chefer i den dåvarande s. k. lägre överdirektörsgraden, 2. lönegraden chefer i den dåvarande s. k. högre överdirektörsgraden, 3. lönegraden chefer i generaldirektörs ställning samt 4. lönegraden justitieråd och regeringsråd. Med hänsyn till arten och omfattningen av vederbörandes tjänstgöring och tjänsteansvar hade de sakkunniga trott sig finna, att löneförhållandena för överstar (kommendörer) skulle bliva på ett tillfredsställande sätt ordnade, om dessa beställningshavare jämställdes med överdirektörer av lägre grad.

Bland de sakkunniga hade emellertid fråga väckts därom, att för överstarna eller åtminstone viss del av dem, exempelvis cheferna för infanteriregementena samt de större kavalleri- och artilleriregementena m. fl., borde inrättas en särskild lönegrad med belopp mellan avlöningarna för överdirektör av högre och överdirektör av lägre grad. Med hänsyn därtill, att en del överste-(kommendörs-)beställningar vore avsedda för uppehållande inom den militära förvaltningen av vissa befattningar, som i de civila verken tillhörde personal i allenast byråchefs tjänsteställning, och då de arbetsuppgifter, som ålåge en del regementschefer (kommendörer), torde vara mindre omfattande, hade de sakkunniga emellertid icke ansett sig böra ifrågasätta en sådan uppflyttning i avlöningshänseende av ifrågavarande beställningshavare. Icke heller hade de sakkunniga ansett sig böra föreslå en på värdesättandet av de särskilda överste-(kommendörs-)beställningarna grundad uppdelning av dessa beställningar på lönegraden för den lägre överdirektörsgraden och en dylik nyinrättad mellangrad. En sådan åtgärd skulle nämligen innebära en organisationsändring, varom det icke borde tillkomma de sakkunniga att väcka förslag.

På grund av vad sålunda förekommit hade de sakkunniga i sitt förslag till löneplan för officerare upptagit lönen i den för överstar (kommendörer) avsedda 6. lönegraden med samma belopp, som utginge enligt 1. lönegraden för de civila verkscheferna, nämligen å A-ort med 11,580 kronor jämte ortstillägg till belopp av 240 kronor för varje ny ortsgrupp, varigenom lönen på G-ort skulle uppgå till 13,020 kronor.

Särskilt yttrande av vissa bland de sakkunniga.

I fråga om avlöningen till överstar (kommendörer) avgåvo vissa bland de sakkunniga särskilt yttrande, däri framhölls, att de funne det vara tydligt, att vid en löneregleringen en särskild lönegrad icke kunde

inrättas för var och en beställningshavare, vars tjänst med avseende på omfattning och ansvar i något avseende vore avvikande från flertalet sådana beställningshavare, med vilka han dock i stort sett kunde anses likställd. Men å andra sidan syntes avlöningen för en viss lönegrad böra bestämmas så, att den fullt motsvarade vad som kunde anses skäligt för det övervägande flertalet beställningshavare, som hänfördes till ifrågavarande lönegrad. Utav sammanlagda antalet överstar och kommendörer innehade det vida övervägande flertalet regementschefs- och motsvarande befattning. Denna befattning borde alltså vara utgångspunkten för bestämmande av överste-(kommendörs-)gradens avlöning.

De sakkunnigas uttalande, att överste-(kommendörs-)lönen icke ansetts kunna sättas högre än som föreslagits, bland annat, av det skälet, att en del överstebeställningar vore avsedda för befattningar, som i de civila verken tillhörde personal i allenast byråchefs tjänsteställning, syntes reservanterna ganska oegentligt med hänsyn till det ringa fåtal beställningshavare, det här kunde vara fråga om. I själva verket torde hava avsetts tre à fyra militära byråchefer i arméförvaltningen.

Om man sökte jämföra omfattningen av den verksamhet med åtföljande tjänsteansvar, som i de flesta fall tillkomme en regementschef, icke minst med tanke på hans grannlaga ställning såsom chef för stora, sinsemellan ganska olikartade personalgrupper, med motsvarande tjänsteförhållanden för överdirektörer, syntes det reservanterna icke riktigt att jämställa dylik befattnings innehavare med överdirektör av lägre grad, till vilken hänförts cheferna för ämbetsverk med mindre omfattning, under det att sådana överdirektörer, som vore chefer för större verk, placerats i den högre lönegraden. Toges därtill hänsyn till det ekonomiska ansvar, som påvilade regementschef i hans egenskap av beslutande i förvaltningsangelägenheter av betydande räckvidd, borde enligt reservanternas åsikt goda skäl tala för, att han jämställdes med överdirektör i den högre lönegraden. Detta skulle emellertid medföra, att överste (kommendör) bleve i avlöningshänseende likställd med de beställningshavare, som av sakkunniga placerats i 7. lönegraden (inspektören för kavalleriet, kommendanten i Boden och militärbefälhavaren på Gottland), vilket givetvis icke vore önskvärt. En skillnad i avlöningsförmåner av omkring 1,000 kronor, såsom då vore förhållandet, syntes reservanterna fortfarande lämplig. Uppflyttning av sistnämnda beställningshavare till än högre avlöning skulle å andra sidan göra skillnaden mellan dem och generalspersoner (flaggmän) väl ringa. Reservanterna hade nämligen icke ansett sig böra yrka på en uppflyttning av de senare över den av de sakkunniga föreslagna generaldirektörsgraden, oaktat skäl härför icke

skulle, enligt reservanternas förmenande, saknas beträffande vissa av desamma. På grund härav ansåge reservanterna, att överste (kommendör) borde tillerkännas en avlöning, som låge ungefär 1,000 kronor under den av de sakkunniga föreslagna 7. lönegraden (motsvarande högre överdirektörsgrad), d. v. s. ungefär mitt emellan lägre och högre överdirektörsgraderna.

Enligt dessa reservanters förslag skulle avlöningen för överstar (kommendörer) utgöra å A-ort 12,480 kronor, vartill skulle komma ortstillägg med 240 kronor för varje ny ortsgrupp, så att avlöningen å G-ort komme att uppgå till 13,920 kronor.

Yttranden över de sakkunnigas förslag

I avgivna yttranden (se proposition nr 350 sid. 139) över berörda betänkande och förslag yrkades av olika myndigheter beträffande lönebeloppen för överstar och kommendörer, dels att dessa beställningshavare måtte hänföras till 7. lönegraden eller att sådan uppflyttning måtte äga rum åtminstone i fråga om regementschef vid infanteriet, som förordnats att upprätthålla brigadchefsbefattning, dels ock att överstar och kommendörer måtte placeras i den av förenämnda reservanter föreslagna mellangraden mellan 6. och 7. lönegraderna.

Propositionen nr 350 vid 1921 års riksdag.

Vid avlåtande till 1921 års riksdag av ovanberörda proposition (nr 350) yttrade föredragande departementschefen i fråga om avlöningen till överstar och kommendörer, bland annat, följande (sid. 141—142):

Vid bedömandet av frågan om avlöningen för ifrågavarande beställningshavare borde givetvis behörig hänsyn tagas därtill, att befordran från dessa beställningar kunde vinnas till generalmajor (konteramiral) och att beställningarna därför i viss mån vore att betrakta såsom övergångsplatser. Å andra sidan vore emellertid att uppmärksamma, att överste-(kommendörs-)beställningen för det vida övervägande flertalet regementsofficerare utgjorde den slutliga chefsplatsen.

Då man från denna utgångspunkt sökte finna en jämförelse med chefsplatserna inom den civila förvaltningen, ville departementschefen erinra, att enligt det av riksdagen dåmera godkända avlöningsreglementet för befattningshavare vid statsdepartement m. fl. verk de centrala förvaltningsverken med hänsyn till chefsavlöningen indelats i tre grupper med respektive generaldirektör, överdirektör av högre grad och överdirektör av lägre grad såsom chefer. De sakkunnigas förslag att jämställa överste (kommendör) med överdirektör av lägre grad syntes departementschefen icke innebära en tillfyllestgörande värdesättning av de åligganden och det ansvar, som påvilade överste-(kommendörs-)beställningarnas innehavare. Fasthellre torde det kunna ifrågasättas, huruvida icke överste

(kommendör) borde, på sätt av flera militära myndigheter påyrkats, jämställas med överdirektör av högre grad. Departementschefen ville i sådant avseende nämna, att de sakkunniga i sitt den 5 mars 1918 avgivna betänkande i fråga om riktlinjer för en definitiv löneregleringen för arméns och marinens personal anfört, bland annat, att en jämförelse mellan överstar och överdirektörer av högre grad utvisade, att de förra med av de sakkunniga då förslagsvis upptaget avlöningsbelopp skulle ernå en avlöning, ungefär motsvarande sistnämnda överdirektörers. Det borde ock erinras därom, att 1920 års riksdag, efter förslag av Kungl. Maj:t, på försvarsdepartementets stat uppfört två beställningar för chefer för en var av lantförsvarets och sjöförsvarets kommandoexpeditioner, avsedda att bestridas av överste respektive kommendör, med samma avlöning som expeditionschef i statsdepartement, vilken i förutnämnda avlöningsreglemente i lönehänseende jämställts med överdirektör av högre grad. Då departementschefen emellertid ansett sig böra ansluta sig till den av reservanterna bland de sakkunniga gjorda framställningen att för överstarna (kommendörerna) skapa en mellangrad mellan överdirektör av högre och lägre grad med en avlöning, som med 900 kronor överstege avlöningen för sistnämnda befattningshavare, hade det bestämmande skälet för departementschefen varit, att vissa av beställningarna i överste-(kommendörs-)graden icke syntes kunna likställas med överdirektör av högre grad samt att det enligt departementschefens mening jämväl beträffande en del övriga beställningar i denna grad kunde vara tvivelaktigt, huruvida en sådan placering finge anses fullt berättigad. Då departementschefen icke heller funne sig böra föreslå en uppdelning i avlöningshänseende av ifrågavarande beställningar — en åtgärd, vilken i viss mån skulle innebära en organisationsförändring — hade departementschefen stannat vid att förorda reservanternas förslag, vilket syntes väl ägnat att på ett tillfredsställande sätt lösa den föreliggande frågan.

I enlighet med departementschefens hemställan upptog det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget till avlöningsreglemente för officerare m. fl. löner i 6. lönegraden för överstar och kommendörer till belopp, som, i överensstämmelse med vad reservanterna därutinnan föreslagit, avveko från de sakkunnigas förslag på sätt här angives:

	A	B	C	D	E	F	G
De sakkunnigas förslag	11,580	11,820	12,060	12,300	12,540	12,780	13,020
Kungl. Maj:ts »	12,480	12,720	12,960	13,200	13,440	13,680	13,920

Riksdagens beslut.

I skrivelse den 16 juni 1921 (nr 351), däri riksdagen anmälde sitt beslut angående den föreslagna löneregleringen för arméns och marinens

personal, anförde riksdagen, att riksdagen icke ansett sig kunna godkänna det från de sakkunniga avvikande förslaget om höjning av avlöningen till överste-(kommendörs-)graden (6. lönegraden). Riksdagen ville dock icke förneka, att vissa skäl kunde anföras för ett bättre tillgodoseende i avlöningshänseende av vissa överstar och regementschefer, men å andra sidan syntes inga vägande skäl föreligga för att andra överstar, såsom t. ex. byråcheferna å de militära byråerna i arméförvaltningen, samt kommendörerna vid flottan placerades högre än som av de sakkunniga föreslagits. Riksdagen hade alltså ansett sig i denna del böra godkänna det av de sakkunniga framlagda förslaget.

Under den överläggning, som i denna fråga förekom inom riksdagens kamrar, uttalades, bland annat, av en talare i andra kammaren, att det förefölle, som om statsutskottet, vilket haft detta ärende till förberedande behandling, icke varit alldeles främmande för tanken på att det skulle behövas en jämkning i vad som föreslagits, då utskottet nämligen antytt i fråga om överstarnas avlöning, att det kunde vara möjligt, att man skulle komma att behöva dela upp överstegraden i olika lönegrader. Överläggning inom riksdagens kamrar.

Genom brev den 29 juni 1921 uppdrog Kungl. Maj:t åt arméns och marinens avlöningssakkunniga att, bland annat, taga under övervägande, huruvida i anledning av uttalanden av 1921 års riksdag eller under kamrarnas överläggning rörande den militära löneregleringen vissa i löneplanerna för officerare och underofficerare upptagna befattningshavare borde bättre tillgodoses i avlöningshänseende, än enligt nämnda löneplaner skett, samt avgiva därav föranledda förslag. Ytterligare utredning.

Sedermera har genom beslut den 31 december 1921 Kungl. Maj:t förordnat, att, jämte andra i berörda brev den 29 juni 1921 omförmälda uppdrag, det nu ifrågavarande skulle övertagas och slutföras av försvarsväsendets lönenämnd.*)

Vid fullgörande av det lönenämnden sålunda lämnade uppdraget har lönenämnden haft att tillgå särskilda, på framställning från de sakkunniga under hösten år 1921 infordrade yttranden i ämnet från cheferna för general- och marinstaberna. Av dessa yttranden, dagtecknade resp. den 21 och den 24 oktober 1921, inhämtas i huvudsak följande:

*) Försvarsväsendets lönenämnd består av: ledamöter: kanslirådet A. E. M. Ericsson, tillika ordförande, kammarrättsrådet A. G. Afzelius, kamreraren R. C. T. Näsman, ledamöterna av riksdagens andra kammare C. R. Jansson i Falun och P. Nilsson i Bonarp, överstelöjtnanten O. G. Thörnell och styrmannen av andra graden A. G. V. Ericsson; suppleanter: krigsrådet C. E. T. Sterky, kanslirådet J. L. Norrman, t. f. statskommissarien G. A. Bäckström, ledamöterna av riksdagens andra kammare A. Ljungberg i Lysekil och J. Olofsson i Digernäs, kommendörkaptenen av första graden N. E. F. Selander och fanjunkaren E. Nyquist.

Yttrande av chefen för generalstaben.

Chefen för generalstaben har åberopat ett tidigare av honom avgivet utlåtande, däri han gent emot de sakkunnigas majoritet framhållit, att med regementschefsbefattningen följde en verksamhet, som till omfattning och ansvar syntes vara fullt jämförlig med de överdirektörers, vilka såsom chefer för större verk placerats i den högre lönegraden. Skulle emellertid en uppdelning av överstegraden i avlöningshänseende äga rum, syntes beträffande armén den högre avlöningen främst böra tillkomma cheferna för infanteriregementena, de båda större kavalleriregementena samt artilleriregementena, varjämte inspektören för trängen borde hänföras till denna kategori. På nämnda regementschefer vilade ett betydande tjänsteansvar för utbildningen av stora regementen, vartill komme det ekonomiska ansvaret i deras egenskap av beslutande i förvaltningsangelägenheter samt för flertalet infanteriregementschefer även befattning såsom inskrivningsbefälhavare. I frågans nuvarande läge ansåge generalstabschefen särskilt ovannämnda överstar böra komma i åtnjutande av en löneförhöjning, vilken borde bestämmas till 900 kronor för år.

Yttrande av chefen för marinstaben.

Chefen för marinstaben, som i ett tidigare utlåtande anslutit sig till det inom de sakkunniga reservationsvis framförda yrkandet angående avlöningen till överstar (kommendörer), har därutöver anfört, att de befattningar inom flottans kommendörsgrad, vilka i första hand borde i avlöningshänseende bättre tillgodoses, vore varvscheferna vid flottans stationer. Beträffande dessa befattningshavares avlöningsförmåner ville marinstabschefen på det livligaste instämma i ett av avlöningssakkunniga i deras ovanberörda betänkande gjort uttalande därom, att det arbete, som ålåge innehavarna av nämnda befattningar, vore av synnerligen krävande art samt att, även om befattningarnas innehavare åtnjöte kommendörs avlöning, de härigenom icke kunde anses erhålla mot sin ställning såsom ansvariga ledare av driften vid flottans varvs stora anläggningar svarande avlöning.

Till belysande av detta uttalande har marinstabschefen meddelat, *att* kostnaderna för vid Karlskrona varv under ett år utförda arbeten kunna uppgå till 10 miljoner kronor, *att* den på Karlskrona varv sysselsatta personalen kan uppgå till omkring 2,500 man, *att* de örlogsfartyg, för vilkas underhåll m. m. Karlskrona varv har att sörja, till antalet uppgå till över 60 med ett sammanlagt deplacement av över 80,000 ton, *samt att* ungefärliga värdet av statsverkets under varvschefens i Karlskrona förvaltning stående fasta och lösa egendom uppgår till över 126 miljoner kronor.

Av dessa siffror syntes det marinstabschefen otvetydigt framgå, att tilldelandet av särskilt arvode till de beställningshavare, vilka bestrede

varvschefsbefattningarna i Karlskrona och Stockholm, måste såväl med hänsyn till övriga militära beställningshavares löneförmåner som med avseende fästat vid inom den civila förvaltningen i motsvarande fall utgående löneförmåner anses vara synnerligen väl motiverat.

Det funnes emellertid även tvenne andra befattningar inom flottans kommendörsgrad, för vilka en tillökning i avlöningen, enligt chefens för marinstaben förmenande, vore fullt motiverad, nämligen cheferna för underofficers- och sjömanskårerna (kårcheferna). Till belysande härav har marinstabschefen anställt en jämförelse mellan den personalstyrka, varöver en flottans kårchef för befälet, och numerären av den personal, över vilken inom armén officer av överstes grad för befäl. Enligt denna jämförelse är den under en flottans kårchef ställda personalen i medeltal sju gånger större beträffande stampersonalen och avsevärt större i fråga om de värnpliktiga än motsvarande medelnumerär vid arméns regementen.

Vidare har marinstabschefen uttalat, att innehavarna av befattningarna såsom regementschefer vid kustartilleriets båda regementen syntes böra inbegripas bland de regementschefer, beträffande vilka riksdagen ansett vissa skäl föreligga för ett bättre tillgodoseende i avlöningshänseende. Såsom skäl härför anför marinstabschefen, dels att ifrågavarande båda regementschefer tillika bestrede befattningarna såsom artilleribefälhavare i Vaxholms resp. Karlskrona fästning, dels att den mängd materiel av mycket skiftande slag, som förefunnes inom kustfästningarna och med vilken personalen måste utbildas, ävensom kustartilleriregementenas spridda förläggning i hög grad ökade regementschefernas arbetsbörda, dels ock att numerären av under regementscheferna lydande personal vore avsevärt stor.

Slutligen har chefen för marinstaben framhållit, att hans ifrågavarande utredning finge anses utvisa, att flottans varvschefer hade fått sig tilldelade förvaltningsuppgifter av ojämförligt mycket större omfattning än dem, som pålagts regementscheferna vid armén, ävensom att de administrativa uppgifter, som ålåge flottans kårchefer och kustartilleriets regementschefer, vore betydligt mera omfattande än vid arméns regementen. Ett bättre tillgodoseende i avlöningshänseende av vissa överstar vid armén utan att samtidigt avlöningsförmånerna för vissa kommendörer och överstar vid marinen höjdes, skulle därför, enligt marinstabschefens åsikt, innebära en orättvisa mot marinen, som icke kunde anses motiverad.

Försvarsväsendets lönenämnd.

Uti skrivelse den 13 februari 1922 har försvarsväsendets lönenämnd i ämnet anfört följande.

Vid övervägande av det spörsmål, vari lönenämnden hade att på grund av det meddelade uppdraget avgiva utlåtande, hade lönenämnden icke kunnat bortse från den omständigheten, att det nu gällande avlöningsreglementet för officerare och underofficerare m. fl. varit tillämpat allenast sedan ingången av år 1922 och att till följd därav något tillräckligt mått av erfarenhet rörande de nya avlöningsbestämmelsernas verkningar icke kunde läggas till grund för ett eventuellt förslag om ändringar i desamma. Lönenämnden hade funnit det så mycket mera tveksamt, huruvida några dylika ändringar av mera avsevärd omfattning nu borde äga rum, som frågan om vårt försvarsväsendes omorganisation för närvarande vore under utredning och fördenskull varje åtgärd, som kunde anses på ett eller annat sätt föregripa resultatet av denna utredning, givetvis borde så vitt möjligt undvikas. Vad särskilt anginge den ifrågasatta fördelningen på olika lönegrupper av de beställningshavare, som det lönenämnden lämnade uppdraget i främsta rummet torde avse, nämligen överstar och kommendörer, syntes denna fråga knappast kunna frånkännas ett rätt nära samband med det organisatoriska spörsmålet. Under dessa förhållanden hade lönenämnden funnit sig icke vara beredd att för närvarande framlägga något förslag till en dylik omgruppering.

Den ståndpunkt, lönenämnden sålunda ansett sig böra intaga till förevarande spörsmål, innebure tydligtvis icke, att lönenämnden skulle finna sig förhindrad att i enstaka fall, där särskild anledning kunde anses föreligga, ifrågasätta någon mindre jämkning i de gällande avlöningsbestämmelserna. Ett dylikt undantagsförhållande hade lönenämnden ansett vara för handen beträffande två i detta ärende åsyftade befattningshavare, vilka i avseende å arbetsbörda och tjänsteansvar torde böra betraktas såsom relativt särstående, nämligen *de regementsofficerare, vilka placerades såsom varvschefer vid flottans båda stationer.*

Såsom framginge av chefens för marinstaben skrivelse den 24 oktober 1921, hade dessa varvschefer vid löneregleringsfrågans tidigare behandling varit föremål för särskilt beaktande. Lönenämnden tilläte sig i detta sammanhang återgiva vad arméns och marinens avlöningssakkunniga i sitt förut omförmälda betänkande (sid. 106 och 107) anfört beträffande nämnda båda befattningshavare.

De sakkunniga hade funnit, att det arbete, som ålåge innehavarna av nämnda befattningar, vore av synnerligen krävande art. Även om på ifrågavarande befattningar alltid plägade placeras beställningshavare med lön såsom kommendör, d. v. s. enligt 6. lönegraden i den av de sakkunniga föreslagna löneplanen för officerare, kunde befattningarnas innehavare härigenom icke anses erhålla en avlöning, som motsvarade deras ställning såsom ansvariga ledare av driften vid de stora anlägg-

ningar, som tillhörde flottans varv. De sakkunniga hade övervägt olika alternativ för lösningen av förevarande fråga. Så hade, bland annat, under de sakkunnigas överläggningar ifrågasatts, att för varvscheferna borde inrättas särskilda beställningar med lön enligt 7. lönegraden i den för officerare föreslagna löneplanen, varigenom varvscheferna i lönehänseende skulle komma att föras upp i samma ställning som de officerare vid armén, vilka placerats mellan regementscheferna (överstarna) samt arméfördelningscheferna och med dem likställda generalspersoner. Häremot hade emellertid gjorts gällande, att en sådan åtgärd skulle innebära en organisationsändring, varom det icke tillkomme de sakkunniga att väcka förslag. Inrättandet av särskilda beställningar för varvschefsbefattningarna skulle för övrigt medföra den olägenheten, att möjligheten att genom omplacering inom vederbörliga regementsofficersgrader vid varje tillfälle erhålla de lämpligaste krafterna inom flottans officerskår för uppehållande av varvschefsbefattningarna komme att bortfalla. Vidare hade framställts förslag därom, att för varvscheferna borde införas arvoden till sådana belopp, att den sammanlagda avlöningen för vardera av de båda varvscheferna komme att uppgå till 15,000 kronor eller det belopp, vartill avlöningen enligt kommunikationsverkens avlöningsreglemente fastställts för den med varvscheferna jämförlige verkstadsdirektören vid telegrafverket. Ej heller detta förslag hade synts de sakkunniga tillfredsställande. Ett fullständigt likställande i avlöningshänseende av de båda varvscheferna kunde nämligen enligt de sakkunnigas mening icke ifrågasättas, särskilt med hänsyn till den olika omfattningen av de båda varven i Karlskrona och Stockholm. Härtill komme, att det icke synts lämpligt att bestämma arvodet efter en sådan grund, att arvodesbeloppet bleve växlande allt efter storleken av den lön, som tillkomme vederbörande i hans ordinarie beställning såsom kommendör eller kommendörkapten. De sakkunniga hade därför stannat vid att föreslå fixa belopp såsom arvoden för de båda varvscheferna, och hade arvodena ansetts böra bestämmas till 1,800 kronor för varvschefen i Karlskrona och till 900 kronor för varvschefen i Stockholm. Under förutsättning att såsom varvschefer placerades kommendörer samt att nämnda båda orter fortfarande komme att hänföras till ortsgrupperna D, resp. G, skulle sammanlagda avlöningen för varvschefen i Karlskrona komma att uppgå till 14,100 kronor och för varvschefen i Stockholm till 13,920 kronor.

I häröver avgivet yttrande (se prop. nr 350, sid. 204) hade dock stationsbefälhavaren vid flottans station i Stockholm ansett skäl icke föreligga att bestämma de föreslagna arvodena till olika belopp.

Beträffande denna fråga hade föredragande departementschefen (prop. nr 350, sid. 205) anfört, att, ehuru införandet i lönesystemet av nya arvoden borde om möjligt undvikas, han dock icke velat motsätta sig de sakkunnigas förslag om arvoden till, bland andra, de regementsofficerare, som förordnades till varvschefer vid flottans båda stationer, då goda skäl syntes förebragta härför. Den av stationsbefälhavaren vid flottans station i Stockholm gjorda framställning om bestämmande av arvodena till enahanda belopp för de båda regementsofficerare, som placerades såsom varvschefer vid flottans stationer, kunde departementschefen icke understödja. Det syntes nämligen givet, att de väsentligt större anläggningarna å varvet i Karlskrona, där flottans huvudstation vore belägen, och den därmed förenade mera omfattande verksamheten för varvschefen därstädes betingade, att arvodet för nämnda varvschef bestämdes till högre belopp än för varvschefen i Stockholm. Någon anledning att med hänsyn till den av departementschefen förordade höjningen av lönen för beställningshavare i överste-(kommendörs-)graden nedsätta ifrågavarande arvoden under de av de sakkunniga föreslagna beloppen syntes dock icke föreligga.

På grund härav hade i det vid propositionen nr 350 fogade förslaget till stat för flottans officerskår m. fl. uppförts arvoden till varvscheferna vid flottans stationer i Karlskrona och Stockholm till belopp av resp. 1,800 och 900 kronor.

Riksdagen hade emellertid, såsom framginge av dess skrivelse nr 351 (sid. 11), ansett tillräckliga skäl icke föreligga för införande av särskilda arvoden i detta fall.

Ehuru sålunda frågan om tilläggande av särskilda arvoden åt varvscheferna i Karlskrona och Stockholm år 1921 varit föremål för riksdagens prövning, hade dock lönenämnden — särskilt med hänsyn till det uttalande av riksdagen, som föranlett upptagandet av det allmänna spörsmålet om löneförhållandena för beställningshavare i överste-(kommendörs-)graden — ansett hinder icke böra möta att nu taga förevarande, mera begränsade fråga under förnyat övervägande.

Av vad chefen för marinstaben i sin skrivelse den 24 oktober 1921 anfört och i övrigt i ärendet förekommit hade lönenämnden blivit övertygad därom, att starka skäl förelåge för ett bättre tillgodoseende i lönehänseende av de regementsofficerare, vilka placerades såsom varvschefer vid flottans båda stationer. I själva verket torde de tjänsteåligganden, som vore dessa båda befattningshavare anförtrodda, vara till arten och omfattningen närmast jämförliga med dem, som inom den enskilda verksamheten tillhörde cheferna för större industriella verk.

Innan ett tillgodoseende, som nu vore nämnt, eventuellt kunde komma till uttryck genom en organisationsändring, syntes det lönenämnden lämpligast, att för tiden efter 1922 års utgång — därest det nuvarande officersavlöningsreglementet då bleve i huvudsak fortfarande gällande — särskilda arvoden för ifrågavarande två befattningshavare uppfördes å staten för flottans officerskår. Beträffande storleken av sådana arvoden hade nämnden, efter inhämtande av ytterligare upplysningar beträffande omfattningen av den verksamhet, som bedreves vid flottans varv i Stockholm kommit till den uppfattningen, att de ovan angivna, tidigare ifrågasatta beloppen skulle kunna anses lämpliga och att sålunda de särskilda arvodena borde bestämmas för varvschefen i Karlskrona till 1,800 kronor och för varvschefen i Stockholm till 900 kronor för år.

Lönenämnden tilläte sig alltså hemställa om avlåtande till riksdagen av framställning i nu angivet syfte.

Lönenämnden hade i detta sammanhang haft anledning uppmärksamma den löneställning, som från innevarande års början tillkomme en av de civilmilitära beställningshavarna vid marinen, nämligen *marinöverläkaren.* Denne hade förut i lönehänseende varit jämställd med kommendör. Arméns och marinens avlöningssakkunniga hade ansett, att marinöverläkaren fortfarande borde åtnjuta samma avlöning som kommendör och fördenskull hänfört honom till häremot svarande lönegrad i den för civilmilitär personal avsedda löneplanen, eller 15. lönegraden, vilken i de sakkunnigas förslag upptagit enahanda lön som 6. lönegraden i löneplanen för officerare m. fl. Härigenom skulle, anförde de sakkunniga, marinöverläkaren bliva likställd även med den till nyssnämnda 6. lönegrad hänförda marinöverintendenten, som intoge en med marinöverläkaren ungefär likartad ställning, i det båda vore såväl avdelningschefer i marinförvaltningen som chefer för en särskild till flottan hörande kår.

Propositionen (nr 350) till 1921 års riksdag hade, såsom i det föregående nämnts, för de till 6. lönegraden för officerare m. fl. hänförda beställningshavarna upptagit något högre lönebelopp, än som av de sakkunniga föreslagits, och i samband därmed hade gjorts motsvarande jämkning även i löneplanen för civilmilitär personal.

Riksdagens beslut i ämnet hade inneburit, att lönebeloppen för de till 6. lönegraden för officerare hörande beställningshavarna nedsattes till vad av de sakkunniga föreslagits, under det att för 15. lönegraden i löneplanen för civilmilitär personal — till vilken lönegrad ingen annan befattningshavare än marinöverläkaren vore hänförd — de

av Kungl. Maj:t föreslagna beloppen bibehållits oförändrade. Härigenom hade lönen för marinöverläkaren kommit att utgöra 13,920 kronor, men för kommendör i Stockholm 13,020 kronor.

Enligt lönenämndens mening borde det sålunda rubbade förhållandet återställas, och hemställde lönenämnden i sådant syfte, att i det förslag till avlöningsreglemente, som torde komma att föreläggas riksdagen att gälla från ingången av år 1923, lönebeloppen för 15. lönegraden enligt löneplanen för civilmilitär personal upptoges lika med dem, som komme att föreslås för 6. lönegraden enligt löneplanen för officerare m. fl., sålunda — därest beträffande sistnämnda lönegrad någon ändring icke ifrågakomme — med resp. 11,580, 11,820, 12,060, 12,300, 12,540, 12,780 och 13,020 kronor för de olika ortsgrupperna.

Därest denna framställning vunne Kungl. Maj:ts bifall, syntes det tjänstledighetsavdrag, varom förmäldes i 14 § 1 mom. i avlöningsreglementet, böra för civilmilitär personal, tillhörande 28. löneklassen (15. lönegraden), bibehållas vid sitt nuvarande belopp, 10 kronor 50 öre för dag, eller samma belopp, som nu vore stadgat i fråga om officerare m. fl. tillhörande 14. löneklassen (6. lönegraden). I motsatt fall borde givetvis avdraget för civilmilitär personal i 28. löneklassen i någon mån höjas, förslagsvis till 11 kronor 50 öre för dag.

Departementschefen.

Försvarsväsendets lönenämnd har, såsom nämnt, haft i uppdrag att taga under övervägande, huruvida i anledning av uttalande av 1921 års riksdag eller under kamrarnas överläggning rörande den militära löneregleringen vissa i löneplanerna för officerare och underofficerare upptagna befattningshavare borde bättre tillgodoses i avlöningshänseende. Lönenämnden har därvid principiellt funnit förslag om ändringar i hithörande delar av gällande avlöningsbestämmelser icke böra framläggas, men ansett ett undantagsförhållande råda beträffande två befattningshavare, vilka i avseende å arbetsbörda och tjänsteansvar finge betraktas såsom relativt särstående, nämligen de regementsofficerare, vilka placeras såsom varvschefer vid flottans båda stationer. För dem har lönenämnden föreslagit särskilda årliga arvoden av 1,800 kronor för varvschefen i Karlskrona och 900 kronor för varvschefen i Stockholm.

Visserligen har lönenämnden förebragt goda skäl för sitt förslag om avlåtande till riksdagen av framställning i förevarande avseende. Enär emellertid riksdagen så sent som i fjol förklarat sig icke anse tillräckliga skäl föreligga för införande av särskilda arvoden åt varvscheferna, och då det icke kan anses uteslutet, att varvschefernas ställning kan beröras av den förestående omorganisationen av försvarsväsendet,

synes mig framställning i enlighet med lönenämndens förslag för närvarande icke böra avlåtas till riksdagen.

I detta sammanhang har lönenämnden erinrat, att den såväl i arméns och marinens avlöningssakkunnigas förslag till avlöningsbestämmelser som i proposition nr 350 till 1921 års riksdag bibehållna likställigheten i avlöningshänseende mellan 6. lönegraden i löneplanen för officerare (överste, kommendör, marinöverintendent) och 15. lönegraden i löneplanen för civilmilitär personal m. fl. (marinöverläkaren) blivit rubbad genom nämnda riksdags beslut, som inneburit, att avlöningen för berörda 6. lönegrad sänkts från de i propositionen föreslagna beloppen (å G-ort 13,920 kronor) till de belopp, de sakkunniga förordat (å G-ort 13,020 kronor), medan motsvarande ändring ej vidtagits i de för omförmälda 15. lönegrad i propositionen föreslagna beloppen (å G-ort 13,920 kronor). Lika med lönenämnden anser jag det rubbade förhållandet mellan nämnda båda lönegrader böra återställas på så sätt, att 15. lönegraden i löneplanen för civilmilitär personal m. fl. för tiden från och med 1923 års ingång upptages med följande lönebelopp för de olika ortskategorierna, nämligen resp. 11,580, 11,820, 12,060, 12,300, 12,540, 12,780 och 13,020 kronor.

Reglering av vissa arvoden m. fl. ersättningar till personal vid försvarsväsendet.

Arméns och marinens avlöningssakkunnigas betänkande och förslag.

I sitt den 10 februari 1921 avgivna betänkande med förslag till löneregler för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen upptogo arméns och marinens avlöningssakkunniga i en särskild avdelning (sid. 91—104) till behandling frågan om reglering av vissa, enligt äldre avlöningsbestämmelser till arméns och marinens personal utgående arvoden och ersättningar.

Härvid framhöllo de sakkunniga till en början, att arvoden i stor omfattning vore anvisade på olika av Kungl. Maj:t och riksdagen fastställda stater under fjärde huvudtiteln (avdelningarna för lantförsvaret, respektive för sjöförsvaret) ävensom att till förhöjning av vissa bland dessa arvoden från och med år 1918 utginge särskilda belopp jämlikt Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut rörande tillfällig löneförbättring till viss personal vid armén och marinen.

En annan del av de nu utgående arvodena — anförde vidare de sakkunniga — hade icke fastställts på nämnda sätt, utan reglerats genom beslut allenast av Kungl. Maj:t, varvid emellertid grunderna för

arvodenas bestämmande i vissa fall underställts riksdagens prövning eller eljest bragts till riksdagens kännedom. Sedan vid 1919 års riksdag beslutats ändrad uppställning av de olika riksstatsanslagen beträffande lantförsvaret, vore sistnämnda slags arvoden vid armén från och med år 1920 upptagna på en särskild förteckning över i stat icke uppförda arvoden, en förteckning, vilken årligen delgåves riksdagen i samband med beräkningen av anslaget till avlöning åt personal vid staber och truppförband m. fl. Motsvarande anordning vore, enligt vad som meddelats i statsverkspropositionen till 1921 års riksdag, avsedd att från och med år 1922 vinna tillämpning rörande sådana arvoden vid sjöförsvaret, vilka icke blivit upptagna i av Kungl. Maj:t och riksdagen fastställda stater.

Vid utarbetandet av sitt förslag till löneregleringen för arméns och marinens personal hade de sakkunniga funnit, att frågan om reglerandet av sistnämnda slag av arvoden icke vore av den art, att den kunde anses falla inom ramen för det åt de sakkunniga lämnade uppdraget. De ändringar beträffande dessa arvoden, som vid löneregleringens genomförande eventuellt kunde befinnas erforderliga, syntes i stället enligt de sakkunnigas mening böra av Kungl. Maj:t beslutas, sedan de på stat uppförda arvodena reglerats av Kungl. Maj:t och riksdagen, därvid de grunder, som vid denna reglering blivit tillämpade, torde behörigen beaktas. I samband med avlåtande till riksdagen av proposition rörande löneregleringen för den på stat uppförda personalen syntes emellertid vid beräkningen av vederbörliga avlöningsanslag böra tagas hänsyn till de arvodesökningar, som kunde ifrågakomma för den på arvodesförteckningarna uppförda personalen.

De sakkunnigas utredning och förslag i nu förevarande hänseende hade alltså, med allenast visst undantag, begränsats till de arvoden, vilka utginge enligt de för år 1921 gällande, av Kungl. Maj:t och riksdagen fastställda staterna.

Med hänsyn till arten och ändamålet med de arvoden, vilkas reglerande sålunda upptogs till behandling av de sakkunniga, funno de sakkunniga, att arvodena kunde uppdelas på följande fyra grupper:

A. Arvoden, som utöver avlöningen för vederbörlig tjänstegrad (tjänsteklass) utgå till vissa å stat uppförda beställningshavare och som avse att ersätta ett med beställningarna förenat särskilt ansvar eller eljest möjliggöra avlöningens höjande till skäligt belopp.

B. Arvoden eller motsvarande ersättningar, som utgå för uppehållande av vissa befattningar, vilka icke äro uppförda på stat såsom särskilda beställningar utan avsetts att bestridas av till vederbörande truppförband (kårer) hörande, i de särskilda befattningarna för viss tid

placerade och med deras uppehållande uteslutande sysselsatta officerare, underofficerare eller civilmilitära beställningshavare.

C. Arvoden eller motsvarande ersättningar, vilka utgå för uppehållande av befattningar, som äro avsedda att skötas antingen av officerare, underofficerare eller civilmilitär personal såsom bitjänster vid sidan av deras ordinarie beställningar på aktiv stat eller ock av annan (civil eller pensionerad militär) personal, utan att befattningen tager vederbörandes hela arbetstid i anspråk.

D. Arvoden, som utgå till innehavare av vissa befattningar, vilka taga vederbörandes hela arbetstid i anspråk och för vilka arvodet utgör den enda kontanta avlöningsförmånen på sådant sätt, att avlöningen antingen allenast består i arvodet eller att däri jämväl ingår en eller flera naturaförmåner, såsom bostad, bränsle och lyse samt eventuellt kost.

För bedömandet av frågan, huru vid löneregleringen lämpligen borde förfaras med angivna arvoden eller däremot svarande ersättningar, verkställde de sakkunniga vissa undersökningar. Beträffande resultatet av dessa undersökningar anförde de sakkunniga i betänkandet, att de funnit, att detta spörsmål, som i och för sig vore av en synnerligen komplicerad natur, i vissa avseenden ägde sådant samband med organisationen av försvaret, att dess lösande måste anses falla utom ramen för det åt de sakkunniga lämnade uppdraget. På grund härav hade de sakkunniga ansett sig icke kunna framlägga ett slutgiltigt förslag beträffande frågan om bibehållande eller uteslutande ur vederbörande stater av ifrågavarande arvoden. De sakkunniga hade därför begränsat sig till att dels i ett mindre antal fall föreslå arvodenas ersättande genom särskilda anordningar i samband med löneregleringen, dels ock i andra fall, då en sådan åtgärd funnits vara motiverad av den förbättring av övriga avlöningsförmåner, som löneregleringen skulle medföra för vederbörande arvodestagare, förorda arvodenas (de särskilda ersättningarnas) uteslutande ur lönesystemet utan någon särskild kompensation.

I det stora flertalet fall hade däremot de sakkunniga ansett sig endast kunna föreslå en tillfällig lösning av frågan om arvodenas reglerande. Beträffande de arvoden, som kunde antagas komma att kvarstå efter den förestående omorganisationen av försvaret, hade med vissa undantag föreslagits, att arvodena skulle från och med år 1922 tills vidare upptagas i staterna med belopp, som med omkring 16 procent överstege de tidigare beloppen. Härigenom skulle avlöningen för vederbörande befattningshavare jämlikt grunderna för kommunikationsverkens löneregler bringas upp till prisnivån vid början av 1920-talet. I fråga åter om de arvoden, vilkas fortsatta bibehållande efter försvarets omor-

ganisation syntes mera ovisst, föresloge de sakkunniga, att desamma i 1922 års stater upptoges med oförändrade belopp, med anmärkning att desamma finge utgå med dessa belopp allenast intill dess annorlunda bleve beslutat.

För åskådlighetens skull sammanfattade de sakkunniga sina förslag i två vid betänkandet fogade bilagor (tryckta jämväl såsom bilagor till propositionen nr 350 vid 1921 års riksdag). I anslutning till ovan angivna fyra grupper A—D, å vilka arvodena av de sakkunniga ansetts kunna uppdelas, lämnade de sakkunniga en närmare redogörelse för sina förslag, sådana de tagit sig uttryck i nämnda bilagor, och anförde de sakkunniga härvid, bland annat, följande.

Beträffande först de arvoden, som vore att hänföra under grupp A, avsåge dessa, att på grund av vissa beställningars ansvarsfulla art e. d. bereda deras innehavare ett visst försteg i lönehänseende framför annan personal i samma lönegrad. Den undersökning, de sakkunniga verkställt i förevarande avseende, hade ådagalagt att detta försteg i huvudsak borde bibehållas. För detta ändamål hade i viss mån olika tillvägagångssätt ansetts böra anlitas.

Sålunda hade arvodena till inspektören för kavalleriet, kommendanten i Boden och militärbefälhavaren på Gottland föreslagits skola kompenseras genom dessa beställningshavares hänförande till en särskild 7. lönegrad inom löneplanen för officerare.

De till trängens överstelöjtnanter och majorer utgående arvodena borde enligt de sakkunnigas mening uteslutas ur avlöningssystemet. På grund av det särskilda ansvar, som måste anses påvila såväl nyssnämnda beställningshavare som övriga chefer för särskilt för sig bestående militära kårer och då avlöningen i 4. lönegradens lägsta löneklass, d. v. s. 11. löneklassen av löneplanen för officerare, måste anses vara väl knapp för major, som förordnades i chefsbefattning av nämnda slag, hade emellertid de sakkunniga i 9 § av sitt förslag till avlöningsreglemente intagit en bestämmelse i syfte att sådan major, även om han eljest icke skulle vara berättigad därtill, i allt fall finge åtnjuta lön enligt 12. löneklassen.

Beträffande chefen för krigsskolan, vilken åtnjöte dels lön, som med 500 kronor överstege överstelöjtnats, dels ock särskilda arvoden av sammanlagt 600 kronor för år i hans egenskap av chef för reservofficerskurserna, ansåge de sakkunniga, att han borde såsom ordinarie beställningshavare likställas med överstelöjtnant och hänföras till 5. lönegraden i den av de sakkunniga föreslagna löneplan för officerare. Med hänsyn till vikten av de arbetsuppgifter, som ålåge denne chef och det honom påvilande ansvaret borde han emellertid till förhöjning av den för honom

föreslagna lönen komma i åtnjutande av ett arvode av 2,040 kronor för år räknat, motsvarande den av de sakkunniga föreslagna skillnaden i lön på G-ort för personal i 5. och 6. lönegraderna i nämnda löneplan.

Vidkommande fälttygmästaren hade de sakkunniga, med hänsyn därtill att enligt gällande organisation flertalet av de militära byrącheferna i arméförvaltningen innehade överstebeställningar samt att fälttygmästarens avlöning med inräknande av det nu utgående arvodet endast oväsentligt understege överstes avlöning, funnit skäligt, att fälttygmästarens avlöning genom särskilt arvode bringades upp till ett belopp, motsvarande överstes lön. Detta arvode syntes därför böra bestämmas till samma belopp som nyssnämnda arvode till chefen för krigsskolan eller 2,040 kronor för år räknat.

Vad härefter anginge styresmännen för artilleriets fabriker, hade de sakkunniga ansett, att de för dem avsedda beställningarna borde hänföras till 4. lönegraden och sålunda likställas med majorer. Oavsett den förbättring i lönehänseende, som härigenom skulle komma nämnda beställningshavare till del, borde de emellertid, liksom hittills, genom visst arvode beredas en avlöning, som motsvarade deras krävande befattningar. De sakkunniga hade funnit, att detta syfte skulle på lämpligt sätt ernås, om de nuvarande arvodena å 2,400 kronor bibehölles oförändrade.

Beträffande slutligen de till grupp A hänförliga arvoden, vilka tillkomme innehavarna av vissa läkarbeställningar (överläkaren, tillika chefläkare vid garnisonssjukhuset i Stockholm, överläkaren med bataljonsläkares lön vid samma sjukhus, regements- och bataljonsläkarna i Boden ävensom de marinläkare av 1. graden, som vore sjukhusläkare i Karlskrona) och av fästningsveterinärbeställningen i Boden, ansåge de sakkunniga sig böra förorda deras bibehållande. De skäl, som föranlett dessa arvodens införande, nämligen antingen vederbörliga beställningars betydelse eller — vad anginge den till Boden hörande personalen — behovet att för beställningarnas behöriga rekrytering kompensera den ringa möjligheten att på nämnda ort utöva enskild praktik, syntes även vid löneregleringen böra för ifrågavarande beställningshavare betinga ett försteg i lönehänseende. Vad beträffade arvodenas belopp, syntes däri icke behöva göras annan ändring än som föranleddes därav, att avlöningarna i allmänhet funnits böra höjas med omkring 16 procent för deras uppbringande till prisnivån vid 1920-talets början. I enlighet härmed föreslogo de sakkunniga, att nu förevarande arvoden, samtliga å 1,000 kronor, höjdes till 1,170 kronor för år räknat.

Beträffande härefter de arvoden, vilka av de sakkunniga ansetts böra hänföras till grupp B, anförde de sakkunniga, att dit hörde, vad

armén anginge, exempelvis de arvoden, som utginge till artilleristabs- och fortifikationsstabsofficerare, till adjutanter vid de militära läroverken, till kompanichef, kadettofficerare och vissa lärare vid krigsskolan, till artilleriofficerare vid truppförbanden utom Stockholm, vilka förordnades såsom lärare vid artilleri- och ingenjörhögskolan, och till lärare vid ridskolan. Hit vore vidare att räkna de särskilda ersättningar, som i form av fyllnad till fanjunkares dagavlöning utginge till sergeanter, vilka placerades såsom skrivbiträden vid arméfördelningarnas expeditioner, resp. vid kommendantens i Boden expedition, eller som kommenderades såsom biträden hos regementsintendenter.

Beträffande marinen hörde till förevarande grupp av arvoden exempelvis följande ersättningar, nämligen: det årliga tillägg till fasta lönen å 2,000 kronor, som utginge till beställningshavare med lägre lön än flaggmans i de fall, då sådan beställningshavare förordnades såsom chef för marinförvaltningen eller för marinstaben, såsom stationsbefälhavare eller såsom högste befälhavare över kustflottan; det arvode å 3,000 kronor, som utginge till beställningshavare, vilken vid placering såsom stationsbefälhavare i Karlskrona förordnades att samtidigt uppehålla ämbetet såsom befälhavande amiral därstädes; arvoden till adjutant och vissa kadettofficerare vid sjökrigsskolan; arvode till torpedingenjör, vilken placerades såsom föreståndare för torpedverkstaden i Karlskrona; arvode till den marinläkare av 1. graden, vilken placerades å Oscar-Fredriksborg; samt arvoden åt underofficerare, vilka vid flottans stationer placerades såsom tillsyningsmän för därvarande häkten och arrester.

I fråga om reglerandet av ifrågavarande till gruppen B hänförliga arvoden anförde de sakkunniga i huvudsak följande. Frågan om dessa arvodens bibehållande i eller uteslutande ur lönesystemet stode i nära samband med försvarets blivande organisation. På grund härav hade ifrågavarande arvoden i de sakkunnigas förslag till största delen föreslagits böra för år 1922 i vederbörande stater uppföras med oförändrade belopp att under samma år utgå, intill dess annorlunda bleve beslutat. De sakkunniga hade härvid tänkt sig, att därest deras förslag till löneregler bleve framlagt för 1921 års riksdag och av riksdagen bifölles, de nuvarande arvodena skulle, oberoende av löneregleringens genomförande, få utbetalas under förra delen av år 1922, intill dess samma års riksdag fattat beslut i anledning av den förnyade framställning i ämnet, som Kungl. Maj:t efter särskild utredning torde komma att till riksdagen avlåta.

Vid tillämpning av det av de sakkunniga förordade förfaringssättet torde, därest nämnda beslut komme att gå i den riktningen, att visst arvode skulle upphöra, böra förutsättas, att redan utbetalt arvode, som

belöpte på tid före beslutets ikraftträdande, icke skulle återfordras av den, som uppehållit vederbörande befattning. Å andra sidan syntes, därest i visst fall utredningen skulle leda därtill, att arvoden funnes böra höjas, sådan höjning icke heller böra vinna retroaktiv tillämpning.

Då de ifrågavarande arvodena alltså icke skulle komma att höjas till belopp, motsvarande prisläget vid 1920-talets början, syntes det möjligen kunna ifrågasättas, att dyrtidstillägg å dessa arvoden borde beräknas efter de grunder, som komme att gälla personal, vilken icke fått avlöningen reglerad efter nämnda prisläge. Med hänsyn därtill att ifrågavarande arvoden i varje fall utginge till beställningshavare, vilkas huvudsakliga avlöning vore avsedd att regleras efter sagda prisläge, torde dock någon särskild grund för beräkningen av dyrtidstillägg å omförmälda arvoden icke böra ifrågasättas.

Vissa av de arvoden, som hörde till den nu omhandlade gruppen, vore emellertid enligt de sakkunnigas mening av den natur, att desamma redan från och med år 1922 borde uteslutas ur resp. stater. Detta vore fallet med de arvoden, som nu utginge till en adjutant, tillika redogörare, vid krigshögskolan, till ytterligare en adjutant därstädes, till en adjutant vid artilleri- och ingenjörhögskolan, till en adjutant vid krigsskolan och till en adjutant vid sjökrigsskolan. De sakkunniga hade för sin del funnit uppenbart, att uppehållandet av dessa befattningar icke kunde erfordra större kvalifikationer än dem, som i allmänhet krävdes av officerare i expeditionstjänst, ävensom att förordnande att uppehålla någon av dessa befattningar snarast syntes vara mindre krävande än förordnande å adjutantsbefattningar vid exempelvis arméfördelningsexpeditionerna, för vilka särskilda arvoden icke vore anslagna. Ett ytterligare skäl för uteslutandet av nu avsedda arvoden låge däri, att personal, som erhölle förordnande å ifrågavarande befattningar, vid bifall till de sakkunnigas förslag, skulle komma i åtnjutande av ersättning för flyttningskostnad vid förflyttning i anledning av förordnandet.

De sakkunniga ansåge vidare, att ur vederbörliga stater borde helt uteslutas de särskilda ersättningar, vilka vore anslagna på staterna för generalitetet och för kommendantskapen i form av fyllnad till fanjunkares dagavlöning för vissa såsom skrivbiträden förordnade sergeanter. Befattningarna i fråga syntes nämligen icke i någon mån erfordra några sådana kvalifikationer, att deras uppehållande gåve anledning till särskild ersättning utöver den lön, som enligt löneplanen tillkomme vederbörande sergeant i den lönegrad, vartill hans beställning vore att hänföra.

Under vederbörligt avlöningsanslag vid lantförsvaret vore särskilda medel anvisade för att bereda sergeanter, vilka kommenderades såsom biträden hos regementsintendenter, fyllnad till fanjunkares dagavlöning.

Enligt upplysningar, som de sakkunniga inhämtat, syntes ifrågavarande befattningshavare i stor utsträckning hava att fullgöra arbete av lika krävande art som fanjunkare. Vid sådant förhållande hade de sakkunniga funnit riktigast föreslå, att ifrågavarande anslagspost bibehölles oförändrad i avbidan på närmare utredning, huruvida den nu medgivna ersättningen borde bibehållas eller bortfalla.

Under staten för intendenturkåren vore vidare uppförd en anslagspost å 15,000 kronor för beredande av dagarvode enligt 42 § i nu gällande avlöningsreglemente till den, som, utan att uppbära lön eller arvode från intendenturkårens stat och utan att vara berättigad till dagtraktamente, tjänstgjorde inom intendenturkåren. Då härmed avsåges att lämna ersättning åt officer eller underofficer, vilken vid förfall för regementsintendent eller förrådsförvaltare förordnades såsom vikarie, ansåge de sakkunniga, att denna ersättning fortfarande borde utgå enligt gällande grunder i avvaktan på närmare utredning i ämnet.

Efter att hava framhållit, att de arvoden och ersättningar, som hörde till grupp C, avsåge befattningar av vitt skilda slag och att ett fullständigt angivande av desamma icke syntes erforderligt, anförde de sakkunniga rörande dessa arvodens reglerande följande.

I olikhet med vad som anförts i fråga om de till gruppen B hänförliga arvodena, syntes någon indragning av förstnämnda arvoden — i den mån vederbörande befattningar vid försvarets omorganisation överhuvudtaget komme att bibehållas — icke kunna ifrågasättas. Vid sådant förhållande syntes i avseende å dessa arvoden böra tillämpas den förut av de sakkunniga angivna huvudregeln, enligt vilken de från och med år 1922 borde upptagas till belopp, som med omkring 16 procent överstege de nuvarande beloppen.

I detta sammanhang hade de sakkunniga ansett sig böra föreslå, att motsvarande avlöningsförhöjning måtte tillerkännas vissa å flottans ecklesiastikstat upptagna befattningshavare, som visserligen icke uppbure arvoden, men vilkas ställning i lönesystemet likväl närmast syntes motsvara den, som intoges av här ifrågavarande personal. Dessa befattningshavare vore regementspastorn vid flottans station i Stockholm, bataljonspredikanten vid samma station samt klockaren vid Skeppsholms församling.

Det nu nämnda förfaringssättet hade de sakkunniga emellertid icke ansett sig böra föreslå för de arvoden, som utginge till de militära beställningshavare på aktiv stat, vilka såsom bitjänster uppehölle befattningar av den beskaffenhet, att deras bibehållande kunde antagas bliva beroende på resultatet av den pågående utredningen rörande omorganisationen av försvaret. Hit hörde exempelvis arvodena till de regements-

chefer vid infanteriet, som förordnades såsom brigadchefer, samt arvodena till flertalet lärare vid de militära läroverken. En ytterligare avvikelse från berörda huvudregel om arvodenas höjande borde enligt de sakkunnigas mening äga rum beträffande avlöningen åt vissa ecklesiastika befattningshavare, nämligen garnisonspastorn å Karlsborg, organisten därstädes samt kyrkvaktaren vid amiralitetsförsamlingen i Karlskrona. Frågan om höjning av den av statsmedel utgående avlöningen till omförmälda befattningshavare syntes böra upptagas endast i samband med eventuella ändringar i gällande lönekonventioner. Beträffande nu nämnda arvoden hade de sakkunniga därför funnit sig böra föreslå tillämpande av samma förfaringssätt, som förordats beträffande de till gruppen B hörande arvodena, eller att de borde utgå med oförändrade belopp under år 1922, intill dess annorlunda bleve beslutat av Kungl. Maj:t och riksdagen. I fråga om grunderna för beräkning av dyrtidstillägg å sagda arvoden ansåge de sakkunniga, att ovan gjorda uttalanden beträffande de till gruppen B hörande arvodena i allmänhet borde äga motsvarande tilllämpning.

I ett fall — nämligen i fråga om arvodet till advokatfiskalen vid flottans station i Karlskrona — hade de sakkunniga föreslagit viss ytterligare förhöjning av arvodet. Anledningen härtill hade varit, att arvodet för denne tjänsteman ansetts böra ställas i visst förhållande till arvodet för advokatfiskalen i marinförvaltningen, vilken tillika hade att förrätta advokatfiskalsgöromålen vid Stockholms station. Då sistnämnda arvode, 3,000 kronor, i statsverkspropositionen till 1921 års riksdag föreslagits skola höjas till 4,000 kronor, hade det ansetts skäligt, att advokatfiskalens vid Karlskrona station arvode höjdes från 2,500 kronor till 3,000 kronor.

Beträffande slutligen arvodena under grupp D framhöllo de sakkunniga, att dessa tillkomme flertalet bland de befattningshavare vid försvarsväsendet, som inom den civila förvaltningen vore att hänföra till ständigt tjänstgörande, icke ordinarie personal. I stor utsträckning uppehölles ifrågavarande befattningar av pensionerade militära beställningshavare eller annan personal i reserven, men i övrigt toges för deras uppehållande i anspråk civil personal. Av sistnämnda personal vore en stor del kvinnlig.

Såsom exempel på olika dylika befattningar vid armén resp. marinen anfördes av de sakkunniga följande.

1) Arvodestagare vid armén.

Bibliotekarien och aktuarierna vid generalstaben, kommendanten i Stockholm, kommendanten å Karlsborg, rullföringspersonalen (d. v. s. rullföringsbefälhavare, vid Stockholms stads rullföringsområde anställda

rullföringsofficerare samt rullföringsbiträden), redogöraren vid remonteringsstyrelsen, förvaltaren vid ridskolan, förvaltaren samt väbeln vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet, maskinisterna vid de militära undervisningsanstalterna, personalen vid arméns sjuksköterskekår samt slutligen all icke-ordinarie personal vid garnisonssjukhusen i Stockholm, i Boden och å Karlsborg, nämligen dels vissa läkare och annan manlig sjukvårdspersonal (underläkare, apotekare m. fl.), dels viss förvaltningspersonal (sjukhusväblar, förrådsförvaltare, maskinister m. fl.), dels slutligen husmödrar, översköterskor ävensom kvinnlig betjäningspersonal.

2) Arvodestagare vid marinen.

Bibliotekarien vid marinstaben, portvakten vid sjökrigsskolan samt rullföringspersonalen (d. v. s. sjörullföringsbefälhavare och sjörullföringsbiträden).

Beträffande reglerandet av arvodena under grupp D omnämnde de sakkunniga, att arvodena till extra konstaplar vid fästningspolisen i Boden samt extra mariningenjörer föreslagits skola utgå med belopp, som motsvarade lön i 1. lönegraden i den av de sakkunniga föreslagna löneplanen för civilmilitära beställningshavare, resp. lön i 14. löneklassen i samma löneplan. I fråga om övriga arvoden under förevarande grupp anförde de sakkunniga, att de med hänsyn till de grunder, efter vilka förslaget i dess helhet vore uppgjort, funnit det vara följdriktigt, att den talrika icke ordinarie personal vid försvarsväsendet, som fölle under gruppen, finge sina nuvarande kontanta avlöningsförmåner uppförda till en nivå, som motsvarade prisläget vid början av 1920-talet. Liksom för en del av de arvoden, som hänförts under grupp C, hade de sakkunniga därför i sitt förslag i regel upptagit arvodena inom nu förevarande grupp med belopp, som med omkring 16 procent överstege de nuvarande beloppen. I ett fall hade de sakkunniga ansett sig böra frångå nämnda beräkningsgrund och i stället föreslå en mera väsentlig förhöjning i arvodet. Enligt gällande stat åtnjöte biträdena vid Stockholms stads rullföringsområde ett arvode av 3 kronor 50 öre för dag, medan arvodet åt biträde vid övriga rullföringsområden på fastlandet vore bestämt till allenast 3 kronor för dag. I avseende härå hade 1917 års militära avlöningssakkunniga uttalat, att, då Stockholms lantrullföringsområde hade och borde hava sin expedition förlagd till Stockholm, det syntes kunna ifrågasättas, huruvida icke dess personal borde åtnjuta samma ersättning som personalen vid stadsrullföringsområdet. Bemälda sakkunniga, som i sitt förslag till tillfällig löneförbättring för rullföringspersonalen upptagit sådan löneförbättring till samma belopp för alla rullföringsbiträden, hade vidare framhållit, att vid ett mera definitivt ordnande av rullföringspersonalens avlöningsförhållanden spörsmålet om

utjämnande av ifrågavarande olikhet syntes böra tagas i övervägande. I anslutning härtill och då även sjörullföringsbiträdet i Stockholm tillerkänts det högre dagarvodet, hade de sakkunniga ansett skäligt, att biträdena vid Stockholms lantrullföringsområde måtte komma i åtnjutande av arvode till samma belopp som övriga motsvarande befattningshavare vid rullföringsväsendet, vilka hade sin tjänstgöringsort förlagd till huvudstaden.

De till grupp D hörande befattningshavare syntes, i likhet med icke-ordinarie befattningshavare vid kommunikationsverken, böra i förekommande fall åtnjuta kallortstillägg.

Enligt dittills gällande stater ägde i flera fall vederbörande befattningshavare att efter viss tids tjänst — 5, resp. 10 år — vinna förhöjning i arvodet. Så vore exempelvis fallet med förvaltaren vid ridskolan, översköterskorna vid garnisonssjukhusen samt poliskommissarien i Karlskrona m. fl. Vid beräkningen av de arvodesbelopp, som borde tillkomma dessa befattningshavare, hade de sakkunniga ansett böra förfaras på det sätt, att förhöjning med 16 procent beräknats på det för vederbörlig befattning upptagna slutliga arvodet, varefter begynnelsearvodet, efter förut angiven grund för avjämningen, bestämts till skillnaden mellan summan av dåvarande slutavlöningen och nyssnämnda förhöjning därav, å ena, samt summan av de medgivna arvodesförhöjningarna efter viss tids tjänst, å andra sidan. Enligt de sakkunnigas förslag skulle sagda arvodesförhöjningar fortfarande utgå med oförändrade belopp och efter då gällande tidsintervaller.

Vid föredragning den 8 april 1921 av de sakkunnigas förslag om lönereglering för arméns och marinens personal anförde statsrådet och chefen för försvarsdepartementet i fråga om reglerandet av de på stater under fjärde huvudtiteln uppförda arvodena till statsrådsprotokollet (prop. nr 350 sid. 204 och 205) i huvudsak följande. Propositionen nr 350 vid 1921 års riksdag.

Av de till vissa beställningshavare eller särskilda personalgrupper för det dåvarande utgående arvoden, vilka ej kompenserats genom personalens hänförande till vissa högre lönegrader eller motsvarande åtgärd, skulle enligt de sakkunnigas förslag en del vid löneregleringens genomförande bortfalla, under det andra ansetts böra tills vidare kvarstå och höjas med 16 % samt åter andra, i avvaktan på vidare utredning, skulle tills vidare utgå med oförändrade belopp. Den av de sakkunniga i förevarande avseende verkställda utredningen och därpå grundade förslag hade givit anledning till erinran endast såvitt anginge de arvoden, som enligt de sakkunnigas mening skulle kvarstå oförändrade.

Beträffande åtnjutandet av dyrtidstillägg å sistnämnda slag av arvoden hade de sakkunniga ansett, att dyrtidstillägg å dessa arvoden

borde beräknas enligt grunder, gällande för personal, som fått sin avlöning reglerad efter det normala prisläget vid 1920-talets början. Till stöd härför hade av de sakkunniga anförts, att ifrågavarande arvoden skulle tillkomma beställningshavare, vilkas huvudsakliga avlöning vore avsedd att regleras efter sagda prisläge. Den av de sakkunniga sålunda åberopade omständigheten syntes emellertid icke rättvisligen böra föranleda därtill, att dyrtidstillägget å nämnda, utöver 1914 års prisnivå icke förhöjda arvoden skulle utgå efter lägre beräkningsgrund än den, som enligt allmänna regler för dyrtidstilläggs utgående skulle tillämpas beträffande dessa arvoden.

Under förutsättning däremot, att dyrtidstillägg å ifrågavarande arvoden komme att beräknas enligt allmänna regler, skulle de sakkunnigas förslag om bibehållande tills vidare av dessa arvoden vid oförändrade belopp kunna biträdas. Då emellertid hinder särskilt ur lönetekniska synpunkter syntes möta mot en sådan anordning, varigenom dyrtidstillägg skulle utgå efter olika beräkningsgrunder å skilda delar av samma beställningshavares totalavlöning, hade departementschefen i stället ansett sig böra föreslå, att även förevarande arvoden tills vidare höjdes med omkring 16 %. Härtill hade funnits så mycket större anledning, som de arvoden, vilkas indragning ej ansetts påkallad redan i samband med löneregleringens genomförande, icke borde, innan resultatet av en slutlig utredning i ämnet förelåge, regleras på sådant sätt, att en minskning i vederbörande arvodestagares inkomst av arvodet komme att uppstå.

Nu avsedda arvoden utgjordes, som av det föregående framginge, av sådana, som utginge till vissa stabsofficerare (vid artilleristaben och fortifikationsstaben), till lärare vid militära högskolor och vissa andra militära läroanstalter, till såsom brigadchefer förordnade regementschefer vid infanteriet m. fl. Däremot torde någon anledning icke förefinnas att föreslå höjning av de särskilda ersättningar, som nu utginge för beredande dels av fyllnad till fanjunkares dagavlöning för sergeanter, kommenderade såsom biträden hos regementsintendenter, och dels av dagarvode för officerare och underofficerare, vilka, utan att tillhöra intendenturkåren, förordnades att uppehålla befattning vid denna kår. Dessa ersättningar vore nämligen icke av samma natur som omförmälda arvoden. Icke heller syntes ökning böra äga rum av de till vissa ecklesiastika befattningshavare utgående arvoden, vilkas reglering sammanhängde med ändringar i gällande lönekonventioner.

Vad särskilt beträffade arvodena till lärare vid militära högskolor, vore det med hänsyn till de betydande svårigheter, vilka för närvarande mötte att på lämpligt sätt besätta lärarplatserna vid nämnda

högskolor, av synnerlig vikt, att någon nedsättning icke vidtoges av den extra inkomst, som nu i form av arvode utginge till dessa lärare.

I de förslag till stater för arméns och marinens truppförband (kårer), staber, anstalter m. m., vilka förelades riksdagen för fastställelse i samband med löneregleringsförslaget, uppfördes arvoden och ersättningar till vederbörande personalgrupper i allmänhet på sätt, avlöningssakkunniga angivit i bilagorna vid deras betänkande. I enlighet med departementschefens nyss åberopade yttrande förhöjdes dock även flertalet av de arvoden, som enligt de sakkunnigas mening skulle kvarstå oförändrade, med omkring 16 procent.

I förberörda yttrande till statsrådsprotokollet (prop. nr 350 sid. 258) erinrade departementschefen vidare om arméns och marinens avlöningssakkunnigas ovanberörda uttalanden dels rörande beskaffenheten av de arvoden, som vore upptagna på de särskilda »förteckningarna över i stat icke uppförda arvoden m. m.», dels ock därom, att vid beräkning av vederbörliga avlöningsanslag hänsyn borde tagas till de arvodesökningar, som i samband med genomförandet av löneregleringen för arméns och marinens på stat anställda personal kunde böra ifrågakomma för den på arvodesförteckningarna uppförda personalen. I samband därmed, att vissa andra frågor rörande de på arvodesförteckningarna upptagna arvoden anmäldes för 1921 års riksdag, framhöll också departementschefen (prop. nr 350 sid. 275 och 307), att vid beräkningen av vederbörliga anslagsposter hänsyn borde, på sätt de sakkunniga föreslagit, tagas till eventuellt erforderliga arvodesökningar, ävensom att för beredande av de för sådant ändamål erforderliga medel de olika arvodesförteckningarnas slutsummor borde ökas med 16 procent. Slutligen uttalade departementschefen, att det syntes böra ankomma på Kungl. Maj:t att, sedan löneregleringen beslutats, pröva frågor om dylika förhöjningar i arvodena enligt förteckningarna.

1921 års riksdags beslut rörande reglerandet av arvoden m. m.

I skrivelse den 16 juni 1921 (nr 351) anmälde riksdagen sitt beslut rörande Kungl. Maj:ts proposition angående löneregleringen för arméns och marinens personal. Härvid yttrade riksdagen, bland annat, att, vad anginge frågan om särskilda arvoden och ersättningar, riksdagen icke funnit anledning till annan erinran beträffande Kungl. Maj:ts förslag i fråga om redan utgående arvoden, än att de arvoden, som av avlöningssakkunniga ansetts böra utgå med oförändrade belopp, men av Kungl. Maj:t föreslagits till förhöjning, enligt riksdagens mening icke borde utgå på av Kungl. Maj:t föreslaget sätt längre än till den 1 juli 1922. Det

syntes riksdagen önskvärt, att frågan om samtliga arvoden underställdes 1922 års riksdags prövning.

I sin skrivelse den 17 juni 1921 nr 4 A, angående reglering av utgifterna under riksstatens för år 1922 fjärde huvudtitel, anmälde riksdagen vidare, att vad anginge frågan om fastställande av de särskilda staterna, det icke varit riksdagen möjligt att exakt beräkna varje stats slutsumma, sådan den skulle bliva på grund av riksdagens beslut rörande löneregleringen. Riksdagen hade därför ansett sig böra fastställa staterna i överensstämmelse med departementschefens förslag, dock med iakttagande av att de ändringar, som påkallades av riksdagens nyss angivna beslut, överlämnades åt Kungl. Maj:t.

Officersavlöningsreglementets bestämmelser rörande arvoden m. m.

I anslutning till arméns och marinens avlöningssakkunnigas uttalanden rörande reglerandet av de arvoden, vilka av de sakkunniga ansetts hänförliga till grupp A, upptogo de sakkunniga i 31 § av sitt förslag till avlöningsreglemente för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen följande bestämmelse rörande dessa arvoden:

Till innehavare av nedannämnda beställningar utgår enligt av Kungl. Maj:t meddelade närmare bestämmelser, såsom förhöjning av lönen i vederbörlig lönegrad, arvode till följande belopp, nämligen:

vid armén:

till chefen för krigsskolan 2,040 kronor;
till fälttygmästaren 2,040 kronor;
till styresman vid artilleriets fabriker 2,400 kronor;
till regementsläkare i Boden 1,170 kronor;
till bataljonsläkare i Boden 1,170 kronor;
till regementsveterinär i Boden 1,170 kronor;
till överläkare, tillika chefläkare, vid garnisonssjukhuset i Stockholm 1,170 kronor;
till överläkare med bataljonsläkares lön vid garnisonssjukhuset i Stockholm 1,170 kronor; samt

vid marinen:

till marinläkare av 1. graden, som är sjukhusläkare i Karlskrona, 1,170 kronor.

Vad de sakkunniga sålunda föreslagit intogs i det förslag till avlöningsreglemente, som av Kungl. Maj:t underställdes 1921 års riksdag; och då riksdagen häremot icke gjorde någon erinran, återfinnes den av de sakkunniga föreslagna bestämmelsen i det sedermera den 29 juni 1921 utfärdade officersavlöningsreglementet.

Beträffande de av de sakkunniga till grupperna B och C hänförda arvodena framhöllo de sakkunniga, att de visserligen förutsatt, att fastställandet av dessa arvodena skulle ske genom beslut av Kungl. Maj:t

och riksdagen, men att de icke ansett nödigt eller lämpligt, att arvodesbeloppen upptoges i avlöningsreglementet. I anslutning härtill föreslogo de sakkunniga i 32 § 1 mom. av reglementsförslaget följande bestämmelse rörande de till gruppen B hörande arvodena:

För uppehållande, på grund av förordnande eller kommendering, av vissa befattningar kan, i den mån medel för ändamålet finnas på stat uppförda, utgå särskilt arvode utöver lön för vederbörandes egen beställning.

I fråga om de till gruppen C hörande arvodena, i vad de avsågo ordinarie militära och civilmilitära beställningshavare, föreslogs i 32 § 2 mom. följande stadgande:

Till vissa beställningshavare utgår för särskilda uppdrag, vilka äro avsedda att fullgöras vid sidan av egen tjänst, arvode enligt grunder, som i behörig ordning fastställas.

Såsom gemensam föreskrift, avseende såväl det ena som det andra slaget av nu berörda arvoden, föreslogs i 32 § 3 mom. en föreskrift så lydande:

Beträffande tillgodonjutande av arvode, som i denna paragraf avses, skola gälla de närmare bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t.

I fråga om de talrika, å de av Kungl. Maj:t och riksdagen fastställda staterna uppförda arvoden, som voro avsedda att tillkomma icke-ordinarie befattningshavare vid försvarsväsendet och vilka voro hänförliga delvis till gruppen C, men huvudsakligen till gruppen D, föreslogo slutligen de sakkunniga i 39 § av reglementsförslaget följande stadgande:

Till vissa icke-ordinarie befattningshavare utgå arvoden med i vederbörlig stat angivna belopp; och skola beträffande tillgodonjutande av sådant arvode gälla de närmare bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t.

Beträffande slutligen de arvoden, som icke utginge enligt beslut av Kungl. Maj:t och riksdagen, utan allenast uppförts på de särskilda förteckningarna över i stat icke uppförda arvoden, föreslogo de sakkunniga i 40 § av reglementsförslaget en så lydande bestämmelse:

Beträffande övriga icke-ordinarie befattningshavare fastställas grunderna för avlöningsförmånerna av Kungl. Maj:t.

Vad de sakkunniga föreslagit i fråga om 32, 39 och 40 §§ i reglementsförslaget upptogs i den till riksdagen avlåtna propositionen om löneregleringen; och återfinnas de särskilda bestämmelserna i det av riksdagen godkända, av Kungl. Maj:t den 29 juni 1921 utfärdade officersavlöningsreglementet.

Vissa närmare bestämmelser rörande sättet för åtnjutande av arvoden enligt såväl förberörda tre paragrafer som 31 § hava sedermera med-

delats av Kungl. Maj:t genom kungörelsen den 31 december 1921 med vissa tilläggsbestämmelser till, bland annat, nyssnämnda reglemente.

1922 års stater m. m.

Då Kungl. Maj:t jämlikt riksdagens bemyndigande fastställde lönestaterna under fjärde huvudtiteln, blevo de arvoden och ersättningar, vilka de militära avlöningssakkunniga i sitt löneregleringsförslag ansett böra under år 1922 tillsvidare utgå med oförändrade belopp, med allenast de av departementschefen särskilt angivna undantag, upptagna med samma förhöjning, som flertalet övriga arvoden, eller med omkring 16 procent av de tidigare beloppen. Samtidigt hava till staterna ifråga — nämligen staterna för generalitetet, för artilleristaben, för krigshögskolan, för artilleri- och ingenjörhögskolan, för ridskolan, för skjutskolan för infanteriet och kavalleriet, för artilleriskjutskolorna, för krigsskolan, för officerare och underofficerare med vederlikar vid fortifikationen, för flottans officerskår m. m., för sjökrigshögskolan, för sjökrigsskolan samt för marinintendentskolan — beträffande förevarande arvoden införts anmärkningar av innehåll, att samma arvoden må utgå med vederbörligt i staten uppfört belopp endast i den mån detsamma belöper på förra halvåret 1922, samt att framdeles kommer att angivas, huruvida och med vilket belopp arvodet må utgå för senare halvåret 1922.

Beträffande de arvoden, som finnas uppförda på ovanberörda förteckningar över i stat icke uppförda arvoden med flera ersättningar till viss personal vid armén och marinen, har Kungl. Maj:t, efter det arméförvaltningen, resp. marinförvaltningen inkommit med infordrade förslag rörande sådana ändringar i arvodesbeloppen, som betingades av riksdagens beslut rörande löneregleringen för viss personal vid armén och marinen, samt dessa förslag i huvudsak godkänts, genom särskilda brev till ämbetsverken den 28 oktober 1921 medgivit, att de avlöningsförmåner, som upptagits i breven bifogade förteckningar, finge utgå med högst de i förteckningarna angivna belopp. I sammanhang härmed har föreskrivits, att i förteckningarna upptagna arvoden, som vore avsedda att utöver fastställd lön tillkomma ordinarie beställningshavare vid armén, resp. marinen, finge utgå med i förteckningarna angivna belopp endast i den mån desamma belöpte på första halvåret 1922, varjämte förklarats, att Kungl. Maj:t framdeles komme att meddela bestämmelse, huruvida och med vilka belopp dessa arvoden finge utgå för senare halvåret 1922.

Ytterligare utredning.

Av den redogörelse, som i det föregående lämnats, framgår, att frågan om reglerandet av det stora antal arvoden, som utgå till personal vid försvarsväsendet antingen enligt av Kungl. Maj:t och riksdagen fastställda stater eller på den grund att de uppförts på vederbörlig förteck-

ning över i stat icke uppförda arvoden, icke vunnit någon slutgiltig lösning i samband med den löneregler ing för försvarsväsendets personal i övrigt, som genomförts efter beslut av 1921 års riksdag.

Med anledning av riksdagens förutnämnda uttalande om önskvärdheten, att frågan om samtliga arvoden underställdes 1922 års riksdags prövning, uppdrog Kungl. Maj:t genom beslut den 29 juni 1921 åt arméns och marinens avlöningssakkunniga eller den eller de personer, som chefen för försvarsdepartementet i deras ställe kunde utse, att avgiva, bland annat, de förslag, som erfordrades för underställande av frågan om samtliga enligt beslutet om löneregleringen utgående arvoden 1922 års riksdags prövning. Sedermera har Kungl. Maj:t enligt brev den 31 december 1921 förordnat, att ovannämnda uppdrag skulle övertagas och slutföras av försvarsväsendets lönenämnd.

Vidare har lönenämnden anmodats att, i samband med verkställandet av nyssnämnda uppdrag, avgiva yttrande och förslag jämväl rörande de arvoden, vilka jämlikt förut omförmälda särskilda brev den 28 oktober 1921 och därvid fogade förteckningar över i stat icke uppförda arvoden vore avsedda att utöver fastställd lön tillkomma ordinarie beställningshavare vid armén, resp. marinen, och som finge utgå med de i förteckningarna angivna belopp, endast i den mån desamma belöpte på första halvåret 1922.

Försvarsväsendets lönenämnd.

I skrivelse den 8 mars 1922 har nu lönenämnden avgivit utlåtande och förslag i ämnet.

Uppdragets begränsning.

Lönenämnden har därvid inledningsvis anfört, att nämnden, då den gått att fullgöra nu ifrågavarande uppdrag, till en början haft att taga ståndpunkt till frågan om vilka av dessa arvoden m. m. kunde anses falla inom nämnda uppdrag. Enligt riksdagens förut anförda skrivelse den 16 juni 1921 hade visserligen riksdagen, jämte det riksdagen beslutat, att vissa arvoden, som av Kungl. Maj:t föreslagits till förhöjning, icke borde utgå på av Kungl. Maj:t föreslaget sätt längre än till den 1 juli 1922, uttalat, att det syntes riksdagen önskvärt, att frågan om samtliga arvoden underställdes 1922 års riksdags prövning. Lönenämnden hade emellertid funnit hinder möta att nu upptaga frågan i hela dess vidd närmast av det skäl, som av arméns och marinens avlöningssakkunniga anförts såsom stöd därför, att de sakkunniga i sitt löneregleringsförslag funnit sig i fråga om reglerandet av flertalet arvoden kunna föreslå endast en tillfällig lösning. De sakkunniga hade nämligen i sådant hänseende framhållit, att reglerandet av arvodena i vissa av-

seenden ägde omedelbart samband med den blivande organisationen av försvaret.

Då resultatet av försvarsrevisionens arbete ännu icke förelåge, hade lönenämnden alltså funnit sig böra begränsa sig till att i första hand till behandling upptaga sådana arvoden, som enligt de för år 1922 fastställda staterna förklarats få utgå med fastställda belopp, endast i den mån desamma belöpte på första halvåret 1922, eller, närmare bestämt, de i det föregående berörda, å vederbörliga stater till siffran upptagna arvoden m. m., som av avlöningssakkunniga med oförändrade belopp upptagits i bilagorna till deras ovanberörda betänkande den 10 februari 1921, men sedermera av Kungl. Maj:t och riksdagen höjts med 16 procent, att med sålunda fastställda belopp utgå under första halvåret 1922.

Utöver de på ordinarie stat med bestämda belopp upptagna arvoden av ifrågavarande art, vilka varit föremål för avlöningssakkunnigas yttrande och förslag, hade lönenämnden emellertid ansett sig böra till behandling upptaga jämväl vissa arvoden, vilka ägde omedelbart sammanhang med förstnämnda arvoden, nämligen de, som sedan en följd av år enligt Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut utginge till en del befattningshavare från två på extra stat uppförda anslag nämligen till »ökade arvoden åt lärarpersonalen vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet» samt till »vissa kostnader för krigsskolans verksamhet». Vidare hade nämnden, i samband med utredningen rörande arvoden enligt de av Kungl. Maj:t och riksdagen fastställda staterna sådan denna utredning blivit av nämnden begränsad, i anledning av det nämnden särskilt meddelade uppdrag, även haft att taga under övervägande reglerandet av det icke obetydliga antal arvoden, vilka vore uppförda på vederbörliga förteckningar över i stat icke uppförda arvoden och som vore avsedda att utöver fastställd lön tillkomma ordinarie beställningshavare vid armén och marinen.

På grund av den avfattning, som givits åt brevet den 29 juni 1921, i vad detsamma avsåge ifrågavarande uppdrag, hade lönenämnden emellertid i en del fall, då särskild framställning därom blivit gjord eller då synnerliga skäl därtill eljest funnits föreligga, ansett sig böra till behandling upptaga jämväl vissa andra arvoden än de nyssnämnda. I intet av dessa fall hade dock nämnden ansett sig böra behandla andra förmåner än sådana, som på ett eller annat sätt berörts i samband med den löneregleringen i övrigt, vilken jämlikt avlöningssakkunnigas förslag underställts 1921 års riksdags prövning.

Departementschefen.

Av den ovan lämnade redogörelsen rörande de olika slag av arvoden m. fl. särskilda ersättningar, vilka efter genomförandet av den

vid 1921 års riksdag beslutade löneregleringen för försvarsväsendets personal kvarstå i lönesystemet och utgå från medel under fjärde huvudtiteln, framgår, att dessa förmåner till stor del äro avsedda för personal, som uppehåller befattningar, beträffande vilkas bestridande väsentliga förändringar torde kunna ifrågakomma i samband med den förestående omorganisationen av försvarsväsendet. Vid sådant förhållande har jag icke funnit anledning till någon erinran däremot, att den framställning rörande arvodenas reglerande, som bör avlåtas till 1922 års riksdag, begränsas på sätt lönenämnden föreslagit.

Efter det lönenämnden angivit, på vad sätt den av nämnden verkställda utredningen begränsats, har nämnden övergått till att yttra sig om de frågor rörande ändringar i vissa arvoden, som synts böra underställas 1922 års riksdag. I sin framställning har nämnden härvid, i den mån så befunnits lämpligt, följt den uppdelning av arvodena på olika grupper, som av avlöningssakkunniga gjorts vid avgivande av det förslag till arvodesfrågans provisoriska lösning, som förelagts 1921 års riksdag. För att åskådliggöra sin framställning har nämnden låtit uppgöra tablåer (se Bil. I och II) utvisande nämndens förslag rörande reglerandet av vissa arvoden å lantförsvarets respektive sjöförsvarets stater ävensom en tablå (se Bil. III) upptagande de å vederbörande arvodesförteckningar förekommande arvoden m. m., vilka utgå till ordinarie beställningshavare utöver fastställd lön, samt lönenämndens förslag till samma arvodens reglerande.

Arvoden enligt 31 § i officersavlöningsreglementet.

Lönenämnden.

Beträffande de arvoden, vilka av avlöningssakkunniga hänförts till gruppen A, har lönenämnden framhållit, att vissa av dessa arvoden vid löneregleringen uteslutits på den grund, att för vederbörande beställningshavare inrättats särskilda lönegrader, eller därigenom att särskilda bestämmelser införts i avlöningsreglementet, varigenom vederbörande beställningshavare erhållit kompensation för arvodet. Någon förändring i dessa delar av de nya avlöningsbestämmelserna hade, så vitt lönenämnden hade sig bekant, icke satts i fråga, och hade nämnden icke heller eljest funnit anledning att föreslå några jämkningar i desamma.

För återstoden av de till gruppen A hörande beställningshavarna hade arvoden ansetts böra även efter lönereregleringens genomförande bibehållas, och hade dessa med till siffran bestämda belopp upptagits i

31 § av officersavlöningsreglementet. Lönenämnden hade för sin del funnit nämnda nu gällande bestämmelser vara i det hela ägnade att bereda de särskilda beställningshavarna det försteg i lönehänseende framför övrig personal i vederbörliga lönegrader, som betingades av deras arbetsuppgifters vikt och ansvar eller av deras särskilda tjänstgöringsförhållanden.

Beträffande den överläkare vid garnisonssjukhuset i Stockholm, som åtnjöte lön såsom bataljonsläkare i 9. lönegraden i löneplan C och därjämte ett till 1,170 kronor för år bestämt arvode enligt nämnda paragraf i avlöningsreglementet, hade till lönenämnden under hand överlämnats en framställning, däri, med hänsyn till det mer omfattande och framför allt större utbildning krävande arbete, som fordrades av sjukhusöverläkaren i jämförelse med övriga bataljonsläkare, ifrågasatts, om icke den förstnämnde borde beredas en något förbättrad ställning i lönehänseende. Såsom skäl härför hade ytterligare framhållits, att innehavaren av denna beställning enligt den nya lönestaten först efter det ett större antal tjänstår uppnåtts, komme att erhålla lika stor avlöning, som utgått enligt äldre bestämmelser, samt att befordran till beställning såsom regementsläkare vid truppförband för honom knappast kunde ifrågakomma.

Jämväl arméns och marinens avlöningssakkunniga hade uppmärksammat (se proposition nr 350 vid 1921 års riksdag sid. 193 och 194), att bland andra beställningshavare innehavaren av ifrågavarande beställning såsom sjukhusöverläkare med bataljonsläkares lön vid arvodets fastställande till allenast 1,170 kronor skulle vid löneregleringen erhålla en otillräcklig kompensation för sin tidigare särställning i lönehänseende. Det oaktat hade de sakkunniga funnit sig icke kunna i detta fall föreslå några avvikelser från grunderna för det föreslagna lönesystemet, men hade de sakkunniga ansett, att den avlöningsminskning, som kunde uppstå för den nuvarande tjänstinnehavaren, borde utjämnas genom bestämmelser rörande personliga lönetillägg.

Med hänsyn därtill, att garnisonssjukhusets i Stockholm organisation kunde komma att bliva beroende på resultatet av den förestående revisionen av försvarsväsendet, hade lönenämnden ansett sig sakna anledning att redan nu avgiva något förslag om förändrad placering å gällande löneplan eller om ökat arvode för ifrågavarande överläkare. I betraktande av önskvärdheten att kunna för ifrågavarande beställning påräkna en högt kvalificerad läkare, syntes däremot framdeles böra tagas under övervägande, huruvida icke innehavaren av beställningen borde beredas förbättrad ställning i avlöningshänseende. Härvid kunde ifrågasättas, om han icke borde likställas med sjukhusläkarna vid

marinens sjukhus i Karlskrona, vilka, utom att de likaledes tillerkänts arvoden å 1,170 kronor för år räknat, hänförts till 10. lönegraden enligt löneplan C i officersavlöningsreglementet, under det den förre tillhörde allenast 9. löneklassen.

I likhet med lönenämnden har jag funnit, att de arvoden, vilka med till siffran bestämda belopp upptagits i 31 § i officersavlöningsreglementet, måste anses vara efter nuvarande förhållanden lämpligt avvägda. Jag ansluter mig följaktligen till lönenämndens förslag därom, att någon ändring beträffande dessa arvoden nu icke bör ifrågasättas. **Departementschefen.**

Arvoden enligt 32 § 1 och 2 mom. i officersavlöningsreglementet.

Medan lönenämnden, enligt vad förut nämnts, i fråga om de arvoden, vilka enligt 1921 års riksdags beslut och 31 § i det nya officersavlöningsreglementet utgå till vissa ordinarie beställningshavare såsom förhöjning av lönen i vederbörlig lönegrad, kommit till den uppfattningen, att något förslag om ändring i avseende å dessa arvoden icke syntes böra avlåtas till 1922 års riksdag, har nämnden däremot kommit till annat resultat beträffande ett flertal av de arvoden, vilka, såsom förut framhållits, nämnden ansett böra utgöra huvudföremålet för utredningen och vilka till övervägande delen vore att hänföra till sådana, som enligt officersavlöningsreglementets 32 § 1 mom. eller 2 mom. tillkomme ordinarie militära och civilmilitära beställningshavare antingen utöver lönen för vederbörandes egen beställning för uppehållande, på grund av förordnande eller kommendering, av vissa befattningar (arvoden hänförliga till den av avlöningssakkunniga med B betecknade grupp), eller såsom ersättning för särskilda uppdrag, avsedda att fullgöras vid sidan av egen tjänst (arvoden tillhörande den med C betecknade grupp). **Lönenämnden.**

I fråga om dessa arvoden hade — anför lönenämnden — utredningen ådagalagt, att åtskilliga indragningar eller ändringar vore av nöden.

Vid artilleristaben hade arvoden förekommit alltsedan 1875 års lönereglering. Särskilda arvoden för vid fortifikationsstaben placerade officerare hade däremot tillkommit först från och med år 1903 i samband med genomförandet av 1901 års härordning. Till statsrådsprotokollet vid 1902 års statsverksproposition beträffande fjärde huvudtiteln hade föredragande departementschefen härom anfört, att han, ehuru vid genomförandet av då föreliggande förslag rörande löneregleringen för arméns officerare ett flertal arvoden borde uteslutas ur de särskilda staterna, **Artilleristabs- och fortifikationsstabsofficerare.**

dock med hänsyn till dåvarande avlöningsförmåner och den trägna tjänstgöringen för vissa vid fortifikationsstaben placerade officerare ansåge sig böra biträda ett av chefen för generalstaben avgivet förslag till arvoden åt dessa officerare. Dessa arvoden hade sin motsvarighet i de å staten för artilleristaben uppförda arvodena, vilka vore behövliga, bland annat, på grund av officerarnas ofta för blott ett fåtal år skeende förflyttning från landsorten till tjänstgöring i huvudstaden samt därmed förenade extra kostnader.

Enligt de för närvarande gällande staterna för artilleristaben och för officerare och underofficerare med vederlikar vid fortifikationen utginge ifrågavarande arvoden under förra halvåret 1922 med följande belopp för helt år räknat, nämligen:

a) *vid artilleristaben:*

till 1 artilleristabsofficer, chef för konstruktionsavdelningen	kr.	1,740: —
» en var av 3 artilleristabsofficerare	»	1,410: —
» en var av 3 artilleristabsofficerare	»	1,170: —
» en infanteriofficer vid artilleristaben	»	1,170: —
» en var av 2 artilleristabsofficerare	»	870: —

b) *vid fortifikationsstaben:*

till en var av 3 avdelningschefer	kr.	930: —
» en var av 10 stabsofficerare	»	720: —

Uti 1902 års riksdags skrivelse nr 113 hade i fråga om förslaget rörande införandet av arvodena för fortifikationsstabens officerare anförts, att riksdagen med hänsyn till de avlöningsförmåner, som vore fastställda för artilleristaben, icke funnit sig böra göra någon erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, som innebure, att de arvoden, som förut utan hänsyn till tjänstgöring utgått till alla officerare av vissa högre grader inom fortifikationen, skulle försvinna, men däremot arvoden beredas dem, som finge antagas hava strängare och mer maktpåliggande tjänstgöring än övriga fortifikationsofficerare.

Då lönenämnden till behandling upptagit frågan, om och i vad mån nu nämnda särskilda arvoden till artilleristabs- och fortifikationsstabsofficerare borde efter löneregleringen bibehållas i lönesystemet, hade nämnden i första hand beaktat, att det för arvodenas införande åberopade skäl, att stabsofficerare skulle åsamkas kostnader genom förflytt-

ning från landsorten till Stockholm, numera icke kunde innebära tillräcklig grund för arvodenas bibehållande. Under en följd av år hade nämligen de artilleriofficerare vid truppförband utom Stockholm, vilka förordnats såsom artilleristabsofficerare, liksom även de fortifikationsofficerare, som placerats i befattningar vid fortifikationsstaben, plägat komma i åtnjutande av flyttningshjälp. På grund av bestämmelserna i det nya officersavlöningsreglementet och de av Kungl. Maj:t utfärdade tilläggsbestämmelserna till samma reglemente vore ifrågavarande officerare framdeles berättigade till sådan ersättning för flyttningskostnader, att dessa kostnader i huvudsak torde bliva dem fullt ersatta. Enligt principerna för den nya löneregleringen skulle vidare vederbörande beställningshavares lön utgå med högre belopp på dyrare än på billigare orter, och härigenom vunnes, att den ökning i levnadskostnader, som kunde uppstå genom förflyttning till Stockholm, där stabsofficerarna i allmänhet vore förlagda, i allt väsentligt kunde anses bliva kompenserad.

Oberoende av de nu framhållna synpunkterna, hade emellertid lönenämnden, med hänsyn till de särskilda kvalifikationer i avseende å kunskaper och duglighet, som krävdes av ifrågavarande stabsofficerare, ävensom på grund av svårigheten att eljest erhålla en tillfredsställande rekrytering, funnit nödvändigt att för vissa av dem fortfarande möjliggöra ett försteg i lönehänseende framför övriga officerare i motsvarande lönegrader. För vissa officerare vid generalstaben, där likaledes stora krav måste ställas på personalen, hade avlöningsförhållandena ordnats på det sätt, att i officersavlöningsreglementet 9 § 2 mom. införts föreskrift, att kapten (ryttmästare), som vore eller hade varit anställd vid generalstaben, finge för bestämmandet av den löneklass, till vilken han skulle hänföras, utöver vad eljest vore medgivet, tillgodoräkna sig tre tjänstår. Att denna föreskrift befunnits erforderlig, hade berott därpå, att såsom villkor för inträde i generalstaben gällde, att vederbörande genomgått krigshögskolan (eventuellt den högre kursen vid artilleri- och ingenjörhögskolan) ävensom fullgjort viss aspiranttjänstgöring. Då för vinnande av förordnande såsom artilleristabsofficer eller placering såsom fortifikationsstabsofficer erfordrades genomgången högre kurs vid artilleri- och ingenjörhögskolan jämte i vissa fall även viss högre specialutbildning, kunde det förväntas, att för de olika vapenslagens behov erforderligt antal högre utbildade officerare icke skulle bliva tillgängligt, om icke vissa ekonomiska förmåner fortfarande såsom hittills kunde ernås av den, som genomginge endera av de högre kurserna vid sistnämnda högskola. Närmast till hands skulle det ligga att söka ordna nu

föreliggande avlöningsfråga för artilleristaben och fortifikationsstaben genom att utsträcka nyssnämnda föreskrift i avlöningsreglementet. Ett förslag härutinnan hade lönenämnden dock icke funnit sig kunna nu framlägga, enär nuvarande organisation innebure ett bestämt hinder härför. Varken artilleristaben eller fortifikationsstaben utgjorde nämligen såsom generalstaben särskild kår, som omfattade vissa ordinarie beställningar, utan de artilleriofficerare, som för viss tid förordnades såsom artilleristabsofficerare, kvarstode i sina beställningar vid resp. truppförband, liksom de fortifikationsofficerare, vilka placerades vid fortifikationsstaben, bibehölle sina beställningar på staten för officerare m. fl. vid fortifikationen.

Av nu anförda skäl hade lönenämnden ansett, att det erforderliga försteget i lönehänseende för artilleristabs- och fortifikationsstabsofficerarna fortfarande borde beredas dem genom uppförande på staterna av vissa lämpligen avvägda arvoden. I anslutning därtill att ovan åberopade stadgande rörande särskild lönetursberäkning för officerare vid generalstaben endast gällde kaptener (ryttmästare), ansåge dock lönenämnden, att arvoden icke längre borde upptagas för avdelningscheferna vid fortifikationsstaben. För uppehållande av dessa befattningar avsåges nämligen officerare, som samtidigt vore chefer för arméförvaltningens fortifikationsdepartements militära byråer, och i sistnämnda egenskap kunde allenast regementsofficerare placeras. I den mån regementsofficerare i övrigt placerades vid fortifikationsstaben, syntes ej heller dessa böra komma i åtnjutande av arvoden.

Vad artilleristaben beträffade, torde, vid det förhållande att den såsom ordinarie beställningshavare på vederbörlig stat uppförde chefen för staben icke tillhörde högre lönegrad än majors, icke komma i fråga, att andra beställningshavare av högre lönegrad än kaptens tjänstgjorde såsom stabsofficerare.

Å andra sidan torde det, i olikhet med vad fallet vore vid generalstaben, där inga officerare av lägre grad än kaptens funnes anställda, beträffande såväl artilleristaben som fortifikationsstaben föreligga behov att kunna där anställa även löjtnanter. Lönenämnden föreslog därför, att följande antal arvoden, avsedda för kompaniofficerare, från och med år 1923 uppfördes, nämligen dels å *staten för artilleristaben* ett arvode, avsett för en artilleristabsofficer, chef för konstruktionsavdelningen, åtta arvoden för övriga artilleristabsofficerare och ett arvode för en vid staben placerad infanteriofficer, dels ock å *staten för officerare m. fl. vid fortifikationen* tillhopa tio arvoden för fortifikationsstabsofficerare. I anmärk-

ningar till staterna syntes i anslutning till lönenämndens nu avgivna förslag böra uttryckligen stadgas, att arvodena endast finge tilldelas kompaniofficerare.

Vad anginge storleken av de arvoden för stabsofficerare, som enligt lönenämndens nu avgivna förslag skulle komma att utgå, hade nämnden funnit, att desamma borde sättas väsentligt lägre än de nu utgående beloppen. Den förtur i lönehänseende, som på grund av merberörda föreskrift i 9 § i officersavlöningsreglementet tillkomme kapten (ryttmästare), som vore eller hade varit kapten i generalstaben, innebure, att en sådan officer, under förutsättning av placering i Stockholm, erhölle en lön, som, allt efter vederbörandes tjänstålder, med minst 636 och högst 672 kronor överstege den lön, som han eljest skulle åtnjuta. På grund härav och då, under förutsättning av nyss nämnd placering, skillnaden mellan lön för löjtnant, tillhörande näst högsta löneklassen, och den för löjtnant i högsta löneklassen utgjorde 588 kronor, hade lönenämnden funnit, att arvodesbeloppen för ifrågavarande till artilleristaben eller fortifikationsstaben hörande kompaniofficerare lämpligen kunde bestämmas till att i allmänhet utgöra 600 kronor för år räknat. Undantag härifrån syntes endast böra ifrågakomma för den artilleristabsofficer, som förordnades till chef för konstruktionsavdelningen. Enligt vad lönenämnden inhämtat, kunde denna befattnings innehavare i sin tjänst väsentligen inverka på en ekonomisk förvaltning av de för anskaffning av artillerimateriel anvisade medel, varjämte av honom krävdes en synnerligen ingående kännedom om den moderna vapentekniken. På grund härav och då det i allmänhet kunde vara synnerligen svårt att erhålla en för denna befattning kvalificerad person, hade lönenämnden funnit det nödvändigt, att arvodet för densamma bestämdes högre än för de övriga artilleristabsofficerarna. Arvodet syntes lämpligen böra avvägas på sådant sätt, att, om till befattningens uppehållande förordnades en äldre kapten, denne, med inräknande av arvodet, skulle komma att uppnå ungefär samma avlöning som en major i lägsta löneklassen. Enär chefen för artilleristaben, under vilken artilleristabens officerare löde, jämlikt föreskrift i officersavlöningsreglementets 9 § 1 mom., oberoende av tjänsteåldern såsom major, i varje fall åtnjöte lön i den högsta löneklassen för sådan beställning, funne lönenämnden sig kunna föreslå, att arvodet för den av artilleristabsofficerarna, som vore chef för konstruktionsavdelningen, bestämdes till 1,200 kronor. Vid tillämpning härav skulle denna befattningshavare, även om han undantagsvis skulle åtnjuta lön i högsta löneklassen såsom kapten, med arvodets inräknande komma att

ernå en avlöning, som med minst 300 kronor understege lönen för chefen för artilleristaben.

Vad lönenämnden föreslagit i fråga om antalet arvoden åt artilleristabs- och fortifikationsstabsofficerare, om dessa arvodens belopp samt om grunderna för deras utgående torde genom särskild föreskrift böra givas tillämpning redan från och med den 1 juli 1922.

Lönenämnden funne sig i detta sammanhang böra framhålla, att, därest i samband med den förestående revisionen av försvarsväsendet sådan ändrad organisation av artilleristaben eller fortifikationsstaben skulle varda beslutad, att dessa staber bleve, liksom generalstaben, inrättade såsom särskilda kårer med därför avsedda ordinarie beställningar, det möjligen kunde böra tagas i övervägande, om icke den förtur i lönehänseende, som ansåges böra tillkomma innehavarna av dessa beställningar, borde anordnas i huvudsaklig anslutning till vad i sådant hänseende gällde för beställningshavare vid generalstaben.

I staten för officerare m. fl. vid fortifikationen vore för närvarande uppfört ett belopp av 1,600 kronor, avsett till gratifikationer åt biträden å byggnadsavdelningen m. m. Enligt vad nämnden inhämtat, disponerades detta belopp av chefen för fortifikationen på viss vid fortifikationsdepartementets kasernbyrå medelst kontrakt anställd extra personal, som i övrigt avlönades från olika för byggnadsändamål anvisade anslag. Vid detta förhållande funne nämnden sig böra föreslå, att nämnda för gratifikationer avsedda belopp borde från och med år 1923 utéslutas från vederbörlig stat och det för lantförsvaret avsedda avlöningsanslaget.

Såsom brigadchefer förordnade regementschefer vid infanteriet.

I den till 1914 års senare riksdag avgivna propositionen (nr 58) angående ny härordning hade föreslagits, att då i fred brigadchefer vore behövliga med hänsyn till utbildningsarbetet, 12 infanteriregementschefer, en för varje brigad, skulle förordnas att, med bibehållande av beställningen på stat och regementschefsbefälet, vara brigadchefer. Dessa borde åtnjuta ett årligt arvode av 1,000 kronor, och hade Kungl. Maj:t för den skull hemställt, att för ändamålet erforderliga medel måtte uppföras å generalitetsstaten.

Riksdagen hade för sin del icke funnit något att erinra mot inrättandet av särskilda arvoden för de infanteriregementschefer, som i fred skulle förordnas till brigadchefer, men hade hållit före, att det med ifrågavarande arvoden avsedda ändamål, nämligen underlättande av lämpligt personval, kunde nås, även om arvodenas belopp sänktes till 500 kronor.

I mån av härordningens genomförande hade 12 arvoden à 500 kronor uppförts på staten för generalitetet. I enlighet med 1921 års riksdags beslut vore samma arvoden från och med år 1922 höjda till 600 kronor, varjämte till staten fogats en anmärkning, i syfte att till den 1 juli 1922 begränsa tiden för arvodets utgående med oförändrat belopp.

Vid övervägande av frågan, om någon ändring beträffande nu berörda arvoden i förevarande sammanhang borde ske, hade lönenämnden icke funnit skäl att framställa något förslag i sådant hänseende. Nämnden funne nämligen, att de förhållanden, som legat till grund för arvodenas införande, fortfarande ägde giltighet, och att de infanteriregementschefer, som pålades de med brigadchefsbefattningarnas uppehållande förenade arbetsuppgifter och ansvar, alltjämt borde få åtnjuta ett visst försteg i avlöningshänseende framför övriga överstar. I avvaktan på slutförandet av försvarsrevisionens arbete syntes det för övrigt icke lämpligt eller möjligt att genom särskilda anordningar av vederbörlig löneplan bereda de såsom brigadchefer förordnade överstarna någon särskild placering å löneplanen; och föresloge lönenämnden alltså, att ifrågavarande arvoden finge med det på 1922 års stat uppförda beloppet dels utgå under senare halvåret 1922, dels ock upptagas på 1923 års stat.

Innehavaren av befälhavande amirals- och stationsbefälhavarämbetena i Karlskrona.

I anledning av väckt fråga, att med stationsbefälhavarbefattning skulle, vad Karlskrona station anginge, förenas överkommendantsämbetet därstädes, hade dåvarande chefen för sjöförsvarsdepartementet i yttrande till statsrådsprotokollet över sjöförsvarsärenden den 9 januari 1884 angående regleringen av utgifterna under riksstatens femte huvudtitel för år 1885 anfört, bland annat, följande.

Med avseende såväl på de ökade göromål av maktpåliggande och ansvarsfull beskaffenhet, överkommendanten skulle erhålla genom övertagande tillika av stationsbefälhavarbefattningen i Karlskrona som ock på de högre levnadskostnader, vilka vore oundgängliga för en ämbetsman i den ifrågavarande stationsbefälhavarens och överkommendantens ställning, syntes de fastställda avlöningsförmånerna för överkommendanten i Karlskrona, om han tillika bleve stationsbefälhavare, böra förhöjas med 3,000 kronor såsom särskilt arvode. Förslag i ämnet hade framlagts för riksdagen, som i skrivelse den 11 maj 1884 medgivit, att, därest Kungl. Maj:t skulle besluta tillsätta stationsbefälhavare vid flottans stationer och med detta ämbete i Karlskrona förena överkommen-

dantsämbetet därstädes, åt innehavaren av dessa förenade ämbeten finge såsom särskilt arvode utgå ett belopp av 3,000 kronor för år räknat.

Den 10 juli 1884 hade Kungl. Maj:t, i samband med fastställande av nytt reglemente för flottan, förordnat, att styrelsen vid vardera av flottans stationer skulle utövas av en stationsbefälhavare och att stationsbefälhavaren i Karlskrona tillika skulle vara överkommendant i denna stad med tillhörande befästningar.

Ifrågavarande arvode hade intill år 1892 utgått från vissa lönebesparingar, men från och med sistnämnda år uppförts såsom särskilt arvode i staten för flottans officerskår.

Sedermera hade arvodet kvarstått med oförändrat belopp intill år 1922, för vilket år arvodet under rubrik: »arvode till beställningshavare, som förordnas att samtidigt uppehålla befälhavande amirals- och stationsbefälhavarämbetena i Karlskrona», upptagits i staten för flottans officerskår m. fl. till ett med 16 % förhöjt belopp eller 3,480 kronor. Samtidigt hade meddelats särskild föreskrift, att arvodet utginge med det i staten uppförda och för helt år beräknade beloppet endast under förra halvåret 1922, varjämte förklarats, att storleken av det arvode, som finge utbetalas under senare halvåret 1922, framdeles komme att angivas.

Lönenämnden hade funnit skäl för närvarande icke föreligga för någon ändring beträffande ifrågavarande arvode, och föresloge nämnden alltså, att det på 1922 års stat uppförda arvodet måtte förklaras skola utgå jämväl under senare halvåret 1922, ävensom att arvodet med oförändrat belopp uppfördes på 1923 års stat.

Tillägg till lönen åt vissa högre militära chefer vid flottan.

Sedan lång tid tillbaka hade å staten för flottans officerskår m. fl. funnits uppfört ett belopp av 2,000 kronor, avsett att utgå såsom årligt tillägg till lönen åt beställningshavare, som utan att uppbära flaggmans lön förordnades att uppehålla någon av följande befattningar, nämligen: chefsbefattningen i marinförvaltningen, chefsbefattningen i marinstaben, stationsbefälhavarbefattning eller befattning såsom högste befälhavare över kustflottan. Uti 1922 års stat för flottans officerskår m. fl. funnes ifrågavarande lönetillägg upptaget till ett med 16 % förhöjt och till 2,340 kronor avrundat belopp. Beträffande lönetilläggets utgående hade meddelats enahanda föreskrift som i fråga om arvodet till förutnämnda beställningshavare i Karlskrona.

Tillkomsten av ifrågavarande lönetillägg hade föranletts därav, att för bestridande av nämnda chefsbefattningar icke funnits att tillgå tillräckligt antal flaggmansbeställningar. Från och med år 1919 hade dock antalet dylika beställningar — i anslutning till 1914 års riksdags beslut

i fråga om sjöförsvarets stärkande — bragts upp till ett mot dessa chefsbefattningar svarande antal. Med hänsyn härtill syntes behovet av detta lönetilläggs fortsatta utgående kunna ifrågasättas. Lönenämnden hade emellertid inhämtat, att berörda lönetillägg för närvarande toges i anspråk. Vid sådant förhållande och då antalet högre befälsposter vid flottan kunde komma att bliva föremål för reglering i samband med den förestående revisionen av försvarsväsendet, syntes det nämnden riktigast att icke nu ifrågasätta indragning eller ändring av ifrågavarande lönetillägg. Nämnden föresloge för den skull, att det på 1922 års stat uppförda lönetillägget måtte utgå även under senare halvåret 1922 ävensom att tillägget med oförändrat belopp uppfördes jämväl på 1923 års stat.

Kompanichefer och kadettofficerare vid krigsskolan.

Enligt staten för krigsskolan vore vid såväl officerskursen som reservofficerskurserna uppförda följande arvoden, avsedda för officerare med lön på stat, vilka anställdes såsom kompanibefäl, nämligen:

vid officerskursen:

till 1 kompanichef	kronor	1,740: —
» en var av 5 subalternofficerare, därav 1 av kavalleriet och 4 av infanteriet	»	1,410: —

vid vardera av de två reservofficerskurserna:

till 1 befälhavare (lärare)	kronor	720: —
» en var av 4 subalternofficerare (lärare)	»	600: —

Enligt gällande instruktion för krigsskolan ålåge det vid officerskursen kompanichefen att bestrida lärarbefattningen i krigslagar samt tjänstgörings- och infanteriexercisreglementen ävensom kadettofficeren ur kavalleriet att bestrida lärarbefattningen i ridning, hästkännedom och kavalleriexercisreglemente. Enligt staten för officerskursen utginge särskilda arvoden för nämnda lärarbefattningar med 1,170 kronor, respektive 600 kronor. Beträffande reservofficerskurserna föreskreves i instruktionen, att befälhavaren (kompanichefen) ävensom subalternofficerarna (kadettofficerarna) skulle bestrida undervisningen i de olika läroämnena och övningarna enligt av chefen bestämd fördelning av tjänstgöringen.

Det vid officerskurserna anställda kompanibefälet tjänstgjorde vid krigsskolan hela året förutom under tiden för de årliga repetitionsövningarna och uppehölle alltså i regel icke innehavande beställningar vid respektive truppförband. För kompanibefälet vid reservofficerskurserna

gestaltade sig tjänstgöringsförhållandena på det sätt, att, då vardera kursen påginge en tid av mellan tre och fyra månader, personalen i regel vore tjänstgörande vid krigsskolan allenast under omkring åtta månader årligen med början i januari månad. Under återstoden av året kunde däremot inträffa, att ifrågavarande officerare återginge till tjänstgöring vid egna truppförband.

På grund av bestämmelserna i officersavlöningsreglementet den 29 juni 1921 och därtill hörande, av Kungl. Maj:t utfärdade tilläggsbestämmelser torde från och med år 1922 för officerskursernas kompanibefäl Karlberg komma att utgöra förläggningsort. Med stöd av samma bestämmelser torde möjlighet jämväl förefinnas att träffa sådan anordning, att även reservofficerskursens kompanibefäl förklarades skola vid Karlberg fullgöra ordinarie tjänstgöring, till följd varav även för denna personal Karlberg skulle bliva förläggningsort. Under angivna förutsättningar skulle all ifrågavarande personal under tiden för sina kommenderingar till krigsskolan bliva berättigad till lön i den ortsgrupp, vartill Stockholm räknades, varjämte ersättning för flyttningskostnad i förekommande fall torde komma att tillerkännas vederbörande. Av sålunda anförda skäl och under åberopande av vad ovan anförts rörande arvodena till artilleristabs- och fortifikationsstabsofficerare skulle det kunna ifrågasättas, huruvida anledning numera förefunnes att fortfarande bibehålla särskilda arvoden för kompanibefälet på Karlberg efter den nya löneregleringens genomförande. Med hänsyn till ifrågavarande befattningars vikt för officersutbildningen och då, enligt vad lönenämnden inhämtat, för förordnande till ifrågavarande befattningar i regel krävdes att hava genomgått krigshögskolan, ansåge dock lönenämnden erforderligt, att vissa begränsade arvoden bibehölles. Beträffande dessas avvägande ville nämnden i huvudsak hänvisa till sitt förslag rörande arvodena vid artilleristaben. Beträffande de särskilda befattningarna syntes kompanichefen vid officerskursen, vilken chef i regel torde vara en äldre kapten, böra erhålla ett arvode å 1,500 kronor, varigenom hans sammanlagda avlöning komme att ungefär motsvara majors. Såsom villkor för arvodets åtnjutande syntes böra stadgas skyldighet för kompanichefen att utan särskild ersättning bestrida ovannämnda undervisning i ämnet krigslagar m. m. I fråga om arvodena åt kadettofficerarna vid officerskursen syntes desamma kunna bestämmas till samma belopp, som av lönenämnden föreslagits för flertalet artilleristabsofficerare och fortifikationsstabsofficerare eller 600 kronor för år. Kadettofficeren ur kavalleriet borde dock såsom ersättning för den undervisningsskyldighet i ridning

m. m., som reglementsenligt åläge honom, erhålla ett arvode, som med 300 kronor överstege övriga kadettofficerares.

Vid bestämmandet av arvodena för kompanibefälet vid reservofficerskurserna syntes särskild hänsyn böra tagas till deras undervisningsskyldighet och det sålunda, att, oaktat de båda reservofficerskurserna tillhopa påginge allenast omkring två tredjedelar av året, man i allt fall utginge från följande för helt år beräknade belopp, nämligen för kompanichefen efter 1,200 kronor och för en var av kadettofficerarna efter 600 kronor.

Nämnden föresloge följaktligen, att arvodena för senare halvåret 1922 och enligt blivande stat för år 1923 bestämdes på följande sätt:

vid officerskursen:

för kompanichefen, med skyldighet för honom att meddela undervisning i krigslagar samt tjänstgörings- och infanteriexercisreglementen	kronor	1,500: —
» kadettofficeren ur kavalleriet, med skyldighet för honom att meddela undervisning i ridning, hästkännedom och kavalleriexercisreglementen	»	900: —
» en var av övriga kadettofficerare	»	600: —

vid vardera reservofficerskursen:

för kompanichefen	»	600: —
» en var av kadettofficerarna	»	300: —

med skyldighet för de olika officerarna att bestrida kadetternas undervisning.

Enligt gällande stat för sjökrigsskolan utginge arvoden till följande befälspersonal, sålunda: Kadettofficerare vid sjökrigsskolan.

till en var av 6 kadettofficerare från flottan	kronor	540: —
» 1 kadettofficer från kustartilleriet	»	540: —
» 1 kadettofficer från flottan, arvode à 45 kronor i 3 månader	»	135: —

Enligt gällande reglemente för sjökrigsskolan ålåge det kadettofficer från flottan att vid skolan i land undervisa i organisationslära, krigs- och sjölagar å officerslinjen och kadettofficeren från kustartilleriet att

undervisa i organisationslära, reglemente för marinen och krigslagar m. m. å kustartillerilinjen. Kadettofficer, som uppehölle nu angivna lärarbefattningar, åtnjöte härför arvode efter samma grunder som övriga lärare.

Liksom av krigsskolans kadettofficerare krävdes givetvis av kadettofficerarna vid sjökrigsskolan särskild lämplighet att leda officersutbildningen. Då befattningarna i fråga alltså vore fullt jämförliga, ansåge lönenämnden sig böra förorda bibehållande av arvoden för sjökrigsskolans kadettofficerare. Beträffande frågan om dessa arvodens storlek hade inom nämnden ifrågasatts, att arvodena borde, i likhet med vad som föreslagits beträffande kadettofficeren ur kavalleriet vid krigsskolan, sättas högre för de kadettofficerare vid sjökrigsskolan, som hade ovannämnda undervisningsskyldighet, än för de övriga. Även om sådant skulle låta sig göra i fråga om kadettofficeren från kustartilleriet, mötte däremot svårighet att tillämpa motsvarande förfaringssätt å kadettofficerarna från flottan. Undervisningen i ämnet organisationslära samt krigs- och sjölagar kunde nämligen — allt efter det sjökrigsskolans kurser på sjöofficerslinjen vore uppdelade på avdelningar — komma att uppehållas av mer än en kadettofficer.

Då vid sådant förhållande det icke, såsom ifråga om nämnde kadettofficer vid krigsskolan föreslagits, läte sig göra att i stat uppföra särskilt högre arvode för viss bestämd kadettofficer från flottan på grund av föreliggande särskild skyldighet för honom att fullgöra undervisning, hade lönenämnden stannat vid att föreslå bibehållande av nuvarande anordning med enhetliga arvoden för samtliga kadettofficerare vid sjökrigsskolan. Beträffande den ersättning, som borde utgå för fullgörande av nämnda särskilda skyldighet, ansåge lönenämnden, att densamma borde utgå med visst reducerat lärararvode; och återkomme lönenämnden längre fram till denna fråga.

I fråga om ersättningen för de åligganden, som ankomme på kadettofficerarna vid sjökrigsskolan i denna deras egenskap, hade lönenämnden icke lämnat obeaktat, att de under de tider, de tjänstgjorde vid skolan i land, i viss mån vore mindre bundna av sina befattningar än vad fallet vore med kompanibefälet vid krigsskolan. Medan officersaspiranterna vid armén under sin vistelse vid krigsskolan vore kasernerade därstädes, vore åter kadetterna vid sjökrigsskolan boende utom skolan. Härigenom bleve kadettofficerarna befriade från viss kaserntjänst, som ålåge kompanibefälet vid krigsskolan å Karlberg. Å andra sidan torde sjökrigsskolans kadettofficerare under tjänstgöring vid skolan ombord vara i hög grad bundna av att följa kadetternas övningar och utbildning.

Lönenämnden hade följaktligen funnit, att sistnämnda kadettofficerares arvoden skulle bliva lämpligt avvägda i förhållande till vad som föreslagits för kompanibefälet vid krigsskolan, om de nuvarande arvodena, 540 kronor för år räknat, bibehölles oförändrade. I 1923 års stat syntes följaktligen arvodena böra upptagas med nämnda belopp, varjämte föreskrift torde böra meddelas, att de i 1922 års stat upptagna arvodena finge utgå jämväl för tiden efter den 1 juli 1922.

Lärare vid militära undervisningsanstalter.

Vid den av lönenämnden anställda prövningen, om och i vad mån nu utgående arvoden kunde finnas böra kvarstå i lönesystemet, hade lönenämden icke hyst någon tvekan därom, att denna löneform fortfarande måste bibehållas för sådana officerare och civilmilitära beställningshavare, vilka mottoge förordnanden såsom lärare vid de militära undervisningsanstalterna, nämligen krigshögskolan, artilleri- och ingenjörhögskolan, ridskolan, skjutskolan för infanteriet och kavalleriet, artilleriskjutskolorna, krigsskolan, sjökrigshögskolan, sjökrigsskolan och marinintendentskolan. För att vinna en fullgod utbildning av försvarsväsendets personal i officers- eller motsvarande tjänsteställning krävdes nämligen tillgång till högt kvalificerade lärarkrafter, och sådana torde icke vara att påräkna, om icke särskilda förmåner bereddes sådana beställningshavare, som underkastade sig de omfattande studier i olika läroämnen, vilka krävdes av de särskilda lärarna.

För undervisningen i vissa ämnen användes civila lärare, som icke hade fasta anställningar vid försvarsväsendet. Även om de civila lärarbefattningar, som sålunda måste finnas, till sin natur vore rena bitjänster, syntes det jämväl beträffande dessa erforderligt, att arvodesbeloppen tillmättes så högt, att kompetent personal i varje fall kunde erhållas.

Olika grunder för lärararvodens bestämmande.

Vid sin utredning hade lönenämnden ansett sig böra undersöka möjligheten av att i högre grad, än vad för närvarande torde vara fallet, söka reglera de olika lärararvodena efter enhetliga grunder. För att vinna ledning för sitt arbete i detta syfte hade nämnden under hand inhämtat upplysningar, i fråga om armén från inspektören för militärläroverken samt cheferna för krigshögskolan, för artilleri- och ingenjörhögskolan och för krigsskolan ävensom beträffande marinen från cheferna för sjökrigshögskolan och för sjökrigsskolan.

Innan lönenämnden närmare inginge på nu förevarande spörsmål, ansåge lönenämnden sig böra förutskicka, att lärararvodena vid de olika läroanstalterna för närvarande vore reglerade efter ganska växlande grunder. Vad armén beträffade, vore ersättningarna för olika lärarbe-

fattningar fastställda såsom fasta årsbelopp vid samtliga läroanstalter utom vid krigshögskolan. Vid sistnämnda anstalt hade däremot kommit till användning ett system, som för flertalet lärararvoden vunnit tillämpning vid marinens motsvarande anstalter och som innebure, att ersättningarna i vederbörliga stater beräknades efter visst belopp för varje timmes undervisningsskyldighet i veckan under läsåret. Att nämnda system, som även tillämpades i fråga om avlönandet av s. k. timlärare vid rikets elementarläroverk och realskolor, hittills vunnit användning i fråga om krigshögskolan och marinens samtliga läroanstalter, torde hava sin grund däri, att lärarbefattningarna därstädes i regeln uppehölles såsom bitjänster antingen av ordinarie militära och civilmilitära beställningshavare vid sidan av de befattningar, i vilka de i sådan egenskap vore placerade, eller av civila lärare, som icke ägde fast anställning vid försvarsväsendet. Vid arméns läroanstalter, med undantag av krigshögskolan, vore åtskilliga av de lärarbefattningar, som uppehölles av ordinarie militära och civilmilitära befattningshavare, av sådan beskaffenhet, att befattningarna toge vederbörandes hela arbetstid i anspråk. Beträffande dessa befattningar vore det givet, att det befunnits fördelaktigare att upptaga arvoden med bestämda årsbelopp, som avpassats efter arbetets besvärlighet och vikt i det hela, än att bestämma dem efter vissa grundbelopp för den tid, som undervisningens meddelande i och för sig toge i anspråk, t. ex. föreläsnings- eller lektionstimmar.

Då lönenämnden haft att taga ståndpunkt till frågan, om vilka förändringar beträffande lärararvodena vid den nu förevarande arvodesregleringen kunde anses påkallade, hade lönenämnden, vid det förhållande att den förestående revisionen av försvarsväsendet torde kunna medföra väsentliga ändringar i personalorganisationen vid de olika läroanstalterna, begränsat sitt förslag till att omfatta närmast en utjämning av arvodenas storlek, så att arvodena vid de särskilda läroanstalterna bleve så vitt möjligt lika stora för undervisningsskyldighet av lika omfattning. Däremot hade nämnden icke ansett sig böra taga ståndpunkt till sådana frågor som huruvida arvoden, vilka hittills enligt vederbörliga stater utgått efter visst belopp för varje timmes undervisningsskyldighet i veckan, i stället borde upptagas med bestämda belopp för varje särskild lärarbefattning, eller om ett motsatt förfaringssätt borde användas och det sålunda, att såsom fasta årsbelopp upptagna arvoden i större omfattning, än nu vore fallet, skulle regleras efter dylik timberäkning. Lönenämnden förordade alltså, att fasta för år (kurs) bestämda arvoden fortfarande upptoges i staterna för artilleri- och ingenjörhögskolan, krigsskolan, ridskolan, skjutskolan för infanteriet och kavalleriet samt artilleriskjutsko-

lorna, men att däremot i staterna för krigshögskolan, sjökrigshögskolan, sjökrigsskolan och marinintendentskolan de för lärararvodena erforderliga medlen i regel beräknades efter visst belopp för varje timmes undervisningsskyldighet i veckan under läsåret.

I såväl ena som andra fallet hade det emellertid synts angeläget att, jämte tillgodoseende av förenämnda behov av utjämning mellan de särskilda läroanstalterna, tillse, om icke vid beloppens reglerande arvodena, åtminstone till den del desamma vore avsedda att utgå till militära och civilmilitära ordinarie beställningshavare, kunde i högre grad än vad för närvarande vore fallet avvägas efter de olika befattningarnas vikt och beskaffenhet i örigt. Under sitt utredningsarbete hade nämnden därför i sådant syfte sökt beakta, bland annat, följande synpunkter.

Beträffande lärare, vilka vore ordinarie beställningshavare vid försvarsväsendet, syntes i första hand böra tagas hänsyn till huruvida undervisningen vore av sådan omfattning, att vederbörande lärares arbetstid i mer eller mindre huvudsaklig grad toges i anspråk för lärarbefattningen. Förhölle det sig så, att läraren antingen icke alls eller blott i begränsad omfattning uppehölle den tjänst, som tillhörde den ordinarie beställning, för vilken han uppbure lön i vederbörlig lönegrad, borde nämligen lärararvodet, om icke särskilda omständigheter gåve anledning till avvikelse, ej tillmätas högre, än att det innebure en skälig ersättning för det arbete — ofta förenat med ekonomisk uppoffring — som erfordrats av den, vilken gjort sig kompetent för den särskilda befattningen. Sköttes däremot lärarbefattningen såsom en bitjänst till en ordinarie beställning på det sätt, att undervisningen meddelades antingen å tid, som fölle utom vederbörandes vanliga tjänstetid, eller så att någon mera avsevärd inskränkning eljest icke skedde i fullgörandet av de ordinarie arbetsuppgifterna, syntes ersättningen böra bestämmas till belopp, som utgjorde icke blott ersättning för förvärvandet av den särskilda kompetensen, utan även en skälig gottgörelse för det utförda extra arbetet.

I såväl det ena som det andra av nu nämnda fall torde lärararvodenas lämpliga gradering böra ske efter de olika befattningarnas större eller mindre svårskötthet. Förutom själva läroanstaltens beskaffenhet av att vara antingen en högskola för mera vetenskaplig undervisning eller allenast en läroanstalt för personalens allmänna fackutbildning, syntes härvid böra beaktas, huruvida undervisningen meddelades vid föreläsningar med vidlyftiga förarbeten för läraren eller vid lektioner, konstruktions- eller laborationsövningar eller dylikt, för vilka i regel endast obetydlig förberedelse erfordrades.

Beträffande det lämpliga avvägandet av arvodena för de lärarbefattningar vid de militära undervisningsanstalterna, som uppehölles av personer, vilka icke innehade ordinarie beställningar vid försvarsväsendet, ställde sig frågan i stort sett enklare än beträffande den nyss behandlade gruppen befattningar. I fråga om förstnämnda befattningar, som i regel torde fyllas av lärare vid civila högskolor, elementarläroverk m. m., syntes det vara tillräckligt att, förutom till det antal undervisningstimmar, som ålåge de olika lärarna, taga hänsyn till de mer eller mindre omfattande förberedelser för undervisningens meddelande, som kunde krävas i de olika läroämnena. I detta hänseende hade det exempelvis synts nämnden otvivelaktigt, att ersättningen för undervisningen i språk, handelsteknik eller dylikt i allmänhet borde kunna sättas något lägre än i vissa naturvetenskapliga ämnen, såsom fysik eller kemi, där uppfinningar tid efter annan kunde för lärarna medföra omläggningar i undervisningen i betydligt större omfattning än i andra ämnen.

Lärararvoden vid krigshögskolan, sjökrigshögskolan, sjökrigsskolan och marinintendentskolan.

Efter att sålunda hava angivit, på vad sätt lönenämnden begränsat sin utredning om lärararvodenas reglerande, ville nämnden till en början framhålla, i vilken mån jämkning funnits påkallad i fråga om de arvoden, som för närvarande vore beräknade efter visst belopp för varje timmes undervisningsskyldighet i veckan. Ifrågavarande arvoden utgjordes dels av samtliga lärararvoden i staterna för krigshögskolan, sjökrigshögskolan och sjökrigsskolan — med undantag allenast för arvodena till repetitörer vid de båda högskolorna, till lärare i ridning vid krigshögskolan samt till läraren i gymnastik och vapenföring vid sjökrigsskolan — dels ock av arvodena vid marinintendentskolan.

Vid berörda timberäkning syntes hittills hänsyn icke hava tagits till vare sig läsårets längd vid de olika läroanstalterna eller till de större eller mindre krav, som på grund av de olika ämnenas beskaffenhet ställdes på de olika lärarna.

Vid krigshögskolan och sjökrigshögskolan hade alla efter timme beräknade lärararvoden i staterna upptagits efter 350 kronor för timmes undervisningsskyldighet i veckan.

Vad sjökrigsskolan beträffade, hade en gradering av beräkningsgrunden för arvodena så till vida genomförts, att arvodena för lärare i fysik och franska språket upptagits efter 350 kronor för varje timmes undervisningsskyldighet i veckan, men för lärarna i samtliga andra ämnen vid skolan i land efter allenast 175 kronor för dylik timme. Nämnda gradering torde, förutom av det förhållandet, att sistnämnda lärare utövade sina lärarbefattningar såsom bitjänster vid sidan av ordi-

narie militära eller civilmilitära beställningar, hava föranletts därav, att undervisningen i förstnämnda två civila ämnen meddelades såsom en påbyggnad på kursen för studentexamen, under det att undervisningen i övriga ämnen utgjordes av den grundläggande officersutbildningen och följaktligen delvis vore av mer elementär art.

Beträffande lärararvodena vid marinintendentskolan vore dessa visserligen i vederbörlig stat icke uttryckligen upptagna efter visst belopp för varje timmes undervisningsskyldighet i veckan. Enligt vad som framginge av statsrådsprotokollet till statsverkspropositionen angående femte huvudtiteln vid 1919 års riksdag, hade emellertid arvodena för de lärarbefattningar, som vid skolans avdelning (aspirantskolan) i Stockholm uppehölles av ordinarie beställningshavare vid marinintendenturkåren, nämligen i läroämnena reglemente för marinen (1 timme i veckan) och intendenturtjänst (3 timmar i veckan) beräknats efter 200 kronor för varje timmes undervisningsskyldighet i veckan. I staten för år 1920 hade alltså nämnda arvoden upptagits med 200 kronor resp. 600 kronor. Vad anginge lärarna i flertalet övriga ämnen, nämligen i bokföring, aritmetik, handelsgeografi, nationalekonomi, handelslära, statskunskap och handelsrätt samt krigs- och sjölagar ävensom engelska och franska språken, hade arvodena beräknats efter samma grund, som då tillämpats i avseende å arvodena i ämnena fysik och franska språket vid sjökrigsskolan, eller efter 300 kronor för varje timmes undervisningsskyldighet i veckan. Då antalet veckotimmar i dessa ämnen utgjorde 20, hade därför beräknats ett sammanlagt belopp av (20×300 =) 6,000 kronor. Med tillägg av dels 1,300 kronor såsom årsarvode för en lärare i varukännedom med en undervisningsskyldighet i veckan av 5 timmar under höstterminen och 4 timmar under vårterminen, dels ock 200 kronor såsom årsarvode åt en lärare i stenografi, hade i staten under rubriken »övriga lärare» upptagits ett sammanlagt belopp av 7,500 kronor.

I enlighet med den tillfälliga arvodesreglering, som beslutits vid 1921 års riksdag och varmed avsetts att genomföra en höjning av de särskilda arvodena med omkring 16 procent, vore förenämnda poster å 200 kronor, 600 kronor och 7,500 kronor i vederbörlig stat för år 1922 höjda till respektive 240 kronor, 720 kronor och 8,700 kronor.

Utöver nu nämnda belopp vore i staten för marinintendentskolans avdelning i Karlskrona (elevskolan) uppfört ett belopp av 990 kronor till arvoden åt lärare i reglementet för marinen och i intendenturtjänst. Enligt vad som framginge av förenämnda statsrådsprotokoll vid 1919 års riksdag, vore detta belopp ej beräknat efter visst belopp för timmes

undervisningsskyldighet i veckan, och syntes detsamma till följd härav icke behöva i detta sammanhang tagas i betraktande.

Då lönenämnden undersökt möjligheten av att åstadkomma en utjämning av nu ifrågavarande, efter viss timmes undervisningsskyldighet i veckan beräknade lärararvoden, ville nämnden till en början framhålla, att nämnden funnit riktigt, att arvoden till ordinarie beställningshavare vid försvarsväsendet, i den mån de tjänstgjorde såsom lärare vid de läroanstalter, som meddelade mer elementär undervisning, nämligen sjökrigsskolan och marinintendentskolan, sattes lägre än för dylika beställningshavare vid förordnande såsom lärare vid krigshögskolan och sjökrigshögskolan.

Den nuvarande beräkningen av lärararvoden efter visst belopp för varje timmes undervisningsskyldighet i veckan lämnade emellertid, enligt lönenämndens mening, i övrigt i vissa detaljer icke rättvisa resultat. Hittills hade man nämligen icke tagit tillbörlig hänsyn till läsårens olika längd vid de ifrågavarande fyra olika läroanstalterna. Enligt gällande föreskrifter kunde nämligen läsåret anses i genomsnitt omfatta följande antal veckor

a)	vid krigshögskolan	30	veckor
b)	» sjökrigshögskolan	25	»
c)	» sjökrigsskolan	25	»
d)	» marinintendentskolan	35 (37)	»

Den ersättning, som belöpte på *verklig undervisningstimme* vid de olika läroanstalterna, bleve följaktligen ganska växlande, på sätt närmare framginge av nedanstående tabell:

lärare i tvångsämnena vid krigshögskolan (alltid ordinarie beställningshavare vid försvarsväsendet)	$\frac{350}{30}$ kr. = 11 kr. 70 öre
lärare i de valfria ämnena vid krigshögskolan, nämligen i franska, tyska eller ryska språken (civila personer med undantag för läraren i ryska)	$\frac{350}{30}$ kr. = 11 kr. 70 öre
lärare vid sjökrigshögskolan (ordinarie beställningshavare vid försvarsväsendet utom lärarna i matematik, fysik, kemi och internationell rätt)	$\frac{350}{25}$ kr. = 14 kr.

lärare vid sjökrigsskolan i fysik och franska språket (civila personer) ..... $\frac{350}{25}$ kr. = 14 kr.

lärare vid sjökrigsskolan i de militära eller civilmilitära ämnena (alltid ordinarie beställningshavare vid försvarsväsendet) ..... $\frac{175}{25}$ kr. = 7 kr.

lärare vid marinintendentskolan i ämnena reglemente för marinen och intendenturtjänst (ordinarie beställningshavare vid marinintendenturkåren) ..... $\frac{240}{35}$ kr. = 6 kr. 85 öre

lärare vid marinintendentskolan i övriga ämnen (civila personer) ..... omkring $\frac{350}{35}$ kr. = omkr. 10 kr.

Vid granskning av de olika ersättningsbelopp, som sålunda framkomme för verklig undervisningstimme, hade lönenämnden till en början funnit, att den gottgörelse (7 kronor eller något mindre), som nu tillkomme ordinarie beställningshavare vid försvarsväsendet för undervisning i militära ämnen vid sjökrigsskolan liksom för undervisning i ämnena reglemente för marinen och intendenturtjänst vid marinintendentskolan, kunde anses vara efter nuvarande förhållanden väl avpassad. En minskning i ersättningen borde dock göras beträffande lärarbefattningarna i organisationslära samt krigs- och sjölagar å sjökrigsskolans sjöofficerslinje samt i organisationslära samt reglemente för marinen och krigslagar m. m. å kustartillerilinjen. Dessa lärarbefattningar uppehölles nämligen, på sätt förut omförmälts, av kadettofficerare, som föreslagits skola i sådan egenskap åtnjuta särskilt arvode. Vid sådant förhållande hade lönenämnden funnit, att lärararvodena i dessa fall borde begränsas till 75 kronor för undervisningstimme i veckan under läsåret (= 3 kronor för verklig undervisningstimme).

Vad härefter anginge beräkningsgrunden för arvodena åt lärarna i de militära eller civilmilitära ämnena vid krigshögskolan och sjökrigshögskolan, ansåge lönenämnden ofrånkomligt, att en utjämning härutinnan komme till stånd. På grund av de stora krav, som ställdes på dessa lärare, och med hänsyn till vad av chefen för krigshögskolan vid olika tillfällen gjorts gällande i fråga om svårigheten att få lärarbefattningarna vid högskolan besatta med tillräckligt kvalificerade krafter, ansåge lönenämnden sig böra föreslå en omläggning av arvodesberäkningen för ifrågavarande lärarbefattningar vid krigshögskolan sålunda, att ersättningarna för dessa befattningar, beräknade efter verklig undervis-

ningstimme, komme att liksom vid sjökrigshögskolan uppgå till 14 kronor för sådan timme. Då läsåret vid krigshögskolan omfattade 30 veckor, erfordrades således, att arvodet för undervisningstimme i veckan bestämdes till 420 kronor i stället för nuvarande 350 kronor.

Den härav betingade kostnadsökningen å krigshögskolans stat komme att utgöra (32 × 70 kronor =) 2,240 kronor.

Beträffande lärarna i de civila läroämnena vid ifrågavarande fyra läroanstalter torde den ersättning (omkring 10 kronor för verklig undervisningstimme), som utginge till lärarna i de civila ämnena (de olika språken häri inräknade) vid marinintendentskolan, i allmänhet få anses vara tillräcklig. Ett stöd för en sådan uppfattning hade lönenämnden funnit däri, att det enligt en av inspektören för militärläroverken till lönenämnden överlämnad promemoria från chefen för krigshögskolan framginge, att avvägandet av arvodena åt lärare i tyska, franska och ryska språken vid högskolan möjligen skulle kunna ske efter en beräkning av 10 kronor för undervisningstimme. Nämnden föreslogo alltså, att beräkningsgrunden för arvodena åt dessa lärare vid krigshögskolan nedsattes från 350 kronor till 300 kronor för undervisningstimme i veckan, varigenom ersättningen för verklig undervisningstimme skulle bliva 10 kronor. Med tillämpning härav skulle uppkomma ett minskat anslagsbehov under krigshögskolans stat av (24 × 50 kronor =) 1,200 kronor. I konsekvens härmed funne lönenämnden, att ersättningen åt läraren i franska språket vid sjökrigsskolan kunde beräknas efter 250 kronor i stället för efter 350 kronor för undervisningstimme i veckan, en åtgärd, som skulle medföra en kostnadsminskning å staten för sjökrigsskolan av (8 × 100 kronor =) 800 kronor.

Någon nedsättning i beräkningsgrunden för arvodena till läraren i fysik vid sjökrigsskolan samt till lärarna i matematik, fysik och kemi vid sjökrigshögskolan ansåge lönenämnden däremot icke böra ifrågasättas. På dessa lärare torde det nämligen ankomma att ständigt lämpa sin undervisning så, att eleverna med ledning av de kunskaper, de förvärvade i dessa ämnen, under sin officersbana bleve i stånd att följa sådana nya tekniska resultat, som hade betydelse för försvaret. Av sådan anledning torde en ersättning för verklig undervisningstimme, som med 4 kronor överstege den, som skulle tillkomma lärarna i språken, kunna anses skälig och lämplig.

I det föregående hade antytts, att vissa lärararvoden i staterna för krigshögskolan, sjökrigshögskolan och sjökrigsskolan i stället för att vara beräknade efter visst belopp för undervisningstimme i veckan upptagits med fasta årsbelopp. Så hade i staten för krigshögskolan upptagits

dels 1,170 kronor såsom arvoden åt lärare i ridning och dels 1,170 kronor såsom ersättning åt repetitörer. I staten för sjökrigshögskolan voro uppförda dels 175 kronor såsom arvode till ledare vid krigsspelsövningar enligt chefens för högskolan fördelning, dels ock 1,392 kronor att enligt sådan fördelning utgå med högst 116 kronor för månad såsom arvode åt repetitör, som utövade repetitörstjänst med bibehållande av annan tjänstebefattning. I staten för sjökrigsskolan hade slutligen upptagits arvode med 1,170 kronor till en lärare i gymnastik och vapenövningar, tillika ledare av kadetternas idrottsövningar.

Ridlärare och repetitörer vid krigshögskolan.

I fråga om dessa arvodesbelopp funne lönenämnden sig allenast böra föreslå vissa mindre jämkningar. Enligt yttrande från chefen för krigshögskolan uppehölles ridundervisningen vid högskolan av två lärare, vardera med omkring 120 timmars undervisning om året, och hade skolchefen föreslagit arvodets beräknande efter 5 kronor för timme eller för båda lärarna tillhopa efter ett årsbelopp av 1,200 kronor. Häremot hade lönenämnden icke funnit annat att erinra, än att ersättningen skäligen syntes kunna beräknas efter 4 kronor för timme och att sammanlagda årsbeloppet sålunda kunde begränsas till 960 kronor. Den undervisning, som fullgjordes av repetitörerna vid krigshögskolan, hade av chefen uppskattats till 225 timmar under läsåret. Ersättningen härför hade lönenämnden ansett skäligen böra utgå efter 5 kronor för timme, och föresloge lönenämnden alltså, att anslagsposten till arvoden åt repetitörer vid krigshögskolan nedsattes från 1,170 kronor till 1,125 kronor.

Gratifikationer till lärare vid krigshögskolan för biträde vid inträdesprövningarna.

I en av arméförvaltningen i dess framställning rörande lantförsvarets medelsbehov för första halvåret 1923 omnämnd, genom inspektören för militärläroverken insänd skrivelse hade chefen för krigshögskolan framhållit, bland annat, att högskolans lärare, utöver dem tillkommande arvoden, icke åtnjöte någon ersättning för det betydande och maktpåliggande arbete, som ålåge vissa av dem vid uppgörandet av förslag till och rättandet av de skrivningar, vilka inginge såsom prov för vinnande av inträde vid högskolan. Med hänsyn härtill hade skolchefen föreslagit, att ett belopp av 1,600 kronor måtte ställas till chefens för krigshögskolan förfogande att utbetalas såsom gottgörelse för vissa lärares extra arbete vid inträdesprövningarna.

Enligt gällande stadga för prövning till vinnande av inträde vid krigshögskolan skulle denna prövning ske skriftligt och omfatta ämnena taktik (2 prov), vapenlära, krigsbyggnadskonst, allmän historia samt

franska och tyska språken. För vinnande av inträde i de båda andra militära högskolorna — artilleri- och ingenjörhögskolan samt sjökrigshögskolan — erfordrades däremot icke någon inträdesprövning.

Då antalet inträdessökande till krigshögskolan, enligt vad lönenämnden inhämtat, kunde beräknas årligen uppgå till i medeltal 50, innefattade genomgåendet och bedömandet av nämnda skriftliga prov en icke oväsentlig ökning i arbetet för de lärare vid denna högskola, som ålades dessa uppgifter. Lönenämnden, som ansåge skäligt, att viss ersättning, högst 4 kronor för varje prov, bereddes ifrågavarande lärare, tillstyrkte därför, att i staten för krigshögskolan upptoges en särskild anslagspost, beräknad till (7×50×4 =) 1,400 kronor, under rubrik: »till chefens för högskolan disposition för beredande av ersättning till lärare, som tages i anspråk för rättande av och bedömande av skrivningar vid inträdesprövningarna med högst 4 kronor för varje sådan skrivning».

Ledare av krigsspelsövningar vid sjökrigshögskolan.

Beträffande den å sjökrigshögskolans stat upptagna anslagsposten till ledare av krigsspelsövningar hade chefen för högskolan i en till lönenämnden ingiven promemoria anfört, att enligt gällande bestämmelser sådana övningar måste anordnas för eleverna i den vartannat år sammandragna stabskursen genom anordnande under en timme i veckan av vardera av följande tre slag av krigsspel, nämligen strategiska sjökrigsspel, gemensamma för sjöofficers- och kustartillerilinjerna, taktiska sjökrigsspel samt taktiska kustfästningsspel.

Skolchefen hade föreslagit, att ersättning för denna undervisning borde beräknas efter samma grund, som tillämpats beträffande övriga lärararvoden, eller efter 350 kronor för varje veckotimme under läsåret. Med hänsyn härtill skulle för detta ändamål erfordras ett belopp av 1,050 kronor för varje tvåårsperiod, och hade chefen därför hemställt, att det i staten nu upptagna årliga beloppet av 175 kronor till ledare av krigsspelsövningar måtte höjas till 525 kronor. Lönenämnden funne sig böra tillstyrka bifall till vad sålunda föreslagits. Det i sistnämnda stat för repetitörer uppförda och till chefens förfogande ställda beloppet av 1,392 kronor ansåge lönenämnden, med hänsyn särskilt till de många olika fortsättningskurser, som anordnades vid sjökrigshögskolan och härav betingat behov av repetitörer, böra i vederbörlig stat bibehållas med oförändrat belopp.

Lärare i gymnastik vid sjökrigsskolan.

Arvodet till den vid sjökrigsskolan anställde läraren i gymnastik och vapenföring, nu 1,170 kronor, ansåge lönenämnden böra nedsättas. De studier, som fordrades för utbildning till lärare i gymnastik, syntes

nämligen icke vara på långt när så krävande, som de, vilka fordrades av lärare i andra militära ämnen.

Med hänsyn härtill och i anslutning till lönenämndens ovan framställda förslag om sättet för beräknande av arvodena till lärare i ridning vid krigshögskolan, ansåge lönenämnden, att arvodet till ifrågavarande gymnastiklärare borde beräknas efter 4 kronor för lektionstimme.

Då den med befattningen förenade undervisningsskyldigheten torde omfatta 5 timmar i veckan under det till 25 veckor beräknade läsåret, skulle arvodet följaktligen böra upptagas med 500 kronor för år. Med hänsyn till de grunder, som tillämpats vid den år 1921 genomförda arvodesregleringen och enligt vilka arvodena upptagits med belopp, som vid delning med 12 gåve på hel krona eller 50 öre slutande belopp, borde ifrågavarande arvode i staten för år 1923 uppföras med 510 kronor. Genom särskild föreskrift syntes böra stadgas, att det i 1922 års stat uppförda arvodet under sista hälften av samma år skulle utgå efter sålunda beräknat belopp.

Läkare och intendent vid sjökrigsskolan.

I nu förevarande sammanhang funne lönenämnden sig böra meddela, att nämnden uppmärksammat de två nu utgående arvodena till en läkare och en intendent vid sjökrigsskolan å 1,020 kronor respektive 1,290 kronor, vilka upptagits å skolans stat för år 1922 utan föreskrift, att desamma finge utgå med angivna belopp endast under förra halvåret 1922. Lönenämnden hade ifråga om dessa arvoden funnit önskvärt, att en utredning komme till stånd för fastställande, huruvida icke å ena sidan läkarvården för sjökrigsskolans kadetter skulle kunna utan särskild ersättning åläggas någon av de å Stockholms station placerade ordinarie beställningshavarna vid marinläkarkåren samt, å andra sidan, kassagöromålen vid sjökrigsskolan skulle kunna, likaledes utan särskild ersättning, bestridas av ordinarie beställningshavare vid marinintendenturkåren.

I avvaktan på en sådan utrednings resultat torde emellertid ovannämnda båda arvoden å 1,020 kronor respektive 1,290 kronor böra med oförändrade belopp upptagas på 1923 års stat för sjökrigsskolan.

Lärararvoden, som i stat upptagits med bestämda årsbelopp.

Sedan lönenämnden i det föregående behandlat lärararvodena vid de militära läroanstalter, i vilkas stater arvodesberäkningen i huvudsak skett efter visst belopp för timmes undervisningsskyldighet i veckan, överginge lönenämnden till att behandla frågan om lärararvodenas bestämmande vid de återstående läroanstalterna, nämligen artilleri- och ingenjörhögskolan, krigsskolan, ridskolan, skjutskolan för infanteriet och kavalleriet samt artilleriskjutskolorna. Vid dessa anstalter hade, såsom

ovan framhållits, nyssnämnda beräkningsgrund icke ansetts kunna följas, enär — åtminstone vad anginge lärarna i de militära ämnena — undervisningen i stor omfattning vore anordnad så, att lärarbefattningarna toge vederbörandes fulla arbetstid i anspråk, och att lärarna följaktligen icke alls eller i oväsentlig grad upphölle de ordinarie beställningar, för vilka de åtnjöte lön i vederbörliga lönegrader.

Artilleri- och ingenjörhögskolan.

1922 års stat för artilleri- och ingenjörhögskolan upptoge följande arvoden till lärare, nämligen:

Lärare i artilleri och tillämpad mekanik vid högre artillerikursen	kronor	2,460: —
» i artilleri vid allmänna artillerikursen med undervisningsskyldighet jämväl vid högre fortifikationskursen	»	1,740: —
» i befästningskonst vid högre och allmänna fortifikationskurserna	»	1,980: —
» i förbindelselära och tillämpad mekanik vid högre fortifikationskursen med undervisningsskyldighet i befästningskonst med förbindelselära vid allmänna artillerikursen	»	1,410: —
» i krigskonst vid högre artilleri- och fortifikationskurserna	»	1,050: —
» i krigskonst vid allmänna artilleri- och fortifikationskurserna	»	1,650: —
» i matematik	»	4,080: —
» i byggnadskonst och beskrivande geometri	»	1,410: —
» i fysik	»	2,580: —
» i kemi	»	2,460: —
Biträdande lärare och repetitörer	»	4,650: —

Den undervisningsskyldighet, som ålåge flertalet av ovanstående lärare i militära ämnen, vore, enligt vad som framginge av en genom inspektören för militärläroverken till lönenämnden avlämnad promemoria från chefen för högskolan, av betydlig omfattning, i det den i medeltal för läsår utgjorde för de båda lärarna i artilleri 340, respektive 255 timmar, för läraren i befästningskonst 395 timmar, för läraren i militär förbindelselära m. m. 220 timmar samt för läraren i krigskonst vid allmänna kurserna 270 timmar. Då samtliga dessa lärare under läsåret i huvudsak ansetts bundna av sina lärarbefattningar, hade skolchefen

tagit hänsyn därtill vid avgivande av förslag rörande lärararvodenas storlek; och hade i detta förslag såsom skälig grund för arvodenas bestämmande räknats med i allmänhet 8 kronor för föreläsningstimme och 5 kronor för övningstimme. Beträffande lärarna i krigskonst vid de högre kurserna och i byggnadskonst m. m., vilka båda lärare uppehölle bitjänster, och vilkas årliga undervisning omfattade allenast 105 respektive 163 timmar, hade till grund för ersättningens beräknande ansetts böra läggas ett belopp av 12 kronor för föreläsningstimme och 5 kronor för övningstimme. Då de grunder, skolchefen använt vid utarbetande av sitt förslag, synts lönenämnden kunna godtagas, hade lönenämnden funnit sig böra följa detta förslag, varvid emellertid nämnden, i de fall, då de av skolchefen upptagna arvoden företett endast obetydlig avvikelse från i 1922 års stat upptaget arvode, bibehållit detta senare oförändrat. I vissa andra fall hade lönenämnden gjort sådana jämkningar av arvodena, att de upptagits till närmaste på jämnt tiotal slutande summor, som vid delning med 12 gåve på hel krona eller 50 öre slutande belopp.

Lönenämnden föresloge alltså följande arvoden, nämligen:

för läraren i artilleri med tillämpad mekanik	kronor	2,460: —
» » » » vid allmänna artillerikursen	»	1,740: —
» » » befästningskonst	»	2,100: —
» » » förbindelselära m. m.	»	1,470: —
» » » krigskonst vid de högre kurserna	»	1,050: —
» » » » » » allmänna kurserna	»	1,650: —
» » » byggnadskonst m. m.	»	1,380: —

I fråga om reglerandet av arvodena i de civila ämnena (matematik, fysik och kemi) hade chefen för artilleri- och ingenjörhögskolan framhållit, att dessa ämnen vore för högskolan specialiserade och därför komme att innehålla dels en sammanträngd, men dock vetenskaplig framställning av de olika ämnenas omfattning i allmänhet, dels en specialiserad, särskilda förstudier krävande undervisning, berörande det militärtekniska området. Då det vore av intresse att få kompetenta lärare, vore det tydligt, att arvodena i nämnda ämnen måste fastställas efter vad den allmänna marknaden krävde. Hittills hade vid arvodenas bestämmande beräknats 15 kronor för föreläsningstimme och 10 kronor för övningstimme, och vore dessa summor snarare för små än för stora. Såsom eget förslag hade skolchefen beräknat ersättningen sålunda: a) för lärarna i matematik och fysik efter följande belopp för timme, nämligen för föreläsningar respektive övningar i de högre kurserna efter 17

respektive 12 kronor samt för föreläsningar respektive övningar i de lägre kurserna 12 respektive 6 kronor ävensom b) för läraren i kemi, vilken måste specialisera sig särskilt inom sprängämnestekniken, uteslutande för högskolans behov, efter 17 kronor för varje timmes föreläsning eller laborationsövning. Sammanlagda arvodena enligt skolchefens beräkningar skulle utgöra för läraren i matematik 4,100 kronor, för läraren i fysik 2,665 kronor och för läraren i kemi 2,346 kronor.

Då ersättningen till lärarna i matematik, fysik och kemi vid sjökrigshögskolan enligt nuvarande grunder, i vilka lönenämnden icke ifrågasatt någon ändring, utginge med 14 kronor för såväl föreläsnings- som övningstimme, hade lönenämnden intet att erinra mot nu föreslagna grunder för arvodenas beräknande vid artilleri- och ingenjörhögskolan. För vinnande av belopp, som lämpade sig för delning med 12 enligt förut angivna principer föresloge lönenämnden, att arvodena från och med den 1 juli 1922 finge utgå sålunda: till läraren i matematik med 4,080 kronor, till läraren i fysik med 2,640 kronor och till läraren i kemi med 2,340 kronor.

Beträffande den i artilleri- och ingenjörhögskolans stat upptagna anslagsposten till biträdande lärare och repetitörer ansåge lönenämnden, att en minskning däri torde kunna ske, liksom en nedsättning ansetts böra föreslås i motsvarande post i staten för krigshögskolan. Lönenämnden föresloge följaktligen, att förstnämnda post från och med den 1 juli 1922 sänktes från 4,650 kronor till 4,000 kronor eller till det belopp, varmed anslagsposten funnes uppförd i 1921 års stat.

I staten för artilleri- och ingenjörhögskolan funnes uppfört ett särskilt arvode å 360 kronor för »bibliotekets och samlingarnas vård och redovisning». Jämlikt gällande instruktion för högskolan ankomme det på den vid skolan anställde adjutanten att fullgöra nämnda arbete. På sätt framginge av redogörelsen för arvodesfrågan vid 1921 års riksdag, hade det förut anvisade arvodet till adjutanten från och med år 1922 uteslutits ur staten. Då några särskilda kvalifikationer, motsvarande dem, som krävdes av lärare, icke torde erfordras för vården av biblioteket m. m. och då detta arbete torde kunna utföras på adjutantens vanliga arbetstid, föresloge lönenämnden, att även nu ifrågavarande särskilda arvode åt adjutanten uteslötes ur staten.

Ridskolan.

På staten för ridskolan funnes följande arvoden anvisade, nämligen

till 1 förste lärare i ridning	kronor	2,910: —
» en var av 2 andre lärare i ridning	»	2,100: —
» 1 lärare i krigsvetenskap	»	1,170: —

Då varje årskurs vid ridskolan enligt gällande reglemente påginge 10 månader av året, uppehölle de officerare, vilka förordnades till lärare, icke sina ordinarie beställningar annat än tillfälligtvis mellan de olika kurserna.

Beträffande samtliga dessa befattningshavare gällde alltså, att de, jämlikt det nya officersavlöningsreglementet med tillhörande tilläggsbestämmelser, under tiden för sina förordnanden vid ridskolan komme att erhålla förläggningsort vid Strömsholm. Likaledes torde de numera bliva berättigade till ersättning för flyttningskostnader vid flyttning från och till sina egna truppförband vid förordnandenas början och slut.

Såsom villkor för att erhålla förordnande såsom lärare i ridning torde fordras, att vederbörande, utöver den för varje kavallerioffícer obligatoriska kursen vid ridskolan, genomgått särskild högre utbildning vid ridskolan under ytterligare ett år samt därjämte helst utbildning vid någon utländsk ridskola. Av läraren i krigsvetenskap krävdes, att han genomgått krigshögskolan. Utöver eljest stadgad undervisningsskyldighet ålåge det andre lärare i ridning eller läraren i krigsvetenskap, om han därtill förordnades, att undervisa i gymnastik och vapenföring. Sistnämnde lärare hade därjämte att biträda chefen med vissa adjutantsgöromål.

Med hänsyn till de kompetensfordringar, som gällde för ifrågavarande befattningar, syntes det lönenämnden uppenbart, att arvoden för desamma fortfarande borde bibehållas. Vid dessa förmåners avvägande syntes, jämte angelägenheten av att få dessa för kavallerioffícerarnas utbildning viktiga lärarposter besatta med de lämpligaste krafterna, visst avseende böra fästas därvid, att de nuvarande förläggningsförhållandena vid Strömsholm icke möjliggjorde upplåtande därstädes av familjebostäder i kronans hus åt lärarna, på samma gång som möjligheterna att på platsen få till rimligt pris förhyra bostäder torde vara små. Förordnande såsom lärare vid ridskolan kunde följaktligen medföra, att officer, som icke kunde ordna bostadsförhållandena vid Strömsholm, kunde nödgas att för sin familj anskaffa bostad på dyrare ort än den, efter vilken han, såsom ägande sin förläggningsort vid Strömsholm, komme att åtnjuta lön enligt vederbörlig löneplan. I varje fall kunde officer, som förordnades i lärarbefattning vid ridskolan, om han hade barn i skolåldern, drabbas av särskilda kostnader för ordnandet av dessas skolgång.

På grund av samtliga nu framhållna synpunkter hemställde lönenämnden, att arvoden för lärarpersonalen vid skolan såväl för senare halvåret 1922 som enligt stat för år 1923 bestämdes sålunda: för förste

läraren i ridning till 1,800 kronor, för de båda andre lärarna i ridning till 1,350 kronor ävensom för läraren i krigsvetenskap till 1,200 kronor.

Skjutskolan för infanteriet och kavalleriet.

Till och med år 1921 hade på staten för skjutskolan för infanteriet och kavalleriet varit upptagna följande arvoden, nämligen: för en var av 3 förste lärare 400 kronor och för en var av 5 andre lärare 200 kronor. Dessa arvoden vore i 1922 års stat höjda till 480 kronor, respektive 240 kronor. Emellertid hade alltsedan år 1918, då det extra anslaget till ökade arvoden åt lärarpersonalen vid skjutskolan första gången uppförts på riksstaten, tilläggsarvoden utgått till nämnda lärare med 600 kronor till förste lärare och 300 kronor till andre lärare. Från samma anslag utginge vidare, likaledes från och med år 1918, arvoden å 200 kronor till en var av 5 repetitörer.

I en av chefen för ifrågavarande skjutskola till arméförvaltningen överlämnad skrivelse, vilken till Kungl. Maj:t överlämnats med ämbetsverkets framställning rörande lantförsvarets medelsbehov för första halvåret 1923, hade föreslagits, att för den budgetperiod, som vore avsedd att omfatta första halvåret 1923, ifrågavarande extra anslag borde bortfalla och de från anslaget utgående arvodena inräknas under det ordinarie anslaget för infanteriskjutskolan.

Då lönenämnden behandlat ifrågavarande lärararvoden, hade lönenämnden funnit skolchefens nyssnämnda hemställan böra vinna beaktande, och hemställde nämnden, att de arvodesbelopp för ifrågavarande personal, som lönenämnden nedan föresloge, måtte i sin helhet uppföras på staten för infanteriskjutskolan, under det förenämnda extra anslag i stället uteslötes ur riksstaten.

De olika kurser, som plägade årligen anordnas vid skjutskolan, hade i allmänhet haft endast kortare varaktighet. Bestämmelserna rörande skolan hade därför icke såsom för övriga militära läroanstalter reglerats genom någon instruktion utan allenast genom i kommandoväg meddelade föreskrifter.

Den undervisning, som ålåge förste och andre lärarna, torde, enligt vad lönenämnden under hand inhämtat, i icke obetydlig utsträckning meddelas i form av föreläsningar. Särskilt gällde detta läroämnet teknik. Vad beträffade tillsättandet av lärarna i detta ämne, torde såsom oundgängligt villkor gälla, att vederbörande officer — i regel tillhörande infanteriet — genomgått artilleri- och ingenjörhögskolans högre artillerikurs eller annan specialutbildning. Viss sådan utbildning torde jämväl fordras av de officerare, som förordnades såsom lärare i övriga ämnen vid skjutskolan. Med hänsyn till nu nämnda förhållanden och i be-

traktande jämväl därav, att i de uppdrag, som ålades de vid skjutskolan förordnade lärarna — ehuru de i regel torde vara av högst kaptens grad — inginge skyldighet att leda undervisningen i särskilda utbildningskurser för, bland andra, majorer, funne lönenämnden det uppenbart, att vissa icke alltför obetydliga lärararvoden borde bibehållas vid infanteriskjutskolan, om tillräckligt kvalificerad personal skulle vara att påräkna. Härtill komme, att de under år 1921 fastställda nya avlöningsföreskrifterna icke torde möjliggöra att beträffande lärarförordnandena vid infanteriskjutskolan, vilka omfattade allenast omkring 5 månader årligen, träffa sådan anordning, att desamma förklarades utgöra vederbörandes ordinarie tjänstgöring. För lärarna komme alltså Rosersberg icke att bliva förläggningsort med därmed följande rätt till lön enligt den ortsgrupp, vartill denna plats vore att hänföra, ej heller torde möjlighet förefinnas att bereda lärarna ersättning för flyttningskostnader, för det fall de under de år, lärarbefattningarna skulle uppehållas, skulle önska taga sin stadigvarande bostad å Rosersberg eller i dess närhet, exempelvis Stockholm.

Visserligen vore lärarna — liksom de till skjutskolan såsom elever beordrade officerarna — berättigade att under den tid, de vistades vid skolan, uppbära vissa i vederbörlig stat till siffran bestämda dagtraktamenten jämte tillfällig förhöjning däri. Sålunda utgående ersättning avsåge emellertid icke att utgöra någon ersättning för det kvalificerade arbete, som följde med läraruppdraget, utan innebure blott, liksom övriga tjänstgöringstraktamenten, att bereda vederbörande beställningshavare gottgörelse för de direkta kostnader, som förorsakades dem av tjänstgöringen utom den egna förläggningsorten.

I betraktande av vad sålunda anförts och särskilt med hänsyn därtill, att infanteriskjutskolans organisation kunde förväntas röna inverkan av den pågående försvarsrevisionen, hade lönenämnden ansett sig hava skäl föreslå, att arvoden för nämnda lärare med de nuvarande sammanlagda beloppen uppfördes i 1923 års stat för infanteriskjutskolan, sålunda:

till en var av 3 förste lärare	kronor 1,080: —
» » » » 5 andre lärare	» 540: —

Även de nu från extra anslaget utgående arvodena till en var av 5 repetitörer à 200 kronor syntes från och med år 1923 böra uppföras å vederbörlig stat för skjutskolan.

Genom särskild föreskrift torde slutligen böra medgivas, att de för år 1922 anvisade arvodena, vare sig de uppförts på staten eller be-

räknats på berörda extra anslag, finge från och med den 1 juli oförändrat utgå.

I detta sammanhang hade lönenämnden ansett sig böra inför Kungl. Maj:t framhålla, huruvida icke, vid avlåtande till 1922 års riksdag av förslag till stat för infanteriskjutskolan, det kunde finnas lämpligt, i stället för att i staten upptaga dagtraktamenten efter särskilda grunder till lärare, repetitörer, adjutant, gevärshantverkare, skrivbiträde och köksföreståndare samt såsom elever kommenderade officerare i olika grader, å staten uppföra en förslagsvis beräknad anslagspost till beredande för all nu avsedd till skolan beordrad personal av tjänstgöringstraktamenten enligt 8 kap. 1 § i kungörelsen den 31 december 1921 med tilläggsbestämmelser till officersavlöningsreglementet den 29 juni 1921.

Artilleriskjutskolorna.

Å 1922 års stat för artilleriskjutskolorna funnes följande arvoden uppförda, nämligen:

a) *för fältartilleriets skjutskola:*

till chefen	kronor	360: —
» 1 andre lärare	»	180: —
» 1 målkapten	»	180: —
» chefen för instruktionsbatteriet	»	240: —
» chefen för spanings- och förbindelseavdelningen	»	120: —

b) *för fästnings- och positionsartilleriets skjutskola:*

till chefen	»	240: —
» 1 andre lärare	»	180: —
» 1 målkapten	»	180: —
» chefen för instruktionsbatteriet	»	180: —

Ifrågavarande skjutskolor, som avsåge att förskaffa artilleriets officerare av olika grader tillfälle till högre skjututbildning och vidgad erfarenhet rörande nyare artilleritekniska rön, vore så till vida av permanent karaktär, att de årligen sammandroges, vanligen till Skillingaryds skjutfält. Tiden, då skolorna vore i verksamhet, vore däremot begränsad och omfattade endast omkring sex veckor. Liksom vid skjutskolan för infanteriet bleve alltså platsen, dit artilleriskjutskolorna förlades, icke förläggningsort för den lärarpersonal, som toges i anspråk vid skolorna.

Visserligen vore såväl cheferna för artilleriskjutskolorna, vilka i första hand svarade för undervisningen, som de därstädes anställda andre lärarna, målkaptenerna m. fl. berättigade att under den tid, skolorna påginge, uppbära vissa i vederbörlig stat till siffran bestämda traktamenten jämte tillfällig förhöjning däri. Då emellertid denna sistnämnda ersättning, som även tillkomme till skolorna såsom elever beordrade officerare m. fl., blott avsåge att bereda vederbörande personal gottgörelse för sådana direkta kostnader, som förorsakades personalen av tjänstgöringen utom den egna förläggningsorten, kunde det ifrågasättas, om icke samtliga de nuvarande arvodena borde såsom ersättning för kvalificerat arbete bibehållas för ovannämnda personal, som ombesörjde undervisningen.

Lönenämnden hade emellertid icke funnit sig övertygad om behovet av särskilda arvoden för målkaptenerna, cheferna för de båda instruktionsbatterierna eller för chefen för spanings- och förbindelseavdelningen vid fältartilleriets skjutskola. På grund härav hemställde lönenämnden om åtgärder i syfte, dels att dessa arvoden indroges för senare halvåret 1922, dels ock att desamma uteslötes ur 1923 års stat. Beträffande övriga arvoden, nämligen till de båda cheferna å 360 kronor, respektive 240 kronor samt till de båda andre lärarna, vartdera å 180 kronor, föresloge lönenämnden icke någon ändring vare sig för senare halvåret 1922 eller för år 1923.

Under hänvisning till vad lönenämnden här ovan ifrågasatt beträffande ändrade grunder för beredande av tjänstgöringstraktamenten åt lärare, elever m. fl. vid infanteriskjutskolan, ansåge lönenämnden sig böra framhålla önskvärdheten därav, att det toges i övervägande, om icke vid uppgörande av stat för artilleriskjutskolorna för år 1923 dylika ändrade grunder jämväl borde komma till stånd ifråga om tjänstgöringstraktamenten vid sistnämnda skola.

I samband med avgivande av sitt ovan framlagda förslag rörande reglerandet av arvodena till kompanibefälet vid krigsskolan hade lönenämnden redan till behandling upptagit frågan om reglerandet av de i staten för skolan, officerskursen, upptagna arvodena till lärarna i ämnena krigslagar, tjänstgörings- och infanteriexercisreglemente samt ridning, hästkännedom och kavalleriexercisreglemente. Den ersättning för meddelande av ifrågavarande undervisning, som lönenämnden funnit skälig, hade nämnden ansett böra sammanföras med arvodena för kompanichefen och för den kadettofficer, som tillhörde kavalleriet, enär i dessas åliggan- Krigsskolan.

den såsom sådana reglementsenligt inginge att uppehålla ifrågavarande lärarbefattningar.

Enligt staten för krigsskolan utginge härutöver följande lärarvoden:

till 1 förste lärare i krigskonst	kronor	1,740: —
» 1 andre » i »	»	1,170: —
» 1 förste » i vapenlära och artilleriexercisreglemente	»	1,740: —
» 1 andre » i vapenlära och artilleriexercisreglemente	»	1,170: —
» 1 förste » i krigsbyggnadskonst	»	1,740: —
» 1 andre » i »	»	1,170: —
» 1 förste » i topografi	»	1,740: —
» 1 andre » i »	»	1,170: —
» 1 lärare i gymnastik och vapenföring	»	1,740: —
» 1 lärare i stats- och samhällslära	»	870: —
» 1 lärare i militärförvaltning	»	870: —
» 1 lärare i militär sundhets- och förbandslära	»	360: —

I det föregående hade lönenämnden framhållit, att anledningen, varför lärararvodena vid flertalet av arméns läroanstalter — däribland krigsskolan — hittills fastställts till fasta årsbelopp och icke beräknats såsom ersättning för varje veckotimmes undervisningsskyldighet, vore att söka däri, att lärarbefattningarna i regel upptoge vederbörandes hela arbetstid och att lärarna följaktligen icke alls eller blott i begränsad utsträckning uppehölle de befattningar, som tillhörde deras ordinarie beställningar. Detta förhållande hade sin särskilda giltighet beträffande ovannämnda åtta lärare i ämnena krigskonst, vapenlära och artilleriexercisreglemente, krigsbyggnadskonst och topografi. Med undantag för lärarna i krigsbyggnadskonst, vilka plägade förordnas bland de fortifikationsofficerare, som vore placerade vid fortifikationens huvudstation eller något av fortifikationens till Stockholm förlagda truppförband, torde övriga ifrågavarande lärare i allmänhet tillhöra truppförband, som vore förlagda i landsorten. Vid sådant förhållande gällde beträffande avlöningsförhållandena för dessa lärare i huvudsak vad som sagts rörande kompanichefen och kadettofficerarna vid krigsskolan. Då ifrågavarande befattningshavare sålunda under tid, då de vore förordnade såsom lärare, torde bliva berättigade till lön i den ortsgrupp, vartill Stockholm räknades, och desamma i förekommande fall jämväl torde komma att vid

förflyttning till och från krigsskolan tillerkännas ersättning för flyttningskostnader, hade lönenämnden ansett sig böra föreslå en sådan omreglering av lärararvodena, att desamma begränsades till att utgöra en ersättning närmast för förvärvandet av den kompetens, som krävdes av de officerare, vilka kunde ifrågakomma till förordnande å ifrågavarande befattningar.

Med denna utgångspunkt och med stöd av särskilda uppgifter angående undervisningens omfattning i olika ämnen, som meddelats i en av chefen för krigsskolan uppgjord, genom inspektören för militärläroverken till lönenämnden överlämnad promemoria, hade lönenämnden trott sig finna, att förste lärarna i krigskonst, vapenlära och artilleriexercisreglemente, krigsbyggnadskonst och topografi i allmänhet skulle kunna anses bliva tillfredsställande gottgjorda för sina läraruppdrag, om arvodena bestämdes till belopp, motsvarande omkring två tredjedelar av de i 1922 års stat fastställda arvodena. De härvid framkommande beloppen, nämligen $\frac{2}{3} \times 1{,}740$ kronor $= 1{,}160$ kronor hade lönenämnden ansett lämpligen böra avjämnas till närmast liggande 100-tal kronor eller alltså till 1,200 kronor. Arvodena för andre lärarna syntes i förhållande härtill i allmänhet böra bestämmas till 900 kronor. Från det nu framställda förslaget hade emellertid de båda lärarna i krigskonst ansetts böra undantagas, i det deras undervisningsskyldighet betydligt överstege den, som ålåge lärarna i de övriga ämnena. För de förstnämnda lärarna föresloge därför lönenämnden arvoden till belopp av 1,350 kronor för förste läraren och av 1,020 kronor för andre läraren. Arvodena för nu ifrågavarande åtta lärare borde därför enligt lönenämndens mening i 1923 års stat upptagas sålunda:

för förste lärare i krigskonst	kronor	1,350: —
» andre » i »	»	1,020: —
» förste » i vapenlära och artilleriexercisreglemente	»	1,200: —
» andre » i vapenlära och artilleriexercisreglemente	»	900: —
» förste » i krigsbyggnadskonst	»	1,200: —
» andre » i »	»	900: —
» förste » i topografi	»	1,200: —
» andre » i »	»	900: —

Samtliga övriga ovan nämnda lärare vid krigsskolans officerskurs vore antingen ordinarie beställningshavare vid försvarsväsendet, vilka

utövade sina befattningar såsom bitjänster vid sidan av sina ordinarie militära eller civilmilitära beställningar, eller ock civila personer. Lönenämnden hade därför ansett, att de för befattningarna avsedda arvodena borde avpassas så, att de i de fall, då sådant vore möjligt, komme att utgå efter samma grunder, enligt vilka arvodena för motsvarande befattningar föreslagits skola utgå vid sjökrigsskolan eller marinintendentskolan. I enlighet härmed föreslogo lönenämnden, att arvodet till läraren i gymnastik och vapenföring, vars antal lektionstimmar för år uppgivits vara 250, beräknades efter 4 kronor för lektionstimme. Det härigenom framkommande arvodesbeloppet för år torde för vinnande av lämpligt med 12 delbart tal böra bestämmas till 1,020 kronor.

Arvodet för undervisningen i stats- och samhällslära, som uppehölles av en civil person, syntes liksom arvodena för de civila lärarna vid marinintendentskolan böra beräknas efter omkring 10 kronor för verklig undervisningstimme. Då antalet sådana undervisningstimmar enligt meddelad uppgift utgjorde omkring 100 för år, föreslogo lönenämnden, att nu utgående arvodet å 870 kronor bibehölles oförändrat.

För läraren i militärförvaltning, som i regel vore officer vid intendenturkåren och vilkens årliga undervisningsskyldighet uppgivits omfatta omkring 70 timmar, skulle, därest man följde den vid förenämnda läroanstalter vid marinen tillämpade beräkningsgrunden för ersättningen av 7 kronor för verklig undervisningstimme, årsarvodet böra upptagas till allenast 490 kronor. Med hänvisning till de stora krav, som ställdes på läraren i detta ämne, och under framhållande, att den kunskap i detsamma, som förvärvades vid krigsskolan, för flertalet officerare bleve den enda teoretiska grundvalen för de viktiga förvaltningsuppgifter, som ålåge dem under deras hela tjänstetid, hade chefen för krigsskolan uttalat sig för en höjning av förevarande lärararvode från 870 kronor till 1,170 kronor. Lönenämnden ansåge sig visserligen icke kunna förorda någon höjning av arvodet, men funne sig dock — med hänsyn till de av skolchefen åberopade förhållanden, som icke ägde motsvarighet vid marinen — böra föreslå arvodets beräknande efter 10 kronor för undervisningstimme. Det härvid framkommande årsbeloppet torde, för vinnande av lämpligt med 12 delbart tal, böra bestämmas till 720 kronor.

Samtliga de ändringar ifråga om lärararvoden vid krigsskolan, som nu föreslagits av lönenämnden, syntes böra iakttagas såväl vid uppgörande av 1923 års stat som vid meddelande av föreskrifter om arvodenas utgående under senare halvåret 1922.

Beträffande slutligen befattningen såsom lärare i militär sundhets- och förbandslära, skulle densamma jämlikt gällande instruktion för krigsskolan bestridas av den på krigsskolans stat uppförda bataljonsläkaren. Då nämnda undervisning jämlikt de i kungörelsen den 22 juni 1911, angående villkor och bestämmelser för åtnjutande av nya avlöningsförmåner vid fältläkarkåren, meddelade föreskrifter om ordinarie militärläkares undervisningsskyldighet syntes kunna, utan särskild gottgörelse, åläggas bataljonsläkaren, ansåge lönenämnden sig böra ifrågasätta arvodets uteslutande ur staten för år 1923 ävensom utfärdande av föreskrift, att det nuvarande arvodet icke finge utgå för senare halvåret 1922.

För det fall Kungl. Maj:t skulle finna, att de av lönenämnden åberopade föreskrifterna icke kunde givas sådan tolkning, som antytts av lönenämnden, torde arvodet under senare halvåret 1922 böra utgå oförändrat ävensom i 1923 års stat uppföras med samma belopp som i 1922 års stat eller 360 kronor.

Biträdande lärare vid krigsskolan.

I den för krigsskolan nu gällande stat upptoges under rubrik: »biträdande lärare» en särskild anslagspost å 5,940 kronor, vilket belopp innefattade det tidigare för ändamålet anvisade beloppet å 5,100 kronor, förhöjt med 16 procent. Enligt vad som framginge av statsverkspropositionen vid 1914 års senare riksdag, hade sistnämnda summa beräknats för anställande i mån av behov vid officerskursen av nio biträdande lärare med arvoden av 500 kronor för var och en, varjämte 600 kronor anslagits för att möjliggöra den dubblering av de ordinarie lärarna, som understundom erfordrades för att undvika ombyte av lärare under pågående kurs. Lönenämnden ansåge sig sakna anledning att föreslå upptagande i staten av bestämda arvoden till biträdande lärare, utan syntes för ändamålet endast böra uppföras en gemensam anslagspost. I syfte att vid beloppets användande ifrågakommande arvoden till biträdande lärare måtte bliva på lämpligt sätt avvägda i förhållande till de ordinarie lärarnas arvoden, syntes anslagsposten böra ställas till Kungl. Maj:ts disposition. Enär samtliga biträdande lärare under den närmaste tiden, då kadettantalet kunde förväntas förbliva ganska ringa, troligen icke behövde besättas samt de biträdande lärarnas arvoden givetvis torde böra avpassas med hänsyn till den sänkning av de ordinarie lärarnas arvoden, som föreslagits av lönenämnden, syntes så högt belopp, som under anslagsposten upptagits i 1922 års stat, i framtiden knappast behöva beräknas för de ändamål, varför anslagsposten nu vore avsedd.

Det syntes emellertid i detta sammanhang kunna ifrågasättas, om icke framställning borde avlåtas till riksdagen i syfte att möjliggöra utbetalande av särskild ersättning till viss personal vid krigsskolans officerskurs för extra undervisning. Enligt reglementet för krigsskolan åläge det adjutanten och kadettofficerarna vid skolan att i vissa fall tjänstgöra såsom instruktörer vid tillämpningsövningar. Enahanda skyldighet kunde åläggas lärare, i vad avsåge dylika tillämpningsövningar i annat ämne än det, i vilket han vore anställd såsom lärare. Intill utgången av år 1921 hade särskild ersättning för nämnda skyldigheters fullgörande kunnat utgå på grund av ett i § 37 mom. 4 av fredsavlöningsreglementet för armén den 11 oktober 1907 intaget stadgande därom, att vid krigsskolan anställd adjutant, kompaniofficer och lärare, de senare vid instruktionstjänst i annat än eget läroämne, skulle äga åtnjuta visst reducerat dagtraktamente för biträde vid tillämpningsövningar i taktik, vapenlära, krigsbyggnadskonst och topografi. Enligt de av Kungl. Maj:t den 31 december 1921 utfärdade tilläggsbestämmelserna till officersavlöningsreglementet m. m. utginge tjänstgöringstraktamente endast vid tjänstgöring utom egen förläggningsort. Vid sådant förhållande gåve nämnda tilläggsbestämmelser icke möjlighet att bereda krigsskolans personal någon särskild ersättning för meddelande vid skolan av extra undervisning av ifrågavarande art. Då gottgörelse härför i viss utsträckning kunde finnas skälig i sådant fall, då vederbörande icke ägde åtnjuta tjänstgöringstraktamente, hade lönenämnden ansett sig böra hemställa, att Kungl. Maj:t utverkade riksdagens medgivande därtill, att anslagsposten till biträdande lärare m. m. finge användas jämväl för detta ändamål. Fastställandet av grunderna för berörda gottgörelses utgående syntes böra, efter vederbörande skolchefs förslag, bestämmas av Kungl. Maj:t.

Med hänsyn till vad ovan anförts om minskat behov av medel under ifrågavarande anslagspost för därmed förut avsedda ändamål, torde det kunna antagas, att densamma, om den upptoges med det nuvarande beloppet eller i avrundat tal till 5,900 kronor, skulle kunna lämna tillgång jämväl för bestridande av den nu ifrågasatta särskilda gottgörelsen.

Lönenämnden föresloge alltså, att å 1923 års stat för krigsskolan, officerskursen, uppfördes en anslagspost å 5,900 kronor under rubrik: »För bestridande jämlikt av Kungl. Maj:t meddelade särskilda föreskrifter av arvoden åt biträdande lärare, av arvoden vid s. k. dubblering av lärare samt av ersättning åt adjutant, kadettofficer eller lärare, åt de sistnämnda dock endast då fråga är om annat än eget läroämne, för tjänst-

göring såsom instruktör vid tillämpningsövningar under sådana förhållanden, att tjänstgöringstraktamente därunder icke utgår».

Beträffande användande under senare halvåret 1922 av den nuvarande anslagsposten till biträdande lärare syntes föreskrifter böra meddelas av innehåll, motsvarande vad som föreslagits skola gälla i fråga om 1923 års stat.

Under det av lönenämnden ovan omnämnda extra anslag till vissa kostnader för krigsskolans verksamhet vore för år 1922 beräknat, förutom vissa andra arvoden, särskilda belopp av 600 kronor för anställande vid vardera reservofficerskursen av en förste lärare i krigskonst och topografi.

Lärare i krigskonst vid krigsskolans reservofficerskurser.

I anslutning till lönenämndens här ovan avgivna förslag, enligt vilket arvodet till förste läraren i krigskonst vid officerskursen skulle utgå med ett belopp av 1,350 kronor för år räknat, och under förutsättning att i de fall, då för ändamålet toges i anspråk officer från truppförband utom Stockholm, en anordning motsvarande den, som ifrågasatts beträffande reservofficerskursernas kompanibefäl, kunde träffas därom, att ifrågavarande lärare under kommenderingstiden förklarades fullgöra ordinarie tjänstgöring, ansåge lönenämnden sig böra hemställa, att i den beräkning av nyssnämnda anslag för år 1923, som Kungl. Maj:t komme att underställa 1922 års riksdag, ifrågavarande arvode för en var av reservofficerskurserna beräknades till en tredjedel av nämnda belopp, 1,350 kronor, eller till 450 kronor.

Genom den reglering av arvodena till lärare vid de militära läroverken, som innefattades i lönenämndens förslag, komme dessa förmåner att minskas för, bland andra, vissa lärare, som icke vore ordinarie beställningshavare vid försvarsväsendet. Då sådana lärare icke vore underkastade den i 42 § av officersavlöningsreglementet intagna föreskriften därom, att den, som överginge till de nya lönebestämmelserna, vore pliktig underkasta sig minskning eller upphörande av de ersättningar, som avsåges i, bland annat, 32 § i officersavlöningsreglementet, syntes den ifrågasatta minskningen av arvodena böra föranleda till särskild bestämmelse, att till ordinarie beställningshavare vid försvarsväsendet icke hänförlig befattningshavare, som före ingången av år 1922 erhållit förordnande å lärarbefattning, finge bibehållas vid det för första halvåret 1922 fastställda arvodet, så länge förordnandet ännu vore gällande. I samband med att förslag om utfärdande av dylik bestämmelse underställdes riksdagen, syntes böra utverkas riksdagens medgivande att av

Övergångsbestämmelse för lärare, vilka icke äro ordinarie beställningshavare vid försvarsväsendet.

bestämmelsen föranledda kostnader utöver vederbörliga stater finge utgå från lantförsvarets respektive sjöförsvarets avlöningsanslag.

För den, vilkens förordnande att uppehålla lärarbefattning, som nu berörts, meddelats först efter ingången av år 1922, syntes däremot särskild övergångsbestämmelse icke erforderlig, då den i vederbörliga stater för detta år intagna föreskriften, att framdeles skulle angivas, huruvida och med vilket belopp arvodet finge utgå för senare halvåret 1922, varit gällande redan vid tiden för förordnandets meddelande.

Beträffande lönenämndens förslag i fråga om uppförande i staten för krigshögskolan av en särskild anslagspost, avsedd för att bereda ersättning till lärare, som tagas i anspråk för rättande och bedömande av skrivningar vid inträdesprövningarna, har skiljaktig mening uttalats av en ledamot i lönenämnden, herr Jansson, vilken ansett tillräckliga skäl för närvarande icke föreligga att till riksdagen avlåta framställning i ämnet.

Departementschefen.

Lönenämndens förslag rörande de arvoden m. m., vilka behandlats under nu ifrågavarande avdelning av lönenämndens utlåtande, innebära i huvudsak, *att* vissa av de nuvarande arvodena icke skulle uppföras å vederbörliga stater för första halvåret 1923, *att* en icke obetydlig del av arvodena skulle i staterna för första halvåret 1923 uppföras med lägre belopp än i 1922 års stater, *att* beträffande en annan del av arvodena någon ändring i de belopp, som skulle upptagas på staterna för nämnda halvår, icke satts i fråga, *att* vissa för särskilda ändamål avsedda anslagsposter skulle omräknas och givas förändrad rubricering i respektive stater *samt att* ett fåtal arvoden skulle undergå viss jämkning uppåt. Beträffande samtliga nu berörda olika grupper av arvoden och ersättningar — med undantag för de å fortifikationens stat upptagna gratifikationer till biträden å byggnadsavdelningen m. m. — innebära lönenämndens förslag, att genom särskild föreskrift bör stadgas, att vad som därutinnan föreslagits i fråga om staterna för första halvåret 1923 skall vinna tillämpning redan under senare halvåret 1922.

Då de grunder i fråga om arvodenas reglerande, som lönenämnden följt vid upprättandet av sina förslag, synas mig vara efter förhållandena lämpligen avvägda, har jag med vissa undantag, vartill jag nedan återkommer, icke funnit anledning att göra några särskilda uttalanden rörande de olika förmånernas storlek eller att i övrigt ifrågasätta någon avvikelse från nämndens förslag. Jag anser följaktligen, att nämndens framställningar i allmänhet böra följas vid upprättandet av förslag till vederbörliga stater för första halvåret 1923.

Beträffande det till läraren i militär sundhets- och förbandslära vid krigsskolan nu utgående arvodet å 360 kronor har lönenämnden dels erinrat om att denna lärarbefattning enligt bestämmelse i gällande instruktion för krigsskolan skall bestridas av den på krigsskolans stat uppförde bataljonsläkaren, dels ifrågasatt, huruvida icke — med hänsyn till de i kungörelsen den 22 juni 1911, angående villkor och bestämmelser för åtnjutande av nya avlöningsförmåner vid fältläkarkåren, meddelade föreskrifter om ordinarie militärläkares undervisningsskyldighet — arvodet skulle kunna uteslutas ur staten för första halvåret 1923.

I anledning av lönenämndens förevarande uttalande har arméförvaltningens civila departement genom remiss anbefallts att avgiva utlåtande; och har departementet och arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse, som jämväl deltagit i remissens besvarande, anfört följande. De av lönenämnden åberopade bestämmelserna rörande ordinarie militärläkares undervisningsskyldighet syntes närmast avse läkare vid truppförbanden. Nämnda undervisningsskyldighet kunde dock enligt sjukvårdsstyrelsens förmenande icke vare sig till arten eller omfattningen jämföras med den, som ålåge bataljonsläkare vid krigsskolan. Enligt instruktionen för krigsskolan skulle den sistnämnde bestrida lärarbefattningen i militär hälsolära vid krigsskolan. Härför måste förutsättas särskild kompetens hos läkaren, vartill komme att, då ämnet ifråga vore särskilt läroämne, läkaren vore ålagd den synnerligen betungande skyldigheten att verkställa tentamina med eleverna. På grund härav och med hänsyn till nödvändigheten av att för bataljonsläkartjänsten vid krigsskolan kunna förvärva och bibehålla kompetent person ansåge departementet och styrelsen sig icke kunna tillstyrka, att i framställningen avsett arvode uteslötes ur staten. I varje fall syntes ändring härutinnan icke skäligen böra vidtagas under nuvarande innehavarens tjänstetid.

Vid den omorganisation av fältläkarkåren, som i anledning av Kungl. Maj:ts till 1911 års riksdag avlåtna proposition nr 126 beslöts vid samma års riksdag, ifrågasattes icke någon ändrad anordning i fråga om läkarvårdens uppehållande vid krigsskolan, utan bibehölls för detta ändamål den på staten för krigsskolan uppförda bataljonsläkarbeställningen. Härvid förutsattes emellertid, att avlöningsförmånerna för innehavaren av denna beställning skulle i samband med omorganisationens genomförande vid truppförbanden regleras enligt nämnda organisation. I statsverkspropositionen till 1913 års riksdag punkt 11 föreslogs ock sådan ändring av staten för krigsskolan från och med år 1914, att bataljons-

läkarens avlöning upptogs enligt den nya organisationen. Sedan riksdagen bifallit detta förslag, hava löneförmånerna för ifrågavarande beställningshavare varit bestämda på samma sätt som för bataljonsläkarna vid truppförbanden, ett förhållande, som gäller även efter genomförandet av den vid 1921 års riksdag beslutade löneregleringen för arméns och marinens personal.

Enligt vad som framgår av berörda proposition vid 1911 års riksdag, hade de sakkunniga, vilka utarbetat det förslag angående fältläkarkårens omorganisation, som lades till grund för propositionen, föreslagit att, om med läkarbeställning vid truppförband skulle förenas mera avsevärda undervisningsåligganden, skälig ersättning därför borde beredas. Föredragande departementschefen anmärkte emellertid häremot, att, då förslaget ginge ut på att bereda läkarna ökade löner, deras skyldigheter syntes icke böra minskas utan snarare tvärtom. I anledning härav föreslogs bland villkoren för åtnjutande av de nya avlöningsförmånerna, att ordinarie läkare vid ett truppförband skulle vara skyldig att utan särskild gottgörelse bestrida läkarvård och till militärläkarbeställning hörande undervisningsskyldighet bland annat vid till truppförbandet förlagd utbildningskurs.

På grund av vad jag anfört rörande tillämpningen från och med år 1914 å bataljonsläkaren vid krigsskolan av de vid 1911 års riksdag beslutade löneförmånerna vid fältläkarkåren synes berörda villkor, som i oförändrad form återfinnes i den av lönenämnden omnämnda kungörelsen den 22 juni 1911, hava kunnat bringas i tillämpning på nämnda beställningshavare från och med år 1914. Emellertid har det särskilda arvode för läraren i militär sundhets- och förbandslära, som sedan länge varit uppfört på staten för krigsskolan, även efter 1914 års ingång bibehållits på staten. Vid sådant förhållande och ehuru den nuvarande innehavaren av bataljonsläkarbeställningen vid krigsskolan, vilken övergått till de genom officersavlöningsreglementet den 29 juni 1921 fastställda avlöningsbestämmelserna, på grund av föreskrift i 42 § i nämnda reglemente lärer vara skyldig underkasta sig indragande av det särskilda lärararvodet, anser jag det vara skäligt, att den nuvarande bataljonsläkaren, som innehaft denna beställning sedan år 1903, må under sin tjänstetid bibehållas vid arvodet. Jag hemställer därför, att detsamma på staten för första halvåret 1923 uppföres med oförändrat belopp, 360 kronor, ävensom att såsom anmärkning till staten införes ett stadgande därom, att arvodet till läraren i militär sundhets- och förbandslära må utgå endast så länge den nuvarande bataljonsläkaren vid krigsskolan kvarstår i tjänst.

Genom särskilt beslut av Kungl. Maj:t torde böra förklaras, att det på 1922 års stat uppförda arvodet må utgå jämväl under senare halvåret 1922.

Av lönenämndens framställningar rörande reglerandet dels av de på staten för krigsskolan uppförda arvodena för kompanichefen och kadettofficerarna vid reservofficerskurserna, dels ock av det från extra anslaget till vissa kostnader för krigsskolans verksamhet utgående arvodet till läraren i krigskonst vid reservofficerskurserna framgår, att lönenämnden funnit sig kunna föreslå begränsning i de nuvarande arvodenas belopp under den förutsättningen att, därest för befattningarna tagas i anspråk officerare från truppförband utom Stockholm, sådan anordning träffas, att beställningshavarna i fråga förklaras skola vid Karlberg fullgöra ordinarie tjänstgöring, till följd varav Karlberg för dem bliver förläggningsort. Då de numera utfärdade tilläggsbestämmelserna till officersavlöningsreglementet, på sätt lönenämnden jämväl framhållit, möjliggöra en sådan anordning som den ifrågasatta, anser jag, att vid meddelande i framtiden av förordnanden eller kommenderingar att uppehålla ifrågavarande befattningar vid krigsskolans reservofficerskurser denna möjlighet bör i förekommande fall tagas i anspråk.

I ett särskilt fall har lönenämnden ifrågasatt, att från och med år 1923 borde, för beredande av en mot arvode svarande ersättning till vissa befattningshavare, i vederbörlig stat uppföras en ny anslagspost. Nämnden har nämligen föreslagit upptagande å staten för krigshögskolan av ett anslagsbelopp till chefens för högskolan disposition för beredande av ersättning till lärare, som tagas i anspråk för rättande och bedömande av skrivningar vid inträdesprövningarna, med högst 4 kronor för varje sådan skrivning. Beträffande sistnämnda förslag har, såsom ovan nämnts, en bland lönenämndens ledamöter uttalat skiljaktig mening, i det han ansett tillräckliga skäl för närvarande icke föreligga att till riksdagen avlåta framställning i ämnet.

Då, enligt vad jag inhämtat, särskild ersättning för motsvarande arbete icke utgår till lärare vid statens civila läroanstalter, anser jag mig icke kunna tillstyrka bifall till vad lönenämndens flertal i förevarande avseende hemställt.

I detta sammanhang anser jag mig böra uttala min anslutning till vad lönenämnden yttrat om önskvärdheten därav, att en utredning kommer till stånd, huruvida icke läkarvården för sjökrigsskolans kadetter respektive kassagöromålen vid sjökrigsskolan må kunna utan särskild ersättning åläggas ordinarie beställningshavare vid marinläkarkåren

respektive marinintendenturkåren. På grund av det samband förevarande fråga äger med marinens personalorganisation torde emellertid med anordnandet av en dylik utredning lämpligen böra anstå i avvaktan på den förestående omorganisationen av försvarsväsendet.

Med anledning av lönenämndens förslag om utfärdande av bestämmelser rörande vissa arvodens utgående under senare halvåret 1922 torde av riksdagen böra äskas bemyndigande för Kungl. Maj:t att utfärda föreskrift därom, att de av mig nu förordade ändringar i vissa stater skola, i den mån lönenämnden därom gjort framställning, vinna tillämpning redan från och med den 1 juli 1922.

I betänkandet har lönenämnden framhållit, att genom den reglering av arvodena till lärare vid de militära läroverken, som innefattades i nämndens förslag, dessa förmåner komme att minskas för, bland andra, vissa lärare, som icke vore ordinarie beställningshavare vid försvarsväsendet. Med anledning härav har lönenämnden ifrågasatt viss övergångsanordning beträffande sådan till ordinarie beställningshavare vid försvarsväsendet icke hänförlig befattningshavare, som före ingången av år 1922 erhållit förordnande å lärarbefattning.

I huvudsaklig anslutning till vad lönenämnden i förevarande hänseende föreslagit torde framställning böra avlåtas till riksdagen om medgivande, *dels* att till ordinarie beställningshavare vid försvarsväsendet icke hänförlig arvodestagare, som före ingången av år 1922 erhållit förordnande å befattning såsom lärare vid någon av arméns eller marinens fasta undervisningsanstalter, må, i den mån arvodet enligt den föreslagna löneregleringen kommer att utgå med lägre belopp än det, varmed arvodet utgått för första halvåret 1922, bibehållas vid sistnämnda arvodesbelopp, så länge förordnandet ännu är gällande, *dels ock* att kostnaderna för berörda övergångsanordning må bestridas av vederbörliga under fjärde huvudtiteln uppförda avlöningsanslag.

Arvoden enligt 39 § i officersavlöningsreglementet.

Lönenämnden.

Icke-ordinarie befattningshavare.

Då lönenämnden härefter övergått till att yttra sig rörande reglerandet av återstående på fjärde huvudtitelns olika stater uppförda arvoden, har nämnden till en början erinrat därom, att till dessa arvoden vore att räkna *dels* vissa bland de av arméns och marinens avlöningssakkunniga till grupp C hänförda arvoden, vilka utginge antingen till på aktiv stat icke anställd militär personal, vare sig pensionerad eller icke, eller till civil personal för uppehållande av sådana icke-ordinarie befattningar, som icke toge vederbörandes hela arbetstid i anspråk, *dels ock* sådana arvoden, som av

de sakkunniga hänförts till grupp D och vilka likaledes utginge till på stat icke anställd militär personal eller civil personal för uppehållande av det stora antal icke-ordinarie befattningar vid försvarsväsendet, som toge vederbörandes hela arbetstid i anspråk.

Vid angivande av den ståndpunkt, lönenämnden funnit sig böra intaga till spörsmålet, om i vilken omfattning lönenämnden, jämlikt 1921 års riksdags uttalande i arvodesfrågan och det nämnden meddelade uppdrag, haft att behandla arvodenas reglerande, hade nämnden erinrat därom, att arméns och marinens avlöningsakkunniga såsom skäl för att de ansett sig beträffande reglerandet av nu angivna arvoden kunna föreslå endast en tillfällig lösning, anfört, att denna fråga ägde samband med försvarets blivande organisation. Även för lönenämnden hade det stått klart, att nämnden för närvarande, då resultatet av försvarsrevisionens arbete i fråga om en blivande försvarsorganisation ännu icke förelåge färdigt, icke kunde framlägga något mer omfattande förslag rörande avlöningsförhållandena för de icke-ordinarie befattningshavarna vid försvarsväsendet. Ett sådant förslag måste givetvis på ett flertal punkter komma att beröra organisatoriska frågor, vars ordnande fölle utom lönenämndens uppgift. Nämnden ville i detta hänseende allenast framhålla, *dels* hurusom en omreglering av regementspastorernas m. fl. prästmäns avlöningsförhållanden krävde kännedom om, huru den andliga vården vid armén och marinen framdeles komme att ordnas, *dels* att rullförings- och sjörullföringspersonalens ställning i lönehänseende så till vida måste bliva beroende på en ny härordningsorganisation, att fråga därvid kunde uppstå, om de till rullföringsväsendet hörande arbetsuppgifter kunde överlämnas till ordinarie militära eller möjligen till civila myndigheter, *dels* slutligen att det icke vore möjligt att för den talrika icke-ordinarie personal, som för förvaltnings-, sjukvårds- och ekonomiändamål vore mot arvoden anställd vid sådana anstalter, verk och inrättningar som de militära undervisningsanstalterna, arméns garnisonssjukhus m. m., på något mera definitivt sätt ordna anställnings- och avlöningsförhållandena, förrän beslut fattats, om dessa anstalter över huvud taget komme att bibehållas och i sådant fall, vilken personal för deras uppehållande kunde finnas erforderlig och huru densamma borde vara organiserad. Det torde alltså enligt lönenämndens mening först efter genomförd omorganisation av försvarsväsendet bliva möjligt att taga ståndpunkt till sådana frågor, som huruvida exempelvis åt förvaltnings-, sjukvårds- och ekonomipersonalen vid garnisonssjukhusen borde, liksom åt motsvarande personal vid statens hospital och asyler, givas ställning såsom ordinarie befattningshavare.

Av de skäl, som lönenämnden nu framhållit, hade nämnden i fråga om här förevarande arvoden funnit sig böra inskränka sig till att avgiva vissa förslag, som betingats av en del föreliggande, till nämnden överlämnade framställningar eller eljest av nämnden ansetts böra upptagas för åstadkommande av viss utjämning i avlöningsförhållandena för eljest likställd personal. För dessa förslag komme nu att redogöras i anslutning till de olika stater, på vilka respektive arvoden funnes uppförda.

Rullföringsbiträden, som icke äro berättigade till pension och fyllnadspension.

Till lönenämnden hade överlämnats en till Kungl. Maj:t ingiven framställning från ett flertal rullföringsbiträden, vilka — under framhållande att de visserligen vore underofficerare i reserven, men i sådan egenskap ej åtnjöte pension och fyllnadspension — hemställt, att avlöningsförmånerna för till reserven hörande till dylika pensionsförmåner icke berättigad underofficer, som vunnit eller vunne anställning vid rullföringsväsendet, måtte, oberoende av storleken av arvodena till rullföringspersonalen i övrigt, bestämmas sålunda, att de motsvarade underofficers på stat avlöning, med rätt för sådan underofficer i reserven att vid 65 års ålder bliva berättigad till pension.

Enär gällande organisation av inskrivningsväsendet förutsatte rekrytering av rullföringspersonalen bland f. d. militära beställningshavare, som avgått med pension och fyllnadspension samt då de nuvarande arvodena blivit bestämda med hänsyn härtill, finge lönenämnden — under erinran tillika om de skäl, som ovan anförts till stöd för nämndens åtgärd att icke nu till behandling upptaga frågan om löneförhållandena för rullförings- och sjörullföringspersonalen i allmänhet — anmäla, att nämnden funnit sig icke kunna föreslå någon särskild åtgärd i anledning av nu omförmälda framställning.

Redogöraren vid remonteringsstyrelsen.

Å den för år 1922 fastställda staten för remonteringsstyrelsen vore arvode för redogöraren upptaget till 2,100 kronor för år.

I arméförvaltningens skrivelse rörande lantförsvarets medelsbehov för tiden 1 januari—30 juni 1923, vilken skrivelse varit för lönenämnden tillgänglig, hade arméförvaltningen meddelat, att chefen för remonteringsstyrelsen hemställt om sådan ändring i styrelsens stat, att redogöraren måtte upptagas såsom ordinarie beställningshavare med lön enligt lönegraden O. 3 i gällande officersavlöningsreglemente.

I likhet med chefen för intendenturkåren, som yttrat sig i anledning av chefens för remonteringsstyrelsen berörda skrivelse, hade dock

arméförvaltningen, med hänsyn till den pågående revisionen av försvarsväsendet, funnit sig icke kunna biträda det i skrivelsen framställda förslaget. Arméförvaltningen ansåge nämligen, att framställningen borde överlämnas till försvarsrevisionen för att tagas i övervägande vid fullgörandet av dess uppdrag.

Med anledning av vad sålunda förekommit torde det ej ankomma på lönenämnden att taga ståndpunkt till frågan om uppförande å remonteringsstyrelsens stat av en ordinarie beställning för styrelsens redogörare.

Emellertid funne nämnden skäligt, att oberoende av den utredning av nämnda fråga, som kunde komma till stånd, viss förbättring i redogörarens avlöningsförhållanden redan från och med år 1923 borde åvägabringas.

Under en lång följd av år hade ifrågavarande arvode utgått med allenast 1,500 kronor för år. I samband med genomförandet av 1918 års beslut om tillfällig löneförbättring åt viss personal vid armén, hade innehavaren av ifrågavarande redogörarbefattning, i olikhet med övriga arvodestagare, vilkas befattningar toge deras hela arbetstid i anspråk, icke kommit i åtnjutande av någon löneförbättring. Sedan emellertid chefen för remonteringsstyrelsen i skrivelse den 1 juli 1918 hemställt, att arvodet till redogöraren måtte höjas från 1,500 kronor till 3,000 kronor, hade i statsverkspropositionen till 1919 års riksdag föreslagits, att arvodet från och med år 1920 måtte höjas med 20 procent eller med 300 kronor, vilken höjning motsvarade storleken av den tillfälliga löneförbättring, som från och med år 1918 kommit övriga arvodestagare till del. I den proposition (nr 203) angående tillfällig löneförbättring för år 1920, som avlåtits den 14 mars 1919, hade beräkningsgrunden för den tillfälliga löneförbättringen till ett flertal arvodestagare höjts från 20 till 25 procent på de ursprungliga arvodena, men hade i detta sammanhang, utöver vad som i statsverkspropositionen föreslagits, icke ifrågasatts någon ytterligare arvodesförhöjning för redogöraren vid remonteringsstyrelsen.

Då riksdagen godkänt ovannämnda i 1919 års statsverksproposition gjorda framställning, hade redogörarens arvode från och med år 1921 varit uppfört med 1,800 kronor, varefter detsamma på innevarande års stat upptagits till ett med 16 procent förhöjt och till 2,100 kronor avrundat belopp.

Även i betraktande av de sålunda vidtagna förhöjningarna ansåge lönenämnden ifrågavarande arvode vara otillräckligt, med hänsyn såväl till omfattningen av nämnde redogörares arbete som ock till det därmed förenade ekonomiska ansvaret. Lönenämnden hade nämligen inhämtat,

att innehavaren av redogörarbefattningen — för vars uppehållande, liksom för närvarande vore fallet, även i framtiden torde komma att avses en pensionerad kapten — i sin egenskap av chef för remonteringsstyrelsens kassaförvaltning hade att ombesörja alla likvider för styrelsens remontuppköp ävensom redovisningen av de särskilda remontdepåernas utgifter för furage m. m.

Härtill komme, att innehavaren av redogörarbefattningen enligt kungörelsen den 3 juni 1904 angående remonteringen vid armén hade att biträda vid expeditionsföringen hos styrelsen, ett uppdrag, som vore ganska omfattande, med hänsyn därtill att styrelsens chef i stor utsträckning måste för remontuppköpen vistas utom huvudstaden.

Efter övervägande av nu angivna förhållanden hade lönenämnden funnit skäligt, att arvodet åt redogöraren vid remonteringsstyrelsen bringades upp till enahanda belopp som det, med vilket arvode utginge till officerare vid Stockholms rullföringsområde, eller 3,180 kronor för år.

Lönenämnden hemställde för den skull, att arvodet åt redogöraren vid remonteringsstyrelsen måtte å 1923 års stat upptagas med ett från 2,100 kronor till 3,180 kronor för år förhöjt belopp.

I likhet med vad som rörande uppehållande av vissa befattningar vid generalstaben stadgats i vederbörlig stat för år 1922, torde i staten för remonteringsstyrelsen böra stadgas, att arvodet till redogöraren icke finge utgå, därest för befattningens uppehållande förordnades officer på aktiv stat.

Bibliotekarien och aktuarierna vid generalstaben samt bibliotekarien vid marinstaben.

I anslutning till lönenämndens nu gjorda förslag om avlöningen till nyssnämnda redogörare hade lönenämnden ansett sig böra upptaga frågan om reglering jämväl av arvodena till följande befattningshavare vid generalstaben, nämligen en bibliotekarie och tre aktuarier, ävensom av arvodet till bibliotekarien vid marinstaben.

Arvodena till befattningshavarna vid generalstaben hade tidigare var för sig utgått med ett belopp av 1,500 kronor. Under åren 1918 och 1919 hade å varje arvode utgått tillfällig löneförbättring till belopp av 300 kronor, vilket belopp höjts för år 1920 till 375 kronor och för år 1921 till 750 kronor. Sedermera hade i innevarande års stat de särskilda arvodena, med inräknande av löneförbättringen, uppförts till ett med 16 procent förhöjt samt till 2,610 kronor avrundat belopp. Med sistnämnda belopp funnes även å staten för marinstaben uppfört ett arvode till bibliotekarien därstädes, vilket förut utgått med 1,800 kronor enligt stat, vartill kommit tillfällig löneförbättring med 360 kronor under åren 1918 och 1919 samt med 450 kronor under åren 1920 och 1921.

Ifrågavarande bibliotekarier och aktuarier fullgjorde, enligt vad nämnden inhämtat, ett arbete, som i avseende å omfattningen av göromålen, daglig arbetstid m. m. kunde anses i huvudsak likställt med det arbete, som ålåge officer vid Stockholms stads rullföringsområde.

I likhet med vad som gällde beträffande nyssnämnda befattningar vid rullföringsväsendet och på sätt framginge av anmärkningar vid de särskilda staterna, vore ifrågavarande aktuarie- och bibliotekariebefattningar avsedda att uppehållas av personal, som icke innehade ordinarie beställning vid försvarsväsendet.

Lönenämnden funne de anförda förhållandena motivera en förhöjning av nu omhandlade arvoden till enahanda belopp som det, varmed arvode för närvarande utginge till officer vid Stockholms stads rullföringsområde; och hemställde lönenämnden på den grund, att arvodena till en bibliotekarie och tre aktuarier å generalstabens stat samt bibliotekarien å marinstabens stat i 1923 års stater upptoges med till 3,180 kronor förhöjda belopp. Såsom villkor för arvodenas utgående borde bibehållas de gällande föreskrifterna i sådant avseende.

Förvaltaren vid ridskolan.

Å 1922 års stat för ridskolan funnes under rubriken »övrig personal» uppförd en förvaltarbefattning med, förutom rätt till fri bostad och bränsle samt planteringsland, årligt arvode av 1,650 kronor jämte två tillägg till arvodet å 150 kronor, det ena efter 5 års och det andra efter 10 års väl vitsordad tjänst.

Till lönenämnden hade överlämnats en vid arméförvaltningens framställning rörande lantförsvarets medelsbehov för första halvåret 1923 fogad skrivelse från chefen för ridskolan, däri gjorts framställning om, bland annat, förhöjning i avlöningen för förvaltaren vid skolan. Skolchefen hade därvid framhållit, att det läte tänka sig, att en äldre, stadgad och pålitlig och för underofficersbefordran lämplig furir, som tillika visat fallenhet för förvaltningstjänst, skulle kunna tillfredsställande sköta förvaltartjänsten vid ridskolan. För sådant fall måste, enligt skolchefens förmenande, givetvis de löne- och naturaförmåner, som förenades med tjänsten, vara närmast lika med dem, som för vederbörande stode i utsikt vid fortsatt militäranställning. På grund härav föresloge skolchefen, att åtgärd måtte vidtagas i syfte att förvaltaren vid ridskolan komme i åtnjutande av avlöningsförmåner, lika med förrådsvaktmästares, och därjämte de nuvarande naturaförmånerna.

Lönenämnden ville till en början erinra därom, att frågan om förvaltarens vid ridskolan ställning varit föremål för prövning i samband

med den vid 1921 års riksdag beslutade löneregleringen. Å ena sidan hade sålunda chefen för ridskolan föreslagit, att å ridskolans stat måtte för år 1922 upptagas en ordinarie beställning för en förvaltare med avlöning av, förutom fri bostad med bränsle och lyse samt planteringsland, 2,112 kronor 50 öre, motsvarande de på 1921 års stat uppförda löneförmånerna för förvaltare vid intendenturkåren, å andra sidan hade arméns och marinens avlöningssakkunniga i sitt löneregleringsförslag allenast gjort en hemställan därom, att arvodet till förvaltaren, vilket under år 1921 varit upptaget till 1,375 kronor, inberäknat tillfällig löneförbättring, måtte höjas till 1,650 kronor, varutöver borde bibehållas två arvodestillägg å 150 kronor efter fem resp. tio år.

I avgivet yttrande över denna ridskolechefens framställning hade arméförvaltningen anfört, att uppförandet å ridskolans stat av en befattningshavare med avlöningsförmåner såsom förvaltare vid intendenturkåren syntes ämbetsverket innebära en sådan organisationsförändring, som icke utan alldeles tvingande skäl borde genomföras annorledes än i samband med försvarsrevisionen; däremot hade arméförvaltningen ansett sig böra tillstyrka bifall till den av avlöningssakkunniga föreslagna ökningen av ifrågavarande arvode.

Enligt det vid löneregleringspropositionen fogade statsrådsprotokollet (sid. 233) hade föredragande departementschefen, i likhet med arméförvaltningen, funnit sig icke kunna förorda det av chefen för ridskolan i hans sistnämnda framställning gjorda förslag, utan ansett arvodet böra upptagas till det av de sakkunniga föreslagna beloppet, 1,650 kronor, jämte två arvodestillägg.

Ehuru det icke skulle kunna anses uteslutet, att ifrågavarande tjänst lämpligen skulle kunna i likhet med andra motsvarande befattningar uppehållas av en pensionerad underofficer och att under sådan förutsättning det nuvarande arvodet kunde vara tillräckligt, hade dock nämnden, då enligt nu gällande bestämmelser för ridskolan även annan person kunde antagas till och innehava tjänsten — något som för närvarande torde vara fallet — funnit skäligt, att arvodet åt förvaltaren något förhöjdes. Nämnden hade därvid ansett, att frågan skulle, i avvaktan på försvarsrevisionens resultat, lämpligen kunna lösas på det sättet, att grundarvodet höjdes till 1,950 kronor för år, mot det att arvodestilläggen indroges.

Lönenämnden föresloge alltså, att å ridskolans stat för år 1923 måtte för förrådsförvaltaren upptagas, förutom fri bostad och bränsle samt planteringsland, ett arvode av 1,950 kronor utan arvodestillägg.

Husmödrar och översköterskor vid arméns garnisonssjukhus ävensom sjuksköterskor vid arméns sjuksköterskekår.

Till lönenämndens handläggning hade överlämnats vissa framställningar berörande avlöningsförhållandena för husmödrar och översköterskor vid arméns garnisonssjukhus ävensom sjuksköterskorna vid arméns sjuksköterskekår.

I en till arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse ställd, den 5 juli 1921 dagtecknad skrivelse, som i avskrift bifogats arméförvaltningens framställning rörande lantförsvarets medelsbehov för första halvåret 1923, hade sålunda kommendanten i Boden hemställt om ökade avlöningsförmåner åt den vid garnisonssjukhuset i Boden anställda husmodern ävensom åt översköterskorna därstädes.

I framställningen hade, bland annat, uttalats önskvärdheten därav, att översköterskorna vid garnisonssjukhusen bleve i avlöningshänseende likställda med sjuksköterskorna vid arméns sjuksköterskekår, att husmoderns avlöning borde ökas i samma proportion som översköterskornas, samt att hittills medgivna förhöjningar i arvodena till såväl husmodern som översköterskorna hädanefter borde utgå efter 3, 6 och 9 års väl vitsordad tjänstgöring.

I en genom remiss den 9 januari 1922 till lönenämnden överlämnad ansökning hade översköterskan vid garnisonssjukhuset i Stockholm Agnes Eriksson — under erinran därom, att i gällande stat för nämnda sjukhus vore medgivet, att sköterska vid sjukhuset ägde för erhållande av arvodestillägg tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring vare sig i samma befattning eller i befattning såsom sjuksköterska vid annat arméns garnisonssjukhus, med vilken rätt till arvodestillägg vore förenat — anhållit, att sökanden för erhållande av arvodestillägg i sin nuvarande befattning måtte få tillgodoräkna sig viss tid, hon innehaft befattning såsom sköterska vid Västernorrlands regementes sjukhus. Uti ett över ansökningen den 27 september 1921 avgivet yttrande hade arméförvaltningens civila departement och sjukvårdsstyrelse *dels* meddelat, att arméförvaltningen i sin framställning rörande lantförsvarets medelsbehov för första halvåret 1923 föreslagit sådan ändring i staterna för garnisonssjukhusen, att översköterska vid dessa sjukhus måtte medgivas rätt att för vinnande av arvodestillägg få tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring jämväl vid annat arméns garnisonssjukhus eller vid arméns sjuksköterskekår, *dels ock* hemställt, att Kungl. Maj:t, i sammanhang med avlåtande av proposition härom, måtte utverka riksdagens medgivande, att de sålunda föreslagna ändrade bestämmelserna måtte få gälla redan från och med år 1922.

Genom remiss den 21 februari 1922 hade lönenämnden slutligen fått till sig överlämnad en av samtliga översköterskor vid garnisons-

sjukhuset i Stockholm till statsrådet och chefen för försvarsdepartementet den 10 februari 1922 gjord framställning rörande deras avlöningsförhållanden. I denna ansökning hade anförts, bland annat, följande. Att den avlöning, som enligt stat nu utginge till de i arméns sjukvård anställda sköterskorna, vore för låg, framginge av en jämförelse med de avlöningsbelopp, som vid regleringen utav avlöningen till Stockholms stads befattningshavare ansetts skäliga. En sjuksköterska i stadens tjänst uppbure i begynnelseavlöning 2,400 kronor och i slutavlöning 3,300 kronor. Ett liknande förhållande vore rådande i fråga om avlöningen till sköterskor i statens tjänst vid anstalterna för vård av sinnessjuka. För denna grupp av sköterskor hade även föreslagits betydligt högre avlöning än den, som utginge till sökandena. Visserligen skulle båda de nyss nämnda kategorierna sköterskor ersätta såväl bostad som kost, då däremot sökandena åtnjöte ifrågavarande förmåner in natura, men skillnaden i avlöning vore dock så stor, att sedan ersättning för berörda förmåner erlagts, återstode en avlöning per månad, som vore ungefär dubbelt så stor, som den kontanta avlöning sökandena ägde uppbära. Enligt ett av chefläkaren vid garnisonssjukhuset i Stockholm uppgjort förslag borde begynnelselönen bliva 1,500 kronor för översköterska, vartill skulle såsom för närvarande komma fri bostad och fri kost, vilka förmåner beräknats motsvara skillnaden mellan nyss nämnda avlöning och den, som utginge till sköterskor i Stockholms stads tjänst. Därest detta förslag skulle vinna bifall av 1922 års riksdag, kunde emellertid den högre avlöningen icke utgå förrän från och med år 1923. Sökandena måste sålunda i lyckligaste fall under ännu ett år utföra sitt ansvarsfulla och mödosamma arbete för en avlöning, som vore otillräcklig. För att sköterskornas ekonomiska ställning, som genom för låg avlöning under de senaste åren blivit synnerligen brydsam, icke måtte bliva ännu mera försämrad, vore det i hög grad önskvärt, om ett provisoriskt arvodestillägg kunde beredas sköterskorna under år 1922.

I infordrat utlåtande över nu berörda ansökning hade *dels* arméförvaltningens civila departement uttalat, att en blivande reglering av avlöningsförhållandena för arméns sjuksköterskor icke syntes kunna givas retroaktiv tillämpning från den 1 januari 1922, *dels ock* arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse anfört, att styrelsen, med hänsyn till den ringa avlöning, som hittills tillkommit sjuksköterskorna vid armén, funnit sig böra tillstyrka åtgärder för ernående av löneförbättring från och med den 1 januari 1922 för såväl arméns sjuksköterskekår som garnisonssjukhusens översköterskor.

I anledning av de sålunda gjorda framställningarna hade lönenämnden ansett sig böra undersöka, om icke ett allmänt reglerande av arvodena åt översköterskor vid arméns garnisonssjukhus ävensom sjuksköterskorna vid arméns sjuksköterskekår i nu förevarande sammanhang borde komma till stånd, varjämte erforderlig jämkning synts böra ske även i fråga om husmödrarnas arvoden.

För närvarande vore nämnda personals avlöningsförhållanden ordnade på det sätt, att personalen, förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt, såsom arvoden uppbure följande kontanta belopp, nämligen:

husmödrar vid garnisonssjukhusen i Stockholm och Boden, arvoden	kronor 1,020: —
samt därjämte 2 tillägg å arvodet å 200 kronor, det ena efter 5 års och det andra efter 10 års väl vitsordad tjänst,	
översköterskor vid garnisonssjukhusen i Stockholm, Boden och Karlsborg	» 780: —
samt därjämte 2 tillägg å arvodet såsom för husmödrarna,	
sjuksköterskor vid arméns sjuksköterskekår	» 930: —
dock utan rätt för de sistnämnda att komma i åtnjutande av något tillägg å arvodet.	

Då, enligt vad lönenämnden inhämtat, sjuksköterskorna vid sjuksköterskekåren beträffande ledningen av sjukvården på de olika truppförbandssjukhusen intoge en ställning, som vore jämförlig med den, som tillkomme översköterskorna vid garnisonssjukhusen, och då enahanda kompetensfordringar gällde för vinnande av anställning i såväl den ena som den andra gruppen av befattningar, torde en utjämning av de nuvarande olikheterna i dessa befattningshavares kontanta avlöning snarast möjligt böra åvägabringas. Enär vidare husmödrarna, förutom vissa uppgifter i fråga om materialvården, såsom sitt åliggande hade att öva tillsyn över översköterskornas verksamhet och även plägade rekryteras bland sköterskepersonalen, ansåge lönenämnden ofrånkomligt, att även de förras avlöningsförhållanden nu bleve föremål för reglering.

Ett särskilt skäl för att en löneregleringen för arméns nu omnämnda, till antalet ganska betydande personal komme till stånd, hade lönenämnden slutligen funnit däri, att Kungl. Maj:t, enligt vad nämnden inhämtat, torde komma att vid 1922 års riksdag framlägga förslag till definitiv löneregleringen för, jämte övrig personal vid statens hospital och

asyler, därstädes anställda föreståndersko och översköterskor, vilka, med hänsyn till tjänsteställning och uppgifter, syntes kunna jämföras med husmödrar resp. översköterskor vid garnisonssjukhusen (sköterskor vid sköterskekåren).

Enligt berörda förslag, som torde komma att grundas på ett av 1902 års löneregleringskommitté i ämnet den 31 oktober 1921 avgivet betänkande, skulle såsom ordinarie befattningshavare å stat uppföras *dels* föreståndersko av 2. klass med avlöning i fjärde lönegraden i avd. C av den löneplan, som intagits i gällande avlöningsreglemente för befattningshavare i statsdepartement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen, dels ock översköterskor i 3. lönegraden, likaledes i avd. C av nyssnämnda löneplan.

Att för nu ifrågavarande personal vid arméns sjukvård i avlöningshänseende söka åstadkomma direkt överensstämmelse med berörda kvinnliga sjukvårdspersonal vid hospitalen, ansåge lönenämnden dock icke vara möjligt. Sålunda ansåge lönenämnden uteslutet, att, så länge frågan om arméns organisation vore föremål för utredning, arméns kvinnliga sjukvårdspersonal skulle kunna givas ställning såsom ordinarie befattningshavare. Men även under förutsättning att sistnämnda personal bibehölles såsom icke-ordinarie befattningshavare med arvoden, torde av budgettekniska skäl å densamma icke kunna direkt tillämpas förslaget rörande personalens vid hospitalen löneregler ing. Detta förslag vore nämligen byggt på den grundsatsen, att befattningshavarnas avlöning skulle bestämmas såsom kontant bruttoavlöning och att alltså vederbörande löntagare, i den mån de på statens bekostnad bereddes naturaförmåner, därför skulle erlägga full ersättning. Tillämpningen härav torde utan omgång låta sig genomföras vid sådana statsanstalter som hospitalen, enär alla kostnader för dessas drift och underhåll — personalavlöningen inbegripen — bestredes från ett och samma anslag. Vid armén åter bestredes kostnader för avlöning, byggnadsunderhåll, bränsle och lyse, förplägnad och tvätt var för sig från olika riksstatsanslag. Ett bestämmande av lönen för den kvinnliga sjukvårdspersonalen i form av bruttoavlöning skulle alltså, vid det förhållandet att personalen måste begagna sig av bostad i kronans hus och in natura uttaga övriga angivna förmåner, förorsaka synnerligen omständliga bokföringsåtgärder för överförande till de olika anslagen av de ersättningsbelopp, som genom avdrag å lönen skulle gälla för de särskilda naturaförmånerna.

Lönenämnden ansåge därför, att all ifrågavarande personal vid armén fortfarande såsom hittills borde vara i åtnjutande av fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt. Under

sådant förhållande syntes det kontanta arvodet, som borde utgå vid sidan av naturaförmånerna, kunna avvägas till samma belopp för all personal i en var av de olika kategorierna och utan hänsyn till om personalen vore anställd på dyrare eller billigare ort.

Beträffande härefter storleken av begynnelsearvodena för husmödrar, ansåge lönenämnden densamma böra sättas i relation till begynnelselönen å s. k. A-ort för personal i 4. lönegraden i avd. C av vederbörlig löneplan. Denna begynnelselön utgjorde 2,280 kronor. Från detta belopp borde dock dragas värdet av naturaförmånerna. Vid det förhållande att, beträffande husmödrars (översköterskors samt sjuksköterskors vid sjuksköterskekåren) förplägnad sådana anordningar vore träffade, att personalen ägde åtnjuta en i förhållande till vanlig manskapsportion förbättrad kost, och då den fria kosten alltså, även vid fallande prisläge, skäligen torde kunna värderas till 2 kronor för dag, syntes värdet av samtliga naturaförmåner icke kunna sättas lägre än till omkring 1,000 kronor för år. I enlighet härmed föresloge lönenämnden, att förslag måtte avlåtas till riksdagen därom, att arvodet måtte höjas för husmödrar från 1,020 kronor till 1,290 kronor.

I syfte att för översköterskorna vid garnisonssjukhusen och sjuksköterskorna vid sjuksköterskekåren erhålla en i förhållande till husmödrarnas arvoden lämpad avlöning, ansåge lönenämnden skäligt, att man såsom utgångspunkt för de förras begynnelsearvode borde utgå från en löneklass under den lägsta i 3. lönegraden i avd. C i merberörda löneplan. Lönebeloppet i denna löneklass å A-ort utgjorde 2,040 kronor, och skulle alltså, efter avdrag av naturaförmånernas värde, begynnelsearvodet för översköterskor vid garnisonssjukhusen, respektive sjuksköterskor vid sjuksköterskekåren, böra bestämmas till 1,050 kronor. Därest vad lönenämnden sålunda förordat vunne bifall, borde alltså förslag avlåtas till riksdagen därom, att översköterskornas (sjuksköterskornas) arvoden höjdes från 780 kronor respektive 930 kronor till 1,050 kronor.

All ifrågavarande personal borde vidare, liksom redan nu vore fallet med husmödrarna och översköterskorna vid garnisonssjukhusen, medgivas förhöjningar i arvodet efter vissa tidsintervaller. I enlighet med samtliga på senare tiden genomförda löneregleringar syntes dessa böra sättas till 3 år. Vidkommande de särskilda arvodestilläggens storlek skulle närmast kunna ifrågasättas, att desamma sattes till samma belopp, som utgjorde skillnaden i lönen för en var av de 3 högre löneklasser i löneplanen, som i de olika fallen låge närmast över dem, som tagits till utgångspunkt för begynnelsearvodenas bestämmande. I enlighet

härmed skulle avlöningstilläggets storlek bliva växlande, så att vissa av dem skulle uppgå till 120 kronor, andra åter till 150 kronor. Då lönenämndens förslag emellertid vore grundat därpå, att ifrågavarande sjukvårdspersonal vid armén fortfarande skulle bibehålla ställningen såsom icke-ordinarie befattningshavare, hade lönenämnden funnit det vara mindre lämpligt att för avlöningstilläggens bestämmande följa den växlande stegring, som följde med löneplanens konstruktion. Lönenämnden föresloge i stället, att nämnda tillägg för båda personalkategorierna genomgående sattes till 120 kronor. Med tillämpning härav skulle högsta arvodet komma att utgöra för husmoder 1,650 kronor ävensom för översköterska (respektive sjuksköterska vid arméns sjuksköterskekår) 1,410 kronor.

I fråga om personalens rätt att för tillträdande av arvodestilläggen få tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring ansåge lönenämnden det i ovanberörda ansökan framförda och av arméförvaltningen i viss omfattning tillstyrkta önskemål lämpligast kunna tillgodoses, genom att såsom anmärkningar vid vederbörliga stater infördes stadgande därom, att beträffande nyss berörda rätt skulle för husmoder, översköterska eller sjuksköterska vid sjuksköterskekåren i tillämpliga delar gälla vad i 6 och 7 §§ i avlöningsreglementet för officerare m. fl. den 29 juni 1921 funnes stadgat om uppflyttning till högre löneklass.

Någon retroaktiv tillämpning av detta medgivande redan från och med år 1922, på sätt av arméförvaltningens civila departement och sjukvårdsstyrelse ifrågasatts i ovannämnda utlåtande den 27 september 1921, funne lönenämnden sig dock icke kunna tillstyrka.

Vidkommande den i översköterskornas vid garnisonssjukhuset i Stockholm ansökning den 10 februari 1922 väckta frågan om beredande åt sköterskepersonalen av provisoriskt avlöningstillägg för tiden från och med den 1 januari 1922, ansåge lönenämnden sig böra ansluta sig till vad arméförvaltningens civila departement i sådant avseende anfört.

Förrådsförvaltaren vid garnisonssjukhuset i Stockholm.

Genom remiss den 4 januari 1922 hade lönenämnden anbefallts avgiva utlåtande i ett ärende rörande en av förrådsförvaltaren vid garnisonssjukhuset i Stockholm F. E. Lööw, tillika biträde åt intendenten därstädes, gjord ansökning om ökad avlöning.

Chefläkaren vid sjukhuset hade yttrat sig i ärendet och därvid anfört, att ifrågavarande förvaltarbefattning visserligen vore avsedd att beklädas av en pensionerad person — vilket Lööw ej vore — men att befattningen dock vore så krävande, att en pensionerad person icke kunde sköta densamma. Förvaltaren hade nämligen att ombesörja hela

kassabokföringen, utskrivningen av sjukhusräkningar samt kontroll över desamma, bränsleuppbörden, uppbörden av renhållningsmateriel och tvättmedel samt diverse persedlar. Härjämte ålåge det förvaltaren att vara sjukhusintendentens biträde vid byggnadsvården samt skötseln av sjukhusets tvättinrättning, elektricitetsverk m. m. Beträffande storleken av förvaltarens avlöning ansåge chefläkaren, under förutsättning att en icke-pensionerad person komme att innehava befattningen, att densamma borde bestämmas att motsvara den lön, som tillkomme ordinarie beställningshavare, vilken tillhörde 3. lönegraden i löneplanen Uo i vederbörligt avlöningsreglemente.

I ärendet hade arméförvaltningens civila departement och sjukvårdsstyrelse avgivit yttrande och därvid anfört, bland annat, att då det med hänsyn till den pågående försvarsrevisionen icke syntes kunna ifrågakomma att för förrådsförvaltaren inrätta en ordinarie beställning, avlöningen till denne fortfarande syntes böra bestämmas i form av arvode. I fråga om hur detta lämpligen borde avvägas, ansåge departementet och styrelsen sig icke böra avgiva något bestämt förslag, då frågan härom i allt fall borde komma att upptagas i samband med den reglering av samtliga på de av Kungl. Maj:t och riksdagen fastställda stater uppförda arvoden, varom förslag vore avsett att underställas 1922 års riksdag.

Lönenämnden, som under hand inhämtat, att Lööw numera avgått från ifrågavarande befattning och att denna i stället komme att inom kort besättas med en pensionerad underofficer, ansåge, i likhet med civila departementet och sjukvårdsstyrelsen, att försvarsrevisionens resultat borde avvaktas, innan man frånginge den nuvarande anordningen, enligt vilken för ifrågavarande befattnings bestridande borde anställas en icke-ordinarie befattningshavare. Då arvodet för närvarande motsvarade den ersättning, som utginge för uppehållande av vissa likartade befattningar vid arméns anstalter och verk, vilka vore avsedda att uppehållas av pensionerade underofficerare, funne nämnden sig, ehuru ifrågavarande befattning syntes vara synnerligen krävande, icke kunna ifrågasätta någon höjning av det i gällande stat för befattningen nu fastställda arvodesbeloppet.

I skrivelser, som dagtecknats den 30 juni 1921, respektive den 5 juli 1921 och vilka i avskrift bifogats arméförvaltningens framställning rörande lantförsvarets medelsbehov för första halvåret 1923, hade chefläkaren vid garnisonssjukhuset i Stockholm och kommendanten i Boden gjort framställningar rörande ändrade avlöningsförhållanden för viss vid sjukhusen anställd personal.

Enär nämnda framställningar överlämnats till lönenämnden för att vara tillgängliga vid fullgörande av dess uppdrag, hade nämnden ansett sig böra upptaga desamma till handläggning i nu förevarande sammanhang.

Apotekare vid garnisonssjukhuset i Stockholm.

Chefläkaren vid garnisonssjukhuset hade till en början — under framhållande att de på sjukhusets stat uppförda nuvarande arvodena till en apotekare, 6,960 kronor, och till en apotekare, biträde, 4,650 kronor, jämte de å dessa arvoden utgående dyrtidstillägg väsentligen understege de avlöningsförmåner, som numera tillkomme å civila apotek tjänstgörande apotekare — föreslagit, att de båda apotekarnas avlöning borde bestämmas enligt de grunder, som gällde för motsvarande befattningshavare inom det civila apoteksväsendet. I chefläkarens skrivelse hade anförts att, om förslaget icke vunne beaktande, det vore fara värt, att arbetet med och slutförandet av militärapoteksväsendets organisation, på vilket arbete ifrågavarande befattningshavare genom förstudier m. m. nedlagt ett synnerligen intresserat arbete, i hög grad komme att bliva lidande och fördröjas ävensom att nämnda tjänster vid eventuell nytillsättning ej komme att locka kvalificerade sökande.

Då ett definitivt ordnande av det militära apoteksväsendet hittills icke kommit till stånd och vad chefläkaren anfört icke syntes nödvändiggöra en omedelbar förändring av avlöningsförhållandena för de två vid garnisonssjukhuset i Stockholm anställda apotekarna, ansåge lönenämnden sig icke kunna nu avgiva något förslag i förevarande hänseende. Nämnden föreslogo alltså, att de till nämnda befattningshavare nu anslagna arvoden upptoges med oförändrade belopp i 1923 års stat.

Maskinist och maskinistbiträden vid garnisonssjukhuset i Stockholm.

Chefläkaren vid garnisonssjukhuset i Stockholm hade vidare gjort framställning om ändrade avlöningsförhållanden för maskinisten och de två maskinistbiträdena vid sjukhuset.

Enligt chefläkarens mening borde dessa befattningshavare — vilka enligt 1922 års stat ägde åtnjuta följande förmåner, nämligen: maskinisten kontant arvode 1,740 kronor jämte fri bostad med bränsle och lyse, och en var av de båda maskinistbiträdena allenast kontant arvode av 1,410 kronor — beredas en sådan avlöning, att de bleve likställda med de vid arméns truppförband anställda maskinister och eldare (maskinistbiträden).

I anledning av den sålunda väckta frågan ville lönenämnden anföra följande.

De av chefläkaren omnämnda befattningshavarnas vid truppförbanden avlöningsförmåner vore, i olikhet med vad som gällde ifrågavarande

tre befattningshavare vid garnisonssjukhuset, icke fastställda av Kungl. Maj:t och riksdagen, utan utginge enligt beslut av vederbörliga förvaltningsmyndigheter dels med vissa växlande kontanta arvodesbelopp, dels med bostad samt ersättning för bränsle och lyse, dels med rätt till en manskapsportion dagligen. Enligt vad som framginge av lantförsvarets förteckning över i stat icke uppförda arvoden för år 1922, hade de kontanta arvodena till maskinister vid truppförbanden i regel upptagits till 2,550 kronor, liksom arvodena till maskinistbiträden uppförts med 1,710 kronor för förste maskinistbiträden och 1,500 kronor till andre maskinistbiträden.

Även om maskinistgöromålen vid garnisonssjukhuset i Stockholm icke kunde direkt likställas med motsvarande göromål vid arméns truppförband, funne lönenämnden det icke kunna förnekas, att de förmåner, som utginge till maskinpersonalen vid sjukhuset, vore väl knappt tillmätta. Vad särskilt anginge avlöningsförhållandena för maskinisten vid sjukhuset, skulle emellertid en ändring häri kräva en samtidig reglering av avlöningen för viss med honom likställd personal, såsom maskinisten vid garnisonssjukhuset i Boden, maskinisterna vid de militära högskolorna, ridskolan m. fl. Vid sådant förhållande och enär lönenämnden, på sätt framginge av ovan gjorda allmänna uttalanden, med hänsyn till den förestående omorganisationen av försvarsväsendet begränsat sitt nu förevarande utredningsarbete sålunda, att lönenämnden icke till allmän reglering upptagit frågan om arvodena åt ekonomipersonalen vid de militära anstalterna, hade lönenämnden funnit sig icke kunna föreslå någon ändring i fråga om arvodet åt maskinisten vid garnisonssjukhuset i Stockholm.

Oberoende av de av lönenämnden nu antydda grunderna för arvodesregleringens omfattning, hade lönenämnden dock ansett en viss jämkning i de nuvarande arvodena åt maskinistbiträdena vid garnisonssjukhuset i Stockholm böra redan nu komma till stånd. Dessa befattningshavare syntes nämligen vara fullt jämförbara med gårdskarlen och eldaren vid garnisonssjukhuset å Karlsborg samt gårdskarlen, tillika portvakt, vid garnisonssjukhuset i Boden. Dessa två sistnämnda åtnjöte emellertid dels kontanta arvoden av 1,050 kronor för år, dels ock fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt. Då värdet av naturaförmånerna, i vilka inginge en manskapsportion för dag, syntes kunna uppskattas till minst 600 kronor för år, kunde de båda gårdskarlarnas avlöning anses uppgå till minst 1,650 kronor för år. På grund härav föresloge lönenämnden, att arvodena för de båda maski-

nistbiträdena vid garnisonssjukhuset i Stockholm i staten för år 1923 upptoges med från 1,410 till 1,650 kronor förhöjda belopp.

Gårdsvaktmästaren tillika trädgårdsmästare vid garnisonssjukhuset i Stockholm.

I sin merberörda skrivelse den 30 juni 1921 hade chefläkaren vid garnisonssjukhuset i Stockholm slutligen hemställt om viss höjning av arvodet åt den av de båda vid sjukhuset anställda gårdsvaktmästarna, som tillika tjänstgjorde såsom trädgårdsmästare.

Chefläkaren hade därvid till en början erinrat därom, att denna befattningshavare, som icke kunnat beredas bostad med bränsle och lyse inom sjukhuset, för tiden före det den med 1922 års ingång medgivna och efter 16 procent beräknade arvodesförhöjningen blivit gällande, haft sitt arvode, bestämt till 1,500 kronor, samtidigt som sjukhusets andre gårdsvaktmästare, vilken tjänstgjorde såsom snickare, jämte det han beretts förenämnda naturaförmåner, haft ett arvode av 1,000 kronor. Genom nämnda skillnad å 500 kronor i arvodet hade alltså den förre en så mycket högre kontant ersättning, att den täckt värdet av de förmånet, som in natura tillkommit den senare. Emellertid hade gårdsvaktmästaren, snickaren, under en följd av år jämte arvodet fått åtnjuta en tillfällig löneförbättring å 250 kronor för år, varigenom nämnda skillnad minskats till 250 kronor. Att för en summa av 250 kronor jämte dyrtidstillägg därå i Stockholm eller dess närhet anskaffa en bostad om ett rum och kök med bränsle och lyse vore givetvis under nuvarande förhållanden omöjligt. Då de båda gårdsvaktmästarna vore i avseende å arbete fullt jämställda, innebure olikheten i deras avlöningsförhållanden alltså en uppenbar orättvisa; och hemställde därför chefläkaren, att arvodet till gårdsvaktmästaren, tillika trädgårdsmästare, måtte höjas med 250 kronor, så att detsamma komme att med 500 kronor överstiga arvodet för gårdsvaktmästaren, snickaren.

Sedan ovanberörda arvodesförhöjning med 16 procent å tidigare arvoden med detta års ingång trätt i kraft, utginge arvodet till gårdsvaktmästaren, trädgårdsmästaren, med ett belopp av 1,740 kronor, medan gårdsvaktmästaren, snickaren, ägde uppbära ett kontant arvode av 1,470 kronor jämte de av chefläkaren angivna naturaförmånerna. Skillnaden i den kontanta avlöningen utgjorde alltså under år 1922 allenast 270 kronor. Då lönenämnden i likhet med chefläkaren funne, att detta belopp vore för obetydligt för att åstadkomma överensstämmelse i avlöningsförhållandena för ifrågavarande båda eljest likställda befattningshavare, föresloge nämnden, att arvodet för gårdsvaktmästaren, trädgårdsmästaren, i staten för år 1923 höjdes med 180 kronor till 1,920 kronor. Härigenom

skulle hans arvode komma att med 450 kronor överstiga arvodet åt den andre gårdsvaktmästaren, som åtnjöte fri bostad med bränsle och lyse.

Sjukhusväbeln vid garnisonssjukhuset i Boden.

I sin förut omförmälda skrivelse den 5 juli 1921 hade kommendanten i Boden — under förmälan att sjukhusväbeln vid garnisonssjukhuset därstädes komme att under år 1922 avgå vid fyllda 65 år — hemställt, att då det vore nödvändigt att söka erhålla en fullt arbetsför och duglig innehavare av befattningen, men det redan tidigare visat sig svårt att få kompetenta sökande till tjänsten, åtgärd borde vidtagas för att till 2,000 kronor höja det arvode å 1,740 kronor, som, jämte förmånen av fri bostad med bränsle och lyse, enligt 1922 års stat utginge till sjukhusväbeln.

Enär avlöningsförhållandena för sjukhusväbeln vid garnisonssjukhuset i Boden hittills varit reglerade på samma sätt, som för ett flertal av de för förvaltningsändamål inrättade befattningarna vid arméns anstalter och verk, som vore avsedda att uppehållas av underofficerare i reserven, vilka åtnjöte pension och fyllnadspension, funne lönenämnden sig för närvarande icke kunna biträda kommendantens förslag eller eljest ifrågasätta någon höjning i det kontanta arvode, som nu vore fastställt för innehavaren av ifrågavarande befattning.

Vissa befattningshavare vid krigsskolan, avlönade från anslag på extra stat.

Från det förut omförmälda, å extra stat anvisade anslaget till bestridande av vissa kostnader för krigsskolans verksamhet hade från och med år 1917 utgått, bland annat, ett arvode å 600 kronor till en kompaniadjutant vid vardera av krigsskolans reservofficerskurser tillika vapenunderofficer.

Från nyssnämnda anslag utginge vidare från och med år 1919 arvoden till en köksföreståndare och furageuppbördsman med 1,500 kronor samt till en bataljonsadjutant, tillika biträde åt intendenten, med 1,200 kronor.

Innehavarna av ifrågavarande tre befattningar, vilka uppehölles av pensionerade underofficerare, åtnjöte dessutom fri bostad.

I den till 1921 års riksdag framlagda statsverkspropositionen (fjärde huvudtiteln, punkt 24) hade nu berörda arvoden beräknats utan sådan förhöjning, som vid den löneregleringen, som senare underställdes samma års riksdag, tillämpats beträffande arvoden på ordinarie stat, eller med i genomsnitt 16 procent. Då ifrågavarande icke ordinarie befattningshavare i allo vore likställda med de motsvarande befattningshavare, som åtnjöte arvoden från ordinarie stat, syntes de förras arvoden böra höjas efter samma grund som de senares. En dylik förhöjning av nu avsedda

arvoden vore särskilt motiverad ur synpunkten av önskvärdheten, att beträffande personal vid försvarsväsendet i största möjliga omfattning måtte kunna tillämpas enhetliga grunder vid beräknandet av dyrtidstillägg.

På grund av det anförda hemställde lönenämnden, att vid beräkning av det anslag för vissa kostnader för krigsskolans verksamhet, som kunde komma att äskas av riksdagen för första halvåret 1923, arvodena till nedan angivna befattningshavare måtte i anslutning till de grunder, som tillämpats vid de i samband med 1921 års löneregleringen beslutade arvodesförhöjningar, upptagas med följande belopp nämligen:

för 1 kompaniadjutant vid krigsskolans reservofficerskurser, tillika vapenunderofficer, med 705 kronor för vardera reservofficerskursen eller med 1,410 kronor för år,

för 1 köksföreståndare och furageuppbördsman med 1,740 kronor för år,

för 1 bataljonsadjutant, tillika biträde hos intendenten, med 1,410 kronor för år.

Den härav föranledda merkostnaden av 660 kronor för helt år räknat syntes, med hänsyn till den under förevarande anslag hittills beräknade avsevärda posten till oförutsedda utgifter m. m., vid anslagsberäkningen för år 1923 icke påkalla någon ökning i det hela av det nuvarande anslagsbeloppet.

Departementschefen. Under nu ifrågavarande avdelning av lönenämndens betänkande har till behandling upptagits frågan om reglerande av de arvoden, vilka utgå för uppehållandet av de icke-ordinarie befattningar vid försvarsväsendet, som icke redan berörts i samband med arvodena till ordinarie beställningshavare för utövande av dylika befattningar vid sidan av egen tjänst. Nämnden har i fråga om ifrågavarande arvoden inskränkt sig till att avgiva vissa förslag, som betingats av en del föreliggande, till nämnden överlämnade framställningar eller vilka av nämnden ansetts böra upptagas för åstadkommande av utjämning i avlöningsförhållandena för eljest likställd personal.

Vid granskning av nämndens framställning i förevarande del har jag funnit mig böra ansluta mig till vad nämnden föreslagit om vissa jämkningar i arvodena för följande icke-ordinarie befattningshavare, nämligen redogöraren vid remonteringsstyrelsen, bibliotekarien och aktuarierna vid generalstaben, bibliotekarien vid marinstaben, förvaltaren vid ridskolan, maskinistbiträdena och gårdsvaktmästaren (tillika trädgårdsmästare) vid garnisonssjukhuset i Stockholm, kompaniadjutanten (tillika vapen-

underofficer) vid krigsskolans reservofficerskurser, köksföreståndaren (tillika furageuppbördsman) vid krigsskolan samt bataljonsadjutanten (tillika biträde hos intendenten) därstädes.

Vad beträffar det av lönenämnden utarbetade förslaget rörande reglerandet av avlöningsförhållandena för husmödrarna vid garnisonssjukhusen i Stockholm och i Boden, för översköterskorna vid arméns samtliga garnisonssjukhus ävensom för sjuksköterskorna vid arméns sjuksköterskekår är detta förslag, såsom lönenämnden framhållit, utarbetat i viss anslutning till nu förestående lönereglering för föreståndarskorna av 2. klass ävensom för översköterskorna vid hospital och asyler. I en den 3 mars 1922 dagtecknad, till riksdagen numera avlåten proposition (nr 146) har Kungl. Maj:t föreslagit, att avlöningen till sistnämnda båda grupper befattningshavare skulle erhålla den placering å vederbörlig löneplan, som utgjort förutsättningen för lönenämndens förslag till reglerandet av avlöningen för ifrågavarande sjukvårdspersonal vid armén.

Lika med lönenämnden finner jag skäligt, att denna personal från och med år 1923 kommer i åtnjutande av en avlöning, som gör densamma såvitt möjligt jämnställd med de övriga befattningshavare i statens tjänst, vilka hava i huvudsak samma arbetsuppgifter. Då jag icke funnit anledning till någon erinran vare sig mot de beräkningar rörande storleken av de olika grundarvodena och de ifrågasatta arvodestilläggen eller mot vad lönenämnden i övrigt föreslagit i förevarande del av betänkandet, anser jag mig följaktligen böra tillstyrka att avlöningen för husmödrar och översköterskor vid garnisonssjukhusen ävensom sjuksköterskor vid arméns sjuksköterskekår från och med år 1923 regleras i enlighet med vad lönenämnden hemställt. De erforderliga bestämmelserna beträffande ifrågavarande personalkategoriers rätt att för tillträdande av arvodestillägg få tillgodoräkna sig viss föregående tjänstgöring, synas mig böra meddelas i form av anmärkningar till vederbörliga stater av det innehåll lönenämnden föreslagit.

I förevarande del av lönenämndens betänkande har nämnden redogjort för vissa framställningar om ändringar beträffande en del arvoden, vilka framställningar lönenämnden emellertid funnit sig icke kunna biträda. I det stora hela finner jag mig kunna ansluta mig till den ståndpunkt, vartill lönenämnden i angivna hänseende kommit.

Beträffande den av chefläkaren vid garnisonssjukhuset i Stockholm väckta frågan om höjning av arvodena för de båda på staten för sjukhuset uppförda apotekarna har jag emellertid kommit till en annan uppfattning än lönenämnden. På sätt av nämndens betänkande framgår, har nämnden, enär ett definitivt ordnande av det militära apoteksväsendet

hittills icke kommit till stånd och vad chefläkaren anfört icke syntes nödvändiggöra en omedelbar förändring av avlöningsförhållandena för de båda apotekarna, uttalat, att de till dem nu anslagna arvodena syntes böra upptagas med oförändrade belopp i 1923 års stat, eller med 6,960 kronor till den apotekare, som förestår garnisonssjukhusets apotek, och med 4,650 kronor till den apotekare, som tjänstgör såsom biträde på apoteket, jämte i båda fallen dyrtidstillägg enligt de särskilda grunder, som gälla för personal vid nyreglerade verk.

I chefläkarens av lönenämnden omnämnda framställning har föreslagits, att de båda apotekarnas avlöning borde bestämmas enligt samma grunder, som gälla för motsvarande befattningshavare inom det civila apoteksväsendet. Enligt vad jag inhämtat äro avlöningsförhållandena för legitimerade apotekare vid de civila apoteken i riket för närvarande reglerade genom ett mellan Sveriges apotekarförbund och Sveriges farmaceutförbund den 7 september 1919 träffat avtal angående tjänstgöringsförhållanden och lönevillkor vid apoteksinrättningarna i riket.

Enligt detta avtal, som gäller till och med utgången av år 1922, ävensom med stöd av ett därtill hörande, den 30 november 1920 uppgjort tilläggsavtal mellan de båda förbunden åtnjuter legitimerad apotekare en grundlön av 6,000 kronor jämte fem ålderstillägg å 500 kronor, vilka intjänas efter växlande tidsintervaller, det femte efter 18 tjänstår. Dessutom utgå dels ortstillägg, som i Stockholm beräknas efter 25 procent å grundlönen, dels ock dyrtidstillägg med ursprungligen 20 procent av sammanlagda beloppen av lön och ålderstillägg, vilket dyrtidstillägg halvårsvis omregleras efter socialstyrelsens indextal för den 1 april och den 1 oktober, jämförda med samma indextal för den 1 januari 1920. Genom särskild föreskrift i avtalet är legitimerad apotekare, vilken tjänstgör såsom apoteksföreståndares särskilda förtroendeman, tillförsäkrad rätt att i form av provision eller tantième uppbära högre grundlön än som tillkommer dylik apotekare enligt avtalet.

Det synes mig visserligen klart, att då fråga gäller reglerandet av avlöningen för vissa befattningshavare i statens tjänst, man icke kan taga till utgångspunkt vissa lönesatser, som äro fastställda i ett mellan vissa enskilda organisationer träffat, för begränsad tid gällande arbetsavtal. Oberoende härav och även om det kan förväntas, att vid tiden för detta avtals utlöpande en icke obetydlig reduktion i avlöningen till de legitimerade apotekarna vid apoteksinrättningarna i riket kommer att äga rum, torde det i allt fall icke kunna bestridas, att de båda apotekarna vid garnisonssjukhuset äro relativt lågt avlönade. Jag finner mig därför böra förorda, att arvodena till dessa båda befattningshavare i

staten för första halvåret 1923 upptagas med viss förhöjning utöver de för innevarande år fastställda beloppen. För den apotekare, som tjänstgör såsom föreståndare vid garnisonssjukhusets apotek, anser jag avlöningen böra bestämmas till omkring 8,000 kronor, och föreslår jag därför, att arvodet, som lämpligen torde böra bestämmas så, att det efter delning med tolv giver ett på jämnt krontal slutande belopp, höjes med 1,020 kronor eller från 6,960 kronor till 7,980 kronor. För den apotekare, som tjänstgör såsom biträde på apoteket, synes en arvodesökning, motsvarande hälften av den föreslagna höjningen för apotekets föreståndare vara skälig; och föreslår jag alltså, att arvodet till förstnämnda befattningshavare å staten för första halvåret 1923 höjes från 4,650 kronor med 510 kronor till 5,160 kronor.

Arvoden enligt arvodesförteckningarna.

Å vederbörliga förut omnämnda förteckningar över i stat icke uppförda arvoden för armén, respektive marinen äro, förutom arvoden till icke ordinarie befattningshavare, såsom maskinister, maskinistbiträden, kokerskor vid truppförband och kårer m. fl., upptagna åtskilliga arvoden, vilka utgå till ordinarie militära eller civilmilitära beställningshavare utöver fastställd lön enligt vederbörliga löneplaner.

Lönenämnden.

I samband med utredningen rörande de av Kungl. Maj:t och riksdagen fastställda, på stat uppförda arvodena har lönenämnden på grund av det nämnden särskilt meddelade uppdrag till behandling upptagit frågan om eventuella ändringar av sistnämnda arvoden enligt arvodesförteckningarna.

Lönenämnden har därvid erinrat, hurusom, på sätt förut omnämnts, ifråga om dessa arvoden genom brev den 28 oktober 1921 föreskrivits, att arvodena finge utgå med de å respektive arvodesförteckning angivna belopp endast i den mån de belöpte på första halvåret 1922, varjämte förklarats, att framdeles komme att bestämmas, huruvida och med vilka belopp dessa arvoden finge utgå för senare halvåret 1922.

I arvodesförteckningen för armén förekomme två större grupper av arvoden, avsedda för ordinarie beställningshavare, nämligen arvoden till de vid truppförband, skolor eller dylikt såsom köksföreståndare eller furageuppbördsmän förordnade underofficerare. Enligt förteckningen utginge dessa arvoden med högst 348 kronor för år räknat. Även i marinens arvodesförteckning vore upptagna vissa arvoden till belopp av högst 348 kronor för underofficerare, som förordnades såsom uppbördsmän vid vissa matinrättningar.

För att vinna ledning för bedömande av vilka ytterligare avlöningsförmåner enligt arvodesförteckningarna, som jämlikt ovannämnda uppdrag skulle göras till föremål för lönenämndens granskning, hade nämnden från vederbörande myndigheter vid armén införskaffat upplysningar rörande de i lantförsvarets arvodesförteckning under rubriken »övrig personal» uppförda arvoden eller ersättningar, som utginge till ordinarie beställningshavare utöver fastställd lön. Av de inkomna svaren hade framgått, att så vore fallet *dels* med vissa i allmänhet relativt obetydliga ersättningar, högst 120 kronor, vilka utginge till ordinarie beställningshavare (exempelvis vapenofficerare vid åtskilliga artilleritruppförband för resor till och från respektive skjutfält) såsom ersättning för vissa tjänsteresor i stället för eljest medgiven rese- och traktamentsersättning, *dels ock* med ett flertal under avd. c) å en vid nämndens skrivelse fogad tablå (Bilaga III) förtecknade arvoden eller liknande ersättningar. Förmånerna ifråga utginge utöver fastställd lön i vederbörlig löneklass till ordinarie beställningshavare, vilka antingen icke utövade andra befattningar än dem, för vilka arvodena vore anslagna, eller fullgjorde vissa uppdrag vid sidan av de ordinarie beställningarna.

Efter att sålunda hava angivit, vilka arvoden enligt arvodesförteckningarna, som av lönenämnden upptagits till behandling, överginge nämnden till att yttra sig om dessa arvodens reglerande.

Köksföreståndare och furageuppbördsmän.

Beträffande de i arméns arvodesförteckning uppförda ersättningarna till köksföreståndare och furageuppbördsmän ville lönenämnden framhålla följande.

Sedan Kungl. Maj:t genom särskilda brev medgivit, att köksföreståndare och furageuppbördsmän finge mot arvoden tillsättas vid vissa truppförband, hade arméförvaltningen i skrivelse den 15 maj 1906 avgivit ett förslag om enhetliga bestämmelser rörande köksföreståndarnas och furageuppbördsmännens anställning och avlöning. Med förslaget hade avsetts, att köksföreståndare skulle få anställas vid arméns samtliga regementen och kårer ävensom vid självständigt förlagt fästningskompani och skola med egen förvaltning samt furageuppbördsmän vid de beridna truppförbanden, ävensom att genom ombyte av personer i dessa befattningar skulle åstadkommas, att de bleve skötta på ett fullt tillfredsställande sätt. I fråga om gottgörelse för uppehållandet av dessa befattningar hade arméförvaltningen anfört, att, ehuru arméförvaltningen visserligen hyste den uppfattningen, att särskilda arvoden i regel icke borde utgå för bestridande av de befattningar av olika slag i lantförsvarets ärenden, vartill militär personal kunde vara beordrad, arméför-

valtningen likväl ansåge det vara av rättvisa och billighet påkallat, att undantag från denna regel medgåves beträffande sådana under längre tid fortgående uppdrag, vilka krävde arbete och omtanke utöver vad som erfordrades i den rent militära tjänsten. Utövandet av befattningen såsom köksföreståndare krävde ett oavlåtligt arbete — helg- och vardagar lika — från tidigt på morgonen till sent på aftonen; och vore fördenskull befattningen, vilken delvis måste förrättas i den varma och ånguppfyllda kokinrättningen, mycket ansträngande. Samma anledningar, som förefunnes för särskild ersättning åt köksföreståndare, förelåge även i flera avseenden för beviljande av särskild gottgörelse åt furageuppbördsmän för utförandet av de med furageuppbörden förenade åligganden. Intagningen, utlämningen och vården av foderartiklarna upptoge furageuppbördsmännens tid så fullständigt, att de icke kunde påräkna de fritider från arbetet, som komme deras vederlikar till del i den rent militära tjänsten.

Beträffande formen för och beloppen av ifrågavarande gottgörelse ansåge arméförvaltningen, att den borde utgå såsom månatligt arvode sålunda:

för köksföreståndare, 25 kronor vid infanteriregemente, 20 kronor vid kavalleri- och fältartilleriregemente, 15 kronor vid Gottlands artillerikår, en var av dåvarande Boden-Karlsborgs artilleriregementes båda bataljoner, Svea, Göta och Bodens ingenjörkårer, ävensom trängkårerna samt 10 kronor vid självständigt förlagt fästningsingenjörkompani och skola med egen förvaltning; samt

för furageuppbördsman 25 kronor vid kavalleriregemente, 20 kronor vid fältartilleriregemente samt 15 kronor vid Gottlands artillerikår, Positionsartilleriregementet, Svea och Göta ingenjörkårer samt trängkårerna.

Enär ifrågavarande förslag, i vad det avsåge särskild avlöning åt köksföreståndare och furageuppbördsmän för fullgörandet av de med dessa befattningar förenade göromål, innebure, att denna angelägenhet skulle ordnas beträffande arméns alla truppförband, vid vilka sådana befattningar vore erforderliga, hade frågan ansetts icke böra slutligen avgöras utan att riksdagen erhållit tillfälle att därom yttra sig. Förslaget hade därför upptagits i samband med avlåtandet av 1908 års statsverksproposition angående fjärde huvudtiteln, och hade därvid departementschefen till statsrådsprotokollet (sid. 96 ff.) anfört, bland annat, följande.

De av arméförvaltningen anförda skälen för den ifrågasatta avlöningen åt köksföreståndare och furageuppbördsmän syntes beaktansvärda, och särskilt borde i detta avseende framhållas det ansvar, som

ålåge dem såsom uppbördsmän. De dittills vid några få truppförband medgivna särskilda gottgörelserna hade utgått för köksföreståndare från anslaget till arméns mathållning och för furageuppbördsmän från anslaget till furagering av arméns hästar. Då dessa befattningar erfordrades för ordnandet av förplägnaden och furageringen på ett ändamålsenligt och ekonomiskt sätt, syntes det departementschefen lämpligt, att ifrågavarande utgifter fortfarande utginge från nämnda anslag. Beträffande arvodesbeloppens ifrågasatta storlek anslöte departementschefen sig till vad arméförvaltningen föreslagit.

I sin skrivelse nr 4/1908 hade riksdagen icke framställt någon erinran rörande de anförda grunderna för beredande av arvoden till ifrågavarande befattningshavare. Med stöd härav hade Kungl. Maj:t tid efter annan medgivit dylika arvodens utbetalande vid nyuppsatta truppförband eller då nya befattningar blivit erforderliga på grund av ändringar i härorganisationen. I sistnämnda hänseende syntes särskilt böra erinras därom, att enligt brev den 31 december 1915 medgivits anställande av furageuppbördsmän vid infanteriets truppförband, sedan dessa blivit tilldelade visst antal stamhästar.

Enligt fredsförplägnadsreglementet för armén den 11 oktober 1907 skulle sergeant eller fanjunkare (styckjunkare) förordnas såsom köksföreståndare respektive furageuppbördsman för en tid av högst tre år. Förordnande kunde förnyas, dock icke förrän efter det två år förflutit från den dag, beställningshavaren senast innehaft befattningen. Förordnande skulle helst meddelas, där fråga vore om köksföreståndare, för den, som genomgått kurs för utbildning såsom sådan eller förvaltarkurs, eller, beträffande furageuppbördsman, för den, som genomgått förvaltarkurs.

Uppbördsmän vid matinrättningar.

Frågan om arvoden åt de vid marinen anställda, med köksföreståndarna vid armén likställda uppbördsmännen vid marinens matinrättningar i land hade jämväl varit underställd riksdagens prövning.

Till statsrådsprotokollet vid statsverkspropositionen till 1911 års riksdag angående femte huvudtiteln (sid. 47) hade sålunda anmälts, att marinförvaltningen, i anledning av en utav vederbörande lokala myndigheter väckt fråga om införande av arvoden åt uppbördsmän vid marinens matinrättningar i land, funnit, att det arbete och ansvar, som ålåge uppbördsmännen, vore av den beskaffenhet och omfattning, att rättvisa och billighet krävde, att dessa uppbördsmän tilldelades en särskild ersättning utöver dagavlöningen. Då mycken vikt låge därpå, att i avseende på tillgodogörandet av den uppköpta provianten, på vilken stora fordringar för leveransgiltighet måste ställas, god ekonomi iakttoges,

förefölle det synnerligen önskvärt, att de underofficerare, som hade ledningen av matinrättningarna, särskilt uppmuntrades därtill. Härjämte förtjänade nämnas, att vederbörande myndigheter av dessa underofficerare kunde fordra arbete även på sådana tider, då andra underofficerare plägade njuta fritid. I den mån det för att nedbringa underhållskostnaderna bleve nödvändigt att vid matinrättningarna hålla smärre proviantförråd, skulle ersättningen för den risk uppbördsmännen därvid bleve underkastade få anses inbegripen i det föreslagna särskilda arvodet. Ett ytterligare stöd för det befogade i lokalmyndigheternas framställning om arvode till ifrågavarande uppbördsmän vore, enligt vad marinförvaltningen vidare framhållit, jämväl att finna i förhållandena uti detta hänseende vid armén. I fråga om beloppet av de ifrågasatta arvodena till nämnda uppbördsmän vid vissa av marinens matinrättningar förklarade marinförvaltningen sig anse, att storleken därav borde lämpas efter de grunder, som vore gällande beträffande köksföreståndare vid armén.

Föredragande departementschefen hade biträtt marinförvaltningens ifrågavarande framställning, och hade densamma icke föranlett någon erinran från riksdagens sida (skrivelse nr 5 1911, sid. 7), utan hade riksdagen framhållit, att det såväl på grund av det ökade arbete, vilket proviantförråden medförde, som med hänsyn till uppbördsmännens åliggande i övrigt syntes skäligt, att en särskild ersättning bleve dem tilldelad.

Efter det sedermera till 1918 års riksdag gjorts särskild framställning om bemyndigande för Kungl. Maj:t att i överensstämmelse med dittills följda grunder medgiva, i vilka fall och för vilken tid särskild ersättning finge utgå till uppbördsmännen vid marinens matinrättningar i land, hade riksdagen i skrivelse nr 5 A 1918 sid. 9 meddelat, att berörda förslag icke givit riksdagen anledning till erinran.

Nu avhandlade arvoden åt köksföreståndare, furageuppbördsmän och uppbördsmän vid vissa av marinens matinrättningar, som från början utgått från vederbörliga mathållnings-, furagerings- eller förplägnadsanslag, hade sedermera, i överensstämmelse med de s. k. riksstatssakkunnigas förslag, beträffande armén från och med år 1920 samt i fråga om marinen från och med år 1922, överflyttats till vederbörliga avlöningsanslag och uppförts i respektive förteckningar över i stat icke uppförda arvoden.

Då de förhållanden, som föranlett medgivandet av ifrågavarande arvoden, kvarstode oförändrade efter genomförandet av den år 1921 beslutade löneregleringen för arméns och marinens underofficerare, ansåge

lönenämnden, att någon ändring beträffande arvodenas utgående icke borde ifrågakomma. Särskilt funne nämnden, att den till stöd för arvodenas införande åberopade omständigheten, att bestridandet av omförmälda befattningar i väsentlig utsträckning krävde arbete på tid, då övriga likställda beställningshavare åtnjöte fritid, betingade arvodenas bibehållande i lönesystemet. Även det med befattningarna förenade uppbördsansvaret hade synts nämnden utgöra skäl för de särskilda ersättningarnas fortsatta åtnjutande. De i de olika arvodesförteckningarna för särskilda befattningshavare upptagna arvodesbeloppen syntes lönenämnden vara efter nuvarande förhållanden lämpligen avvägda.

På grund härav föreslogo lönenämnden, dels att ifrågavarande arvoden måtte under innevarande år få utgå med nu gällande belopp jämväl för tiden efter den 1 juli 1922, dels att desamma måtte oförändrat upptagas på de arvodesförteckningar för år 1923, som kunde komma att bifogas vederbörlig proposition till 1922 års riksdag.

Tillsyningsmän vid häkten och arrester vid flottans stationer.

I arvodesförteckningen för marinen funnes upptagna två arvoden å vartdera 174 kronor, avsedda för tillsyningsmän vid häkten och arrester vid flottans stationer. Då de underofficerare, vilka förordnades att uppehålla dessa befattningar, i likhet med uppbördsmännen vid matinrättningarna, syntes få sin fritid i hög grad kringskuren, ansåge lönenämnden, att beträffande nämnda två arvoden borde förfaras på enahanda sätt, som nyss föreslagits i avseende å arvodena till nämnda uppbördsmän.

Ersättningar för vissa resor och förrättningar.

Ovan hade framhållits, hurusom i lantförsvarets arvodesförteckning funnes uppförda ersättningar till åtskilliga ordinarie beställningshavare för vissa resor, som det ålåge dem att utföra i tjänsten. I den av Kungl. Maj:t den 31 december 1921 utfärdade kungörelsen (nr 831) med vissa tilläggsbestämmelser till officersavlöningsreglementet m. m. återfunnes i 7 kap. 5 § ett härtill anslutet stadgande därom, att, därest enligt fastställd stat eller gällande förteckning över vissa i stat icke uppförda arvoden, ersättning för vissa tjänsteresor skulle utgå enligt särskilda grunder, sådan föreskrift skulle lända till efterrättelse, utan avseende å vad i kapitlet stadgades. Att ifrågavarande ersättningar blivit anvisade, syntes vara betingat därav, att det befunnits kunna i fall, då vissa beställningshavare hade att regelbundet utföra vissa tjänsteresor, vara ur såväl statsverkets som beställningshavarnas intresse fördelaktigare att fastställa visst årligt ersättningsbelopp för resorna än att söka begränsa kostnaderna därför exempelvis genom föreskrifter rörande högsta antalet resor under varje år.

För att tillförlitligen kunna bedöma, huruvida en anordning sådan som den, vilken i nu avsedda fall kommit till användning, borde bibehållas och eventuellt utsträckas även till andra fall, erfordrades emellertid utredning och förslag från vederbörande myndigheter, dels beträffande vilka olika slags tjänsteresor som kunde finnas vara av beskaffenhet att lämpligen böra ersättas med bestämda årsbelopp, dels ock huru dessa belopp borde avvägas. Då lönenämnden i nu förevarande sammanhang icke varit i tillfälle att föranstalta om dylik utredning, hade lönenämnden funnit sig för närvarande endast böra föreslå, att de nuvarande ersättningarna av ifrågavarande art finge utgå med oförändrade belopp under senare halvåret 1922, liksom att de på enahanda sätt uppfördes å lantförsvarets arvodesförteckning för år 1923.

Vissa arvodestagare enligt lantförsvarets arvodesförteckning.

Sedan lönenämnden behandlat de arvoden å arvodesförteckningarna, vilka utginge till personalen inom sådana grupper, som omfattade ett flertal befattningshavare, överginge nämnden till att yttra sig om de i förenämnda tablå (se Bil. III) under avd. c) särskilt förtecknade arvodena.

Ett fullständigt reglerande av sistnämnda arvoden förutsatte en mera genomgående undersökning av de olika befattningshavarnas särskilda arbetsuppgifter, än det varit för lönenämnden möjligt att nu verkställa. På grund härav hade lönenämnden inskränkt sig till att under nedan angivna punkter behandla endast de arvoden av ifrågavarande slag, som utginge till ordinarie beställningshavare, vilka uteslutande vore upptagna av respektive befattningar. I den mån så varit möjligt, hade nämnden vid reglerandet av dessa arvoden sökt följa enahanda grundsatser, som använts vid reglerandet av de motsvarande på fjärde huvudtitelns olika stater uppförda arvoden, vilka i det föregående varit föremål för nämndens behandling.

Beträffande övriga nu ifrågavarande arvoden, vilka för närvarande utginge till ordinarie beställningshavare för fullgörande av särskilda uppdrag vid sidan av tjänsten, hade nämnden ansett sig sakna anledning att nu föreslå ändringar i avseende å de nuvarande förmånernas belopp vare sig i fråga om deras utgående under senare halvåret 1922 eller beträffande deras upptagande på arvodesförteckningen för år 1923. Det syntes emellertid böra beaktas, att sådan ändring i avseende å uppehållandet av någon särskild av de befattningar, för vilka ifrågavarande arvoden vore anvisade, möjligen kunde inträda, att befattningen icke vidare komme att uppehållas såsom bitjänst utan i stället bleve innehavarens uteslutande sysselsättning. För sådant fall kunde det befinnas nödvändigt, att en prövning komme till stånd, om och i vad mån

arvodet finge utgå. I fråga om nu behandlade arvoden syntes det därför böra stadgas, att det skulle åligga vederbörande myndigheter att, därest vederbörlig befattning icke vidare komme att uppehållas såsom bitjänst vid sidan av ordinarie tjänst, till Kungl. Maj:t därom göra anmälan.

Chefen för arméns beklädnadsverkstad.

I arvodesförteckningen för lantförsvaret funnes upptaget ett arvode av 1,740 kronor åt chefen för arméns centrala beklädnadsverkstad. Detta arvode hade tillkommit år 1918 i samband med anordnande i Stockholm av en dylik verkstad. Enligt det förslag härom, som förelagts 1918 års riksdag (prop. om 1918 års tilläggsstat, fjärde huvudtiteln, statsrådsprotokollet sid. 25), hade avsetts, att chefen för beklädnadsverkstaden skulle vara en kapten vid intendenturkåren. Enär emellertid kaptensavlöningen ej stode i rimligt förhållande till det ansvar, som skulle påvila verkstadschefen, borde till honom därjämte anslås ett arvode, vilket lämpligen borde bestämmas till 1,500 kronor för år, motsvarande den ungefärliga skillnaden mellan kaptens av 1. klassen och majors dåvarande avlöningsförmåner i Stockholm. Detta tillvägagångssätt syntes vara lämpligare än att i stat uppföra majorsavlöning för chefen. Det vore nämligen icke alltid visst, att bland intendenturkårens majorer eller dess till majorsbefordran i tur stående kaptener den lämpligaste chefen för anstalten i fråga funnes att tillgå. Utsikterna härför ökades givetvis i hög grad, om valet kunde göras inom en större personalgrupp.

Riksdagen hade häremot icke uttalat någon erinran (skrivelse nr 118/1918, sid. 11).

Berörda arvode vore, såsom ovan blivit nämnt, i arvodesförteckningen för år 1922 upptaget med 1,740 kronor. Det ursprungliga arvodesbeloppets förhöjning hade härvid bestämts enligt de principer, som använts vid förhöjning av andra arvoden.

Lönenämnden ansåge för sin del, att den anordning beträffande chefsskapet för arméns centrala beklädnadsverkstad, som, enligt vad ovan anförts, för närvarande gällde, lämpligen borde bestå. Då emellertid den år 1921 beslutade löneregleringen åstadkommit ändrat förhållande mellan kaptens- och majorsavlöningarna, syntes tilläggsarvodet böra med hänsyn härtill modifieras.

På grund härav funne lönenämnden skäligt föreslå att ett arvode, beräknat efter 1,500 kronor för år, finge utgå till chefen för arméns centrala beklädnadsverkstad under innevarande år för tiden efter den 1 juli 1922 ävensom uppföras å vederbörlig arvodesförteckning för år 1923.

Å lantförsvarets arvodesförteckning funnes uppfört dels ett arvode å 348 kronor till en tillsyningsman vid skjutbanorna å Järvafältet, dels ock ett arvode å 210 kronor till en kyrkogårdsfogde därsammastädes. Enligt uppgift från chefen för fjärde arméfördelningen uppehölles dessa båda befattningar av en underofficer vid ett av de till Stockholm förlagda truppförbanden.

Tillsyningsmannen vid skjutbanorna å Järvafältet, tillika kyrkogårdsfogde.

Då de uppdrag, som ålagts denne ordinarie beställningshavare, till sin natur vore sådana, att han vore i särskilt hög grad bunden av sin tjänstgöring och icke kunde påräkna att komma i åtnjutande av regelbundna fritider, och då förvaltningen av målskjutningsmaterielen för honom medförde ett omfattande uppbördsmannaansvar, funne nämnden skäligt, att arvoden fortfarande finge utgå för uppehållande av ifrågavarande båda befattningar. I fråga om arvodenas storlek föresloge lönenämnden, att desamma finge med oförändrade belopp dels utgå under senare halvåret 1922 dels ock uppföras på 1923 års arvodesförteckning.

I arvodesförteckningen för lantförsvaret upptoges arvoden dels till 4 kontrollofficerare med 1,410 kronor för vardera, dels till 4 kontrollbiträden, av vilka två befattningar, vardera med arvode av 870 kronor, vore avsedda att bestridas av underofficerare och de två andra, vardera med arvode å 348 kronor, av manskapsunderbefäl. Ifrågavarande arvoden, vilka ursprungligen fastställts genom brev den 2 september 1892 och den 27 april 1917, vore avsedda att utgå till viss särskilt utbildad personal, som stode till arméförvaltningens artilleridepartements förfogande för fullgörande av dess uppgift i avseende å anskaffning, tillverkning och kontroll av artillerimateriel. Enligt det av departementet den 7 maj 1906 (Sv. förf.-saml. bih. nr 21) utfärdade reglemente för nämnda anskaffning m. m. skulle officer, för att kunna av Kungl. Maj:t förordnas till kontrollofficer, äga erforderliga teoretiska insikter och dessutom till den utsträckning, vederbörande funne ändamålet erfordra, hava vid verkstad såsom biträde åt kontrollofficer erhållit undervisning i allt vad hans befattning som kontrollofficer kunde kräva. Enligt vad lönenämnden inhämtat, innebure det fastställda kravet på teoretiska insikter, att vederbörande officer genomgått högre kurs vid artilleri- och ingenjörhögskolan ävensom särskild kurs vid tekniska högskolan.

Kontrollofficerare och kontrollbiträden.

I nämnda reglemente stadgades vidare, att anskaffning av artillerimateriel, därest den icke vore förut känd och prövad, i regel skulle föregås av försök, varigenom lämpligheten hos konstruktion, materiel m. m. noggrant prövades och de för materielens ändamålsenlighet erforder-

liga egenskaperna utröntes. På grund härav hade kontrollofficerarna, förutom att utöva uppsikt över tillverkning av beställd materiel, såsom sin huvudsakligaste uppgift att inom artilleridepartementet biträda med konstruktions- och försöksarbeten. Då dessa göromål krävde grundliga kunskaper och stor artilleriteknisk färdighet, ansåge lönenämnden skäligt, att arvoden åt ifrågavarande kontrollofficerare bibehölles. I anslutning till de uttalanden, nämnden gjort ifråga om arvodet till den artilleristabsofficer, som vore chef för konstruktionsavdelningen, funne lönenämnden sig böra förorda, att arvodena till kontrollofficerarna från och med den 1 juli 1922 bestämdes att utgå med ett efter 1,200 kronor för år beräknat belopp.

Vad anginge arvodena åt kontrollbiträden, finge lönenämnden till en början i fråga om tilldelande av sådan förmån åt manskapsunderbefäl framhålla, att det nya manskapsavlöningsreglementets bestämmelser icke syntes kunna anses innefatta bemyndigande för Kungl. Maj:t att fortfarande medgiva arvoden åt manskap, som förordnades såsom kontrollbiträden. Därest det skulle befinnas erforderligt att vid anställande i framtiden av manskapsunderbefäl i kontrollbiträdesbefattning bereda sådan befattningshavare särskilt arvode, syntes följaktligen bliva nödvändigt, att riksdagens medgivande utverkades därtill, att dylikt arvode finge utgå enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder.

Beträffande de arvoden, som avsåges för de två underofficerare, vilka förordnades såsom kontrollbiträden, funne lönenämnden, med hänsyn till behovet att möjliggöra ett lämpligt personval bland artilleriets för ändamålet utbildade underofficerare, icke anledning till någon erinran mot deras fortsatta utgående. Då lönenämnden ansett en nedsättning i arvodena åt kontrollofficerarna böra ske från 1,410 kronor till 1,200 kronor, funne nämnden skäligt, att de årliga arvodena för underofficerare, som förordnades såsom kontrollbiträden, från och med den 1 juli 1922 minskades från 870 kronor till 750 kronor för år räknat.

Arbetsofficerare.

I arvodesförteckningen funnes vidare uppförda arvoden för tre arbetsofficerare, av vilka en, som vore anställd vid ammunitionsfabrikens avdelning å Karlsborg, åtnjöte ett årligt belopp av 1,650 kronor, en, som uppehölle befattningen vid Åkers krutbruk, ägde uppbära 1,410 kronor för år samt en, vilken vore anställd vid ammunitionsfabrikens avdelning å Marieberg, åtnjöte årligt arvode av 1,170 kronor.

Enligt de av arméförvaltningens artilleridepartement för ammunitionsfabriken respektive Åkers krutbruk den 20 februari 1908 utfärdade instruktioner erfordrades såsom villkor för att av Kungl. Maj:t kunna

förordnas såsom arbetsofficer vid dessa anstalter att vara artilleriofficer, att hava genomgått artilleri- och ingenjörhögskolans högre kurs, att minst 6 månader hava tjänstgjort såsom elev vid respektive verk samt att, efter erhållet vitsord av vederbörande styresman om lämplighet, hava med godkännande genomgått kemisk-teknisk kurs vid tekniska högskolan. Enligt nämnda instruktioner ålåge det arbetsofficer att närmast under vederbörande styresman leda driften vid vederbörande verk och därvid, bland annat, utföra förekommande försök. Arbetsofficeren vid ammunitionsfabrikens avdelning å Karlsborg, vilken avdelning löde under den i Stockholm placerade styresmannen för nämnda fabrik, intoge i sådant avseende en särställning framför de övriga arbetsofficerarna, att han hade att fullgöra flertalet av de uppgifter, som eljest ålåge vederbörande styresmän för artilleriets fabriker. Det ålåge honom sålunda, bland annat, att utöva ständig befälsrätt över den vid avdelningen anställda eller dit kommenderade personalen.

Med hänsyn till vad sålunda anförts rörande de kompetensfordringar, som krävdes av de särskilda arbetsofficerarna, ävensom i fråga om deras arbetsuppgifter hyste lönenämnden icke någon tvekan om, att arvoden till ganska avsevärda belopp borde bibehållas för ifrågavarande befattningshavare. Under hänvisning till vad nämnden anfört ifråga om arvodet till chefen för arméns beklädnadsverkstad, ansåge nämnden, att arvodet till arbetsofficeren å Karlsborg borde för tiden från och med den 1 juli 1922 bestämmas till 1,500 kronor för år. Arvodena till en var av de två övriga arbetsofficerarna syntes böra likaledes för tiden från och med den 1 juli 1922 bestämmas till samma belopp, som föreslagits dels för den artilleristabsofficer, som vore chef för konstruktionsavdelningen, dels ock för kontrollofficerarna eller till 1,200 kronor för år.

Besiktnings officerare m.fl.

En ytterligare grupp med särskilda arvoden enligt lantförsvarets arvodesförteckning avlönade befattningar uppehölles av vissa ordinarie beställningshavare, vilka vore avsedda såsom biträden vid förvaltningen av artilleriets fabriker och tyganstalter, nämligen två besiktningsofficerare vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori, en besiktningsofficer vid vardera av ammunitionsfabrikens båda avdelningar, en tygofficer vid Stockholms tygstation samt ett besiktningsbiträde vid Åkers krutbruk. För sistnämnda befattning avsåges en underofficer eller ett underbefäl av manskapet.

De nuvarande arvodenas årsbelopp utgjorde, för besiktningsofficerarna vid gevärsfaktoriet 1,170 kronor, för besiktningsofficerarna vid

ammunitionsfabriken ävensom för nyssnämnde tygofficer 720 kronor samt för besiktningsbiträdet vid Åkers krutbruk 870 kronor.

Bestämmelser rörande villkoren för anställning i de olika för officerare avsedda befattningarna hade meddelats dels i särskilda den 20 februari 1908 av arméförvaltningens artilleridepartement för de olika fabrikerna utfärdade instruktioner dels ock i samma departements den 30 december 1907 utfärdade instruktion rörande artilleriförråden. Av besiktningsofficer vid gevärsfaktoriet krävdes att hava genomgått artilleri- och ingenjörhögskolans allmänna artillerikurs och att, med vitsord av vederbörande styresman om lämplighet, hava genomgått särskild kurs för utbildning till gevärsbesiktningsofficer. För vinnande av förordnande såsom besiktningsofficer vid ammunitionsfabriken eller såsom tygofficer vid Stockholms tygstation erfordrades, att vederbörande genomgått vapenofficerskurs jämte för de olika uppdragens fullgörande inrättade specialkurser. Utom vissa uppgifter beträffande arbetsledningen vid vederbörlig anstalt hade nu ifrågavarande officerare till åliggande att besiktiga beskaffenheten av de olika tillverkningarna. För besiktningsofficerarna vid gevärsfaktoriet tillkomme skyldighet att handleda eleverna vid de årliga vapenofficerskurserna.

Liksom beträffande kontrollpersonalen och arbetsofficerarna ansåge lönenämnden, att nu ifrågavarande besiktningsofficerare och tygofficer borde, i anseende till de särskilda kompetensfordringar, som krävdes av dem, ävensom till vikten av deras arbetsuppgifter, fortfarande komma i åtnjutande av särskilda arvoden utöver lön i respektive ordinarie beställningar. Så syntes jämväl böra vara fallet med besiktningsbiträdet vid Åkers krutbruk, i den mån denna befattning uppehölles av underofficer.

Beträffande arvodenas lämpliga avvägande för nu ifrågavarande officerare hänvisade lönenämnden till vad nämnden föreslagit rörande jämkning av arvodena till kontrollofficerarna; och föresloge lönenämnden alltså, att motsvarande jämkningar måtte komma till stånd jämväl för de olika besiktningsofficerarna. I enlighet härmed syntes för tiden från och med den 1 juli 1922 arvodena böra bestämmas till 1,020 kronor för besiktningsofficerarna vid Carl Gustafs stads gevärsfaktori samt till 600 kronor för besiktningsofficerarna vid vardera av ammunitionsfabrikens båda avdelningar ävensom till tygofficeren vid Stockholms tygstation, allt för år räknat.

Beträffande arvodet åt besiktningsbiträdet vid Åkers krutbruk syntes detsamma, därest befattningen uppehölles av ordinarie beställningshavare, som vore underofficer, böra för tiden från och med den 1 juli 1922 skäligen bestämmas till det belopp, som av lönenämnden föreslagits såsom arvode

åt underofficer, vilken förordnades såsom kontrollbiträde, eller till 750 kronor för år räknat.

Under förutsättning att den hittills gällande anordningen, enligt vilken manskapsunderbefäl vid kommendering såsom besiktningsbiträde tilldelades arvode, funnes böra för framtiden bibehållas, syntes riksdagens medgivande därtill böra utverkas, och hänvisade lönenämnden i detta hänseende till vad nämnden ovan anfört i fråga om åtgärder för möjliggörande av arvodens utbetalande till manskapsunderbefäl vid förordnande såsom kontrollbiträde.

Ledaren av arbetena vid artilleriets huvudlaboratorium.

Enligt arvodesförteckningen för armén utginge ett arvode å 468 kronor till ledaren av arbetena vid artilleriets huvudlaboratorium. Befattningen, vilken vore avsedd att uppehållas av en tygförvaltare, som vore placerad å Stockholms tygstation, krävde, enligt vad som från artilleridepartementet under hand meddelats lönenämnden, av innehavaren stor omtanke och ständig eftersyn till förekommande av explosionsolyckor under arbetet på laboratoriet. Vid sådant förhållande ville det synas lönenämnden, som om skäl skulle föreligga, för att ifrågavarande beställningshavare fortfarande bibehölles vid förmånen av visst arvode utöver lönen i tygförvaltarbeställningen; och föresloge nämnden, att arvodet för tiden från och med den 1 juli 1922 finge utgå med det nuvarande beloppet oförändrat.

Läkare för arbetare vid fabriker m. m.

Ehuru lönenämnden icke till närmare behandling upptagit sådana arvoden, som utginge till ordinarie beställningshavare för uppehållande av vissa befattningar vid sidan av deras ordinarie beställningar, hade nämnden dock ansett sig böra i detta sammanhang erinra om de ersättningar, vilka vore anslagna för avlönande av läkare för personal vid ammunitionsfabrikens avdelningar å Marieberg och å Karlsborg samt för tygarbetarna vid Stockholms, Karlsborgs och Bodens tygstationer. Enligt till lönenämnden meddelad uppgift utginge dessa ersättningar till innehavare av ordinarie läkarbeställningar vid lantförsvaret. Vid det förhållande att för läkare vid arméns truppförband för närvarande icke förelåge skyldighet att bestrida läkarvård för civil personal, som vore anställd vid till truppförbandet icke hörande anstalter, hade lönenämnden visserligen funnit det vara för närvarande ofrånkomligt att bibehålla särskild ersättning för uppehållande av ifrågavarande läkarvård.

Lönenämnden hade dock ansett sig böra framhålla önskvärdheten därav, att åtgärder måtte vidtagas i sådant syfte, att ordinarie militärläkare framdeles måtte kunna åläggas att utan särskild gottgörelse be-

strida läkarvård för personal vid sådana arméns anstalter, som inrättats å orter, där truppförband funnes förlagda.

Styresmannens vid Åkers krutbruk ersättning för representationskostnader.

Uti skrivelse till Kungl. Maj:t den 21 december 1916 hade arméförvaltningens artilleridepartement anmält, bland annat, följande. Åkers krutbruk besöktes tid efter annan av personer i tjänsteärenden. Den tid, ett sådant besök varade, uppginge i allmänhet till en eller annan dag, men utsträcktes emellanåt avsevärt längre. Under denna tid måste styresmannen vid krutbruket tillhandahålla de besökande kost och logi, då intet hotell eller gästgivargård funnes i närheten. Med anledning härav hade på statens bekostnad en del gästrum anordnats i styresmannens bostad.

De flesta besökande hade utgjorts av ingenjörer av olika slag, då kostnadsberäkningar m. m. måst uppgöras å platsen, och hade antalet av sådana besök särskilt under utvidgningen åren 1915 och 1916 varit mycket stort. Av det anförda framginge, att det vore avsevärda utgifter, styresmannen måste vidkännas för dessa besök i tjänsten, och syntes inom svenska armén något liknande icke förekomma. Huru stora dessa extra utgifter vore, syntes svårt att avgöra, då, förutom de direkta utgifterna för mat, en del utgifter för ökat hushåll, uppassning, m. m. medföljde. De syntes därför artilleridepartementet skäligt, att någon ersättning härför tillerkändes styresmannen. En sådan ersättning skulle lämpligast utgöras av ett årligt belopp av förslagsvis 750 kronor.

Uti skrivelse till Kungl. Maj:t den 12 januari 1917 hade arméförvaltningen i samband med framställning angående medelsbehovet för år 1918 under ordinarie vapenanslaget hemställt, att ersättning till styresmannen för de med hans befattning förenade representationskostnader finge utgå från nämnda anslag med skäliga ansedda 750 kronor om året.

Till statsrådsprotokollet till den vid 1917 års riksdag sedermera avlåtna propositionen nr 113 angående vapenanslagets beräknande (sid. 33) hade dåvarande chefen för lantförsvarsdepartementet beträffande ifrågavarande representationskostnader anfört följande.

Med hänsyn till vad artilleridepartementet upplyst angående omfattningen av den representationsskyldighet, som påvilade styresmannen för Åkers krutbruk, syntes det vara med rättvisa och billighet förenat, att någon ersättning härför av statsmedel bereddes honom. Vid sådant förhållande och då intet vore att erinra mot det föreslagna beloppet eller mot dess utgående från ordinarie vapenanslaget, syntes vederbörlig titel under anslaget böra höjas med 750 kronor.

Sedan Kungl. Maj:t i anslutning härtill avlåtit förslag i ämnet, hade riksdagen uti skrivelse nr 4 (1917 sid. 36) meddelat, att riksdagen ansett

det tveksamt, huruvida den föreslagna ersättningen för representationskostnader vore den lämpligaste formen för betalande av utgifter av ifrågavarande art. Med hänsyn till de vid Åkers krutbruk rådande säregna förhållanden funne emellertid riksdagen sig böra godkänna Kungl. Maj:ts förslag.

Ifrågavarande ersättning hade sedermera, efter att i överensstämmelse med förslag av sakkunniga för ändrad uppställning av fjärde huvudtiteln hava överförts till ordinarie avlöningsanslaget, från och med år 1920 uppförts å arméns arvodesförteckning. Liksom övriga ersättningar enligt förteckningen hade även denna från och med år 1922 förhöjts med 16 procent eller till 870 kronor.

Då de förhållanden, som nödvändiggjort anvisandet åt styresmannen av ifrågavarande särskilda ersättning, fortfarande ägde giltighet och även framdeles komme att göra sig gällande, så länge statens kruttillverkning vore anordnad såsom för närvarande, hade lönenämnden ansett sig sakna anledning att ifrågasätta någon ändring beträffande ersättningens utgående eller storleken därav.

Departementschefen.

Enligt det lönenämnden meddelade särskilda uppdrag har nämnden under nu ifrågavarande avdelning av betänkandet avgivit yttrande och förslag rörande de arvoden, som enligt vederbörliga arvodesförteckningar utöver fastställd lön tillkomma ordinarie beställningshavare vid armén, respektive marinen. Härvid har lönenämnden inskränkt sig till att i detalj granska endast den del av dessa arvoden, som utgå till ordinarie beställningshavare, vilka uteslutande äro upptagna av respektive befattningar. Däremot har nämnden beträffande de arvoden, vilka utgå till ordinarie beställningshavare för fullgörande av särskilda uppdrag vid sidan av tjänsten, icke föreslagit några ändringar i avseende å de nuvarande förmånernas belopp, och har nämnden till stöd härför anfört, att ett fullständigt reglerande av sistberörda arvoden förutsatte en mera genomgående undersökning av de olika befattningshavarnas särskilda arbetsuppgifter än det varit möjligt för lönenämnden att nu verkställa. I den mån sådan ändring komme att inträda, att viss befattning icke vidare komme att uppehållas såsom bitjänst utan bleve innehavarens uteslutande sysselsättning, har lönenämnden ansett det böra stadgas, att det skall åligga vederbörande myndigheter att därom göra anmälan till Kungl. Maj:t för möjliggörande av särskild prövning, om och i vad mån arvodet vidare må utgå.

Vid den granskning, jag underkastat lönenämndens förslag under förevarande avdelning av betänkandet, har jag med ett par undantag,

vartill jag nedan återkommer, ej funnit anledning till erinran mot att de arvoden, som däri behandlats, upptagas enligt av nämnden angivna grunder i de arvodesförteckningar för lantförsvaret respektive sjöförsvaret, som böra bifogas beräkningarna av de olika avlöningsanslagen för budgetperioden 1 januari—30 juni 1923. Till frågan om, efter vilka belopp de på 1922 års arvodesförteckningar uppförda arvoden må utgå för senare halvåret 1922, torde jag få återkomma i annat sammanhang; och synes därvid böra tagas i övervägande, vilka föreskrifter kunna behöva meddelas vederbörande myndigheter om att till Kungl. Maj:t lämna meddelande om sådana ändringar beträffande vissa befattningars uppehållande, som av lönenämnden ansetts erforderliga för prövning, om och i vad mån respektive arvoden vidare må utgå.

Från arvodesförteckningen för lantförsvaret anser jag böra uteslutas de arvoden, som hittills varit avsedda för såsom kontrollbiträden kommenderat underbefäl av manskapet. Lönenämnden har för sin del erinrat därom, att det nya manskapsavlöningsreglementets bestämmelser icke syntes innefatta bemyndigande för Kungl. Maj:t att fortfarande medgiva arvoden åt manskap, och har nämnden på grund härav ifrågasatt, att riksdagens medgivande måtte utverkas därtill, att arvoden enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder finge utgå till manskapsunderbefäl, som förordnas i befattning såsom kontrollbiträde.

Genom proposition till innevarande års riksdag (nr 139) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen godkänna viss ändring av manskapsavlöningsreglementet i syfte att arbetspenningar må kunna tillerkännas hantverksbeställningsmän vid artilleriet under tjänstgöring vid artilleriets verkstäder. Att ifrågasätta ytterligare ändring i nämnda reglemente för möjliggörande av utbetalande av arvoden åt manskapsunderbefäl vid förordnande såsom kontrollbiträden anser jag desto mindre vara av behovet påkallat, som det icke kan antagas, att skyldighet för manskap att utan särskild gottgörelse mottaga förordnanden av nämnda slag kan menligt inverka på manskapets rekrytering.

I enlighet med den ståndpunkt, jag sålunda funnit mig böra intaga till nu berörda fråga, anser jag, att vad lönenämnden anfört om behovet av särskild åtgärd för att kunna disponera det för besiktningsbiträde vid Åkers krutbruk avsedda arvodet på manskapsunderbefäl, i stället bör föranleda till särskild föreskrift, att nämnda arvode hädanefter icke må utgå till nämnda slags beställningshavare utan allenast till underofficer, där sådan tages i anspråk för befattningen.

Vid behandling av de på lantförsvarets arvodesförteckning uppförda ersättningar, vilka utgå till åtskilliga ordinarie beställningshavare för

vissa resor, som åligga dem att utföra i tjänsten, har lönenämnden anfört, att för ett tillförlitligt bedömande, huruvida anordningen ifråga borde bibehållas och eventuellt utsträckas, det vore erforderligt, att från vederbörande myndigheter införskaffades utredning och förslag i vissa av nämnden angivna hänseenden. I annat sammanhang torde jag få återkomma till de åtgärder, vartill lönenämndens sålunda gjorda uttalande synes mig böra föranleda.

Beträffande de på lantförsvarets arvodesförteckning upptagna ersättningar, vilka utgå till innehavare av ordinarie läkarbeställningar vid lantförsvaret för läkarvård åt civil personal vid vissa till truppförband icke hänförliga anstalter, har lönenämnden framhållit önskvärdheten därav, att åtgärder måtte vidtagas i sådant syfte, att ordinarie militärläkare måtte kunna åläggas att utan särskild gottgörelse bestrida läkarvård för personal vid sådana arméns anstalter, som inrättats å orter, där truppförband finnas förlagda. Detta lönenämndens uttalande finner jag beaktansvärt; men torde den för angivna syftemåls vinnande erforderliga utredningen, i likhet med vad jag tidigare framhållit beträffande en av lönenämnden ifrågasatt motsvarande utredning om uppehållande av vissa göromål vid sjökrigsskolan, lämpligen böra anstå i avvaktan på den förestående omorganisationen av försvarsväsendet.

Vid avgivande av sina särskilda förslag till reglerandet av vissa arvoden m. fl. ersättningar till personal vid försvarsväsendet har lönenämnden förutsatt, att i den mån dessa förmåner vore sådana, att enligt vederbörliga författningar hänsyn därtill finge tagas vid beräkning av dyrtidstillägg, sådant tillägg finge utgå å respektive förmån. Då ifrågavarande arvodens utgående i varje fall grundades på officersavlöningsreglementet den 29 juni 1921, borde dyrtidstilläggen i förekommande fall utgå enligt sådana reducerade grunder, som för närvarande vore fastställda i 4 § av kungörelsen av nyssnämnda dag angående allmänna grunder för dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst.

Vad lönenämnden sålunda uttalat giver mig icke anledning till någon erinran.

Tillhandahållande av vissa utredningspersedlar m. m.

I det vid propositionen nr 350 till 1921 års riksdag fogade förslag till avlöningsreglemente för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen hade under 22 § införts ett så lydande stadgande:

»Ekiperingshjälp tillkommer officer och underofficer samt vederlike, vilken är skyldig att i tjänsten bära uniform, vid första anställningen såsom sådan med ett belopp av högst 1,000 kronor till beställningshavare i officers tjänsteställning och högst 600 kronor till beställningshavare i underofficers tjänsteställning samt utgår enligt de närmare bestämmelser, som meddelas av Kungl. Maj:t.»

Arméns och marinens avlöningssakkunniga.

Detta stadgande hade av arméns och marinens avlöningssakkunniga, som den 10 februari 1921 avgivit betänkande med förslag till löneregglering för ovannämnda personalgrupper, motiverats huvudsakligen därmed, att, medan skyldigheten för civila befattningshavare att bära tjänstedräkt vore inskränkt till ett mindretal grupper av tjänstemän och i allmänhet torde avse allenast anskaffning av mindre omfattande beklädnad, motsvarande skyldighet för ifrågavarande militära personal innebure anskaffning och underhåll av fullständig beklädnadsuppsättning av för olika tjänstgöringsförhållanden och årstider lämpade tjänstedräkter. På grund härav syntes det de sakkunniga uppenbart, att betydande kostnader i detta avseende förorsakades den militära personalen i jämförelse med den civila. Ekiperingshjälp borde tillkomma officer och underofficer samt vederlike, vilken vore skyldig att i tjänsten bära uniform, samt utgå endast vid första anställningen i sådan beställning. De utgifter, varom här vore fråga, vore nämligen särskilt kännbara vid den första anställningen, då vederbörande ännu icke uppburit någon lön och därför måste, därest han icke ägde enskilda tillgångar för bestridandet av nämnda utgifter, sätta sig i skuld. De belopp, som i förevarande avseende borde ifrågakomma, syntes lämpligen böra avvägas på sådant sätt, att de å ena sidan beredde en verklig lättnad vid ekiperingens anskaffning, men å andra sidan finge karaktären av att utgöra allenast ett bidrag vid denna anskaffning. Det borde överlämnas åt Kungl. Maj:t att inom vissa i avlöningsreglementet upptagna maximibelopp bestämma de bidrag, som borde utgå. De sakkunniga erinrade i detta sammanhang, att ekiperings-(beklädnads-)hjälp redan i vissa fall utginge till reservpersonal vid armén och marinen.

En av de sakkunniga, herr Widell, med vilken herr N. A. Nilsson instämt, hade i fråga om ekiperingshjälpen avgivit särskilt yttrande och därvid anfört, att han icke kunnat ansluta sig till de sakkunnigas förslag på denna punkt, särskilt som det enligt hans mening måste befaras, att införandet av denna nya avlöningsförmån komme att medföra konsekvenser i fråga om åtskilliga civila befattningar. Däremot ansåge reservanten lämpligt, att staten under tjänstgöring tillhandahölle vapen, kikare och skidor.

Föredragande departementschefen anslöt sig till de sakkunnigas förslag och erinrade därvid att, då man — enligt departementschefens förmenande med all rätt — syftade till, att officersbanan borde vara öppen för ynglingar från olika samhällsgrupper, en sådan strävan mötte ett väsentligt hinder i de stora kostnader, som anskaffningen av den första militära beklädnadsutrustningen medförde. Det vore sålunda även ur rekryteringssynpunkt av stort intresse, att bestämmelse om denna förmån bleve införd i avlöningsreglementet. Den av reservanterna uttalade betänkligheten, att medgivandet av denna avlöningsförmån skulle medföra konsekvenser i fråga om åtskilliga civila befattningar, syntes departementschefen icke äga fog, då militärtjänsten påfordrade bärande av uniform i en helt annan utsträckning än civil tjänst samt uniform för den senare tjänsten betingade väsentligen mindre kostnader än för den förra. Ärendet inför Kungl. Maj:t.

De sakkunniga hade, efter vad departementschefen erinrade, icke uttalat sig om, huruvida dyrtidstillägg vore avsett att utgå å ekiperingshjälpen. Departementschefen funne sig icke för det dåvarande böra föreslå, att dyrtidstillägg skulle beräknas å ifrågavarande förmån.

Beträffande den av reservanterna väckta frågan om tillhandahållande under tjänstgöring genom statens försorg av vapen, kikare, skidor och dylik utrustning kunde det även enligt departementschefens mening ifrågasättas, huruvida ej sådan förmån borde beredas den militära personalen. Därest vid utredning i ärendet skulle befinnas, att så borde ske, syntes böra övervägas, huruvida icke däremot svarande minskning av ekiperingshjälpens belopp borde äga rum.

I skrivelse den 16 juni 1921 (nr 351) anförde riksdagen beträffande den föreslagna ekiperingshjälpen samt ytterligare en av Kungl. Maj:t ifrågasatt förmån — särskild ersättning i vissa fall vid tjänstgöring å egen förläggningsort — att riksdagen icke velat fatta ståndpunkt till frågan, om dessa förmåner över huvud borde utgå, innan ytterligare utredning i ärendet skett. I varje fall syntes emellertid denna fråga böra underställas riksdagens prövning. Riksdagen hade på grund härav ur förslaget till avlöningsreglemente uteslutit hithörande bestämmelser. Riksdagens skrivelse nr 351/1921.

Genom brev den 29 juni 1921 uppdrog Kungl. Maj:t åt arméns och marinens avlöningssakkunniga, bland annat, att i anledning av riksdagens uttalande i ämnet verkställa utredning och eventuellt avgiva förslag till bestämmelser att underställas riksdagens prövning angående Ytterligare utredning.

särskild ekiperingshjälp vid första anställningen som officer eller underofficer. Sedermera har Kungl. Maj:t genom beslut den 31 december 1921 förordnat, att uppdraget skulle övertagas och slutföras av försvarsväsendets lönenämnd.

Uti skrivelse den 13 februari 1922 har lönenämnden avgivit utlåtande och förslag i ämnet. Innan jag ingår på detta utlåtande, tillåter jag mig emellertid att något beröra vissa yttranden i denna fråga, vilka på framställning av arméns och marinens avlöningssakkunniga på sin tid inhämtats från arméns och marinens myndigheter och till vilka lönenämnden haft tillgång vid ärendets handläggning.

Arméförvaltningens artilleri-, intendents- och civila departement.

Med skrivelse den 15 november 1921 hava arméförvaltningens artilleri-, intendents- och civila departement överlämnat yttranden i ärendet, som efter hörande av vederbörande truppförbandschefer m. fl. avgivits av samtliga arméfördelningschefer, kommendanten i Boden, militärbefälhavaren på Gottland, samtliga truppslagsinspektörer, chefen för fortifikationen och inspektören för militärläroverken.

För egen del hava departementen till en början erinrat, hurusom i kungörelsen den 15 november 1912 (nr 413) angående arméns reserver av befäl och civilmilitär personal stadgades, att officerare och underofficerare, vilka inom reserv erhållit sin första officers- eller underofficersanställning, ägde vid sin första utnämning erhålla ekiperingshjälp, officer med 500 kronor och underofficer med 300 kronor, samt att dessa belopp jämlikt beslut av 1921 års riksdag skulle för åren 1921 och 1922 höjas med 100 procent. På skäl, som anförts i propositionen nr 350 till 1921 års riksdag, ansåge departementen — i likhet med samtliga i ärendet hörda myndigheter utom sekundchefen för ett av kavalleriregementena och delvis även chefen för ett infanteriregemente — att även officerare och underofficerare å aktiv stat (surnumerära fänrikar och sergeanter i regemente eller kår medräknade) ävensom sådan civilmilitär personal av motsvarande tjänsteklass, som jämlikt gällande bestämmelser ägde att bära fastställd tjänstedräkt, borde vid sin första utnämning erhålla en dylik förmån. Såsom grund vid bestämmande av ekiperingshjälpens storlek borde enligt departementens mening läggas kostnaderna för anskaffande av de till den personliga fältutrustningen hörande persedlar och vapen, vilka kostnader för det dåvarande uppginge till följande belopp, nämligen:

för officerare:

beklädnadspersedlar	kronor	1,150: —
utrednings- och remtygspersedlar utom skidor med stavar samt sabelhandrem (portepé)	»	175: —
skidor med stavar	»	25: —
sabelhandrem (portepé)	»	15: —
pistol	»	100: —
sabel med balja	»	95: —
eller tillhopa	kronor	1,560: —

för underofficerare:

beklädnadspersedlar	kronor	1,018: —
sabelhandrem (portepé)	»	12: —
sabel med balja	»	85: —
eller tillhopa	kronor	1,115: —

Ifrågavarande kostnader, som sålunda för det dåvarande utgjorde omkring 1,600 kronor för officer och vederlike och omkring 1,100 kronor för underofficer och vederlike, komme framdeles möjligen att på grund av sjunkande priser något minskas.

Såsom framginge av den senare bland nyssnämnda uppgifter, skulle emellertid underofficer och vederlike av utrednings- och remtygspersedlar samt vapen själv anskaffa och bekosta endast sabelhandrem (portepé) och sabel med balja, varemot övriga dylika persedlar ävensom pistol tillhandahölles av kronan enligt i gällande fältutrustningslistor och intendenturmaterielreglemente särskilt meddelade bestämmelser. Enligt departementens förmenande borde motsvarande förmån även tillkomma nyutnämnda officerare med vederlikar, och borde i sådant fall det belopp, som skulle såsom ekiperingshjälp utgå till dessa, enligt då gällande priser reduceras med 300 kronor (därav för utrednings- och remtygspersedlar utom skidor med stavar samt sabelhandrem — portepé — 175 kronor, för skidor med stavar 25 kronor och för pistol 100 kronor) eller till omkring 1,300 kronor.

Det kunde enligt departementens förmenande jämväl ifrågasättas, huruvida icke sistnämnda förmån även borde tillkomma de äldre officerare och vederlikar, som vid tidpunkten för besluts meddelande i förevarande avseende tillhörde armén.

Vid bifall till vad sålunda föreslagits borde härav betingade ändringar

i fältutrustningslistorna och i intendenturmaterielreglementet anbefallas, varjämte föreskrift borde meddelas därom, att ekiperingshjälp ej finge utbetalas, med mindre de persedlar och vapen, som av nyutnämnda officerare och underofficerare jämte vederlikar skulle innehavas och bekostas, blivit av dem anskaffade och av vederbörande chef godkända.

Då frågan om ekiperingshjälpens storlek bleve beroende på om och i vad mån nya bestämmelser komme att meddelas om tillhandahållande på statens bekostnad av utrednings- och remtygspersedlar ävensom pistol, kunde departementen icke avgiva annat förslag i nämnda hänseende, än att departementen hemställde, att vid blivande framställning till riksdagen de av departementen gjorda beräkningarna måtte följas.

Departementen ville i detta sammanhang framhålla, att, därest här omnämnda förmåner i kontant eller in natura bereddes nyssnämnda beställningshavare på aktiv stat, vissa ändringar erfordrades i gällande föreskrifter rörande ekiperingshjälp för i reserven direkt utnämnda officerare och underofficerare jämte vederlikar ävensom att särskilda bestämmelser vore av nöden beträffande ekiperingshjälp till sådana beställningshavare på aktiv stat, som tidigare haft anställning i reserven och vid inträdet i densamma uppburit ekiperingshjälp enligt reservbefälsförordningen.

Vidare hade departementen anställt vissa beräkningar rörande kostnaderna för kronan för anskaffning och underhåll av de persedlar och vapen, som enligt departementens förslag borde av statsmedel tillhandahållas officerare och vederlikar. Därest det medgivande härutinnan, som av departementen ifrågasatts, komme att gälla även sådana officerare och vederlikar, som vid tidpunkten för besluts meddelande redan tillhörde armén, syntes anskaffningen vad denna personal anginge huvudsakligen kunna ske genom inlösen av sådana, efter vederbörlig besiktning och värdering godkända persedlar och vapen, som tillhörde officerare och vederlikar, vilka gjorde framställning om dylik inlösen. Då emellertid åtskilliga beställningshavare icke torde använda sig av berörda medgivande utan i stället fortsatte med användningen av egna persedlar och vapen, syntes det för ändamålet erforderliga beloppet böra beräknas för endast halva antalet av de vid nämnda tidpunkt armén tillhöriga officerare och vederlikar samt efter en anskaffningskostnad för varje officer och vederlike av (175+25+100 =) 300 kronor.

Beträffande kostnaderna för anskaffning av de persedlar och vapen, som erfordrades för de officerare och vederlikar, vilka efter besluts meddelande i detta ärende nyutnämndes, krävdes för dessa kostnaders bestridande årlig ökning av vederbörliga underhållsanslag med belopp,

som för det dåvarande kunde beräknas efter följande anskaffningskostnader för varje nyutnämnd officer och vederlike, nämligen:

å munderingsanslaget (för utrednings- och remtygspersedlar utom skidor med stavar och sabelhandrem [portepé])	kronor	175: —
å skidmaterielanslaget (för skidor med stavar)	»	25: —
å vapenanslaget (för pistol)	»	100: —

Dessa kostnader syntes dock framdeles på grund av minskade anskaffningspris möjligen kunna reduceras.

Vad slutligen anginge kostnaderna för här omnämnda persedlars och vapens underhåll, syntes, enär slitningstiden för samtliga persedlar och vapen, utom skidor med stavar, i allmänhet kunde beräknas omfatta en officers eller vederlikes hela tjänstetid, dessa kostnader icke bliva större, än att de utan särskild anslagsökning kunde bestridas av vederbörliga ordinarie underhållsanslag. För underhåll av skidor med stavar, som i avsevärd mån förbrukades, torde däremot årligt underhållsanslag böra beräknas för varje par enligt ovannämnda grunder nyanskaffade skidor med ett belopp, som med stöd av statistiska uppgifter tills vidare borde bestämmas till 5 kronor.

Marinförvaltningen har med skrivelse den 24 november 1921 överlämnat yttranden från stationsbefälhavarna vid flottans stationer samt regements- och kårchefer vid kustartilleriet och därvid för egen del anfört huvudsakligen följande. Marinförvaltningen.

För den unge officeren, som måst bekosta en dyrbar utbildning, bleve den ifrågavarande ekiperingen särskilt betungande. En fullständig beklädnadsutrustning betingade för närvarande ett betydande belopp. Därest enskild förmögenhet icke funnes, måste skuldsättning givetvis bliva följden. Det vore tydligt, att officersyrket under sådana förhållanden måste verka mindre eftersträvansvärt och försvåra rekryteringen samt utestänga begåvade ynglingar tillhörande de mindre bemedlade klasserna, en omständighet som givetvis vore ur försvarets synpunkt ofördelaktig. Ungefär detsamma torde gälla officers vederlike.

För underofficeren ställde sig förhållandet ungefär enahanda. Visserligen hade han icke behöft vidkännas några kostnader för sin utbildning, men å andra sidan vore befordran till underofficer med nuvarande avlöningsbestämmelser ekonomiskt sett mindre fördelaktig, då den ej medförde någon väsentlig avlöningsförhöjning. I vissa fall medförde den till och med avlöningsminskning, för vilken dock för närvarande kom-

pensation medgivits genom personlig lönefyllnad. Att under sådana förhållanden ekiperingen för den nyvordne underofficeren, som kanske därtill redan bildat familj, måste bliva betungande, vore självklart. Enligt av chefen för underofficers- och sjömanskårerna i Karlskrona verkställd utredning belöpte sig kostnaden i Karlskrona för en fullständig beklädnadsutrustning för underofficer av 3:e graden till 1,352 kronor. Om övergången till underofficersgraden icke ekonomiskt underlättades, inställde sig givetvis frestelsen att lämna krigstjänsten, varmed följde avskedspremie, just vid det tillfälle staten stode i begrepp att i full utsträckning tillgodogöra sig den anställdes utbildning och kunskaper.

Mot de av avlöningssakkunniga föreslagna beloppen, som syntes väl avvägda, funne marinförvaltningen intet att erinra. Dessa belopp, 1,000 kronor för officer och 600 kronor för underofficer, vore avsedda att utgöra maximibelopp, inom vilka det skulle överlämnas åt Kungl. Maj:t att bestämma, med vilka belopp ekiperingshjälpen i förekommande fall skulle utgå. Någon minskning i dessa belopp syntes icke kunna ifrågakomma beträffande officer och underofficer vid flottan och kustartilleriet, marinunderintendent, extra mariningenjör och marinläkarstipendiat (respektive annan mariningenjör eller marinläkare, som utnämndes därtill utan föregående anställning som extra mariningenjör eller marinläkarstipendiat). Vad anginge poliskåren, vore den föreskrivna uniformen av så enkel beskaffenhet, att förmånen syntes böra begränsas till hälften av det belopp, som skulle tillkomma underofficer.

Marinförvaltningen föresloge emellertid, till förekommande av missbruk, en bestämmelse av innehåll, att den, som uppburit ekiperingshjälp och som på egen ansökan avginge inom två år efter första anställningen, skulle vara skyldig återbära, vad han uppburit i ekiperingshjälp.

Vad beträffade tillhandahållande under militär tjänstgöring genom statens försorg och på dess bekostnad av vapen, skidor, kikare och dylik utrustning, ansåge marinförvaltningen behovet därav, för marinens vidkommande, vara i erforderlig utsträckning tillgodosett genom gällande bestämmelser.

Försvarsväsendets lönenämnd.

I sin förenämnda skrivelse den 13 februari 1922 har försvarsväsendets lönenämnd, innan densamma gått att för egen del uttala sig i ärendet, ansett sig böra erinra om den rätt att mot viss ersättning utbekomma beklädnadspersedlar m. m., som enligt gällande bestämmelser tillkomme personal vid såväl försvarsväsendet som vissa grenar av den civila förvaltningen, samt därvid framhållit, hurusom enligt 22 § i officersavlöningsreglementet den 29 juni 1921 (nr 388) i nämnda reg-

lemente avsedd beställningshavare ägde att mot ersättning från kronans vederbörande förråd och dylika anstalter utbekomma bland annat beklädnads- och utrustningsartiklar ävensom vid kronans verkstäder låta tillverka och reparera uniformspersedlar och övrig tjänstutrustning, allt enligt bestämmelser, som meddelades av Kungl. Maj:t. Kungörelsen den 31 december 1921 (nr 831) med vissa tilläggsbestämmelser till de militära avlöningsreglementena innehölle i detta hänseende (4 kap.) allenast en hänvisning till vad därom vore i vederbörliga förvaltningsreglementen för armén och i reglemente för marinen särskilt stadgat.

I avlöningsreglementet den 19 juni 1919 (nr 343) för tjänstemän vid postverket, telegrafverket, statens järnvägar och statens vattenfallsverk återfunnes under 25 § en föreskrift därom att, där tjänsteman enligt av styrelsen för vederbörande verk meddelade föreskrifter vore pliktig att under tjänstutövning vara iförd tjänstedräkt eller bära tjänstetecken eller där tjänstgöringens art påkallade nyttjandet av särskild beklädnad, för ändamålet erforderliga klädespersedlar eller materialier, som ansåges icke böra utlämnas såsom lån, kunde tillhandahållas av verket mot ersättning enligt grunder, som meddelades av Kungl. Maj:t. Beträffande de befattningshavare vid statsdepartementen och andra verk, tillhörande den civila förvaltningen, å vilka avlöningsreglementet den 22 juni 1921 (nr 451) ägde tillämpning, gällde i detta hänseende ett i 24 § av sistnämnda reglemente infört stadgande av enahanda innebörd, som nu nämnts.

Närmare föreskrifter rörande tillämpningen av dessa stadganden hade av Kungl. Maj:t meddelats dels i avd. C av kungörelsen den 30 juni 1920 (nr 529) angående vissa tilläggsbestämmelser till kommunikationsverkens avlöningsreglemente, dels ock i 4 § av kungörelsen den 31 december 1921 (nr 753) med tilläggsbestämmelser till nyssberörda avlöningsreglemente för befattningshavare vid statsdepartementen med flera verk. Dessa tillämpningsföreskrifter vore emellertid av sins emellan något avvikande innehåll.

Till följd av de vid kommunikationsverken rådande tjänstgöringsförhållandena hade det nämligen beträffande vissa befattningsgrupper vid dessa verk mer än i fråga om andra sådana ansetts ligga i verkets intresse, att befattningshavaren alltid uppträdde i väl vårdad uniform. Detta vore fallet särskilt vad anginge tjänstemän, vilka, såsom exempelvis tågpersonalen vid statens järnvägar, hade att i den dagliga rörelsen representera verket i förhållande till allmänheten. Ävenså funnes tjänstemannagrupper vid dessa verk, vilka regelbundet hade sådant arbete, att beklädnaden i särskild hög grad utsattes för slitning eller för inverkan

av väder och vind. För att icke dessa tjänstemän skulle vara nödgade att vidkännas större utgifter för sin beklädnad än andra befattningshavare, med vilka de eljest borde vara jämnställda, hade det ansetts riktigt att till förmån för de förra stadga en reduktion av den ersättning, som av tjänstemannen skulle till verket erläggas för tillhandahållna klädespersedlar eller materialier. Denna reduktion hade bestämts till 30 procent av verkets självkostnadspris.

Någon motsvarande nedsättning för särskilda fall hade icke ansetts behövlig vid de verk, å vilka avlöningsreglementet den 22 juni 1921 ägde tillämpning. Vid vissa av dessa verk — såsom fångvårdsstaten och tvångsarbetsanstalterna — förekomme väl, att uniformspliktig personal ledde och deltoge i arbete, som utsatte beklädnaden för starkare slitning, men i dylika fall torde verket vara i tillfälle att tillhandahålla överdragskläder. I övrigt hade vid dessa verk sådana förhållanden icke ansetts föreligga, som vid kommunikationsverken befunnits betinga ifrågavarande nedsättning.

Den skyldighet att på egen bekostnad anskaffa och underhålla uniform och en del andra för tjänstebruk avsedda effekter, som ålåge å aktiv stat anställda officerare och underofficerare med vederlikar, hade endast i förhållandevis ringa omfattning någon motsvarighet vid den civila förvaltningen. I många fall, särskilt vid den första utrustningen, torde denna skyldighet kännas mycket betungande. Det skulle fördenskull helt naturligt vara önskvärt, bland annat med hänsyn till rekryteringen av officers- och underofficerskårerna, om staten här kunde på ett eller annat sätt träda hjälpande emellan, och detta så mycket hellre, som, efter vad i det föregående nämnts, särskild gottgörelse i form av ekiperings-(beklädnads-)hjälp redan tillerkänts motsvarande personal i arméns och marinens reserver.

Lönenämnden hade hittills icke varit i tillfälle att i denna fråga åvägabringa någon närmare utredning utöver den, som, på sätt förut omförmälts, kommit till stånd på framställning av arméns och marinens avlöningssakkunniga. Under överläggningen i detta ämne hade emellertid inom nämnden fråga väckts, huruvida icke även andra utvägar än beviljande av kontant ersättning i form av ekiperingshjälp lämpligen skulle kunna anlitas för att bereda personalen den lättnad, som här kunde anses erforderlig. I sådant hänseende hade närmast kommit i betraktande den vid kommunikationsverken tillämpade anordningen, enligt vilken i vissa fall klädespersedlar och materialier kunde till befattningshavare utlämnas mot ersättning, som med 30 procent understege verkets självkostnadspris.

Då redan för närvarande tillverkning av uniformspersedlar och en del andra för tjänsten avsedda artiklar i viss omfattning ägde rum på arméns och marinens egna verkstäder, hölle lönenämnden för antagligt, att sådana anordningar skulle kunna träffas, varigenom det bleve möjligt för officerare och underofficerare att därifrån, åtminstone i vida större utsträckning än hittills varit fallet, fylla sitt behov av dylika persedlar. Vid en sålunda anordnad tillverkning syntes man kunna räkna med ett relativt lågt självkostnadspris. Och därest en ytterligare utredning i förevarande ärende skulle giva vid handen, att ersättningen för den tillverkade varan lämpligen borde bestämmas att i vissa fall utgå med något lägre belopp, än som motsvarade självkostnaden, skulle tydligen på detta sätt, utan allt för stor kostnad för statsverket, en betydande förmån kunna beredas personalen.

Lönenämnden tilläte sig därför förorda, att en utredning åvägabringades i syfte att ådagalägga, huruvida och i vilken utsträckning tillverkning av persedlar, om vilka här vore fråga, skulle kunna ske på arméns och marinens egna verkstäder, samt huru denna tillverkning lämpligen borde anordnas.

Av vad i det föregående anförts framginge, att lönenämnden för närvarande icke vore beredd att framlägga förslag om beredande åt officerare och underofficerare med vederlikar av kontant ekiperingshjälp eller någon sådan däremot svarande förmån, som ovan antytts. Lönenämnden hade emellertid ansett sig böra taga under övervägande, huruvida icke, på sätt ifrågasatts, staten lämpligen skulle kunna redan nu, i större utsträckning än som skedde, tillhandahålla personalen för tjänstebruk avsedda utrednings- och remtygspersedlar ävensom vapen. Beträffande arméns personal torde denna fråga endast beröra officerare och vederlikar, då nämligen, efter vad i handlingarna meddelats, underofficerare och vederlikar hade att av dylika persedlar anskaffa och bekosta endast sabelhandrem (portepé) och sabel med balja samt någon ändring härutinnan icke syntes böra ifrågasättas. Vad åter marinen anginge, hade marinförvaltningen ansett behovet av utrustning, varom här vore fråga, vara i erforderlig utsträckning tillgodosett genom gällande bestämmelser. Vid sådant förhållande hade lönenämnden funnit sig icke hava anledning att i förevarande sammanhang upptaga denna fråga till behandling i vidare mån än såvitt densamma hade avseende å arméns officerare och vederlikar.

Arméförvaltningens artilleri-, intendents- och civila departement hade i detta hänseende uttalat sig för att följande persedlar och vapen, som det hittills ålegat den enskilde officeren att bekosta, hädanefter måtte

tillhandahållas av staten, nämligen *utrednings- och remtygspersedlar* till ett beräknat pris av omkring 200 kronor (därav 1 kikare med fordral 120 kronor, 1 officersränsel 35 kronor samt 1 par skidor med stavar 25 kronor, vartill komme några smärre artiklar) samt av *vapen* 1 pistol till ett beräknat pris av 100 kronor, tillhopa alltså omkring 300 kronor. Slitningstiden hade för samtliga persedlar och vapen, med undantag av skidor och stavar, av departementen beräknats i allmänhet motsvara en officers hela tjänstetid.

Lönenämnden för sin del hade ansett billigheten kräva, att sålunda angivna persedlar och vapen för framtiden genom statens försorg tillhandahölles arméns officerare på aktiv stat med vederlikar, varvid givetvis de utlämnade effekterna alltjämt skulle förbliva statens egendom. I fråga om utsträckningen av ett sådant medgivande hade emellertid lönenämnden icke kunnat biträda departementens mening, att berörda förmån eventullt skulle beredas även de officerare med vederlikar, som i sådan egenskap redan tillhörde armén. Då dessa beställningshavare redan försett sig med de persedlar och vapen, varom här vore fråga, och det även enligt departementens mening kunde förutsättas, att endast en del av personalen skulle komma att begagna sig av ett medgivande i antydd riktning, vilket medgivande för dess del väl huvudsakligen skulle innebära rätt att få de anskaffade effekterna inlösta av statsverket, hade lönenämnden ansett övervägande skäl tala för att ifrågavarande förmån begränsades till att gälla allenast den, som framdeles, efter viss angiven tidpunkt, komme att tillträda beställning såsom officer eller vederlike vid armén.

För skidor och stavar hade av departementen beräknats en underhållskostnad av 5 kronor för år, vilket motsvarade en förbrukningstid av 5 år. Med avseende å den starka förbrukning, dessa effekter vore underkastade, kunde det måhända befinnas lämpligt att i fråga om desamma göra ett undantag från vad nyss vore nämnt på det sätt, att skidor och stavar, där sådant befunnes påkallat av tjänstens behov, tillhandahölles även dem, som i egenskap av officerare eller vederlikar redan tillhörde armén.

Kostnaden för anskaffning av ifrågavarande persedlar och vapen hade av departementen beräknats för varje officer och vederlike utgöra, enligt de i november 1921 gällande pris, omkring 300 kronor, varav skulle falla på munderingsanslaget 175 kronor, på skidmaterielanslaget 25 kronor och på vapenanslaget 100 kronor. Då antalet nyutnämnda officerare och vederlikar för närvarande torde kunna beräknas till omkring ett hundratal för år, komme sålunda den årliga anskaffningen att betinga en förhållandevis måttlig kostnad. Härtill komme emellertid

någon årlig utgift för underhållet, i vilket hänseende dock departementen, såsom redan nämnts, ansett sig icke behöva taga i beräkning annan kostnad än den, som föranleddes av underhållet av skidor med stavar.

Lönenämnden tilläte sig sålunda hemställa, att Kungl. Maj:t måtte vidtaga erforderliga åtgärder för tillhandahållande åt arméns officerare på aktiv stat och vederlikar av utrednings- och remtygspersedlar samt vapen i den utsträckning, lönenämnden ovan angivit.

Förslag om ekiperingshjälp vid första anställningen som officer eller underofficer förelåg vid nästlidet års riksdag, som emellertid förklarade sig icke vilja fatta ståndpunkt till frågan, om ekiperingshjälp över huvud borde utgå, innan ytterligare utredning i ärendet skett. Med anledning härav har lönenämnden haft i uppdrag att verkställa utredning och eventuellt avgiva förslag till bestämmelser i ämnet. I sitt till följd av uppdraget avgivna utlåtande har nu lönenämnden tillkännagivit sig icke vara beredd att framlägga förslag om beredande av ekiperingshjälp åt personalkategorierna i fråga, men anse, att närmare angivna utrednings- och remtygspersedlar samt vapen borde tillhandahållas arméns officerare med vederlikar, vilka framdeles vinna anställning på aktiv stat, varvid de utlämnade effekterna alltjämt skulle förbliva statens egendom. Därjämte har nämnden ifrågasatt, huruvida icke skidor och stavar, vilka effekter tillhörde berörda utredningspersedlar, lämpligen borde, där sådant befunnes påkallat av tjänstens behov, tillhandahållas även dem, som i egenskap av officerare eller vederlikar redan tillhörde armén. Vad beträffar arméns underofficerare med vederlikar och marinen, vore, enligt vunnen utredning, behovet av utrustning, varom nu är fråga, tillgodosett genom gällande bestämmelser. Departementschefen.

Vad lönenämnden sålunda föreslagit om tillhandahållande kostnadsfritt åt arméns officerare med vederlikar, som framdeles vinna anställning å aktiv stat, av vissa persedlar och vapen, vilka likväl skulle förbliva statens egendom, anser jag mig utan tvekan kunna tillstyrka, desto hellre som, enligt vad upplyst blivit, liknande förmåner i erforderlig utsträckning redan åtnjutas av såväl arméns underofficerare med vederlikar som marinens officerare och underofficerare med vederlikar. Enligt föreskrift i fältutrustningslistor utlämnas för övrigt redan nu kikare till tjänstebruk åt viss officerspersonal vid armén bland annat åt samtliga officerare vid artilleriet ävensom regementschefer, regementskvartermästare och kompani- eller skvadronschefer vid infanteriet och kavalleriet.

Givetvis böra nu föreslagna förmåner tillkomma även dem, vilka vinna anställning såsom surnumerära fänrikar eller underlöjtnanter i armén.

Med hänsyn till den starka förbrukning, för vilken skidmaterielen är utsatt, finner jag även skäligt att, såsom lönenämnden ifrågasatt, skidor med stavar, där sådant av tjänstens behov påkallas, tillhandahållas jämväl dem, som i egenskap av officerare eller vederlikar redan tillhöra armén. I viss mån har ett dylikt förfaringssätt även vunnit tillämpning, i det att under en följd av år på grund av Kungl. Maj:ts årligen därom fattade beslut, skidor med stavar tillhandahållits all personal vid deltagande i vinterövningar.

De kostnader, ett medgivande av ovan omförmälda förmåner åt personalen ifråga skulle medföra, fördela sig å flera anslag och kunna icke anses vara av betydenhet att åtminstone för närvarande behöva föranleda anslagshöjningar. Tiden, från vilken förmånerna ifråga böra tillerkännas vederbörande, torde, på det att jämväl från pågående officerskurs utexaminerade må bliva delaktiga därav, lämpligen kunna bestämmas till den 1 juli 1922.

Huruvida utöver vad nu förordats ekiperingshjälp i någon form bör beredas arméns och marinens aktiva officerare och underofficerare med vederlikar, torde få bero på ytterligare utredning, sedan, på sätt lönenämnden föreslagit, undersökning verkställts rörande möjligheten att å försvarsväsendets egna verkstäder anordna tillverkning av persedlar för nämnda personals räkning i större utsträckning än för närvarande må vara fallet.

Ett bifall till ovan omförmälda förslag synes kunna föranleda jämkning av gällande bestämmelser om ekiperingshjälp åt officerare med vederlikar, vilka erhålla sin första anställning i arméns reserv. I avbidan på utredning därom torde emellertid nämnda fråga få tillsvidare anstå.

Särskild ersättning i vissa fall vid tjänstgöring å egen förläggningsort.

Enligt 25 § i avlöningsreglementet den 29 juni 1921 (nr 388) för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen må beställningshavare under tjänstutövning å annan ort än förläggningsorten (ordinarie tjänstgöringsorten) kunna komma i åtnjutande av tjänstgöringstraktamente enligt av Kungl. Maj:t bestämda grunder, dock icke i något fall till högre belopp än den för beställningshavaren enligt resereglementet bestämda traktamentsersättning. På liknande sätt är i 9 § 1 mom. uti avlöningsreglementet den 29 juni 1921 (nr 389) för fast anställt manskap vid armén och marinen föreskrivet, att ersättning för, bland annat, tjänstgöring å annan ort än eget regementes (kårs) förläggningsort eller

egen station må till sådant manskap utgå enligt de bestämmelser, som av Kungl. Maj:t meddelas.

Närmare bestämmelser rörande ersättning för här avsedd tjänstgöring *utom* förläggningsorten (ordinarie tjänstgöringsorten) äro av Kungl. Maj:t givna genom 8 kap. i kungörelsen den 31 december 1921 (nr 831) med vissa tilläggsbestämmelser till nyssnämnda avlöningsreglementen. Detta kapitel innehåller, såvitt officerare och underofficerare angår, dels vissa allmänna föreskrifter i ämnet (1 §) dels ock särskilda föreskrifter om ersättning under officers- och underofficersövningar, fältövningar m. m. (2 §) samt under övningsmarscher och annan till vanliga vapenövningar och skolor hänförlig tjänstgöring med egen trupp (3 §), varjämte i 4 § meddelas vissa undantagsbestämmelser av mera begränsad omfattning. I 5 § lämnas föreskrifter rörande tjänstgöringstraktamente för manskap.

Nämnda kungörelse innehåller jämväl i 1 kap. 3 § stadganden om vad med förläggningsort skall förstås.

Arméns och marinens avlöningssakkunniga.

Arméns och marinens avlöningssakkunniga hade i sitt betänkande och förslag rörande lönereglering för arméns och marinens personal (del. I sid. 132 och del II sid. 129) ifrågasatt, att särskild gottgörelse (tjänstgöringstraktamente) skulle kunna utgå även vid tjänstgöring å egen förläggningsort under sådana förhållanden, att det vanliga kvarteret icke kunde bibehållas. I sådant hänseende erinrade de sakkunniga, att redan då mässpenningar i vissa fall utginge vid tjänstgöring å kustfästning. De sakkunniga ansåge, att exempelvis jämväl den förläggning till olika fort inom Bodens fästning, som icke sällan förekomme för personalen vid de dit förlagda truppförbanden, kunde anses betinga särskild gottgörelse.

I enlighet härmed hade de sakkunniga avfattat sitt förslag till avlöningsreglementen för de olika personalkategorierna på det sätt, att under 27 § i avlöningsreglementet för officerare och underofficerare m. fl. införts föreskrift därom, att särskilda förmåner skulle kunna enligt av Kungl. Maj:t fastställda grunder utgå, förutom under sjökommendering m. m., »i vissa fall vid kommendering till tjänstgöring å egen förläggningsort under sådana förhållanden, att det vanliga kvarteret icke kan bibehållas», under det att i manskapsavlöningsreglementet, 9 § 2 mom., motsvarande bestämmelse erhållit den formuleringen, att särskilda förmåner skulle kunna enligt av Kungl. Maj:t meddelade föreskrifter utgå, bland annat, under »kommendering till tjänstgöring av särskilt krävande art å egen förläggningsort under sådana förhållanden, att det vanliga kvarteret icke kan bibehållas».

I särskilt yttrande anförde en av de sakkunniga, herr Widell, med vilken herr N. A. Nilsson instämde, att han icke kunde ansluta sig till de sakkunnigas förslag om bemyndigande för Kungl. Maj:t att vid viss tjänstgöring å egen förläggningsort medgiva särskilda avlöningsförmåner i analogi med vad som gällde under sjökommendering.

Proposition till 1921 års riksdag.

Vid avlåtande till 1921 års riksdag av proposition i ämnet (nr 350) anförde föredragande departementschefen (sid. 218), att han i likhet med de sakkunniga ansåge lämpligt, att Kungl. Maj:t skulle kunna, därest efter närmare utredning så befunnes lämpligt, för vissa fall medgiva särskild gottgörelse vid kommendering till tjänstgöring å egen förläggningsort under sådana förhållanden, att det vanliga kvarteret icke kunde bibehållas. Departementschefen fann sig därför böra tillstyrka de sakkunnigas förslag, och i enlighet därmed avfattades den till riksdagen avlåtna propositionen i ämnet.

Riksdagens skrivelse.

Förslaget vann emellertid i denna del icke riksdagens bifall. I skrivelse den 16 juni 1921 (nr 351) anförde riksdagen beträffande denna och en annan av Kungl. Maj:t ifrågasatt förmån — särskild ekiperingshjälp vid första anställning såsom officer resp. underofficer — att riksdagen icke velat fatta ståndpunkt till frågan, om dessa förmåner över huvud borde utgå, innan ytterligare utredning i ärendet skett. I varje fall syntes emellertid denna fråga böra underställas riksdagens prövning. Riksdagen hade på grund härav ur förslaget till avlöningsreglemente uteslutit hithörande bestämmelser.

Ytterligare utredning.

Genom beslut den 29 juni 1921 uppdrog Kungl. Maj:t åt arméns och marinens avlöningssakkunniga att i anledning av riksdagens uttalande i ämnet verkställa utredning och eventuellt avgiva förslag till bestämmelser att underställas riksdagens prövning rörande bland annat särskild ersättning i vissa fall vid tjänstgöring å egen förläggningsort, varefter jämlikt brev den 31 december 1921 förordnades, att detta uppdrag skulle övertagas och slutföras av försvarsväsendets lönenämnd.

I anledning av det sålunda mottagna uppdraget anmodade lönenämnden genom cirkulärskrivelse den 9 februari 1922 arméförvaltningen, chefen för generalstaben, samtliga arméfördelningschefer, kommendanten i Boden, militärbefälhavaren på Gottland, chefen för fortifikationen, chefen för intendenturkåren, samtliga truppslagsinspektörer ävensom marinförvaltningen att, sistnämnda myndighet i samråd med chefen för marinstaben och chefen för kustartilleriet, till nämnden inkomma med det yttrande och förslag i denna fråga, vartill förhållandena kunde föranleda.

Sedan de sålunda infordrade yttrandena jämte i samma ärende avgivna yttranden av vissa truppförbandschefer ävensom av stationsbefälhavarna vid flottans stationer numera inkommit till lönenämnden, har nämnden med skrivelse till Kungl. Maj:t den 5 mars 1922 överlämnat de inkomna handlingarna samt därvid anfört följande. Framställning av försvarsväsendets lönenämnd.

Efter vad den införskaffade utredningen syntes giva vid handen, torde förevarande spörsmål icke hava någon större räckvidd annat än så vitt anginge sådan till armén och marinen hörande personal, som hade sin förläggningsort inom fästning. I övrigt skulle, såsom av utredningen framginge, ett stadgande sådant som det ifrågasatta kunna vinna tillämpning huvudsakligen i sådana fall, då särskilda truppavdelningar användes inom den egna förläggningsorten för uppehållande av allmän ordning, för biträde vid eldsläckning o. d. samt därvid det vanliga nattkvarterert icke kunde bibehållas, eller då uppkomna epidemier gjorde det nödvändigt att för vissa delar av truppen anordna särskild förläggning.

Vad till en början anginge de till *armén* hörande trupper, som hade sin förläggningsort inom fästning, hade behovet av särskild gottgörelse vid den förläggning till olika fort inom fästningsområdet, som icke sällan ifrågakomme, framhållits bland annat i de yttranden, som inkommit från chefen för sjätte arméfördelningen, kommendanten i Boden, inspektören för artilleriet, chefen för fortifikationen samt cheferna för Karlskrona grenadjärregemente och Vendes artilleriregemente. Under hänvisning i övrigt till dessa yttranden ville lönenämnden här endast återgiva vissa uttalanden av kommendanten i Boden och chefen för fortifikationen.

Kommendanten i Boden hade erinrat, hurusom genom kungörelsen den 31 december 1921 (nr 831) blivit fastslaget (1 kap. 3 §), att såsom förläggningsort för beställningshavare vid kasernerat truppförband skulle förstås den ort (fästning), där truppförbandet eller den del därav beställningshavaren tillhörde hade sin stadigvarande förläggning. För beställningshavare, tillhörande Bodens garnison, omfattade, såsom framginge av en vid kommendantens skrivelse fogad karta, förläggningsorten ett jämförelsevis stort område, och torde till Boden förlagda officerare och underofficerare därigenom bliva väsentligt ogynnsammare ställda än de flesta andra, vilka ju vore förlagda till platser, där förläggningsorten endast omfattade en stads o. s. v. planlagda område. Så låge samtliga forten tillhörande Bodens fästning *inom* den fastställda förläggningsorten, vilket gjorde att, fastän officerare och underofficerare i regel minst tre Kommendanten i Boden.

veckor årligen vore förlagda till de från vederbörliga bostäder (kaserner) ända till 9 km. avlägsna forten och därvid ej kunde intaga sina måltider i hemmen och sålunda finge vidkännas extra kostnader, de icke enligt nuvarande bestämmelser komme i åtnjutande av någon som helst ersättning härför.

I regel måste två à tre kompanier av Norrbottens regemente under regementsövningarna förläggas till de å fronterna belägna barackerna, 3—5 km. från regementets kaserner, och kunde givetvis vid dessa kompanier tjänstgörande officerare och underofficerare därvid varken bibehålla sina vanliga nattkvarter eller intaga sina måltider i hemmen. Dylik förläggning vore ur kostnadssynpunkt för den enskilde fullt jämförlig med förläggning till forten.

Såväl vid truppförbandens övningar som vid av kommendanten anordnade fälttjänstövningar förekomme, att en del av de i övningarna deltagande truppförbanden förlades *utom* fästningsområdet, under det att återstoden vore förlagd *inom* detsamma men utanför kasernetablissemangen. Enligt nuvarande bestämmelser komme vid de senare tjänstgörande officerare och underofficerare icke i åtnjutande av någon särskild ersättning, men väl efter viss tid vid de förra tjänstgörande, oaktat samtliga tjänstgjorde under fullt likartade förhållanden. Det syntes härav, att orättvisa uppstode på grund av att ersättnings utgående vore beroende av huruvida tjänstgöringen ägde rum inom eller utom förläggningsorten. Större rättvisa skapades, om rätt till ersättning bleve beroende av huruvida under tjänsteförrättning det vanliga nattkvarteret kunde bibehållas eller ej.

Såväl rättvisa som billighet syntes sålunda kräva, att särskild ersättning utginge till officerare och underofficerare jämväl vid förrättning *inom* förläggningsorten, då det vanliga nattkvarteret icke kunde bibehållas. Dock borde enligt kommendantens mening av skäl, som syntes icke behöva närmare anföras, det undantag göras från sagda bestämmelser, att dagbefälstjänst och vakttjänstgöring ej borde medföra rätt till här avhandlat tjänstgöringstraktamente.

Chefen för fortifikationen.

Chefen för fortifikationen hade anfört, att icke minst vid ingenjörtrupperna förekomme titt och ofta fall, då övningarnas natur dreve till att för längre eller kortare tid förlägga dem, visserligen inom förläggningsorten, men dock på ett sådant avstånd från etablissemanget och befälets hemvist, att det vanliga kvarteret icke kunde bibehållas. Så bleve t. ex. ofta fallet för Göta ingenjörkår å Karlsborg vid förläggning till Vaberget e. d., för fästningsingenjörkompanierna i Vaxholm och Karls-

krona vid förläggning ut till någon mera avlägsen ö inom resp. fästningsområden eller för Bodens ingenjörkår vid övningarnas förläggning till fästningens yttre delar.

Beträffande därefter *marinens* inom fästningarna förlagda trupper hade förevarande spörsmål betydelse företrädesvis för kustartilleriet. Enligt de intill utgången av år 1921 gällande föreskrifter hade kustartilleriets officerare och underofficerare m. fl. varit berättigade att vid förläggning genom kronans försorg och på dess bekostnad i land på sådan plats inom kustfästning, att den av vederbörande eljest inom fästningen använda bostaden icke kunde av honom begagnas, uppbära mässpenningar med visst belopp, underofficer dessutom naturaportion eller ersättning därför. Sedan den nya löneregleringen för officerare och underofficerare m. fl. trätt i tillämpning med innevarande års början, vore någon dylik särskild förmån icke vidare medgiven kustartilleriets ifrågavarande beställningshavare; de vore genom bestämmelserna i 8 kap. av ovanberörda kungörelse den 31 december 1921 (nr 831) i förevarande hänseende likställda med övrig till försvarsväsendet hörande personal och ägde sålunda under tjänstgöring i land visserligen uppbära tjänstgöringstraktamente, men allenast där tjänstgöringen ägde rum utom förläggningsorten (fästningen) och under de villkor i övrigt, som vore angivna i nyssnämnda författningsrum.

Framställning av officerare och underofficerare vid Karlskrona kustartilleriregemente.

I skrivelse den 1 februari 1922 hade officerare och underofficerare vid Karlskrona kustartilleriregemente på utförligt angivna skäl hemställt om avlåtande till 1922 års riksdag av framställning därom, att skälig ersättning fortfarande måtte få utgå till kustartilleriets officerare och underofficerare med vederlikar för de extra kostnader, som i tjänsten åsamkades dem genom kommendering till tjänstgöring å egen förläggningsort under sådana förhållanden, att det vanliga kvarteret icke kunde bibehållas, samt att denna ersättning måtte tillerkännas personalen från och med årets början.

Chefen för Karlskrona kustartilleriregemente.

Denna framställning hade tillstyrkts av chefen för Karlskrona kustartilleriregemente, vilken därvid framhållit, hurusom de för stora delar av kustartilleriet säregna förhållanden, att den materiel, som dess personal skulle betjäna vid strid och varmed den således även måste i fredstid utbildas, vore till största delen fast befintlig på försvarsanstalter, som vore belägna på annan plats än den, där personalens fredskaserner och ordinarie bostäder låge, tvingade till att anordna övningar under stora

delar av året på dessa försvarsanstalter och i dem omgivande terräng. Dessa övningar måste jämväl allt som oftast försiggå nattetid för att göra truppen förtrogen med den försvarsberedskap, som enligt gällande föreskrifter städse skulle vara iakttagen vid en kustfästning. Det vore således icke här fråga om att för en eller annan dag eller vecka för övnings skull företaga en marsch eller annan förflyttning för att på sätt som ofta skedde vid armén kunna öva personalen i annan terräng än den vanliga å förläggningsorten. Vad Karlskrona kustartilleriregemente särskilt beträffade, måste fastmera allra största delen av regementet varje år under hela sommartiden för övningar förläggas till befästningar och minörbaracker på öarna utanför Karlskrona, dit förbindelse således icke funnes annat än sjövägen. Denna förbindelse upprätthölles huvudsakligen genom fästningens ordinarie kommunikationsbåtar, men båtturerna kunde icke dels i saknad av tillräckliga anslagsmedel, dels emedan båtarna icke rymde annat än mindre styrkor, samt dels på grund av försvarsanstalternas stora avstånd från staden och den tid, som sålunda varje resa toge i anspråk, så ordnas, att personalen kunde färdas till och från vederbörlig försvarsanstalt för varje övningstillfälle och mellan dagens måltider. Den sålunda nödvändiga förläggningen på försvarsanstalterna medförde ovillkorligen betydande extra utgifter för ordnande av officerares och underofficerares kosthåll, under det att för manskapet kokinrättningar funnes på de olika platserna anordnade. De från och med år 1922 utgående nya lönerna för officerare och underofficerare vid kustartilleriet komme därför, om särskild ersättning för nämnda kosthåll icke medgåves, att bliva väsentligt förminskade och mindre än för motsvarande personal vid alla andra vapenslag. Under sådana förhållanden och då förläggningen för övning på försvarsanstalterna vore ofrånkomlig, om regementets tjänstbarhet skulle kunna bibehållas, samt i än högre grad bleve nödvändig, därest övningstiden för de värnpliktiga minskades, syntes den av officerarna och underofficerarna gjorda framställningen böra bifallas icke blott för individens skull utan jämväl i statens eget intresse.

Chefen för Vaxholms kustartilleriregemente.

Chefen för Vaxholms kustartilleriregemente hade hemställt, att möjlighet måtte beredas till utbetalande av något slags gottgörelse åt kustartilleriets officerare och underofficerare för de extra kostnader, som på grund av vapnets natur med nödtvång bleve dem pålagda, därest utbildningen skulle kunna anordnas och bedrivas så, att den lämnade erforderligt utbyte. Regementschefen hade vidare erinrat, hurusom med förläggningsort förstodes fästningen, d. v. s. i fredstid fästningens freds-

område. Vaxholms fästnings fredsområde utgjordes, förutom av denna fästnings ursprungliga område, av ännu tre områden vid Siarö, vid Galtholmen och vid Djurönäs, vart och ett omfattande befästningar, till vilka avståndet sjöledes från personalens ordinarie förläggningsplatser vore 2 à 3 mil. Inom en snar framtid tillkomme två nya områden, av vilka det ena bleve cirka 2 ½ mil avlägset och det andra visserligen något närmare men i alla händelser på så stort avstånd, att behövliga kommunikationer fram och åter bleve ej mindre dyrbara än även, vad värre vore, så tidsödande, att utbildningen därav måste bliva lidande. Det vore att beakta, att vid kustartilleriet materielen i regel icke vore flyttbar och att sålunda truppen för övningar måste förflyttas till materielen.

En liknande framställning hade gjorts av chefen för Älvsborgs kustartillerikår, som därvid framlagt förslag till detaljerade bestämmelser rörande tjänstgöringstraktamente i nu angivna och vissa andra fall. Chefen för Älvsborgs kustartillerikår.

Chefen för kustartilleriet hade anfört bland annat följande. Chefen för kustartilleriet.

Sådan tjänstgöring å egen förläggningsort, under vilken särskild ersättning borde utgå, vore dels av längre, dels av kortare varaktighet. Till det förstnämnda slaget kunde hänföras förläggning under sommarmånaderna till fort och andra befästningar för att därigenom möjliggöra övningar med den fasta materielen ävensom förläggning av mineringsskola till sådan plats, att mineringsövningar kunde bedrivas i dess närhet, eller till sådan plats, där minspärrning vid mobilisering skulle anordnas och där övningar för den skull måste bedrivas. Till tjänstgöring av kortare varaktighet kunde i främsta rummet hänföras de befäls- och krigsövningar, som varje år anordnades inom respektive fästningar och under vilka den däri deltagande personalen icke kunde begagna sitt ordinarie kvarter.

Det förra slaget av tjänstgöring syntes i förevarande avseende vara jämförligt med flottans sjötjänstgöring, vadan den särskilda ersättningen därunder borde beräknas enligt samma grunder som mässpenningarna vid flottan (kungörelsen den 31 december 1921, 16 kap. 1 §). Vad åter anginge tjänstgöringen av kortare varaktighet, vore denna av samma art som de i nyssnämnda kungörelse 8 kap. 2 § omnämnda befäls- och krigsövningarna. Att dessa övningar i ena fallet ägde rum inom fästningen, i det andra fallet utom densamma, ändrade i ingen mån deras karaktär och innebure, då den eljest använda bostaden icke kunde begagnas, ingen skillnad i personalens möjlighet att begagna sin bostad och dylikt.

Chefen för kustartilleriet hade i sammanhang därmed framlagt ett detaljerat förslag till föreskrifter rörande rätt till tjänstgöringstraktamente för vid kustartilleriet tjänstgörande officer, underofficer och civilmilitära tjänstemän.

Även de myndigheter, vilka ej i första hand yttrat sig rörande den till fästningarna förlagda personalen, hade i allmänhet tillstyrkt, att särskild ersättning under här ifrågavarande förhållanden måtte få utgå till officerare och underofficerare samt deras vederlikar. Vad i övrigt anginge den utsträckning, i vilken denna förmån borde medgivas, samt de närmare reglerna för densamma, hade åsikterna varit något mera skiftande, även om i stort sett enighet rått därom, att de bestämmelser, som gällde rörande ersättning för tjänstgöring utom förläggningsorten (kungörelsen den 31 december 1921, 8 kap.), borde i detta fall tjäna till förebild.

Arméförvaltningen.

Sålunda hade arméförvaltningen uttalat sig för att särskild ersättning måtte få utgå till officerare och underofficerare i alla de fall, då tjänstgöring inom egen förläggningsort men utanför eget etablissemang ägde rum under sådana förhållanden, att det vanliga kvarteret icke kunde bibehållas. Rimligast vore, att skälig ersättning utginge under hela den tid, den påtvungna bortovaron varade, eller åtminstone från och med andra dagen, men i betraktande av bestämmelserna i kungörelsen den 31 december 1921, 8 kap. 3 §, enligt vilka bestämmelser beställningshavare för deltagande i övningsmarscher m. m. *utom* förläggningsorten ägde åtnjuta tjänstgöringstraktamente först från och med fjärde dagen, ansåge sig arméförvaltningen icke kunna påyrka ett tidigare tillgodonjutande av dylikt traktamente vid övningar e. d. *inom* nämnda ort. Skulle emellertid nyssberörda bestämmelser, på sätt av arméförvaltningen i annat sammanhang tillstyrkts, komma att ändras, så att traktamente under där avsedda förhållanden komme att utgå redan från och med andra tjänstgöringsdagen, borde samma föreskrift gälla i de fall, om vilka nu vore fråga. Då arméförvaltningens förslag ej omfattade manskapet, hade detta sin grund däri, att manskapet under alla förhållanden hade sin inkvartering och förplägnad ombesörjd av kronan, vare sig tjänstgöringen ägde rum å ena eller andra stället inom förläggningsorten, under det att officer och underofficer, som i de flesta fall beträffande sin förplägnad vore hänvisad till sin familj, sin mäss e. d., i regel icke kunde undgå att vidkännas ökade utgifter för sitt uppehälle vid tjänstgöring av ifrågavarande art även inom förläggningsorten.

Marinförvaltningen hade efter samråd med chefen för marinstaben och chefen för kustartilleriet funnit sig med hänsyn till gällande bestämmelser angående tjänstgöringstraktamente böra föreslå, att dylikt traktamente till ett belopp, motsvarande 30 procent av traktamentsersättningen enligt resereglementet, måtte få utgå till officer, underofficer och civilmilitär jämväl vid sådan tjänstgöring i land inom egen förläggningsort, att den eljest använda bostaden icke kunde begagnas såsom nattkvarter. Sådant tjänstgöringstraktamente syntes böra bibehållas under sjukdom, till dess den kommendering, som föranledde hinder att använda den vanliga bostaden, upphörde, men däremot icke utgå för dygn, då traktamentsersättning enligt resereglementet åtnjötes. Marinförvaltningen.

Det förut omnämnda förslaget av chefen för kustartilleriet innebure, att traktamente, varom här vore fråga, skulle utgå med ett belopp för dygn, motsvarande 40 procent av traktamentsersättningen enligt resereglementet.

Sedan lönenämnden sökt i detta ärende åstadkomma den utredning, till vilken riksdagen i sin skrivelse den 16 juni 1921 hänvisat, hade det ankommit på lönenämnden att själv taga ståndpunkt till det föreliggande spörsmålet. Lönenämndens eget yttrande.

Lönenämnden hade därvid till en början ansett sig kunna bortse från de fall, då andra trupper än sådana, som hade sin förläggningsort inom fästning, hade att å förläggningsorten fullgöra sådan tjänstgöring, att särskild ersättning därför skulle kunna ifrågakomma. Dylika fall förekomme endast undantagsvis och syntes knappast vara av beskaffenhet att påkalla någon allmän föreskrift i ämnet.

Vad åter anginge den inom fästningarna förlagda personalen, hade det synts lönenämnden, som om de i förevarande avseende nu gällande bestämmelserna icke kunde anses fullt tillfredsställande. Såsom den förut lämnade redogörelsen gåve vid handen, kunde enligt dessa bestämmelser särskild ersättning under vissa förutsättningar utgå vid tjänstgöring utom förläggningsorten, men icke i något fall, då tjänstgöring fullgjordes inom förläggningsorten. Begreppet förläggningsort, sådant detta begrepp genom kungörelsen den 31 december 1921 1 kap. 3 § nu vore bestämt, omfattade i fråga om fästningarna förhållandevis stora områden, i vissa fall t. o. m. platser, som vore belägna 2 à 3 mil från fästningens ursprungliga område, under det att eljest med förläggningsort såsom regel förstodes allenast viss stad eller annat samhälle. Härigenom komme rätten att vid tjänstgöring uppbära särskild ersättning i själva verket att bliva väsentligt mera begränsad beträffande trupper, tillhörande fästningarna,

än då fråga vore om andra truppförband, och denna ojämnhet vore så mycket mera framträdande, som den inom fästningarna förlagda personalen i stor utsträckning hade att bestrida tjänstgöring inom mera avlägsna delar av fästningsområdet.

Det hade vid sådant förhållande synts lönenämnden angeläget, att en utjämning härutinnan åvägabragtes till fästningstruppernas förmån. I detta hänseende ville lönenämnden erinra, att kustartilleriets personal ända till utgången av år 1921 ägt vid förläggning i land under sådana förhållanden, att det vanliga kvarteret icke kunnat bibehållas, tillgodonjuta en särskild förmån i form av mässpenningar.

Beträffande det sätt, varpå denna utjämning skulle kunna genomföras, hade lönenämnden till en början tagit under övervägande, huruvida icke begreppet förläggningsort, vilket i fråga om fästningarna avsåge dessas hela fredsområde, skulle kunna på annat sätt bestämmas, så att därunder inbegrepes allenast en mindre del av detta område. Det hade sålunda ifrågasatts, huruvida icke i förevarande fall borde med förläggningsort förstås allenast det samhälle (stad etc.), som tillhörde fästningens område, eller den del av detta område, som låge inom ett visst avstånd från fästningens centrum. Oavsett andra skäl, som talade mot denna lösning av frågan, mötte emellertid, efter vad erfarenheten tidigare i liknande fall givit vid handen, betydande svårigheter att på ett tillfredsställande sätt genomföra en dylik snävare begreppsbestämning. Lönenämnden hade på grund därav måst avstå från att söka på denna väg vinna den önskade utjämningen.

Under dessa förhållanden hade lönenämnden stannat vid den uppfattningen, att det bästa sättet att vinna det åsyftade målet vore att, utan ändring av det nu fastställda begreppet förläggningsort, söka utverka medgivande därtill, att särskild ersättning finge under vissa förutsättningar utgå även vid tjänstgöring å den egna förläggningsorten. Det syntes dock lönenämnden icke nödvändigt, att detta medgivande gåves den vidsträckta innebörd, som ifrågasatts i propositionen nr 350 till 1921 års riksdag, utan torde detsamma lämpligen kunna i flera hänseenden begränsas.

I enlighet med vad lönenämnden här ovan anfört, syntes sålunda berörda medgivande till en början böra avse allenast den personal, som hade sin förläggningsort inom fästning.

Vidare hade det synts lönenämnden, som om några starkare skäl knappast kunde anses tala för att bereda även manskapet den förmån, om vilken här vore fråga. Denna förmån syntes nämligen, lika litet som det redan nu medgivna tjänstgöringstraktamentet vid tjänstgöring utom

förläggningsorten, vara att betrakta såsom en gottgörelse för tjänstgöringen såsom sådan; dess syfte vore att bereda personalen någon ersättning för de av tjänstgöringen föranledda särskilda kostnaderna. Några dylika kostnader torde manskapet icke hava att vidkännas, då, såsom av flera myndigheter framhållits, manskapet under sådan tjänstgöring, som här avsåges, städse bereddes inkvartering och förplägnad genom kronans försorg.

På grund härav ansåge lönenämnden, att särskild ersättning vid tjänstgöring å den egna förläggningsorten borde utgå allenast till de officerare och underofficerare med vederlikar, som hade sin förläggningsort inom fästning, och endast vid sådan tjänstgöring, då det vanliga kvarteret icke kunde bibehållas. I fråga om formen för denna särskilda ersättning syntes det lönenämnden lämpligast, att densamma, liksom den därmed jämförliga ersättningen vid tjänstgöring utom förläggningsorten, finge utgå såsom tjänstgöringstraktamente.

Lönenämnden hemställde sålunda, att till riksdagen avlätes framställning rörande den ändring i avlöningsreglementet för officerare och underofficerare m. fl., som för nu angivet ändamål erfordrades. Denna ändring syntes lämpligen kunna ske genom att till 25 § i berörda reglemente foga ett nytt andra moment, så att nämnda paragraf komme att erhålla följande lydelse:

25 §.

1. Under tjänstutövning å annan ort än förläggningsorten (ordinarie tjänstgöringsorten) må beställningshavare kunna komma i åtnjutande av *tjänstgöringstraktamente* enligt av Kungl. Maj:t bestämda grunder, dock icke i något fall till högre belopp än den för beställningshavaren enligt resereglementet bestämda traktamentsersättning.

2. Beställningshavare, som har sin förläggningsort (ordinarie tjänstgöringsort) inom fästning, må jämväl vid tjänstutövning å förläggningsorten (ordinarie tjänstgöringsorten) under sådana förhållanden, att det vanliga kvarteret icke kan bibehållas, kunna komma i åtnjutande av tjänstgöringstraktamente, som i 1 mom. sägs.

Därest detta tillägg till avlöningsreglemenet komme till stånd, torde närmare bestämmelser rörande ifrågavarande förmån böra införas i kungörelsen den 31 december 1921 (nr 831).

I 8 kap. 3 § 1 mom. av denna kungörelse stadgades, att för deltagande i övningsmarscher och annan till vanliga vapenövningar och skolor hänförlig tjänstgöring med egen trupp utom förläggningsorten (beträffande personal vid icke kasernerat truppförband utom förläggningsorten eller den vanliga övningsplatsen) officer eller underofficer ägde från och med fjärde tjänstgöringsdagen åtnjuta tjänstgöringstraktamente med 30 procent av den i resereglementet stadgade traktamentsersättningen. Färd i trupp till och från övningsområde ansåges därvid ingå i själva övningen.

Då den tjänstgöring å egen förläggningsort, under vilken enligt lönenämndens mening tjänstgöringstraktamente skulle kunna utgå, i allmänhet torde vara att likställa med de övningsmarscher m. m., som avsåges i nyssberörda författningsrum, ansåge lönenämnden, i likhet med vissa av de i ärendet hörda myndigheterna, att de här ovan återgivna bestämmelserna borde vinna motsvarande tillämpning även i de fall, om vilka nu närmast vore fråga. Skulle, såsom i motion vid innevarande års riksdag föreslagits, dessa bestämmelser komma att ändras, borde givetvis motsvarande ändring ske i bestämmelserna om tjänstgöringstraktamente vid tjänstgöring å den egna förläggningsorten.

Beträffande tiden för ikraftträdandet av lönenämndens nu framlagda förslag skulle det ligga närmast till hands, att de nya bestämmelserna finge träda i tillämpning först från och med den 1 januari 1923. Då emellertid dessa bestämmelser skulle gälla även kustartilleriet, för vars personal rätten till mässpenningar med utgången av år 1921 bortfallit, hade lönenämnden ansett sig böra hemställa, huruvida icke de föreslagna bestämmelserna borde vinna tillämpning från och med den 1 juli 1922.

Två av lönenämndens ledamöter hava i ärendet uttalat särskilda meningar, nämligen herr Jansson, som ansett tillräckliga skäl för närvarande icke föreligga att till riksdagen avlåta framställning i ämnet, samt herr A. G. V. Ericsson, vilken anfört följande:

»Jag anser, att den av nämnden ifrågasatta traktamentsgottgörelsen bort, såsom intill den 1 januari innevarande år varit fallet beträffande den till kustartilleriets personal under ovanberörda förhållande utgående förmånen av mässpenningar och i enlighet med såväl kustartillerichefens som marinförvaltningens och marinstabschefens förslag, föreslås att utgå redan från och med första förläggningsdagen. Då tjänstgöringen å fästningarna ofta pågår oavbrutet under 4 à 5 månader, ibland under längre tid, synes mig icke någon som helst anledning föreligga att begränsa rätten till traktamentsersättningen på sätt nämnden föreslagit.

Vad beträffar tidpunkten för de nu föreslagna bestämmelsernas ikraftträdande anser jag, att nämnden bort i sådant avseende föreslå den 1 januari innevarande år, enär, åtminstone vad beträffar kustartilleriet, medel torde i innevarande års stat finnas upptagna för täckande av de kostnader, som kunna föranledas av ifrågavarande traktamentsgottgörelses utgående redan från nämnda dag, vartill kommer, att utryckningen till fästningarna för kustartilleriets vidkommande äger rum redan under nästkommande maj månad.»

Departementschefen.

Den av lönenämnden verkställda utredningen synes mig hava ådagalagt obehövligheten av ett allmänt bemyndigande för Kungl. Maj:t att medgiva utbetalande till den militära personalen av särskild ersättning vid fullgörande av tjänstgöring å egen förläggningsort under sådana

förhållanden, att det vanliga kvarteret icke kan bibehållas. För manskapets del torde någon sådan förmån icke över huvud taget böra ifrågakomma, med hänsyn till att denna personal under dylik tjänstgöring äger åtnjuta såväl inkvartering som förplägnad på kronans bekostnad. Vad angår officerare och underofficerare med vederlikar, har lönenämnden ansett bestämmelser om beredande av berörda förmån vara av behovet påkallade allenast beträffande beställningshavare, vilka hava sin förläggningsort (ordinarie tjänstgöringsort) inom fästning och till följd därav, på sätt i det föregående närmare angivits, med tillämpning av nuvarande avlöningsföreskrifter kommit i ett ogynnsamt läge i jämförelse med den övriga militära personalen. Då det givetvis måste anses vara med rättvisa och billighet överensstämmande, att åtgärder vidtagas för att avlägsna berörda missförhållande, som i all synnerhet för kustartilleriets personal gör sig på ett kännbart sätt gällande, finner jag mig böra tillstyrka det av lönenämnden framlagda förslaget till ändring av officersavlöningsreglementet, varigenom de inom fästningarna förlagda officerare och underofficerare med vederlikar skulle under sådan tjänstgöring, om vilken här är fråga, kunna komma i åtnjutande av tjänstgöringstraktamente. Den nya bestämmelsen torde, i enlighet med vad nämnden föreslagit, böra vinna tillämpning redan från och med den 1 juli innevarande år.

Kostnaderna för ifrågavarande tjänstgöringstraktamenten torde, liksom fallet är med redan nu utgående traktamentsersättning, böra bestridas av de anslag, från vilka utgifterna för vederbörliga tjänsteförrättningar i övrigt gäldas.

Emellertid äro dessa anslag (med undantag av kustartilleriets övningsanslag, i vilket sedan gammalt medräknats mässpenningar åt officerare och underofficerare) icke beräknade med hänsyn till den ytterligare utgiftsbelastning, som därav blir en följd. Härtill kommer en annan omständighet, som i detta sammanhang torde böra beaktas. I förenämnda kungörelse den 31 december 1921 (nr 831), med tilläggsbestämmelser till de militära avlöningsreglementena, hava meddelats nya föreskrifter angående ersättning för tjänsteresa och färd i trupp samt för tjänstgöring utom förläggningsorten. Enligt dessa föreskrifter utgår traktamente i vissa fall, då jämlikt tidigare bestämmelser sådan förmån icke kommit vederbörande till del, och i andra fall medgiva de nya föreskrifterna ett högre traktamentsbelopp än de tidigare gällande. Detta förhållande medför givetvis för de anslag, varifrån utgifterna för traktamenten äro avsedda att bestridas och av vilka åtskilliga äro av reserva-

tionsanslags natur, en ökad belastning, som icke varit förutsedd vid anslagens beräknande.

På grund av nu angivna omständigheter torde det lätt kunna inträffa, att ett eller annat av dessa anslag icke lämnar tillgång till gäldande av de ökade traktamentskostnaderna. Vid sådant förhållande och då någon mera tillförlitlig beräkning av ifrågavarande merutgifter icke för närvarande torde kunna uppgöras, synes mig den lämpligaste utvägen vara, att såväl å tilläggsstat för innevarande år som å extra stat för tiden 1 januari—30 juni 1923 upptages ett särskilt förslagsanslag, varifrån, efter Kungl. Maj:ts beprövande, i de fall, då så befinnes vara oundgängligen erforderligt, vederbörande anslag må kunna beredas ersättning för uppkommande merkostnader av den art, varom här är fråga. Detta merkostnadsanslag torde böra upptagas till förslagsvis 100,000 kronor för år 1922 och 50,000 kronor för första halvåret 1923. För tiden därefter torde givetvis, sedan någon erfarenhet vunnits angående storleken av berörda merkostnader, för ändamålet erforderliga medel böra beräknas under de särskilda anslag, från vilka traktamentskostnaderna i övrigt utgå.

Till frågan om anvisande av nyssnämnda merkostnadsanslag återkommer jag i annat sammanhang.

Avlöningsförmåner för viss reservpersonal.

Enligt det av Kungl. Maj:t i proposition nr 350 för nästlidet års riksdag framlagda förslaget rörande lönereglering för personal vid armén och marinen skulle, bland andra, reservpersonalen undantagas från löneregleringen och tillsvidare, i avvaktan på resultatet av den pågående försvarsrevisionen, bibehållas vid dittillsvarande avlöningsförmåner. I sådant syfte och då föreskrifterna rörande ifrågavarande personals avlöningsförhållanden voro i viss mån anknutna till de dittills gällande avlöningsbestämmelserna för personalen å aktiv stat, föreslog Kungl. Maj:t riksdagen medgiva, att till beställningshavare, vilken tillhörde arméns eller marinens reserv av befäl och civilmilitär personal, finge, oavsett de nya avlöningsföreskrifter, som enligt beslut av 1921 års riksdag kunde bliva gällande för personal å aktiv stat, tillsvidare utgå de vederbörande författningsenligt tillförsäkrade avlöningsförmåner, med iakttagande därvid, att i avseende å beloppet av nämnda avlöningsförmåner skulle så anses, som om bestämmelserna i de för år 1921 gällande stater fortfarande ägt giltighet.

Emellertid framställdes motionsvis inom riksdagen förslag om att berörda personals avlöning måtte utgå per tjänstgöringsdag med $^{1}/_{365}$ av

årsbeloppet av samtliga avlöningsförmåner, som tillkomme den aktiva personalen i motsvarande tjänstegrad.

Under framhållande att ett bifall till motionen icke syntes kunna i nämnvärd utsträckning föregripa det resultat i fråga om reservernas organisation, vartill försvarsrevisionen kunde komma, samt att det enligt riksdagens mening måste anses billigt, att reservpersonalens avlöning under tjänstgöring höjdes i samma proportion som den ordinarie personalens, medgav riksdagen, att till beställningshavare tillhörande arméns eller marinens reserv av befäl och civilmilitär personal finge utgå per tjänstgöringsdag $^{1}/_{365}$ av årsbeloppet av samtliga avlöningsförmåner, som tillkomme fast anställd personal av motsvarande tjänstegrad.

Genom brev till armé- och marinförvaltningarna den 29 juni 1921 föreskrev Kungl. Maj:t, att avlöning till ifrågavarande personal skulle utgå i enlighet med vad riksdagen sålunda medgivit.

Framställning av armé-förvaltningens civila departement.

Uti skrivelse den 28 oktober 1921 anförde arméförvaltningens civila departement, att en inom departementet verkställd undersökning ådagalagt, att riksdagens nyssnämnda beslut icke läte sig utan vidare tillämpas jämte å ena sidan bestämmelserna i förordningen den 15 november 1912 angående arméns reserver av befäl och civilmilitär personal (Svensk författningssamling nr 413) och å andra sidan de för år 1922 fastställda avlöningsreglementena för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen samt för arméns och marinens manskap. Sålunda syntes vid avfattandet av riksdagens beslut hänsyn icke hava tagits till de i reservbefälsförordningen §§ 16—20 omnämnda fem olika kategorierna av personal i reserven, nämligen 1) i reserven direkt utnämnda officerare och underofficerare (reservutnämnda), 2) från beställning på stat utan fyllnadspension avgångna officerare och underofficerare, som inträtt i reserven (förtidsavgångna), 3) till reserven hörande officerare och underofficerare, som erhållit avsked med fyllnadspension (pensionsavgångna), 4) civilmilitärer, tillhörande fältläkarkårens och fältveterinärkårens reservpersonal, samt 5) underbefälet i reserven.

Av vad som förekommit vid frågans behandling i riksdagen ville det visserligen synas, som om med ifrågavarande beslut närmast avsetts att bereda reservutnämnda och förtidsavgångna officerare och underofficerare och motsvarande civilmilitärer i reserven likställighet i avlöningshänseende med på aktiv stat anställda officerare och underofficerare och civilmilitära beställningshavare, å vilka det nya officersavlöningsreglementet komme att vinna tillämpning.

Men även under antagande att beslutet skulle gälla endast dessa kategorier av reservpersonalen, måste för beslutets tillämpning klarläggas, om och på vad sätt den nya löneregleringens bestämmelser rörande respektive lönegraders uppdelning på olika löneklasser skulle kunna göras gällande i avseende å sagda reservpersonal.

På grund av beslutets allmänna avfattning hade dock departementet funnit angeläget att nu framlägga yttrande och förslag, i syfte att genom erforderligt tillägg till riksdagsbeslutet klarhet måtte vinnas beträffande avlöningsförhållandena under år 1922 för alla de olika kategorierna av arméns reservpersonal.

Härvid syntes först böra redogöras för de nu gällande föreskrifterna i ämnet. Jämlikt §§ 16 och 17 av reservbefälsförordningen ägde reservutnämnda och förtidsavgångna officerare och underofficerare under färd i och tjänstgöring med trupp åtnjuta lön och dagavlöning samt dagtraktamente, där sådant utginge, med samma belopp, som fast anställd personal av motsvarande grader i lägre löneklassen inom graden vid liknande tjänstgöringstillfällen ägde åtnjuta, varvid dock lön icke utginge till den, som tillträtt pension; och beräknades eljest lönen för dag med $^{1}/_{365}$ av årsbeloppet. Dylik avlöning utginge dock endast under tjänstgöring, som avsåges i § 4 mom. 3 och § 5 mom. 3 av förordningen, d. v. s. sådan tjänstgöring, som vederbörande vore skyldig att fullgöra; vid färd i och tjänstgöring med trupp under annan kommendering tillämpades avlöningsreglementets bestämmelser eller i särskilda fall av Kungl. Maj:t givna föreskrifter.

Vad åter anginge pensionsavgångna officerare och underofficerare, åtnjöte dessa jämlikt § 18 i förordningen under färd i och tjänstgöring med trupp allenast dagavlöning samt, där sådant utginge, dagtraktamente enligt innehavande grad.

I fråga om avlöningsförmånerna åt civilmilitärer, tillhörande fältläkarkårens och fältveterinärkårens reservpersonal, vore i § 19 av förordningen införda bestämmelser, som i huvudsak motsvarade dem, vilka enligt vad ovan angivits gällde beträffande officerare och underofficerare.

Vad slutligen anginge underbefäl av manskapet, åtnjöte detta jämlikt § 20 i förordningen under tjänstgöring, förutom underhåll in natura och avlönjng enligt bestämmelserna i värnpliktslagen, jämväl dagavlöning enligt innehavande grad.

För marinens reserver gällde bestämmelser, som vore fördelaktigare för personalen, i det som regel föreskrivits, att personalen under tjänstgöring skulle åtnjuta enahanda avlöning och övriga förmåner, som enligt hittills gällande stater tillkomme innehavare av motsvarande tjänstegrad vid stammen.

Såsom förut framhållits, kunde riksdagens ifrågavarande beslut icke utan vidare tillämpas på de olika personalkategorier, som avsåges i 1912 års reservbefälsförordning. Härvid framträdde i första hand behovet av en lösning beträffande frågan, till vilken löneklass inom den lönegrad, som omfattade personal å stat av motsvarande tjänstegrad, reservpersonal i varje särskilt fall skulle hänföras. Ytterligare ett spörsmål, som icke vunnit sin lösning genom riksdagens beslut, vore huruvida »pensionsavgången» reservpersonal skulle äga uppbära den bestämda avlöningen jämsides med ifrågavarande kategori tillkommande pension och fyllnadspension samt pensionsförbättring, eller om från avlöningen avdrag borde ske för dessa förmåner. Ifrågavarande av riksdagen beslutade avlöningsbestämmelse syntes slutligen icke kunna anpassas på den fredstjänstgöring, som underbefäl i reserven av manskapsklass hade att fullgöra enligt reservbefälsförordningen, enär densamma motsvarade tjänstgöring enligt värnpliktslagen och därför såsom hittills allenast borde medföra rätt till underhåll in natura och avlöning enligt bestämmelserna i värnpliktslagen jämte något ytterligare mindre belopp, och icke under några förhållanden syntes böra medföra förmånen av den avlöning, som efter genomförd löneregler ing tillkomme underbefäl på aktiv stat.

Då departementet haft att taga ståndpunkt till frågan, vilka ändrade föreskrifter erfordrades för att möjliggöra en tillämpning av riksdagens ifrågavarande beslut, ville departementet förutskicka, att ett beslut i sådant avseende givetvis måste föregås av en utredning i syfte att åvägabringa full likställighet för reservpersonalen vid armén och marinen. Departementet ansåge därför, att frågan eventuellt borde överlämnas till den lönenämnd, som enligt § 41 av avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen den 29 juni 1921 kunde komma att tillsättas.

Då det här rörde sig om ändrade bestämmelser i anledning av ett riksdagens beslut, som icke innefattade något bemyndigande för Kungl. Maj:t att utfärda sådana bestämmelser, syntes det ligga närmast till hands, att frågan underställdes riksdagens prövning. Skulle Kungl. Maj:t i allt fall finna sig befogad att meddela de ändrade föreskrifter, som erfordrades för tillämpningen av ifrågavarande avlöningsbestämmelser i enlighet med de grunder, varpå riksdagens beslut vilade, torde de till äventyrs meddelade föreskrifterna lämpligen böra anmälas för riksdagen.

Oberoende av den ståndpunkt, som komme att tagas till den nu berörda konstitutionella frågan, måste provisoriska föreskrifter, som möjlig-

gjorde en tillämpning av riksdagens beslut, i vad det anginge armén, emellertid komma till stånd så tidigt, att de kunde bliva gällande från och med den 1 januari 1922.

Härvid yppade sig två vägar. Antingen syntes — i anslutning till det i Kungl. Maj:ts förberörda proposition n:r 350 till riksdagen i ämnet framställda förslag — föreskrift, att provisoriskt gälla under år 1922, böra meddelas därom, att, i avbidan på nytt beslut av riksdagen, till beställningshavare, vilken tillhörde arméns reserver av befäl och civilmilitär personal, skulle, i avräkning å de avlöningsförmåner, som kunde komma att fastställas, tillsvidare utgå de personalen enligt då gällande bestämmelser tillförsäkrade avlöningsförmåner, med iakttagande därvid att i avseende å beloppet av nämnda avlöningsförmåner skulle så anses, som om bestämmelserna i de för år 1921 gällande stater fortfarande ägt giltighet.

Skulle Kungl. Maj:t däremot finna sig oförhindrad att för möjliggörande av en tillämpning under år 1922 av 1921 års riksdags beslut utfärda nya i gällande reservbefälsförordning icke intagna föreskrifter, syntes dessa såvitt möjligt böra ansluta sig till de grunder, varå riksdagsbeslutet finge anses vila.

Vad då först anginge kategorierna »reservutnämnda» och »förtidsavgångna» officerare, underofficerare ävensom läkare och veterinärer i reserven, syntes böra stadgas, att till dem finge utgå avlöning efter lägsta löneklassen i den lönegrad i löneplanerna O, UO, respektive C enligt det nya officersavlöningsreglementet, vilken omfattade beställningshavare på aktiv stat i den beställning, vederbörande innehade i reserven, med iakttagande därvid, att lönen skulle utgå efter den ortsgrupp, till vilken vore att hänföra förläggningsorten, eller, vad anginge beställningshavare, som ej tillhörde visst truppförband, tjänstgöringsorten för det truppförband, vederbörande tillhörde.

En särskild föreskrift syntes vidare erfordras därom, att fältläkarstipendiat i reserven skulle i förevarande hänseende likställas med underlöjtnant (fänrik) eller löjtnant, allt efter den mot dessa tjänstegrader svarande tjänsteklass han tillhörde. Beträffande åter »pensionsavgången» officer och underofficer ävensom läkare eller veterinär i reserven torde böra föreskrivas, att till sådan beställningshavare skulle utbetalas skillnaden mellan den lön, han omedelbart före avgången från aktiv tjänst skulle ägt uppbära, om det nya avlöningsreglementet då varit gällande, och den pension, fyllnadspension och pensionsförbättring, han vid tjänstgöringstillfället vore berättigad att uppbära. Vidkommande slutligen underbefäl av manskapet syntes föreskrift böra meddelas, att dithörande

personal skulle, utöver penningbidrag och naturaförmåner, erhålla en ytterligare ersättning, som på det sätt anslöte sig till beloppet av det löneavdrag, som fast anställt manskap enligt § 4 mom. 1 av avlöningsreglementet för fast anställt manskap vid armén och marinen den 29 juni 1921 i vissa fall skulle avstå, att ersättningen, oavsett vederbörandes tjänstålder, bestämdes till 50 öre för dag till vicekorpral, 75 öre till korpral och 1 krona till furir i reserven.

Kungl. Maj:ts beslut den 16 december 1921.

Genom brev den 16 december 1921 fastställde Kungl. Maj:t följande bestämmelser, att gälla tillsvidare under år 1922.

1. I stället för de i § 16 mom. 1 av förordningen den 15 november 1912 (nr 413), angående arméns reserver av befäl och civilmilitär personal, angivna förmåner av lön och dagavlöning skall till de i nämnda paragraf avsedda officerare och underofficerare under däri åsyftad färd och tjänstgöring utgå avlöning med för dag $^{1}/_{365}$ av den lön, för år räknat, som enligt avlöningsreglementet den 29 juni 1921 (nr 388) för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen tillkommer beställningshavare av motsvarande tjänstegrad i lägsta löneklassen inom den ortsgrupp, dit förläggningsorten för det truppförband, vid vilket vederbörande tjänstgör, blivit hänförd.

2. I stället för de i § 17 av ovanberörda förordning åsyftade förmåner av lön och dagavlöning skola till de i samma paragraf avsedda officerare och underofficerare utgå enahanda förmåner, som i ovanstående punkt 1 angivits.

3. I mån som stadgandet i § 19, första stycket, av sagda förordning hänvisar till föreskrifterna i §§ 16 och 17, skola här ovan meddelade bestämmelser i tillämpliga delar träda i stället för sistnämnda föreskrifter, därvid fältläkarstipendiat i fältläkarkårens reserv och fältveterinärstipendiat i fältveterinärkårens reserv likställas med underlöjtnant (fänrik) eller löjtnant, allt efter den mot dessa tjänstegrader svarande tjänsteklass, vederbörande tillhör.

4. Beträffande utbetalning av ifrågavarande avlöning skola de i ovannämnda avlöningsreglemente den 29 juni 1921 meddelade bestämmelser i tillämpliga delar gälla.

Yttrande av försvarsväsendets lönenämnd.

Genom de sålunda meddelade föreskrifterna hava avlöningsförhållandena reglerats för såväl »reservutnämnda» som »förtidsavgångna» officerare, underofficerare och civilmilitära befattningshavare i arméns reserver. Beträffande övriga hithörande personalgrupper, nämligen dels »pensionsavgångna» officerare, underofficerare och civilmilitärer, dels ock underbefäl av manskapet, har försvarsväsendets lönenämnd uti infordrat yttrande av den 7 mars 1922 i förevarande hänseende anfört följande.

Vad först anginge »pensionsavgångna» officerare och underofficerare samt civilmilitärer, ville lönenämnden erinra om att dessa enligt reservbefälsförordningen vore skyldiga att tjänstgöra allenast i krig och då

värnpliktiga eljest inkallades för rikets försvar ävensom vid sådan övning, som till utrönande av härens krigsberedskap eller för utbildande av beväringens andra uppbåd eller landstormen kunde bliva anbefalld. Hittills gällande föreskrifter rörande avlöning till denna personal återfunnes i reservbefälsförordningen och innehölle bland annat (§ 18), att dylik beställningshavare ägde att under färd i och tjänstgöring med trupp åtnjuta dagavlöning samt, där sådant utginge, dagtraktamente enligt innehavande grad.

Försvarsväsendets lönenämnd vore för sin del visserligen av den meningen, att vid tillämpningen av riksdagens beslut därom, »att till beställningshavare tillhörande arméns eller marinens reserv av befäl och civilmilitär personal må utgå per tjänstgöringsdag $^{1}/_{365}$ av årsbeloppet av samtliga avlöningsförmåner, som tillkomma fast anställd personal av motsvarande tjänstegrad», de pensionsavgångna beställningshavarna icke borde helt uteslutas, men måste å andra sidan hålla före, att nämnda beslut icke kunde efter sin ordalydelse vinna tillämpning å denna personalgrupp. Därav skulle nämligen följa, att exempelvis en pensionerad kapten vid tjänstgöring enligt reservbefälsförordningen skulle äga uppbära, utöver sin kaptenspension, full avlöning i likhet med vad som tillkomme en kapten på aktiv stat. En dylik löneställning torde icke hava varit för denna personal avsedd.

Det förslag, som i detta hänseende framlagts av arméförvaltningens civila departement, innebure, att »pensionsavgången» officer och underofficer ävensom »pensionsavgången» läkare eller veterinär i reserven skulle vid tjänstgöring komma i åtnjutande av avlöning till så stort belopp, att summan av denna avlöning och den honom vid tjänstgöringstillfället tillkommande pension (jämte fyllnadspension och pensionsförbättring) komme att motsvara den lön, vederbörande omedelbart före avgången från aktiv tjänst skulle ägt uppbära, om det nya avlöningsreglementet då för honom varit gällande. Lönenämnden funne för sin del detta förslag innebära en lämplig utväg att lösa det föreliggande spörsmålet. I sådant hänseende ville lönenämnden särskilt anmärka, att det syntes billigt, att man i detta fall, då det gällde personal, som före inträdet i reserven under längre tid innehaft beställning på aktiv stat, räknade med den lön, som skulle hava till vederbörande utgått omedelbart före hans avgång från aktiv tjänst, och icke, såsom skett beträffande den »reservutnämnda» och den »förtidsavgångna» personalen, med lönen i *lägsta* löneklassen för motsvarande beställningshavare på aktiv stat.

Lönenämnden ansåge sig sålunda böra hemställa, att föreskrifter

beträffande avlöning till den »pensionsavgångna» personalen måtte utfärdas i enlighet med civila departementets förslag.

Vad vidare anginge underbefälspersonalen av manskapet, utgjordes denna personal enligt reservbefälsförordningen (§ 6) av två skilda grupper, nämligen *dels* f. d. stamanställda — furirer (distinktionskorpraler, förste konstaplar), korpraler (andre konstaplar) och vice korpraler (vice konstaplar) — vilka vid eller efter avgång från beställning på stat på ansökan vunnit inträde i regementes reserv, och *dels* värnpliktiga, som efter att hava fullgjort viss utbildning på ansökan befordrats till underbefälsbeställning i regementes reserv. Underbefälspersonalen av manskapet vore skyldig att tjänstgöra i krig och då värnpliktiga eljest inkallades för rikets försvar ävensom vid sådan övning, som till utrönande av härens krigsberedskap kunde bliva anbefalld. Den vore ock pliktig fullgöra de övningar, som enligt värnpliktslagen ålåge densamma. Särskilda bestämmelser rörande tjänstgöringsskyldighet för värnpliktig, som innehaft fast anställning vid hären eller marinen eller vid härens eller marinens reserv under sammanlagt minst två resp. tre år, vore givna i i § 34 värnpliktslagen.

Rörande avlöning till underbefäl av manskapet vore i reservbefälsförordningen (§ 20) stadgat, att sådan personal skulle under tjänstgöring åtnjuta, förutom underhåll in natura och avlöning enligt bestämmelserna i värnpliktslagen, jämväl dagavlöning enligt innehavande grad.

Enligt § 35 värnpliktslagen ägde till beväringen hörande värnpliktig åtnjuta — förutom ersättning under marsch eller annan färd till och från övningsort — underhåll, sjukvård, beklädnad, utredningspersedlar och annan erforderlig utrustning samt dessutom penningbidrag och, där den värnpliktige tjänstgjorde såsom underbefäl, särskilt tillskott i penningar under tiden för sådan tjänstgöring, allt enligt särskilda bestämmelser. Värnpliktig, tillhörande landstormen, erhölle enligt § 39 mom. 1 under deltagande i landstormsövning beklädnad eller beklädnadsersättning samt dessutom penningbidrag. Enligt § 6 i kungörelsen den 31 december 1921 (nr 850) skulle penningbidrag utgå med 50 öre om dagen under tjänstgöring i linjen samt med 1 krona om dagen under reservtruppövning och landstormsövning. Penningtillskottet skulle enligt samma författningsrum utgå med 50 öre om dagen till värnpliktig, som uttagits enligt § 26 mom. 2 värnpliktslagen och tjänstgjorde såsom underbefäl under tredje repetitions- (regements-)övningen vid fotfolket, i övrigt med 25 öre om dagen. Till nu nämnda förmåner komme i vissa fall enligt förordningen den 1 juni 1912 (nr 84), med däri vidtagna ändringar och tillägg, understöd åt värnpliktigs hustru och barn (familjeunderstöd).

Den dagavlöning enligt innehavande grad, som jämlikt reservbefälsförordningen tillkommit underbefäl av manskapet, tillhörande arméns reserver, hade, med inräknande av den under de senare åren medgivna tillfälliga förhöjningen i dagavlöningen, utgjort för furir och likställd 1 krona, för korpral, konstapel och likställd 75 öre samt för vice korpral och likställd 50 öre.

Vid en jämförelse mellan de avlöningsförmåner, som enligt sålunda givna stadganden hittills utgått till underbefäl i reserven, och vad som skulle tillkomma ifrågavarande beställningshavare, därest det nya avlöningsreglementet för fast anställt manskap vore för dem gällande, visade det sig, att en tillämpning av avlöningsreglementets föreskrifter visserligen oftast skulle bereda denna personal en gynnsammare löneställning, men att i en del fall — nämligen där sådana förhållanden förelåge, att familjeunderstöden komme att utgå med relativt höga belopp — de hittills gällande föreskrifterna skulle leda till gynnsammare lönevillkor för här avsedd personal än avlöningsreglementets bestämmelser.

Lönenämnden måste för sin del ställa sig mycket tveksam vid bedömande av frågan, huruvida ovan återgivna beslut av 1921 års riksdag rörande avlöning till befäl och civilmilitär personal i arméns reserver borde sålunda tolkas, att detsamma skulle gälla även underbefäl av manskapet. Såsom av det tidigare anförda framginge, utgjordes denna personal av två olika grupper, nämligen dels f. d. stamanställda, dels till underbefälsbeställning befordrade värnpliktiga. För beställningshavare inom vardera av dessa grupper vore tjänstgöringsskyldigheten av två väsentligen olika slag: den omfattade dels tjänstgöring i krig och då värnpliktiga eljest inkallades för rikets försvar ävensom vid sådan övning, som till utrönande av härens krigsberedskap kunde bliva anbefalld, dels ock de övningar, som enligt värnpliktslagen ålåge personalen. Även om det finge anses, att de i riksdagens skrivelse angivna reglerna för avlöningens beräknande borde tillämpas i fråga om f. d. stamanställdas tjänstgöring, vare sig denna vore av det förra eller senare slaget, eller i fråga om all tjänstgöring av det förra slaget, vare sig den fullgjordes av f. d. stamanställda eller av till underbefälsbeställning befordrade värnpliktiga, måste dock starka betänkligheter möta mot en sådan tillämpning, då fråga vore om de övningar, som enligt värnpliktslagen ålåge till underbefälsbeställning befordrade värnpliktiga. För den händelse Kungl. Maj:t icke skulle finna skäl underställa förevarande spörsmål riksdagens förnyade prövning, skulle sålunda lönenämnden närmast vara böjd att förorda, att de hittills gällande avlöningsbestämmelserna fortfarande måtte få, med någon jämkning, tillämpas å all den till arméns reserver hörande underbefälspersonalen av manskapet, oberoende av tjänstgöringens art.

Den jämkning, lönenämnden för dylikt fall, i anslutning till vad arméförvaltningens civila departement härutinnan hemställt, tilläte sig ifrågasätta, hade sin grund däri, att någon avlöningsform, motsvarande den »dagavlöning enligt innehavande grad», som enligt reservbefälsförordningen tillkommit underbefäl av manskapet, enligt det nya avlöningsreglementet icke förekomme i vidare mån, än att dylik avlöning i övergångsbestämmelserna upptagits för i tjänst kvarstående indelt manskap. En kompletterande föreskrift i detta hänseende syntes sålunda vara av nöden.

Det av arméförvaltningens civila departement avgivna förslaget innebure, att i stället för dagavlöning skulle till personalen få utgå kontant ersättning med 50 öre till vice korpral, 75 öre till korpral och 1 krona till furir, allt för dag räknat. Dessa belopp motsvarade vad som före det nya avlöningsreglementets ikraftträdande utgått såsom dagavlöning, jämte tillfällig förhöjning däri, till motsvarande beställningshavare bland det fast anställda manskapet. Då sistnämnda personal genom sagda reglemente kommit i åtnjutande av en betydlig förbättring i sina avlöningsförmåner, hade det synts lönenämnden, som om en förhöjning av ifrågavarande särskilda ersättningsbelopp borde beredas även den till arméns reserver hörande underbefälspersonalen av manskapet. Enär emellertid någon dylik höjning icke torde kunna genomföras utan riksdagens medverkan, ansåge sig lönenämnden — under förut angiven förutsättning att frågan om löneförmånerna för berörda underbefälspersonal icke komme att i hela sin omfattning underställas riksdagens förnyade prövning — icke böra ifrågasätta någon åtgärd i nyss angivna syfte, för så vitt anginge tiden intill 1922 års utgång. Lönenämnden hemställde fördenskull, att föreskrift måtte utfärdas därom, att till omförmälda personal skulle för år 1922 utgå särskild ersättning, under namn av *dagavlöning*, med 50 öre till vice korpral, 75 öre till korpral och 1 krona till furir. Vid bifall härtill torde dyrtidstillägg å denna löneförmån komma att utgå enligt vanliga regler.

Den förhöjning i nu omförmälda särskilda förmån, som enligt lönenämndens mening borde beredas personalen för tiden från 1923 års ingång, torde i varje fall icke böra understiga 16 procent, d. v. s. det procenttal, som vid den år 1921 genomförda löneregleringen lagts till grund för den då beslutade höjningen i dagavlöningen för indelt manskap (jfr prop. 350, sid. 89).

Arméförvaltningens civila departement hade i sin förevarande skrivelse uttalat sig för att en utredning måtte ske i syfte att åvägabringa full likställighet i lönehänseende för reservpersonalen vid armén och marinen. Lönenämnden ansåge visserligen en sådan likställighet önsk-

värd, men måste för sin del finna det tvivelaktigt, huruvida rätta tidpunkten nu kunde vara inne att igångsätta en dylik utredning. I detta hänseende tilläte sig lönenämnden anmärka, att, såvitt lönenämnden kunnat finna, erforderliga åtgärder redan blivit vidtagna för verkställighet av riksdagens ovan omförmälda beslut, i vad anginge de till marinens reserver hörande grupper av beställningshavare, som icke vore att hänföra till »pensionsavgångna» sådana. Beträffande sistnämnda grupp syntes det kunna ifrågasättas, huruvida ej föreskrifter borde meddelas av enahanda innehåll som de, vilka i det föregående av lönenämnden föreslagits att gälla »pensionsavgången» personal vid arméns reserver.

Departementschefen.

Såsom förut nämnts, hava genom kungl. brev den 16 december 1921 erforderliga förtydligande bestämmelser utfärdats rörande avlöning till såväl »reservutnämnda» som »förtidsavgångna» officerare, underofficerare och civilmilitära befattningshavare i arméns reserv. Beträffande marinens reservpersonal av motsvarande kategorier hava några generella föreskrifter icke ansetts behövliga utöver vad som i förevarande hänseende är stadgat uti den av Kungl. Maj:t fastställda staten för denna personal.

Vidkommande härefter den »pensionsavgångna» personalen, håller jag i likhet med lönenämnden före, att en tillämpning efter ordalydelsen av riksdagens beslut å denna personalgrupp leder till ett resultat, som näppeligen kan hava varit av riksdagen avsett. Frågan synes mig därför böra ånyo underställas riksdagens prövning, och finner jag mig härvid böra förorda de av arméförvaltningens civila departement föreslagna och av lönenämnden tillstyrkta grunder för bestämmande av avlöningens belopp. I enlighet härmed skulle till »pensionsavgången» beställningshavare i arméns reserv utgå avlöning, motsvarande skillnaden mellan å ena sidan den lön, han omedelbart före avgången från aktiv tjänst enligt det nya avlöningsreglementet ägde uppbära, respektive skulle ägt uppbära, om nämnda reglemente då varit gällande, och å andra sidan den sammanlagda pensionsförmån, han vid tjänstgöringstillfället är berättigad att åtnjuta.

Vid marinen åtnjuter enligt tidigare meddelade bestämmelser den »pensionsavgångna» reservpersonalen under tjänstgöring, envar efter den beställning, för vilken han blivit pensionerad, enahanda avlöning och övriga förmåner som innehavare av motsvarande beställning vid stammen, dock att fyllnadspension under tiden innehålles. Ehuru det givetvis vore önskvärt, att, på sätt av lönenämnden ifrågasatts, likformiga föreskrifter i ämnet komme till stånd för arméns och marinens ifrågavarande

personal, finner jag mig likväl icke för närvarande, innan vederbörande marinmyndigheter satts i tillfälle att däröver avgiva yttrande, kunna tillstyrka vidtagandet av en sådan anordning, utan synes därmed kunna tillsvidare anstå.

Vad slutligen angår reservbefälet av manskaps grad, synes, i anslutning till vad lönenämnden därutinnan anfört och föreslagit, den särskilda förmån, som under namn av dagavlöning tidigare utgått till ifrågavarande personal, nämligen 50 öre till vice korpral, 75 öre till korpral och 1 krona till furir, allt för dag räknat, lämpligen böra höjas till respektive 60 öre, 90 öre och 1 krona 20 öre, och torde dagavlöningen få utgå med sålunda föreslagna belopp redan under innevarande år. Jämväl denna fråga torde böra underställas riksdagens prövning.

Departementschefens hemställan.

Under åberopande av vad jag sålunda anfört och med framhållande tillika, att jag i sammanhang med framläggande av förslag till anslagsberäkning återkommer till vissa i det föregående berörda frågor, får jag nu hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

dels godkänna det vid detta protokoll fogade förslag (Bil. A) till kungörelse om ändrad lydelse av 25 § i avlöningsreglementet den 29 juni 1921 (nr 388) för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen;

dels godkänna det vid detta protokoll fogade förslag (Bil. B) till kungörelse angående förlängd giltighetstid av avlöningsreglementet den 29 juni 1921 (nr 388) för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen m. m.;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda föreskrift därom, att de av mig ovan under rubriken »Arvoden enligt 32 § 1 och 2 mom. i officersavlöningsreglementet» förordade ändringar i vissa stater skola, i den mån lönenämnden därom gjort framställning, vinna tillämpning redan från och med den 1 juli 1922;

dels medgiva, att de av nyssnämnda bemyndigande föranledda kostnader må bestridas av vederbörliga avlöningsanslag;

dels medgiva, att till ordinarie beställningshavare vid försvarsväsendet icke hänförlig arvodestagare, som

före ingången av år 1922 erhållit förordnande å befattning såsom lärare vid någon av arméns eller marinens fasta undervisningsanstalter, må, i den mån arvodet enligt den föreslagna löneregleringen kommer att utgå med lägre belopp än det, varmed arvodet utgått för första halvåret 1922, bibehållas vid sistnämnda arvodesbelopp, så länge förordnandet ännu är gällande;

dels medgiva, att kostnaderna för berörda övergångsanordning må bestridas av vederbörliga avlöningsanslag;

dels medgiva, att utrednings- och remtygspersedlar samt vapen, i den utsträckning som av mig förut tillstyrkts, må kostnadsfritt tillhandahållas officerare med vederlikar, vilka efter den 1 juli 1922 vid armén vinna anställning på aktiv stat eller såsom surnumerära fänrikar eller underlöjtnanter, ävensom att skidor jämte stavar må, där sådant av tjänstens behov påkallas, kostnadsfritt tillhandahållas arméns övriga officerare med vederlikar;

dels medgiva, att till de officerare, underofficerare och civilmilitära beställningshavare i arméns reserver, vilka med rätt till fyllnadspension avgått från beställning på stat, må tillsvidare under tjänstgöring utgå avlöning till belopp motsvarande skillnaden mellan å ena sidan den lön, vederbörande omedelbart före avgången från aktiv tjänst enligt avlöningsreglementet den 29 juni 1921 för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen ägde uppbära, respektive skulle ägt uppbära, om nämnda reglemente vid tiden för avgången varit gällande, och å andra sidan den sammanlagda pensionsförmån, han vid tjänstgöringstillfället är berättigad att åtnjuta;

dels ock medgiva, att underbefäl av manskapet i reserv må under tjänstgöring åtnjuta, förutom underhåll in natura och avlöning enligt bestämmelserna i värnpliktslagen, jämväl dagavlöning till belopp av 1 krona 20 öre för furir, 90 öre för korpral (konstapel) och 60 öre för vice korpral (vice konstapel).

II. Anslagsberäkning.

Uti statsverkspropositionen till innevarande års riksdag hava följande anslag under fjärde huvudtiteln tillsvidare, i avvaktan på en blivande proposition angående vissa lönefrågor vid armén och marinen, upptagits med nedan angivna beräknade belopp, nämligen:

under avd. lantförsvaret,

anslaget till avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl.	kronor	19,780,000: —
» » ökade arvoden åt lärarpersonalen vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet	»	2,150: —
» » arméns personal över stat	»	120,000: —
» » vissa kostnader för krigsskolans verksamhet	»	27,500: —

under avd. sjöförsvaret,

anslaget till marinförvaltningen	kronor	111,335: —
» » avlöning till personal vid kårer och stater m. m.	»	8,057,500: —
» » personliga lönetillägg	»	1,500: —
» » marinens reservpersonal	»	54,182: —

Jag övergår nu till behandling av frågan om medelsbehovet under dessa anslag för tiden 1 januari—30 juni 1923.

LANTFÖRSVARET.

Avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl.

(Avlöningsanslaget.)

I proposition (nr 350) till nästlidet års riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att i riksstaten för år 1922 upptaga ordinarie förslagsanslaget till avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl. till 42,437,000 kronor.

Anslaget var beräknat sålunda:

A. Avlöningsförmåner, upptagna i vederbörliga stater	kronor	47,623,925: —
B. Kallortstillägg	»	66,000: —
C. Ekiperingshjälp	»	114,000: —
D. Arvoden för upprätthållande av veterinärvården vid vissa infanteritruppförband	»	5,000: —
E. Särskild ersättning till sergeanter, kommenderade såsom biträden hos regementsintendenter	»	11,497: 50
F. Hyresbidrag åt vissa furirer	»	45,000: —
G. Anställningspenningar	»	150,000: —
H. Dagavlöning åt indelt manskap	»	66,497: 40
I. Kostnader för musikelever vid infanteriet	»	9,000: —
J. Ersättning åt vissa löntagare i följd av arméns omorganisation	»	898: —
K. Gottgörelse för tjänstehästar	»	393,265: —
L. Vissa arvoden m. m.	»	840,812: 78
M. Oförutsedda utgifter för uppehållande tillfälligtvis av furage- och sjukvårdsuppbördsmannasamt köksföreståndarbefattningar ävensom för anställande tillfälligtvis av maskinister, eldare, kokerskor, tillsyningsmän m. fl. och för ändring i utgående arvoden	»	12,000: —
	Summa kronor	49,337,895: 68

Med anledning av beslutat uppskov med uppsättandet av Norrbottens kavallerikår, för vilken förslag till stat framlades, minskades berörda summa, 49,337,895 kronor 68 öre, med de å nämnda stat beräknade avlöningsmedel för officerare och underofficerare eller med 90,915 kronor. Med hänsyn till inträffande vakanser nedsattes det återstående beloppet, 49,246,980 kronor 68 öre, med 12 procent till 43,337,343 kronor. Härifrån drogs slutligen ett belopp av 900,000 kronor, motsvarande beräknad ersättning för tjänstebostäder, varefter återstoden avrundades till nyssnämnda summa, 42,437,000 kronor.

Uti de av Kungl. Maj:t i förenämnda proposition framlagda förslag vidtogos av riksdagen vissa ändringar, bland annat, i avseende å de föreslagna avlöningsbeloppen, varjämte ekiperingshjälpen uteslöts ur lönesystemet. I sammanhang därmed reducerades det äskade anslagsbeloppet, och upptogs anslaget i riksstaten för år 1922 med 39,273,000 kronor.

Beträffande de särskilda i avlöningsanslaget ingående staterna anmälde riksdagen, att det icke varit riksdagen möjligt att exakt beräkna varje stats slutsumma, sådan densamma skulle bliva på grund av riksdagens beslut rörande löneregleringen. På grund härav bemyndigade riksdagen Kungl. Maj:t att med iakttagande av de av riksdagen beslutade ändringarna samt i övrigt i överensstämmelse med de för riksdagen framlagda förslagsstater fastställa nya stater att tillämpas under år 1922.

Berörda stater hava av Kungl. Maj:t fastställts genom brev den 29 juni 1921.

För tiden 1 januari—30 juni 1923 torde anslagsbehovet böra beräknas under följande rubriker:

A. Avlöningsförmåner, upptagna i vederbörliga stater.
B. Kallortstillägg.
C. Arvoden för upprätthållande av veterinärvården vid vissa infanteritruppförband.
D. Särskild ersättning till sergeanter, kommenderade såsom biträden hos regementsintendenter.
E. Hyresbidrag åt vissa furirer.
F. Anställningspenningar.
G. Dagavlöning åt indelt manskap.
H. Kostnader för musikelever vid infanteriet.
I. Ersättning åt vissa löntagare i följd av arméns omorganisation.
J. Gottgörelse för tjänstehästar.
K. Vissa arvoden m. m.
L. Oförutsedda utgifter för upprätthållande tillfälligtvis av furage- och sjukvårdsuppbördsmanna- samt köksföreståndarbefattningar ävensom för anställande tillfälligtvis av maskinister, maskinistbiträden, kokerskor, tillsyningsmän m. fl. och för ändring i utgående arvoden.

A. Avlöningsförmåner, upptagna i vederbörliga stater.

Under förevarande rubrik äro upptagna

dels *generalitetet, staber m. m.*, innefattande staterna för generalitetet, generalstaben, artilleristaben, kommendantskapen, rullföringsbefälhavare med biträden, bataljonsläkare vid fältläkarkåren och fältläkarstipendiater samt remonteringsstyrelsen,

dels *undervisningsverken,* innefattande staterna för krigshögskolan, artilleri- och ingenjörhögskolan, ridskolan, skjutskolan för infanteriet och kavalleriet, artilleriskjutskolorna och krigsskolan,

dels *truppförbanden m. m.*, innefattande staterna för infanteriet, kavalleriet, artilleriet, fortifikationen och ingenjörtrupperna, trängen samt intendenturen,

dels *garnisonssjukhusen m. m.*, innefattande staterna för garnisonssjukhusen i Stockholm, å Karlsborg och i Boden samt staten för arméns sjuksköterskekår,

dels ock *polispersonalen*, innefattande staten för polispersonalen i Boden och Karlsborg.

I. Generalitetet, staber m. m.

I fråga om de under denna rubrik upptagna staterna ifrågasättas icke några sakliga ändringar utöver dem, som redan i annat sammanhang upptagits till behandling.

Å den för år 1922 fastställda staten för bataljonsläkare vid fältläkarkåren samt fältläkarstipendiater finnas upptagna 24 fältläkarstipendiatbefattningar.

Enligt den år 1911 beslutade omorganisationen av fältläkarkåren skall fältläkarstipendiatinstitutionen efter hand avvecklas. Uti 1914 års härordning förutsattes, att behovet av extra läkare vid armén under de genom samma härordning väsentligt utsträckta vapenövningarna delvis skulle fyllas därigenom, att de värnpliktiga läkarna finge fullgöra en del av dem i sådan egenskap åliggande tjänstgöring i fred i form av tjänstgöring i läkarbefattning (s. k. facktjänstgöring). Antalet dylika värnpliktiga läkare, vilka under facktjänstgöring på eget ansvar kunna bestrida läkarbefattning vid armén, har emellertid varit så ringa, att detsamma i ingen mån varit tillräckligt att utfylla det behov av läkare vid armén, som förefunnits på grund av de talrika vakanserna inom bataljonsläkarbeställningarna vid truppförbanden. Med hänsyn härtill hava med riksdagens medgivande fältläkarstipendiatbefattningarna hittills icke indragits.

Arméförvaltningen.

Uti sin skrivelse den 31 augusti 1921 angående lantförsvarets medelsbehov för första halvåret 1923 har arméförvaltningen anfört, att vakanserna inom fältläkarkåren fortfarande vore betydande. För det dåvarande funnes sålunda obesatta 2 regementsläkarbeställningar och 20 bataljonsläkarbeställningar vid truppförbanden samt 9 beställningar å reservstat. Vid sådant förhållande vore behovet av extra läkare stort, och de svårigheter att fylla detta behov, som redan nu ständigt yppade sig, skulle utan tvivel bliva allt större, om antalet fältläkarstipendiatbeställningar skulle minskas.

Med hänsyn till vad arméförvaltningen sålunda anfört torde någon minskning av antalet fältläkarstipendiater för första halvåret 1923 icke böra vidtagas. Departementschefen.

Med beaktande av vad jag i annat sammanhang föreslagit beträffande ändringar å vissa under förevarande rubrik upptagna stater hava uppgjorts förslag till stater för generalitetet, generalstaben, artilleristaben, kommendantskapen, rullföringsbefälhavare med biträden, bataljonsläkare vid fältläkarkåren och fältläkarstipendiater samt remonteringsstyrelsen, att gälla för tiden 1 januari—30 juni 1923 (se Bil. 1—7). Då de i staterna uppförda beloppen äro beräknade för helt år, torde i anslagsberäkningen för första halvåret 1923 böra upptagas hälften av respektive staters slutsummor.

II. Undervisningsverken.

Uti de under förevarande rubrik upptagna staterna för krigshögskolan och krigsskolan ifrågasättas icke några ändringar utöver dem, jag redan i annat sammanhang förordat.

Beträffande övriga under denna rubrik upptagna stater får jag anföra följande.

1. Artilleri- och ingenjörhögskolan.

Å staten för artilleri- och ingenjörhögskolan finnes upptagen en maskinist med arvode av 1,740 kronor.

Enligt vad jag inhämtat, har ifrågavarande befattningshavare beretts bostad i kronans hus. Vid sådant förhållande torde i en vid staten fogad anmärkning böra föreskrivas, att därest maskinisten i sådan egenskap åtnjuter tjänstebostad, han därför skall erlägga ersättning enligt de i 19 § i avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen stadgade grunder.

2. Ridskolan.

Å ridskolans stat är under rubriken ordinarie beställningshavare uppförd en redogörare med avlöning enligt lönegraden U o 4 i avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen.

I skrivelse till arméförvaltningens civila departement den 16 juli 1921 har chefen för ridskolan gjort framställning om förhöjning i av- Framställning av chefen för ridskolan.

löningen åt ifrågavarande beställningshavare samt därvid anfört, bland annat, följande.

Redogöraren vid ridskolan borde sättas i högsta för befattningshavare med underofficersutbildning förekommande lönegrad eller lika med departementsskrivare. Lika väl som man vid besättandet av dessa platser måste välja dem, som vore fullt lämpliga, så måste till redogörarbefattningen vid ridskolan också väljas person med särskild fallenhet för tjänsten. Härtill komme, att redogöraren vid ridskolan hade ett icke ringa ekonomiskt ansvar, som icke förefunnes för departementsskrivarna. I enlighet härmed borde redogöraren vid ridskolan placeras i lönegraden C 6 enligt avlöningsreglementet för officerare och underofficerare m. fl.

Yttrande av arméförvaltningen.

Arméförvaltningen har uti sin förenämnda skrivelse den 31 augusti 1921 framhållit, att redogöraren vid ridskolan, som vid tjänstens inrättande enligt beslut vid 1919 års riksdag likställts med förvaltarna vid intendenturkåren, i samband med den nu genomförda löneregleringen för arméns personal i likhet med nyssnämnda förvaltare placerats i den högsta för underofficerare avsedda lönegraden. Vid sådant förhållande och innan det nya avlöningsreglementet ens trätt i kraft, ansåge sig arméförvaltningen icke kunna ifrågasätta någon förändring i hans löneförmåner.

Departementschefen.

I likhet med arméförvaltningen finner jag skäl icke föreligga att nu tillstyrka någon ändring i förevarande hänseende.

3. Skjutskolan för infanteriet och kavalleriet.

Sedan Kungl. Maj:t, såsom förut nämnts, den 29 juni 1921 fastställt stat för infanteriskjutskolan att gälla för år 1922, har chefen för skolan i skrivelse den 8 december 1921 hemställt om vidtagande av vissa ändringar uti berörda stat i syfte att skolan måtte kunna, utöver hittills meddelad undervisning, bibringa eleverna fullständig förmåga i kulsprutegevärets handhavande ävensom, vid sidan av de fältmässiga skjutningarna, ägna ökad tid åt övningar, avseende kompaniets och dess underavdelningars utbildning för och uppträdande under eldstrid.

Med anledning härav har Kungl. Maj:t den 17 februari 1922 fastställt ny stat för skjutskolan. Å den nya staten hava upptagits ytterligare två repetitörer utöver de fem, som tidigare varit å skolans stat uppförda. Vidare hava dagtraktamenten för till skolan beordrade lärare, elever m. fl. beräknats för ett ökat antal dagar. Å andra sidan har

antalet elever minskats, varigenom statens slutsumma kunnat bibehållas oförändrad.

De sålunda vidtagna förändringarna torde böra iakttagas jämväl vid uppgörandet av förslag till stat för skjutskolan, att gälla under första halvåret 1923.

Å den för innevarande år gällande staten för infanteriskjutskolan har beräknats dagtraktamente under 333 dagar för adjutanten vid skolan.

Uti kungörelsen den 31 december 1921 med vissa tilläggsbestämmelser till de militära avlöningsreglementena har stadgats, att därest Kungl. Maj:t genom allmän föreskrift eller för särskilt fall meddelad bestämmelse förklarat, att den, som för längre tid beordras eller kommenderas till tjänstgöring å annan ort än förläggningsorten, skall anses därvid fullgöra ordinarie tjänstgöring, betraktas förstnämnda ort under tiden för berörda tjänstgörings fullgörande såsom förläggningsort.

I anslutning härtill torde uti en anmärkning vid staten böra föreskrivas, att traktamente icke utgår till adjutanten, därest han förklaras fullgöra ordinarie tjänstgöring vid skjutskolan.

Å skjutskolans stat hava upptagits särskilda medel till ersättning åt skolans läkare. Då emellertid denna ersättning i regel jämlikt gällande föreskrifter bestrides från andra anslag, synes å skjutskolans stat, vars slutsumma har karaktär av förslagsanslag, icke vidare böra för ändamålet upptagas något särskilt belopp, och torde i en anmärkning vid staten böra föreskrivas, att läkaren under tjänstgöring vid skolan åtnjuter ersättning från skolans anslag allenast under förutsättning, att ersättningen icke skall enligt särskilda bestämmelser utgå av andra anslagsmedel.

4. Artilleriskjutskolor.

Av skäl, som nyss anförts, torde icke heller å staten för artilleriskjutskolorna böra beräknas några särskilda medel för till dessa skolor beordrade läkare och veterinär. Vid denna stat torde i stället böra fogas en anmärkning av innehåll, att läkare och veterinär under tjänstgöring vid skjutskola åtnjuta ersättning från skolans anslag allenast under förutsättning, att ersättningen icke skall enligt särskilda bestämmelser utgå av andra anslagsmedel.

Sammanfattning.

I enlighet med vad sålunda anförts och under iakttagande av vad jag i annat sammanhang föreslagit beträffande ändringar å undervisnings-

verkens stater, hava statförslag uppgjorts för krigshögskolan, artilleri- och ingenjörhögskolan, ridskolan, skjutskolan för infanteriet och kavalleriet, artilleriskjutskolorna och krigsskolan, avsedda att gälla för tiden 1 januari—30 juni 1923 (se Bil. 8—13). Då de i staterna upptagna beloppen äro beräknade för helt år, torde för första halvåret 1923 i anslagsberäkningen kunna upptagas hälften av respektive staters slutsummor utan avseende å de mindre förskjutningar i fråga om utgiftsbelastningen, som kunna föranledas av att verksamheten vid undervisningsverken icke är jämnt fördelad å förra och senare hälften av kalenderåret. Ett undantag härifrån synes dock böra göras, nämligen beträffande staten för krigsskolan. Å denna stat äro medel upptagna för två reservofficerskurser. Den första av dessa kurser, den s. k. vinterkursen, plägar vara helt och hållet förlagd till förra halvåret, under det att den andra kursen, den s. k. sommarkursen, plägar falla med omkring hälften på vartdera halvåret. Vid sådant förhållande torde, i överensstämmelse med vad arméförvaltningen härutinnan föreslagit, i anslagsberäkningen för tiden 1 januari—30 juni 1923 böra upptagas, förutom hälften av övriga å staten för krigsskolan upptagna belopp, kostnaderna för en och en halv reservofficerskurs.

III. Truppförbanden m. m.

1. Infanteriet, kavalleriet, artilleriet, fortifikationen och ingenjörtrupperna, trängen.

Övergången till 1914 års härordning.

Enligt de av Kungl. Maj:t den 13 november 1914 fastställda planerna för övergången till den nya härordningen skulle övergången i avseende å truppförbanden numera vara fullt genomförd. Detta är också i stort sett fallet. Emellertid förefinnas ännu vissa skiljaktigheter mellan de nu gällande staterna och de genom 1914 års härordning fastställda. Vissa av dessa skiljaktigheter torde för tiden 1 januari—30 juni 1923 kunna undanröjas.

Infanteriet.

Vid infanteriet äro samtliga truppförband organiserade i enlighet med 1914 års härordning med undantag därav, att i staterna för Hälsinge, Västmanlands och Kalmar regementen äro uppförda, i stället för 1 gevärshantverkare, 2 dylika beställningshavare enligt gammal stat. Vid vissa truppförband kvarstå därjämte indelta korpraler och vicekorpraler.

Enligt inhämtade upplysningar måste förenämnda övertaliga gevärshantverkare vid Kalmar regemente kvarstå i staten för första halvåret 1923, varemot de övertaliga gevärshantverkarbeställningarna vid Hälsinge och Västmanlands regementen kunna på grund av beställningshavarnas

avgång indragas. Härjämte kan ett mindre antal indelta korpraler och vicekorpraler ur staterna avföras.

Vid kavalleriet äro staterna för de sex mindre kavalleriregementena ävensom staten för Norrbottens kavallerikår bragta i överensstämmelse med 1914 års härordningsbeslut. Detta är däremot ännu icke fallet med staterna för Skånska husar- och Skånska dragonregementena. Enligt 1914 års härordning skola dessa båda regementen i samband med uppsättandet av Norrbottens kavallerikår organiseras på 8 skvadroner i stället för 10. Då staten för nämnda kår vid 1918 års riksdag fastställdes, överfördes i enlighet härmed till denna stat från staterna för de båda skånska kavalleriregementena det antal underbefäl och volontärer, som voro för kåren avsedda. Någon motsvarande överflyttning av officers- och underofficersbeställningar till kavallerikåren kunde däremot icke äga rum, då någon skyldighet för officerare och underofficerare att underkasta sig tvångsförflyttning till annat truppförband icke förefanns. Med anledning härav upptogo staterna för Skånska husar- och dragonregementena även efter 1919 års ingång 13 ryttmästare, 26 löjtnanter, 11 underlöjtnanter och fänrikar, 11 fanjunkare och 20 sergeanter i stället för enligt härordningsbeslutet 11 ryttmästare, 21 löjtnanter, 9 underlöjtnanter och fänrikar, 9 fanjunkare och 16 sergeanter. I anmärkning till staterna har emellertid föreskrivits, att intill dess antalet beställningar av nu ifrågavarande slag nedbringats till det i staterna för genomförd härordning angivna, Kungl. Maj:t skall vid uppkommande vakans bestämma, huruvida den ledigblivna beställningen skall återbesättas eller indragas. Kavalleriet.

Med anledning därav, att de för Norrbottens kavallerikår avsedda byggnaderna icke voro färdiga, kunde denna kår icke, såsom avsett varit, uppsättas vid ingången av år 1919, då den för kåren fastställda staten skulle träda i tillämpning. Härav blev en följd, att den beslutade omorganisationen av Skånska husar- och dragonregementena på 8 skvadroner icke kunde genomföras. Då emellertid en del av dessa regementens underbefäl och volontärer överförts till kavallerikårens stat, medgav Kungl. Maj:t den 23 december 1918, att cheferna för Skånska husar- och dragonregementena finge även för tid efter ingången av år 1919 och tillsvidare antaga manskap till det antal, som funnes upptaget i respektive regementens stater för år 1918, under villkor att det antal dylika beställningshavare, som antoges utöver vad som medgåves enligt 1919 års stater för nämnda regementen, anställdes vid Norrbottens kavallerikår med tjänstgöringsskyldighet dock tillsvidare vid respektive

Skånska husar- och dragonregementena; och skulle avlöning och övriga förmåner till det manskap, som sålunda anställdes vid Norrbottens kavallerikår, bestridas av medel, varifrån dylika kostnader gäldades för övrigt inom armén fast anställt manskap.

Emellertid förordnade Kungl. Maj:t, efter försvarskommissionens hörande, genom brev den 7 februari 1919, att med vidtagande av åtgärder för uppsättningen av Norrbottens kavallerikår skulle, i avvaktan på den förestående allmänna revisionen av försvarsväsendet, tillsvidare anstå. Det oaktat har stat för kåren ansetts böra för såväl år 1921 som innevarande år fastställas. Ett uteslutande av staten skulle nämligen medföra, att de å densamma upptagna manskapsbeställningarna skulle återuppföras på staterna för Skånska husar- och dragonregementena, en anordning som icke ansetts lämplig med hänsyn till den pågående försvarsrevisionen. Vid avlöningsanslagets beräkning har emellertid hänsyn tagits till det beslutade uppskovet med kavallerikårens uppsättning.

I staterna för Skånska husar- och dragonregementena har i nu förevarande hänseende ingen annan ändring vidtagits än att antalet beställningar i underlöjtnants- och fänriksgraden, där talrika vakanser uppkommit, nedbringats till det enligt härordningen bestämda eller 9 vid vartdera regementet.

För första halvåret 1923 torde, under avvaktan på resultatet av den pågående försvarsrevisionen, staterna för såväl de skånska kavalleriregementena som Norrbottens kavallerikår böra bibehållas oförändrade. Däremot bör givetvis, liksom för innevarande år skett, det beslutade uppskovet med sistnämnda kårs uppsättning vinna beaktande vid avlöningsanslagets beräkning.

Artilleriet.

Vad artilleriet angår, äro staterna för samtliga artilleritruppförband numera bragta i överensstämmelse med 1914 års härordningsbeslut.

Den för innevarande år fastställda staten för artilleriets fabriker och tyganstalter, vilken ännu icke kunnat bringas i full överensstämmelse med 1914 års härordningsbeslut, upptager, jämte annan personal, 12 tyg- eller fabriksförvaltare av första klassen, 6 tygförvaltare av andra klassen, 2 tygunderofficerare och 14 tyg- eller fabriksskrivare. I en vid staten fogad anmärkning har föreskrivits,

att, intill dess antalet tyg- eller fabriksförvaltarbeställningar av första klassen nedgått till 11, i stället för avgången sådan beställningshavare skall tillsättas tygförvaltare av andra klassen,

att, enär samtliga tygunderofficersbeställningar skola indragas, återbesättande av vakant sådan beställning ej må äga rum, samt

att återbesättande av tyg- eller fabriksskrivarbeställning må äga rum först sedan genom avgång utan motsvarande återbesättande beställningarnas antal nedgått till 9.

Jämväl för första halvåret 1923 lärer samma antal beställningar av ifrågavarande slag böra i staten bibehållas samt den vid staten fogade anmärkningen upptagas oförändrad.

Fortifikationen och ingenjörtrupperna.

Beträffande fortifikationen och ingenjörtrupperna har övergången till 1914 års härordning redan tidigare genomförts.

Trängen.

Vid trängkårerna är *manskapspersonalen* organiserad enligt 1914 års härordningsbeslut.

Vad *officers- och underofficerspersonalen* angår, torde i enlighet med inspektörens för trängen därom avgivna förslag och särskilda av Kungl. Maj:t meddelade beslut 1 fanjunkarbeställning och 1 sergeantsbeställning böra indragas. Därjämte böra till den för officerare och underofficerare med vederlikar vid trängen gemensamma staten från de särskilda kårernas stater överföras 1 kapten, 1 löjtnant, 1 musiksergeant och 1 förrådsvaktmästare.

Ändring av en anmärkning vid truppförbandsstaterna.

Vid truppförbandens stater finnes fogad en anmärkning av innehåll, att därest uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke kan besättas till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänstålder eller — beträffande vissa specialtruppslag — genomgått för sådan befordran fastställd utbildning, må under tiden för sådan vakans surnumerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära underlöjtnant på stat anvisade avlöningsförmåner.

Med hänsyn därtill, att enligt det nya avlöningssystemet underlöjtnants lönegrad är uppdelad på två löneklasser, torde orden »underlöjtnant på stat anvisade avlöningsförmåner» böra utbytas mot »avlöning enligt 1. löneklassen å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente».

Sammanfattning.

I enlighet med vad jag nu anfört och med beaktande tillika av de ändringar på förevarande område, som av mig i annat sammanhang förordats, har jag låtit uppgöra förslag till stater för truppförband av infanteriet, kavalleriet och artilleriet, militärbefälet på Gottland, överstelöjtnanter och majorer vid de sex fördelningskavalleriregementena, artilleriets fabriker och tyganstalter, fortifikationen, ingenjörkårerna och

fälttelegrafkåren, officerare och underofficerare med vederlikar vid trängen samt trängkårerna (Bil. 14—46) att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923. I anslagsberäkningen för första halvåret 1923 torde böra upptagas hälften av de för respektive truppförband för helt år beräknade belopp.

2. Intendenturkåren.

Beträffande staten för intendenturkåren torde allenast böra vidtagas vissa formella ändringar i syfte att ernå en bättre anpassning till det nya avlöningssystemet.

I anslagsberäkningen för tiden 1 januari—30 juni 1923 torde böra upptagas hälften av slutsumman å det förslag till stat för kåren, att gälla under nyssnämnda tid, som jag låtit uppgöra (se Bil. 47).

IV. Garnisonssjukhusen m. m.

1. Garnisonssjukhuset i Stockholm.

Ifrågasatt anställande av ett expeditionsbiträde. Framställning av chefläkaren.

I skrivelse till arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse har chefläkaren vid garnisonssjukhuset i Stockholm gjort framställning om anställande av ett expeditionsbiträde i förvaltningsexpeditionen samt i sådant hänseende anfört följande.

Enligt staten för sjukhuset skulle förrådsförvaltaren tillika vara biträde åt sjukhusintendenten. Då förrådsförvaltaren emellertid dessutom skulle tjänstgöra både såsom kasernunderofficer och bränsleuppbördsman samt såsom uppbördsman för renhållnings- och förbrukningsmateriel, hade det för sjukhusintendenten visat sig outförbart att med biträde av förrådsförvaltaren och två till förvaltningsexpeditionen kommenderade värnpliktiga skrivbiträden fullgöra de skyldigheter, som jämlikt reglementet för sjukhuset samt de för armén gällande förvaltningsreglementen åläge honom. Sedan de värnpliktigas övningstid förkortats, hade svårigheterna mer och mer ökats genom de ofta återkommande utbytena av värnpliktiga skrivbiträden. Så snart ett skrivbiträde blivit något så när förtroget med de många olika detaljerna i förvaltningsexpeditionen, hade hans värnplikt i de flesta fall varit fullgjord, och en ny hade måst uppövas. Givet vore, att dessa förhållanden i längden bleve olidliga och omöjliggjorde tjänstens behöriga skötande i reglementenas anda. Mycket skulle däremot vara vunnet, därest i expeditionen funnes, förutom förrådsförvaltaren, stadigvarande anställd ytterligare ett biträde. Till detta skulle kunna överlämnas kassabokföringsarbetet eller det bokföringsarbete, som erfordrades för redovisning och kontroll av persedlar och bränsle m. m., varigenom en välbehövlig lättnad i förrådsförvaltarens

arbete skulle ernås. Med hänsyn till det ansvarsfulla arbete, som skulle anförtros åt biträdet, borde avlöningen sättas till minst 2,400 kronor.

Yttrande av arméförvaltningen.

Arméförvaltningen har erinrat om att chefläkaren redan tidigare framhållit behovet av att förrådsförvaltarbeställningen skildes från befattningen såsom biträde åt intendenten samt att vid garnisonssjukhuset anställdes en särskild förrådsförvaltare. Med hänsyn till pågående utredning av frågan, huruvida en omläggning av vissa förvaltningsbestyr vid garnisonssjukhuset kunde anses erforderlig, hade denna framställning icke kunnat av arméförvaltningen tillstyrkas. På de av chefläkaren nu anförda skäl ansåge sig emellertid arméförvaltningen icke böra motsätta sig uppförandet på sjukhusets stat av arvode till ett expeditionsbiträde. Då avlöningen till förvaltaren enligt den från och med år 1922 genomförda löneregleringen för arméns personal fastställts till 2,440 kronor, syntes arvodet till expeditionsbiträdet skäligen böra utgå med 2,100 kronor för år räknat.

Departementschefen.

Då något definitivt ordnande av förevarande fråga icke lämpligen synes mig nu böra äga rum, finner jag mig icke kunna tillstyrka den gjorda framställningen om uppförande av en expeditionsbiträdesbefattning å garnisonssjukhusets stat. Liksom hittills skett, torde tillsvidare alltjämt det oundgängliga behovet av biträde å sjukhusets expedition böra tillgodoses, genom att erforderligt antal värnpliktiga kommenderas till tjänstgöring därstädes.

Ifrågasatt anställande av ytterligare en automobilförare.

Å garnisonssjukhusets stat finnes uppförd en automobilförare med, förutom fri bostad samt bränsle och lyse, arvode av 2,100 kronor.

Framställning av chefläkaren.

Chefläkaren vid garnisonssjukhuset har nu anhållit, att ytterligare en automobilförare måtte få anställas vid sjukhuset, samt därvid anfört, bland annat, att ehuru sjukhuset hittills haft allenast en fast anställd automobilförare, detta kunnat passera utan olägenhet, så länge någon av de värnpliktiga automobilförare, som varit placerade vid sjukhuset, kunnat användas till körning av ambulansautomobilen. Sedan emellertid bristen på värnpliktiga automobilförare omöjliggjort kommendering av sådana till sjukhuset, måste nu sjukhusets automobilförare ensam sköta ifrågavarande särskilt vid epidemier synnerligen krävande tjänst. Ytterligare en automobilförare vore därför erforderlig. Då denne icke kunde beredas förmånen av fri bostad med bränsle och lyse, borde hans avlöning utgå

med dels arvode till enahanda belopp, som åtnjötes av den nu anställde automobilföraren, dels ock därutöver särskilt hyresbidrag beräknat till 500 kronor.

Yttrande av arméförvaltningen.

Arméförvaltningen har anfört, att behov av en andre automobilförare vid garnisonssjukhuset torde bliva bestående, i anledning varav arvode för honom syntes böra beräknas i staten för sjukhuset och erforderliga medel äskas av riksdagen. Beträffande arvodesbeloppet syntes detsamma böra upptagas med 2,100 kronor jämte 600 kronor i hyresersättning, därest fri bostad icke kunde beredas vederbörande i kronans hus.

Departementschefen.

Enligt vad jag inhämtat, finnes alltjämt en värnpliktig automobilförare kommenderad till tjänstgöring vid garnisonssjukhuset. Intill dess det verkligen visat sig omöjligt att genom sådan kommendering tillgodose sjukhusets behov av en biträdande automobilförare, synas mig skäl icke föreligga att upptaga frågan om anvisande av särskilda medel för avlönande av ytterligare en automobilförare.

Ifrågasatt höjning av posten för beredande av tjänstledighet åt sjukhusets personal.

För beredande av tjänstledighet åt garnisonssjukhusets personal har i staten för sjukhuset upptagits en post å 7,400 kronor.

Framställning av chefläkaren.

Chefläkaren vid sjukhuset har föreslagit viss förhöjning av ifrågavarande post samt härvid erinrat om, att det för ändamålet beräknade beloppet vore avsett till ersättning åt vikarier för den personal, som angåves i brevet den 16 maj 1919 angående tjänstledighet för viss personal vid garnisonssjukhuset i Stockholm m. m. Sedan nämnda brev utfärdats, hade emellertid tillkommit flera befattningshavare, vilka likaledes syntes med bibehållen avlöning böra komma i åtnjutande av viss tids ledighet årligen. Då anslagsposten emellertid icke beräknats med hänsyn härtill, borde densamma höjas med visst angivet belopp.

Yttrande av arméförvaltningen.

Arméförvaltningen har av skäl, som anförts i ämbetsverkets skrivelse den 31 augusti 1918 angående lantförsvarets medelsbehov för år 1920 (se 1919 års statsverksproposition, fjärde huvudtiteln, sid. 187 och 188), funnit sig icke kunna tillstyrka denna chefläkarens framställning.

Departementschefen.

Då, såsom av arméförvaltningen framhållits uti den åberopade skrivelsen av den 31 augusti 1918, det icke torde vara erforderligt, att

tjänstledighet för den personal, varom här är fråga, i varje fall skall medföra kostnader för vikariers anställande, synes mig någon ökning av nu förevarande anslagspost icke vara av behovet oundgängligen påkallad.

2. Garnisonssjukhuset å Karlsborg.

I staten för garnisonssjukhuset å Karlsborg finnes upptagen en gårdskarl och eldare.

Med anledning av en utav styrelsen för arméns maskinbefälsförening gjord framställning i ämnet har arméförvaltningen föreslagit, att den å vissa stater, däribland den nu förevarande, ävensom å arvodesförteckningen förekommande benämningen »eldare» måtte utbytas mot »maskinistbiträde».

Mot vad sålunda föreslagits har jag icke något att erinra.

3. Garnisonssjukhuset i Boden.

Å staten för garnisonssjukhuset i Boden finnas uppförda, bland andra, en maskinist, ett eldarbiträde och en automobilförare.

Kommendanten i Boden har i skrivelse till arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse anfört, att den vid sjukhuset anställde maskinisten, vilken vore fullt utbildad chaufför, syntes kunna utan särskild avlöning biträda vid ambulansautomobilens skötsel och vård. Framställning av kommendanten i Boden.

I enlighet härmed har arméförvaltningen föreslagit, att i staten för garnisonssjukhuset efter ordet »maskinist» måtte införas orden »tillika biträdande automobilförare». Arméförvaltningen.

Det i staten uppförda eldarbiträdet har synts ämbetsverket i likhet med vad ovan föreslagits beträffande eldaren vid garnisonssjukhuset å Karlsborg, böra benämnas »maskinistbiträde».

Slutligen har arméförvaltningen — under erinran att i staten funnes uppfört visst belopp »för beredande av tjänstledighet åt sjuksköterskorna samt till vikariatsersättning jämväl under sjukdom åt övrig tjänstepersonal» — hemställt, att då från denna post torde böra bestridas vikariatsersättning jämväl under sjuksköterskornas (översköterskornas) sjukdom, posten måtte omformuleras till överensstämmelse med den i staten för garnisonssjukhuset å Karlsborg för motsvarande ändamål upptagna posten.

Vad sålunda föreslagits finner jag mig böra tillstyrka. Departementschefen.

4. Arméns sjuksköterskekår.

Beträffande staten för arméns sjuksköterskekår hava icke några ändringar ifrågasatts utöver dem, som redan i annat sammanhang upptagits till behandling.

Sammanfattning.

I enlighet med vad jag nu anfört och med iakttagande av vad jag i annat sammanhang förordat i fråga om vissa ändringar å hithörande stater hava nya statförslag uppgjorts för garnisonssjukhusen i Stockholm, å Karlsborg och i Boden samt för arméns sjuksköterskekår, att gälla för tiden 1 januari—30 juni 1923 (Bil. 48—51). I avseende å sistnämnda tre stater har, för möjliggörande av en lämpligare beräkning av anslagsposterna till arvodestillägg, den ändring vidtagits, att staternas slutsummor givits karaktär av förslagsanslag i stället för, såsom med de nu gällande staterna är fallet, förslagsanslag, högst. Enär de i staterna uppförda beloppen äro beräknade för helt år, torde i anslagsberäkningen för första halvåret 1923 böra upptagas hälften av respektive staters slutsummor.

V. Polispersonalen.

Under denna rubrik är endast upptagen staten för polispersonalen i Boden och å Karlsborg. Beträffande denna stat hava icke några ändringar ifrågasatts. I anslagsberäkningen för tiden 1 januari—30 juni 1923 torde böra upptagas hälften av statens slutsumma.

B. Kallortstillägg. C. Arvoden för upprätthållande av veterinärvården vid vissa infanteritruppförband. D. Särskild ersättning till sergeanter, kommenderade såsom biträden hos regementsintendenter. E. Hyresbidrag åt vissa furirer.

Under dessa rubriker hava för innevarande år beräknats följande belopp, nämligen:

B.	Kallortstillägg	kronor	66,000: —
C.	Arvoden för upprätthållande av veterinärvården vid vissa infanteritruppförband	»	5,000: —
D.	Särskild ersättning till sergeanter, kommenderade såsom biträden hos regementsintendenter	»	11,497: 50
E.	Hyresbidrag åt vissa furirer	»	45,000: —

För tiden 1 januari—30 juni 1923 torde böra beräknas hälften av ovanstående belopp eller således

under rubriken	B	kronor	33,000: —
» »	C	»	2,500: —
» »	D	»	5,748: 75
» »	E	»	22,500: —

F. Anställningspenningar.

Uti 7 § i avlöningsreglementet för fast anställt manskap vid armén och marinen har föreskrivits, att till den, som erhåller fast anställning vid armén eller marinen och icke förut innehaft sådan anställning vid krigsmakten, skall utgå anställningspenning med 60 kronor.

Den härav föranledda årliga kostnaden har för arméns vidkommande beräknats för förslagsvis 1/3 av de meniga volontärerna till 150,000 kronor.

Med hänsyn därtill, att nyanställningen av volontärer till övervägande delen äger rum på hösten, torde man för första halvåret 1923 icke behöva för nu ifrågavarande ändamål räkna med så stora kostnader som hälften av det för helt år beräknade beloppet, utan synes i anslagsberäkningen för tiden 1 januari—30 juni 1923 kunna upptagas ett lägre belopp, förslagsvis en tredjedel av årskostnaden, eller alltså 50,000 kronor.

G. Dagavlöning åt indelt manskap.

Enligt föreskrift i mom. 3 av övergångsbestämmelserna till avlöningsreglementet för fast anställt manskap vid armén och marinen skall till i tjänst kvarstående indelt manskap vid armén under all tjänstgöring, till vilken ifrågavarande manskap inkallas, utgå dagavlöning med 90 öre för dag till korpral och med 60 öre för dag till övrigt manskap.

För bestridande av härmed förenade kostnader har för innevarande år beräknats ett belopp av 66,497 kronor 40 öre.

Enligt verkställd beräkning skulle för beredande av dagavlöning åt indelt manskap under tiden 1 januari—30 juni 1923 erfordras 19,758 kronor.

H. Kostnader för musikelever vid infanteriet.

För första halvåret 1923 torde under denna rubrik böra beräknas hälften av det för helt år upptagna beloppet 9,000 kronor, eller således 4,500 kronor.

I. Ersättning åt vissa löntagare i följd av arméns omorganisation.

För bestridande av vissa i vederbörande stater förut upptagna avlöningsförmåner, som skola utgå endast så länge vederbörande befattningshavare kvarstå i vissa befattningar, avsedda att indragas, är

under förevarande rubrik för innevarande år upptaget ett belopp av 898 kronor.

Med anledning av att en av ifrågavarande befattningshavare, enligt vad upplyst blivit, kommer att avgå ur tjänst under år 1922, torde anslagsposten för tiden därefter kunna minskas till, för helt år räknat, 500 kronor, därav hälften eller 250 kronor torde böra upptagas för första halvåret 1923.

J. Gottgörelse för tjänstehästar.

Enligt de nya bestämmelserna angående hästhållningen för officerare vid armén skola i allmänhet chefer och vissa andra högre officerare samt alla officerare vid kavalleriet utom fänrikar vara beridna å två hästar, därav dock den ena skall vara en kronan tillhörig stamhäst. I de fall, då kronan för officer eller veterinär, som är beriden på egen tjänstehäst, övertager anskaffning av mundering samt tillhandahåller in natura stallrum, furage, skoning och skötsel m. m., utgår allenast lönetillägg med 250 kronor för år, eljest lönetillägg med 400 kronor och furageersättning med 365 kronor.

För bestridande av härmed förenade kostnader har för innevarande år beräknats ett belopp av 393,265 kronor.

Med hänsyn till den ytterligare övergång till den nya ordningen för hästhållningen för officerare och vederlikar vid armén, som kommer att äga rum under år 1923, torde man för nämnda år kunna räkna med en minskning av ifrågavarande utgifter. Enligt en med ledning av från arméförvaltningen inkomna uppgifter verkställd beräkning (se Bil. 53) skulle för ändamålet under år 1923 erfordras ett belopp av 343,220 kronor, därav för förra halvåret synes böra beräknas hälften, eller således 171,610 kronor.

K. Vissa arvoden m. m.

Den »Förteckning över i stat icke uppförda arvoden m. m.,» som delgavs 1921 års riksdag, var upprättad utan avseende å de förhöjningar i utgående arvoden, som kunde finnas betingade av den för personal å stat föreslagna löneregleringen. Däremot togs i så måtto hänsyn till dylika eventuella arvodesförhöjningar, att i den för riksdagen framlagda anslagsberäkningen arvodesförteckningens slutsumma, 724,838 kronor 60 öre, höjdes med 16 procent till 840,812 kronor 78 öre.

Sedan löneregleringen blivit av riksdagen beslutad, anbefallde Kungl. Maj:t genom brev den 29 juni 1921 arméförvaltningen att inkomna med förslag rörande de av löneregleringen betingade ändringar i de enligt arvodesförteckningen utgående arvodesbelopp.

Till åtlydnad härav avgav arméförvaltningen den 14 september 1921 förslag i ämnet.

Genom brev den 28 oktober 1921 medgav Kungl. Maj:t, att de i en brevet bilagd »Förteckning över i stat icke uppförda arvoden» upptagna avlöningsförmåner finge under år 1922 utgå med högst de i förteckningen angivna belopp, dock att i förteckningen upptagna arvoden, som vore avsedda att utöver fastställd lön tillkomma ordinarie beställningshavare vid armén, finge utgå med de i förteckningen angivna belopp endast i den mån desamma belöpte på första halvåret 1922; och förklarade sig Kungl. Maj:t framdeles vilja meddela bestämmelse, huruvida och med vilka belopp dessa arvoden finge utgå för senare halvåret 1922.

Rörande sistnämnda kategori av arvoden har jag redan uttalat mig i sammanhang med redogörelsen för lönenämndens utlåtande och förslag angående reglering av vissa arvoden.

Härutöver får jag i nu förevarande avseende anföra följande.

Portvakt vid försvarsdepartementet.

Sedan försvarsdepartementet under juli månad 1921 inflyttat i nya, utökade ämbetslokaler och det i anledning därav visat sig nödvändigt att vid departementet anställa en person för fullgörande av en portvakt åliggande göromål, vilken befattningshavare jämväl skulle biträda med vissa vaktmästarsysslor inom departementet, har Kungl. Maj:t genom brev den 30 juli 1921 förordnat, att en sådan befattningshavare finge anställas i försvarsdepartementet mot åtnjutande av, förutom fri bostad jämte värme och lyse, ett arvode beräknat efter 1,500 kronor för år, att utgå av avlöningsanslaget. Arvodet har för tiden från och med ingången av år 1922 höjts till 1,740 kronor.

Då behovet av ifrågavarande befattningshavare är av mera stadigvarande natur, har arvode för en portvakt vid försvarsdepartementet ansetts böra upptagas å arvodesförteckningen.

Maskinistbiträden.

Genom särskilda kungl. brev hava nedannämnda belopp anvisats från avlöningsanslaget för anställande av eldare vid följande truppförband nämligen,

genom brev	den	22	oktober	1920,	kr.	1,460: —	vid Fälttelegrafkåren,
»	»	»	31	december	»	» 1,460: —	» Bodens ingenjörkår,
»	»	»	31	»	»	» 1,460: —	» » artillerireg:te,
»	»	»	31	»	»	» 1,277: 50	» Kronobergs reg:te,
»	»	»	18	februari	1921,	» 1,642: 50	» Kalmar reg:te,
»	»	»	18	juli	»	» 1,642: 50	» Västernorrlands reg:te,

varvid i de två sistnämnda arvodena inberäknats en hyresersättning av 1 krona för dag. Härjämte har Kungl. Maj:t genom brev den 21 januari 1921 medgivit, att, utöver tidigare anvisade medel till arvode åt en eldare vid Livregementets dragoner, ett belopp av ytterligare 200 kronor för år finge för bestridande av ökad hyreskostnad för den av eldaren bebodda, privat person tillhöriga lägenheten inom regementets kasernområde från och med den 1 oktober 1920, så länge bostad i kronans hus icke kunde beredas eldaren, utbetalas från avlöningsanslaget.

Efter i samband med löneregleringens genomförande vidtagen förhöjning hava ifrågavarande arvoden, ävensom nyssnämnda belopp för bestridande av ökad hyreskostnad, upptagits å arvodesförteckningen.

Av skäl, som i annat sammanhang angivits, har benämningen »eldare» å arvodesförteckningen ändrats till »maskinistbiträde».

Arméförvaltningen har anmält, att ämbetsverket bemyndigat chefen för Norrbottens regemente att tillsvidare under år 1922 anställa ytterligare ett maskinistbiträde av 2. klass vid regementet.

Då ifrågavarande maskinistbiträde, enligt vad arméförvaltningen framhållit, torde bliva för framtiden erforderligt, synes å arvodesförteckningen böra för Norrbottens regemente upptagas arvode för ytterligare ett maskinistbiträde med 1,950 kronor, därav 450 kronor såsom ersättning för bostad.

Kokerskor och kokerskebiträden.

Å arvodesförteckningen har tidigare funnits upptaget ett belopp av 2,190 kronor för arvoden till kokerskor och kokerskebiträden vid Livregementets grenadjärer. Då vid regementet finnas anställda allenast en kokerska och ett kvinnligt köksbiträde, har beloppet å arvodesförteckningen kunnat nedsättas till 1,956 kronor, varav såsom arvode för kokerskan upptagits 870 kronor och för köksbiträdet 1,086 kronor, ersättning för bostad, bränsle och lyse till den sistnämnda däri inbegripen.

I skrivelse den 26 maj 1921 till arméförvaltningens civila departement har chefen för Fälttelegrafkåren — med förmälan att flygkompaniet från och med juli månad 1921 komme att få egen utspisning anordnad å Malmslätt och att intendentsdepartementet tillfälligt för år 1921 ställt medel till förfogande för anställning av en kokerska därstädes — hemställt, att civila departementet måtte föranstalta om att från och med 1922 års ingång och tills vidare under varje år medel måtte anvisas

till en kokerska, i likhet med vad fallet vore vid kårens huvuddel å Marieberg, och att detta arvode i sinom tid måtte upptagas å arvodesförteckningen.

Då ifrågavarande befattningshavare torde bliva erforderlig även för år 1923, har arméförvaltningen föreslagit, att medel till arvode åt kokerskan måtte beräknas under avlöningsanslaget och med belopp av 660 kronor upptagas å arvodesförteckningen.

Häremot har jag icke något att erinra.

Tillsyningsmannen över byggnaderna å Ljungbyhed.

Genom brev den 6 augusti 1920 medgav Kungl. Maj:t, att arvodet till tillsyningsmannen över kronans byggnader å Ljungbyhed, vilket upptagits å arvodesförteckningen med 200 kronor, finge från och med år 1920 utgå med 400 kronor.

I skrivelse till arméförvaltningens fortifikationsdepartement den 11 december 1920 har emellertid chefen för första arméfördelningen, under hänvisning till bestämmelserna i förordningen den 31 december 1919 angående förvaltningen av lantförsvaret tillhörande fastigheter § 2 mom. 1, framhållit, att, därest vården och förvaltningen av övningsfältet Ljungbyhed, som nu ombesörjdes av Skånska husarregementet, överlämnades till arméfördelningschefen, och Skånska husarregementet således ansvarade för och vårdade allenast dess byggnader å fältet, arvodet till Skånska husarregementets tillsyningsman å Ljungbyhed, vilket utginge med 400 kronor jämlikt förberörda brev den 6 augusti 1920, lämpligen borde uppdelas mellan arméfördelningschefen och chefen för Skånska husarregementet, så att för ifrågavarande ändamål 200 kronor ställdes till arméfördelningschefens förfogande och 200 kronor till chefens för Skånska husarregementet förfogande.

På grund härav har omförmälda uppdelning ansetts böra vidtagas i arvodesförteckningen, varvid beloppen i samband med löneregleringens genomförande funnits böra höjas till 234 kronor.

Tillsyningsmannen vid Rinkaby skjutfält m. fl.

Å den för nästlidet års riksdag framlagda arvodesförteckningen funnos upptagna arvoden till tillsyningsmannen vid Rinkaby skjutfält med 200 kronor, till tillsyningsmannen vid Näsby fält med 180 kronor och till vaktaren vid etablissemanget å den s. k. Blekedammen med 400 kronor.

Chefen för Vendes artilleriregemente har anfört, att det till tillsyningsmannen vid Rinkaby skjutfält utgående arvodet vore allt för lågt. Visserligen krävde befattningen icke innehavarens hela arbetskraft, men den fordrade dock daglig närvaro och tillsyn vid etablissemanget. Vad den nu anställde tillsyningsmannen beträffade, ägde denne icke å arvodet

beräkna fullt dyrtidstillägg, enär han innehade pension från arméns pensionskassa. Härtill komme också, att uppbörden av inventarier å skjutfältet för närvarande måste åläggas en särskild uppbördsman, underofficer vid regementet, vilkens ordinarie tjänstgöring i avsevärd grad förrycktes därigenom, att han måste för inventariernas avlämnande eller mottagning tjänstgöra å Rinkaby. Om däremot arvodet höjdes, kunde uppbörden av inventarier åläggas tillsyningsmannen. Denna ökning av arvodet kunde genomföras, utan att anslaget i sin helhet ökades med mer än 20 kronor om året. Regementschefen ansåge nämligen, att det å förteckningen uppförda och till 180 kronor beräknade arvodet till en tillsyningsman å Näsby fält numera kunde indragas, samt att det för vaktaren vid den s. k. Blekedammen uppförda arvodet å 400 kronor kunde minskas till 300 kronor. På grund härav föresloge regementschefen, att från och med år 1923 å arvodesförteckningen arvodena för tillsyningsmannen vid Rinkaby skjutfält och vaktaren vid etablissemanget å den s. k. Blekedammen upptoges med respektive 500 kronor och 300 kronor samt att arvodet till tillsyningsmannen vid Näsby fält 180 kronor måtte ur förteckningen utgå.

Arméförvaltningen, som ansett den föreslagna förhöjningen i arvodet till tillsyningsmannen vid Rinkaby skjutfält skälig med hänsyn till de nya arbetsuppgifter, som avsåges skola åläggas denne, har tillstyrkt de sålunda föreslagna förändringarna å arvodesförteckningen, men tillika framhållit, att hänsyn härvid icke tagits till de förhöjningar, som vore betingade av den genomförda löneregleringen.

Under åberopande av vad sålunda förekommit finner jag mig böra förorda, att å förteckningen upptages arvode för tillsyningsmannen vid Rinkaby skjutfält med 582 kronor och för vaktaren vid etablissemanget å den s. k. Blekedammen med 348 kronor samt att det för en tillsyningsman vid Näsby fält upptagna arvodet uteslutes ur arvodesförteckningen.

Uppbördsman för intendenturmateriel vid volontärskoleetablissemanget i Norrköping.

Genom brev den 4 februari 1921 har Kungl. Maj:t medgivit, att till en under år 1921 förordnad uppbördsman för den i volontärskoleetablissemanget i Norrköping befintliga intendenturmaterielen finge från avlöningsanslaget utbetalas ett arvode, beräknat efter 200 kronor för år.

Ifrågavarande arvode, som i samband med löneregleringens genomförande höjts till 234 kronor, har ansetts böra upptagas å arvodesförteckningen.

Besiktningsman vid intendenturkompaniets å Karlsborg slakteri.

Genom brev den 22 april 1921 har Kungl. Maj:t medgivit, bland annat, att bataljonsveterinären för Karlsborgs garnison finge för uppdrag som besiktningsman vid intendenturkompaniets å Karlsborg slakteri ävensom vid korvfabriken därstädes från och med den 1 februari 1921 till

årets utgång komma i åtnjutande av ett arvode, beräknat efter 1,200 kronor för år. Arvodet, som i sammanhang med löneregleringens genomförande höjts till 1,410 kronor, har upptagits å arvodesförteckningen.

Prästerligt biträde vid Positionsartilleriregementet.

Kungl. Maj:t har genom brev den 3 december 1920 från avlöningsanslaget för år 1921 anvisat ett belopp av högst 250 kronor för uppehållande av regementspastor åliggande göromål vid Positionsartilleriregementet. I samband med löneregleringens genomförande har arvodet höjts till 282 kronor, vilket sistnämnda belopp upptagits å arvodesförteckningen.

Tillsyningsman för Bodens garnisons brandredskap.

Arméförvaltningen har anmält, att ämbetsverkets fortifikationsdepartement genom beslut den 12 februari 1921 anvisat ett belopp av 360 kronor för år 1921 från byggnadsanslaget till arvode till den maskinist i Boden, som anlitats för tillsyn av den för garnisonen gemensamma brandredskapen samt för eldning av garnisonens ångsprutor m. m. Då det syntes arméförvaltningen skäligt, att för omhänderhavande av berörda göromål arvode finge utgå även för år 1923, borde arvodet få bestridas av avlöningsanslaget, och syntes detsamma, med hänsyn till löneregleringen förhöjt till 420 kronor, böra upptagas å arvodesförteckningen.

Mot vad sålunda föreslagits har jag icke något att erinra.

Vissa arvoden att utbetalas från sjätte arméfördelningens stab.

För bestridande av vissa arvoden, att utbetalas genom sjätte arméfördelningens stab, har å arvodesförteckningen tidigare varit upptaget ett belopp av 1,100 kronor. Av skäl, som utav arméförvaltningen i särskild skrivelse den 31 augusti 1921 anförts, har detta belopp å arvodesförteckningen ansetts böra höjas till 1,524 kronor.

Tillsyningsmannen å Tofta skjutfält.

Å arvodesförteckningen har funnits upptaget ett arvode av 200 kronor till en tillsyningsman vid Tofta skjutfält. Genom brev den 8 april 1921 har Kungl. Maj:t medgivit, att ifrågavarande arvode finge för tiden från och med den 1 maj 1921 och tillsvidare utgå med ett till 500 kronor förhöjt belopp. Sedermera har arvodet i sammanhang med löneregleringens genomförande ytterligare förhöjts till 582 kronor, vilket belopp upptagits å arvodesförteckningen.

Tillsyningsman vid kronans byggnader i Tingstäde.

Genom brev den 22 juli 1921 har Kungl. Maj:t medgivit, att för tillsyn och vård av kronans byggnader, fästningsverk och fortifikationsförråd i Tingstäde finge från och med den 1 augusti 1921 tillsvidare intill utgången av år 1922 anställas en därtill lämplig civil person mot åtnjutande härför av ett arvode av 600 kronor för år räknat; och skulle härav föranledda kostnader bestridas från avlöningsanslaget.

Berörda arvode, i samband med löneregleringens genomförande förhöjt till 720 kronor, har ansetts böra upptagas å arvodesförteckningen.

Ifrågasatt anställande av en radioingenjör.

Framställning av befälhavaren för fortifikationen.

I skrivelse till arméförvaltningens civila departement har befälhavaren för fortifikationen anfört i huvudsak följande.

På grund av den betydelse de trådlösa förbindelserna och särskilt radiotelegrafien numera ägde för försvaret, måste det i synnerhet för vårt land med dess stora avstånd och mångenstädes oländiga terräng vara av vikt, att beskaffenheten, användningen och underhållet av hithörande materiel stode på höjden av sin tid. Ett synnerligen viktigt villkor härför syntes vara att, i likhet med vad redan ägt rum beträffande flygmaterielen, en specialutbildad tekniker, en »radioingenjör», anställdes vid armén för att biträda vid förefallande frågor av alla slag rörande radioväsendet och övriga elektriska, trådlösa förbindelsemedel samt följa teknikens utveckling härutinnan såväl utom som inom landet.

Denne radioingenjör torde liksom flygingenjörerna böra av arméförvaltningens fortifikationsdepartement anställas såsom biträde vid handläggandet av radiofrågor m. m. såväl vid fälttelegrafkåren och det denna för närvarande underställda flygväsendet som inom fortifikationsdepartementet, allt enligt tjänstgöringsinstruktion, som utfärdades av nämnda departement i samråd med chefen för fortifikationen och eventuellt chefen för flygväsendet, därest detta ej framdeles komme att sortera under nyssnämnde chef.

I överensstämmelse med vad dåvarande statsrådet och chefen för lantförsvarsdepartementet anfört i statsverkspropositionen till 1920 års riksdag (sid. 70) syntes radioingenjörens arvode böra sättas till 8,000 kronor samt dyrtidstillägg få därå beräknas. Rese- och traktamentsersättning för förekommande tjänsteresor borde få utgå liksom för flygingenjörerna enligt fjärde klassen av resereglementet samt gäldas allteftter resans ändamål av vederbörliga övnings- och materielanslag.

Med hänsyn till sakens vikt borde nämnda radioingenjör anställas från den 1 juli 1922.

Yttrande av arméförvaltningen.

Arméförvaltningen har förklarat sig anse behovet av en radioingenjör till fullo ådagalagt genom vad befälhavaren för fortifikationen sålunda anfört. Medel till arvode åt radioingenjören syntes därför böra beräknas i riksstaten och uppföras å arvodesförteckningen från och med år 1923. Vad anginge arvode till en radioingenjör för senare halvåret 1922, syntes härför erforderligt belopp kunna anvisas från medel, ställda till Kungl. Maj:ts disposition.

Departementschefen.

Då frågan om anställande av en särskild specialingenjör för arméns radioväsende synes mig vara av beskaffenhet att böra upptagas till prövning först i samband med försvarsrevisionens genomförande, finner jag mig icke kunna tillstyrka bifall till nu förevarande framställning.

Remontdepåernas personal. Arvoden och expenser åt landstormsområdesbefälhavare och landstormsförrådsförvaltare.

Å arvodesförteckningen finnas särskilda belopp upptagna dels för remontdepåernas personal, dels ock för arvoden och expenser åt landstormsområdesbefälhavare och landstormsförrådsförvaltare att utgå enligt av Kungl. Maj:t fastställda stater. Dessa staters slutsummor, som för år 1921 uppgingo till respektive 102,640 kronor 75 öre och 156,560 kronor, hava för innevarande år höjts till respektive 119,915 kronor 5 öre och 181,600 kronor. Dessa höjningar hava betingats huvudsakligen av den för den aktiva personalen genomförda löneregleringen. En mindre höjning har därjämte föranletts av att antalet landstormsförrådsförvaltare ökats, till följd av att nya landstormsförråd tillkommit.

För första halvåret 1923 ifrågasättes icke någon förhöjning av nu ifrågavarande anslagsposter.

Sammanfattning.

I enlighet med vad sålunda anförts har jag låtit uppgöra en ny »Förteckning över i stat icke uppförda arvoden m. m.» (se Bil. 54). Denna förteckning slutar å ett belopp av 862,077 kronor 5 öre, varav hälften eller 431,038 kronor 53 öre torde böra upptagas i anslagsberäkningen för första halvåret 1923.

L. Oförutsedda utgifter för uppehållande tillfälligtvis av furage- och sjukvårds-uppbördsmanna- samt köksföreståndarbefattningar ävensom för anställande tillfälligtvis av maskinister, maskinistbiträden, kokerskor, tillsyningsmän m. fl. och för ändring i utgående arvoden.

Under denna rubrik har för innevarande år beräknats ett belopp av förslagsvis 12,000 kronor.

I anslagsberäkningen för första halvåret 1923 synes böra upptagas hälften av nämnda belopp eller således 6,000 kronor.

I detta sammanhang torde lämpligen böra till behandling upptagas frågan om

Avlöningsfyllnad för vissa beställningsmän.

I enlighet med av Kungl. Maj:t i proposition n:r 350 till 1921 års riksdag avlåtet förslag medgav riksdagen, att under åren 1921 och 1922

finge efter Kungl. Maj:ts beprövande beredas fyllnad till furirs av första klassen löneförmåner åt därav förtjänta, vid truppförbanden anställda beställningsmän med avlöning såsom furirer av andra klassen, vilka genomgått vederbörliga utbildningskurser och som eljest icke kunde komma i åtnjutande av sådan avlöning i följd därav, att endast beställningar av lägre grad av den kategori beställningsmän, de tillhörde, funnes i vederbörliga stater uppförda, allt under förutsättning att genom vakanser i manskapsbeställningarna å vederbörligt truppförbands stat inbesparades erforderliga medel för beredande av berörda avlöningsfyllnad.

Arméförvaltningen.

Arméförvaltningen har nu anfört, att, såvitt ej i samband med försvarsrevisionen åtgärder hunne vidtagas för undanröjande redan från och med år 1923 av de skäl, vilka föranlett inhämtande av ifrågavarande bemyndigande, förslag syntes böra till riksdagen avlåtas om lämnande av motsvarande medgivande även för år 1923.

Departementschefen.

Då ifrågavarande beställningsmän även efter utgången av år 1922 komma att intaga samma ogynnsamma ställning i befordringshänseende som hittills, torde hos riksdagen böra göras framställning om bemyndigande att jämväl för tiden 1 januari—30 juni 1923 till berörda personal utbetala den lönefyllnad, varom här är fråga.

Sammanfattning.

I enlighet med vad jag sålunda anfört, har jag låtit uppgöra en beräkning av utgifterna under anslaget till avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl. för tiden 1 januari—30 juni 1923. Denna beräkning (se Bil. 55) slutar å 22,885,507 kronor 21 öre.

På grund av det beslutade uppskovet med uppsättande av Norrbottens kavallerikår bör nämnda belopp minskas med de i kavallerikårens stat beräknade avlöningsförmåner för officerare och underofficerare eller med 43,790 kronor. Det skulle då återstå 22,841,717 kronor 21 öre.

Med anledning av inträffande vakanser i såväl befäls- som manskapsgraderna torde, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, anslaget böra nedsättas med 12 procent av det beräknade beloppet, eller med 2,741,006 kronor 7 öre till 20,100,711 kronor 14 öre.

Härifrån torde slutligen kunna dragas ett belopp av 350,000 kronor, motsvarande beräknad ersättning för tjänstebostäder. Anslaget skulle följaktligen för första halvåret 1923 uppgå till 19,750,711 kronor 14 öre, vilket belopp torde böra avrundas till 19,750,000 kronor.

Det skulle kunna ifrågasättas, huruvida under nu rådande rekryteringsförhållanden tillräcklig grund förefinnes för en nedsättning, åtminstone i ovannämnda utsträckning, av det belopp, vartill utgifterna under avlöningsanslaget beräknats. Tillströmningen av rekryter har nämligen under den sista tiden tagit sådan omfattning, att vakansantalet i manskapsgraden den 1 februari 1922 utgjorde endast 16,49 % av styrkan enligt stat mot 47 % samma dag år 1921. Denna omständighet såväl som den förestående omorganisationen av försvarsväsendet kunde för visso giva anledning att taga under övervägande vidtagandet av särskilda åtgärder i syfte att begränsa de nuvarande utgifterna under anslaget samt att beträffande personalen av alla grader förbereda övergången till den nya försvarsorganisationen. De åtgärder, som för vinnande av dessa ändamål närmast skulle komma i beaktande, torde vara dels att inskränka rekryteringen och inkallelse av reservpersonal till annan tjänstgöring än den sagda personal författningsenligt åliggande, dels att besluta uppskov tillsvidare i viss utsträckning med tillsättande av officers- och underofficersbeställningar samt civilmilitära beställningar av motsvarande tjänsteklasser. Jag är emellertid icke beredd att i detta sammanhang framlägga förslag om dylika åtgärder, men har likväl ansett mig böra erinra därom, att sådana åtgärder kunna framdeles visa sig behövliga till förhindrande av förevarande anslags överskridande.

Jag får emellertid hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels — med godkännande av de uppgjorda förslagen till nya stater för generalitetet, generalstaben, artilleristaben, kommendantskapen, rullföringsbefälhavare med biträden, bataljonsläkare vid fältläkarkåren samt fältläkarstipendiater, remonteringsstyrelsen, krigshögskolan, artilleri- och ingenjörhögskolan, ridskolan, skjutskolan för infanteriet och kavalleriet, artilleriskjutskolorna, krigsskolan, truppförband av infanteriet, kavalleriet och artilleriet, militärbefälet på Gottland, överstelöjtnanter och majorer vid de sex fördelningskavalleriregementena, artilleriets fabriker och tyganstalter, fortifikationen, ingenjörkårerna och fälttelegrafkåren, officerare och underofficerare med vederlikar vid trängen, trängkårerna, intendenturkåren, garnisonssjukhusen i Stockholm, å Karlsborg och i Boden, arméns

sjuksköterskekår samt polispersonalen i Boden och å Karlsborg (se Bil. 1—52), att gälla under tiden 1 januari —30 juni 1923 — upptaga ordinarie förslagsanslaget till avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl.,

nu ..... kronor 39,273,000: —
med ..... » 19,750,000: —

dels ock medgiva, att under tiden 1 januari—30 juni 1923 må, efter Kungl. Maj:ts beprövande, beredas fyllnad till furirs av första klassen löneförmåner åt därav förtjänta, vid truppförbanden anställda beställningsmän med avlöning såsom furirer av andra klassen, vilka genomgått vederbörliga utbildningskurser och som eljest icke kunna komma i åtnjutande av sådan avlöning i följd därav, att endast beställningar av lägre grad av den kategori beställningsmän, de tillhöra, finnas i vederbörliga stater uppförda, allt under förutsättning att genom vakanser i manskapsbeställningarna å vederbörligt truppförbands stat inbesparas erforderliga medel för beredande av berörda avlöningsfyllnad.

Ökade arvoden åt lärarpersonalen vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet.

För beredande av ökade arvoden åt lärarpersonalen vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet har riksdagen för vart och ett av åren 1918—1922 å extra stat anvisat ett förslagsanslag, högst, 4,300 kronor.

I årets statsverksproposition, fjärde huvudtiteln punkt 7, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avvaktan på den proposition, som kunde komma att avlåtas angående vissa lönefrågor vid armén och marinen, tillsvidare för samma ändamål å extra stat för tiden 1 januari—30 juni 1923 beräkna ett förslagsanslag, högst, 2,150 kronor.

Såsom i annat sammanhang närmare omförmälts, skulle emellertid enligt lönenämndens av mig tillstyrkta förslag i ämnet arvodesbeloppen för ifrågavarande personal i sin helhet uppföras å skjutskolans stat och således utgå av ordinarie avlöningsanslaget. Under sådan förutsättning

skulle nu förevarande extra anslag icke vidare erfordras efter utgången av innevarande år.

Jag får alltså hemställa, att Kungl. Maj:t måtte giva riksdagen tillkänna,

att det i årets statsverksproposition under punkten 7 av fjärde huvudtiteln för ökade arvoden åt lärarpersonalen vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet å extra stat för tiden 1 januari—30 juni 1923 beräknade förslagsanslag, högst, 2,150 kronor icke erfordras.

Arméns personal över stat.

Ordinarie förslagsanslaget till arméns personal över stat är i riksstaten för innevarande år upptaget med 360,000 kronor.

Från nämnda anslag bestridas kostnaderna för, bland annat, ekiperingshjälp åt sådana officerare och underofficerare, vilka inom reserv erhållit sin första officers- eller underofficersanställning. Enligt § 16 mom. 2 i förordningen den 15 november 1912 angående arméns reserver av befäl och civilmilitär personal utgår ekiperingshjälpen med 500 kronor till officer och 300 kronor till underofficer och utbetalas vid första utnämning, dock först sedan föreskrivna persedlar blivit behörigen anskaffade.

Uppå därom av Kungl. Maj:t gjord framställning medgav 1921 års riksdag, att förevarande anslag finge tagas i anspråk för utbetalande till de officerare och underofficerare, som under åren 1921 och 1922 inom reserven erhölle sin första officers- eller underofficersanställning, av tillfällig förhöjning uti den enligt nyssnämnda förordning den 15 november 1912 medgivna ekiperingshjälpen med 100 procent av de i nämnda författning angivna belopp.

Arméförvaltningens framställning.

Arméförvaltningen har anfört, att ett liknande medgivande syntes av 1922 års riksdag böra utverkas till förmån för dem, som under första halvåret 1923 vunne motsvarande anställning i reserven. Storleken av den tillfälliga förhöjningen syntes, oaktat en viss prissänkning numera gjort sig gällande, böra fortfarande bestämmas till 100 procent av de i författningen angivna belopp.

Arméförvaltningen ville i detta sammanhang erinra om att, enligt § 19 i åberopade förordning angående arméns reserver, civilmilitärer, tillhörande fältläkarkårens och fältveterinärkårens reserver, ägde upp-

bära avlönings- m. fl. förmåner, i likhet med vad som stadgats rörande officerare och underofficerare i reserven. Civilmilitära beställningshavare, som inom respektive kårers reserv vunnit sin första anställning, hade med tillämpning av detta stadgande kommit i åtnjutande av ekiperingshjälp med förut angivet belopp av 500 kronor. På grund av avfattningen av åberopade stadgandet i § 19 av reservbefälsförordningen torde det få anses ligga i sakens natur, att jämväl omförmälda civilmilitära beställningshavare i reserven borde komma i åtnjutande av den utav riksdagen medgivna förhöjningen i ekiperingshjälpen. För undanröjande av varje tvekan härom syntes emellertid det ifrågasatta medgivandet böra givas ändrad avfattning.

I fråga om anslagets belopp hade arméförvaltningen icke att föreslå annan ändring, än som betingades av budgetårets omläggning. Då den personalen över stat åliggande tjänstgöring huvudsakligen torde fullgöras under senare halvåret, kunde det ifrågasättas, om icke för tiden 1 januari—30 juni 1923 skulle erfordras allenast en mindre del av anslaget. Emellertid torde utbetalning av ekiperingshjälp i regel äga rum i början av respektive år. Med hänsyn härtill syntes för tiden 1 januari—30 juni 1923 böra beräknas hälften av det för år 1922 anvisade anslaget.

Arméförvaltningen hemställde alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att *dels* i riksstaten för tiden 1 januari—30 juni 1923 uppföra ordinarie förslagsanslaget till arméns personal över stat med 180,000 kronor, *dels ock* medgiva, att anslaget till arméns personal över stat finge tagas i anspråk för utbetalande till de officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare i fältläkarkårens och fältveterinärkårens reserv, som under tiden 1 januari—30 juni 1923 inom reserven erhölle sin första anställning i officers eller underofficers tjänstegrad eller tjänsteklass, av tillfällig förhöjning uti den enligt förordningen den 15 november 1912, angående arméns reserver av befäl och civilmilitär personal, medgivna ekiperingshjälpen med 100 procent av de i nämnda författning angivna belopp.

Departementschefen.

Vad arméförvaltningen föreslagit rörande tillfällig förhöjning under förra halvåret 1923 av den till arméns reservpersonal författningsenligt utgående ekiperingshjälpen finner jag mig böra tillstyrka.

Vidkommande härefter frågan om storleken av det under nyssnämnda halvår erforderliga anslagsbeloppet, synes mig detsamma av arméförvaltningen hava upptagits onödigt högt. En approximativ beräkning av utgifterna för ekiperingshjälp under år 1923 giver näm-

ligen vid handen, att även om, såsom ämbetsverket framhållit, utbetalningen av ekiperingshjälp huvudsakligen äger rum i början av kalenderåret, denna omständighet likväl i förevarande avseende är av mindre betydelse i jämförelse med det förhållandet, att de från detta anslag utgående utgifterna för avlöning åt här ifrågavarande personal så gott som helt och hållet torde falla på senare halvåret. Jag anser mig därför böra förorda en nedsättning av anslaget till en tredjedel av det för helt år beräknade beloppet, 360,000 kronor, eller således 120,000 kronor.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels upptaga ordinarie förslagsanslaget till arméns personal över stat,

nu	kronor	360,000: —
med	»	120,000: —

dels ock medgiva, att anslaget till arméns personal över stat må tagas i anspråk för utbetalande till de officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare i fältläkarkårens och fältveterinärkårens reserv, som under tiden 1 januari—30 juni 1923 inom reserven erhålla sin första anställning i officers eller underofficers tjänstegrad eller tjänsteklass, av tillfällig förhöjning uti den enligt förordningen den 15 november 1912, angående arméns reserver av befäl och civilmilitär personal, medgivna ekiperingshjälpen med 100 procent av de i nämnda författning angivna belopp.

Vissa kostnader för krigsskolans verksamhet.

För bestridande av vissa kostnader för krigsskolans verksamhet har å extra stat för innevarande år anvisats ett förslagsanslag, högst, 55,000 kronor.

Från detta anslag, som är avsett till förstärkning av de å ordinarie stat för krigsskolan anvisade medel, bestridas dels vissa arvoden m. m., dels ock omkostnader för praktiska övningar, bränsle och lyse samt betjäningens kasernering, oförutsedda utgifter m. m.

I skrivelse till arméförvaltningens civila departement har chefen för krigsskolan hemställt, att för ifrågavarande ändamål måtte å extra stat

för första halvåret 1923 anvisas hälften av det för innevarande år beviljade beloppet, eller 27,500 kronor.

Häremot har arméförvaltningen icke funnit något att erinra.

Departementschefen.

Under åberopande av vad sålunda förekommit och då någon höjning av anslagsbeloppet icke synes påkallad av den jämförelsevis obetydliga kostnadsökning, som uppkommer genom vidtagandet av den utav mig i annat sammanhang förordade jämkningen i beloppen av vissa från detta anslag utgående arvoden, hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att för bestridande av *vissa kostnader för krigsskolans verksamhet* å extra stat för tiden 1 januari—30 juni 1923 anvisa ett förslagsanslag, högst, 27,500 kronor.

SJÖFÖRSVARET.

Marinförvaltningen.

Ordinarie förslagsanslaget till marinförvaltningen är i riksstaten för år 1922 upptaget med ett belopp av 222,670 kronor.

Marinförvaltningen.

Uti sin skrivelse den 22 augusti 1921 rörande sjöförsvarets medelsbehov för första halvåret 1923 har marinförvaltningen anfört, att marinförvaltningen icke funne sig nu böra föreslå någon ändring i beräkningen av den för år 1922 godkända staten för ämbetsverket, vadan staten för första halvåret 1923 syntes böra fastställas till hälften av det för år 1922 beviljade beloppet. I själva ordalydelsen av staten borde emellertid företagas den jämkning, som föranleddes därav, att jämväl sekreterarebefattningar inginge bland de 10 tjänster, som vore upptagna med lön enligt avdelning B 13 i löneplanen.

Departementschefen.

Mot marinförvaltningens förslag, att för första halvåret 1923 måtte beräknas hälften av det för år 1922 beviljade anslagsbeloppet eller således 111,335 kronor, har jag intet att erinra. Vad beträffar den av marinförvaltningen ifrågasatta jämkningen i den för ämbetsverket gällande staten vill jag framhålla, att nu avsedda befattningshavare i den vid vederbörligt avlöningsreglemente fogade tjänsteförteckningen benämnas notarier, vadan berörda ändring lämpligen synes böra vidtagas i

överensstämmelse härmed. I anslutning till vad jag sålunda anfört har jag låtit uppgöra förslag till ny stat för marinförvaltningen, att tillämpas under tiden 1 januari—30 juni 1923 (se Bil. 56), vilket statförslag slutar å enahanda belopp som den för år 1922 gällande staten.

Jag får således hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna berörda förslag till stat för marinförvaltningen att tillämpas under tiden 1 januari—30 juni 1923,

dels ock upptaga ordinarie förslagsanslaget till marinförvaltningen,

nu	kronor	222,670: —
med halva beloppet eller	»	111,335: —.

Avlöning till personal vid kårer och stater m. fl.

(Avlöningsanslaget.)

I proposition (nr 350) till 1921 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att i riksstaten för år 1922 upptaga ordinarie förslagsanslaget till avlöning till personal vid kårer och stater m. fl. till 17,125,000 kronor.

Anslaget var beräknat sålunda:

A.	Avlöningsförmåner, upptagna i vederbörliga stater	kronor	19,405,590: 50
B.	Ekiperingshjälp	»	50,000: —
C.	Båtsmanskompanierna, förslagsvis	»	492: —
D.	Månadslön, arvoden m. m. till personal vid flottans sjukhus i Karlskrona, högst	»	40,000: —
E.	Arvoden m. m.	»	94,467: 50
F.	Oförutsedda utgifter för uppehållande tillfälligtvis av uppbördsmannabefattningar m. m. samt för eventuellt behövliga ändringar i arvoden, förslagsvis	»	12,000: —
	Summa	kronor	19,602,550: —

Med hänsyn till inträffande vakanser nedsattes ifrågavarande belopp, 19,602,550 kronor, med 12 procent till 17,250,244 kronor. Härifrån drogs ett belopp av 125,000 kronor, motsvarande beräknad ersättning för tjänstebostäder, varefter återstoden avrundades till nyssnämnda summa, 17,125,000 kronor.

I sammanhang med de ändringar, vilka, på sätt förut nämnts under lantförsvarets anslag till avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl., av riksdagen vidtogos uti de av Kungl. Maj:t i förenämnda proposition framlagda förslag, underkastades det äskade anslagsbeloppet en reducering, och upptogs anslaget i riksstaten för år 1922 med 15,903,000 kronor. Från anslaget skulle enligt riksdagens beslut bestridas jämväl kostnaderna för ålderstillägg, vilka i propositionen upptagits under särskilt anslag.

Beträffande de särskilda i avlöningsanslaget ingående staterna anmälde riksdagen, att det icke varit riksdagen möjligt att exakt beräkna varje stats slutsumma sådan densamma skulle bliva på grund av riksdagens beslut rörande löneregleringen. På grund härav bemyndigade riksdagen Kungl. Maj:t att med iakttagande av de av riksdagen beslutade ändringarna samt i övrigt i överensstämmelse med de för riksdagen framlagda förslagsstater fastställa nya stater att tillämpas under år 1922.

Berörda stater hava av Kungl. Maj:t fastställts genom brev den 29 juni 1921.

För tiden 1 januari—30 juni 1923 torde anslagsbehovet böra beräknas under följande rubriker, nämligen:

A. Avlöningsförmåner, upptagna i vederbörliga stater.
B. Båtsmanskompanierna.
C. Månadslön, arvoden m. m. till personal vid flottans sjukhus i Karlskrona.
D. Arvoden m. m.
E. Oförutsedda utgifter för uppehållande tillfälligtvis av uppbördsmannabefattningar m. m. samt för eventuellt behövliga ändringar i arvoden.
F. Ålderstillägg.

A. Avlöningsförmåner, upptagna i vederbörliga stater.

Under förevarande rubrik upptagas

dels *kårer och stater m. m.*, innefattande staterna för flottans officerskår, flottans underofficerskår, flottans sjömanskår och flottans skeppsgossekår, kustartilleriets officerskår, kustartilleriets underofficerskår och kustartilleriets manskap m. fl., mariningenjörkåren, marinintendenturkåren, marinläkarkåren, flottans ecklesiastikstat och flottans poliskår m. fl., vid marinstaben anställd personal samt sjörullföringsbefälhavare med biträden,

dels *undervisningsverken*, innefattande staterna för sjökrigshögskolan, sjökrigsskolan, marinintendentskolan samt skeppsgosseskolorna.

I. Kårer och stater m. m.

Militära kårer.

I sin skrivelse den 22 augusti 1921 rörande sjöförsvarets medelsbehov för första halvåret 1923 har marinförvaltningen anfört, att chefen för marinstaben i en till ämbetsverket avgiven promemoria förklarat sig anse, att någon förändring beträffande personalnumerären i de nuvarande staterna för den militära personalen icke för närvarande borde påyrkas. Marinförvaltningen.

Chefen för kustartilleriet hade i sitt till marinförvaltningen avgivna förslag till beräknande av utgifterna för kustartillerichefen och honom underlydande truppförband för tiden 1 januari—30 juni 1923 ifrågasatt, att, enär ett överskridande av beräknade medel till anställningspenning kunde befaras, till staten för kustartilleriets officerskår, kustartilleriets underofficerskår och kustartilleriets manskap m. fl. borde fogas en anmärkning av innehåll, att erforderlig del av obesatta korpralslöner finge användas till bestridande av anställningspenning. Därjämte hade kustartillerichefen ansett, att av föreskriften i den i bilaga till vederbörande avlöningsreglemente upptagna tjänsteförteckning, enligt vilken musikdirektör, som avlagt musikdirektörsexamen vid musikaliska akademien, åtnjöte lön i 4:e lönegraden av den för underofficerare m. fl. gällande löneplan, betingades motsvarande anmärkning till omförmälda stat. Vidare hade kustartillerichefen funnit önskvärt, att såsom anmärkning till staten infördes ett medgivande, att vakanta manskapslöner i högre lönegrad finge till erforderlig del användas till avlöning åt manskap i lägre lönegrad.

För egen del har marinförvaltningen anfört, att ej heller marinförvaltningen funne skäl nu föreligga att föreslå ändringar i personalstaterna för de militära kårerna.

Vad chefen för kustartilleriet föreslagit i fråga om ändring i staten med avseende å där upptagna medel för anställningspenningar funne marinförvaltningen ej påkalla någon särskild åtgärd, enär anvisningen vore upptagen förslagsvis och sålunda i händelse av behov kunde överskridas. Ej heller funne marinförvaltningen erforderligt eller lämpligt, att i staten infördes den föreslagna anmärkningen rörande musikdirektörerna, då det, som härmed avsåges, återfunnes i den vid avlöningsreglementet fogade tjänsteförteckningen för underofficerare m. fl. och ej syntes behöva i staten upprepas.

Chefens för kustartilleriet förslag, att vakanta manskapslöner i den högre lönegraden skulle till erforderlig del få användas till avlöning åt

manskap i den lägre lönegraden, ansåge sig marinförvaltningen för sin del böra förorda.

I anledning härav ansåge marinförvaltningen, att för flottans officerskår, flottans underofficerskår, flottans sjömanskår och flottans skeppsgossekår ävensom för kustartilleriets officerskår, kustartilleriets underofficerskår, kustartilleriets manskap m. fl. borde för förra halvåret 1923 beräknas hälften av de belopp, varå respektive stater för år 1922 slutade.

Departementschefen.

I likhet med marinförvaltningen och av de utav nämnda ämbetsverk åberopade skäl finner jag mig sakna anledning tillstyrka, att, såsom chefen för kustartilleriet ifrågasatt, genom anmärkning till vederbörlig stat medgivande skulle lämnas att få disponera vakanta korpralslöner för bestridande av anställningspenningar till manskapet. Ej heller synes mig påkallat, att i enlighet med kustartillerichefens förslag föreskrift i staten skulle meddelas rörande placering å löneplanen av musikdirektör, som avlagt musikdirektörsexamen vid musikaliska akademien. Däremot finner även jag mig böra förorda, att, i överensstämmelse med vad som redan gäller vid armén, vakanta manskapslöner i högre lönegrad må kunna användas till avlöning av manskap i lägre lönegrad, och torde föreskrift härom böra i vederbörande stat införas beträffande såväl sjömanskårens som kustartilleriets manskap.

I anslutning till vad jag sålunda anfört har jag låtit uppgöra förslag till nya stater för flottans officerskår, flottans underofficerskår, flottans sjömanskår och flottans skeppsgossekår samt kustartilleriets officerskår, kustartilleriets underofficerskår, kustartilleriets manskap m. fl., att gälla för tiden 1 januari—30 juni 1923 (se Bil. 57—58). Då de i staterna uppförda beloppen äro beräknade för helt år, torde i anslagsberäkningen för första halvåret 1923 böra upptagas hälften av respektive staters slutsummor.

Civilmilitära kårer.

Beträffande staten för mariningenjörkåren, marinintendenturkåren, marinläkarkåren, flottans ecklesiastikstat och flottans poliskår m. fl. får jag anföra följande.

Enligt kungl. brev den 14 februari 1919 äro för antagning till sjökadett stadgade vissa minimifordringar beträffande synskärpa.

Genom särskilda skrivelser av den 3 respektive den 5 mars 1921 anbefalldes dels högste befälhavaren över kustflottan att gemensamt med marinöverläkaren inkomma med yttrande beträffande de minimifordringar

i avseende å synförmåga, som lämpligen syntes böra läggas till grund för bedömande av officers tjänstduglighet för olika slags befattningar ombord och dels chefen för sjökrigsskolan att inkomma med yttrande och eventuellt förslag beträffande de ändringar i eller tillägg till för sjökrigsskolan gällande stadganden i fråga om synförmåga m. m., som kunde anses av behovet påkallade. Efter framställning av marinöverläkaren uppdrogs vidare genom brev den 18 mars 1921 åt dåvarande marinläkaren av 1:a graden i marinläkarkåren i flottans reserv C. G. Boström att såsom sakkunnig i oftalmologi biträda vid utredningen.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 13 juni 1921 hava nämnda personer anfört, att det syntes vara nödvändigt, att sjökadett särskilt före konstituering till fänrik underkastades undersökning av specialutbildad läkare för utrönande av, huruvida de för antagningen fastställda minimifordringarna fortfarande uppfylldes. Samtidigt med nämnda undersökning av de kadetter, som vore färdiga att avlägga sjöofficersexamen, syntes vara lämpligt att undersöka även övriga kadetter för utrönande, huruvida någon förändring hos dem inträtt i sagda avseende. Vidare borde sjöofficer omedelbart före befordran till högre beställning till och med kaptens tjänstegrad undergå dylik undersökning samt däröver erhålla intyg att företes i och för befordran. Kostnaderna för ifrågavarande undersökningar borde bestridas av statsmedel.

Nyssnämnda förslag har i avgivna yttranden av den 8 respektive den 27 augusti 1921 tillstyrkts av chefen för marinstaben och medicinalstyrelsen.

Marinförvaltningen, som den 29 september 1921 avgivit utlåtande i ärendet, har därvid förordat berörda förslag samt anfört, att ersättning för omförmälda av utbildad ögonläkare utfärdade intyg syntes böra utgå med 15 kronor för varje intyg. Under de senaste åren hade årligen förekommit 50—90 befordringar, vid vilka sådana intyg skulle hava erfordrats. Totalkostnaden för år beräknades sålunda till högst 1,350 kronor. Dessa medel syntes lämpligast böra efter riksdagens medgivande bestridas av avlöningsanslaget.

Sedermera har marinöverläkaren i en infordrad promemoria meddelat, att ersättning för ögonundersökning av sjökadetterna borde utgå med 10 kronor för varje kadett samt att kostnaderna för den ifrågasatta ögonundersökningen av kadetterna, då antalet av dessa kunde uppskattas till i medeltal 75 kadetter, syntes böra beräknas till 750 kronor.

Med hänsyn till den stora vikten för sjöofficer, särskilt vid förande av fartyg, att icke rubbningar förefinnas i hans synförmåga, finner jag Departementschefen.

mig böra tillstyrka det föreliggande förslaget om verkställande genom specialutbildad läkare av ögonundersökningar av sjöofficerare och sjökadetter. Då nämnda undersökningar icke kunna åläggas de ögonspecialister, med vilka stationsbefälhavarna träffat avtal rörande verkställande av ögonundersökningar och ögonbehandling vid stationerna och till vilka härför utgå å förevarande stat upptagna arvoden, torde särskilda medel böra för ändamålet avses. Vad beträffar kostnaderna för föreslagna ögonundersökningar av officerare i och för befordran torde dessa hava av marinförvaltningen upptagits för högt. Det synes vara tillfyllest, att till grund för beräkningen av nyssberörda kostnadsbelopp lägges en kontingent av högst 50 officerare, vadan kostnaden härför skulle belöpa sig till (15 × 50 =) 750 kronor. Sammanlagda kostnadsbeloppet för nu ifrågavarande ändamål skulle sålunda uppgå till (750 + 750 =) 1,500 kronor. Sistnämnda belopp synes böra uppföras å staten för mariningenjörkåren, marinintendenturkåren, marinläkarkåren, flottans ecklesiastikstat och flottans poliskår m. fl.

I enlighet med vad jag sålunda anfört har jag låtit uppgöra förslag till ny stat för mariningenjörkåren, marinintendenturkåren, marinläkarkåren, flottans ecklesiastikstat och flottans poliskår m. fl., avsedd att tillämpas under tiden 1 januari—30 juni 1923 (se Bil. 59). Som de i staten uppförda beloppen äro beräknade för helt år, torde i anslagsberäkningen för första halvåret 1923 böra upptagas hälften av statens slutsumma.

Vid marinstaben anställd personal.

Marinförvaltningen.

I sin skrivelse den 22 augusti 1921 rörande sjöförsvarets medelsbehov för första halvåret 1923 har marinförvaltningen meddelat, att chefen för marinstaben uti till ämbetsverket avgiven promemoria, under åberopande att medel för tillgodoseende av marinstabens behov av skrivhjälp utginge från anslaget till skrivmaterialier och expenser m. m., hemställt, att då detta förfaringssätt finge anses såsom ett provisorium, å marinstabens stat måtte upptagas två skrivbiträdesbefattningar. Som det icke syntes lämpligt, att ett konstant föreliggande behov av skrivbiträden på längden fylldes på sätt nu ägde rum och det efter omläggningen av sjöförsvarets anslag strede mot principerna för denna omläggning att låta kostnaderna utgå av nämnda anslag, tillstyrkte marinförvaltningen chefens för marinstaben framställning och föresloge, att å stat för vid marinstaben anställd personal uppfördes 2 kontorsbiträden, kvinnliga, med avlöning i 2:a lönegraden, »Avdelning C. För kvinnliga tjänstemän» enligt avlöningsreglementet för befattningshavare vid stats-

departement och vissa andra verk, tillhörande den civila statsförvaltningen. Då ingen annan ändring för förra halvåret 1923 föresloges i den för år 1922 fastställda staten, borde för sagda halvår sålunda för vid marinstaben anställd personal beräknas halva beloppet av statens slutsumma för år 1922 med tillägg av för 2 skrivbiträden för samma halvår erforderliga kostnader.

Departementschefen.

Såsom av det ovan anförda torde framgå, har marinstabens behov av skrivhjälp hittills tillgodosetts medelst extra personal. Att nu å ordinarie stat uppföra två extra skrivbiträden finner jag mig icke kunna förorda. I överensstämmelse härmed och under iakttagande av vad jag i annat sammanhang anfört rörande ändring i vissa stater har jag låtit uppgöra förslag till ny stat för vid marinstaben anställd personal, avsedd att tillämpas under tiden 1 januari—30 juni 1923 (se Bil. 60). Av statens slutsumma bör hälften beräknas för omförmälda budgetperiod.

Sjörullföringsbefälhavare med biträden.

Beträffande denna personal ifrågasättes nu icke någon ändring. I anslutning härtill har jag låtit upprätta förslag till ny stat för sjörullföringsbefälhavare med biträden, att gälla under första halvåret 1923 (se Bil. 61), och bör av statens slutsumma hälften upptagas vid anslagsberäkningen för nyssnämnda halvår.

II. Undervisningsverken.

Uti den under förevarande rubrik upptagna staten för marinintendentskolan ifrågasättes ingen ändring. I staten för sjökrigsskolan ifrågasättas icke några ändringar utöver dem, jag redan i annat sammanhang förordat. Beträffande övriga under denna rubrik upptagna stater får jag anföra följande.

Sjökrigshögskolan.

Enligt gällande undervisningsstadga för sjökrigshögskolan äro eleverna i torped- och minkurserna skyldiga att under två timmar varje vecka å lärorummet utföra ritningar och beräkningar. För härvid meddelad handledning må lärare ej beräkna arvode, och är vederbörande lärare ej skyldig att närvara under dessa timmar.

Framställning av chefen för sjökrigshögskolan.

I skrivelse den 6 mars 1922, som till Kungl. Maj:t inkommit efter det lönenämnden avgivit sitt tidigare omnämnda utlåtande beträffande reglering av vissa arvoden m. m., har chefen för sjökrigshögskolan an-

fört, att, enligt vad erfarenheten givit vid handen, det hade visat sig erforderligt, att vederbörande lärare vore närvarande vid nämnda timmar, vilket också vanligen av lärarna frivilligt utförts. Det syntes med anledning härav billigt, att de härför komme i åtnjutande av någon ersättning, vilken likväl icke borde beräknas i likhet med arvode för undervisningstimme utan endast med hälften därav. Sedan från och med 1922 års ingång arvodet för undervisningstimme i veckan under läsåret höjts till 350 kronor, syntes arvodet för här ifrågavarande övningstimmar böra upptagas till 175 kronor. För fyra timmar (två i torpedkursen och två i minkursen) skulle alltså utgå 700 kronor, vilket, då dessa kurser endast påginge vartannat år, skulle medföra en höjning av sjökrigshögskolans stat med 350 kronor.

Yttrande av försvarsväsendets lönenämnd.

I yttrande den 13 mars 1922 över chefens för sjökrigshögskolans berörda framställning har försvarsväsendets lönenämnd anfört, att under årens lopp uppkommit behov av sådan omläggning av undervisningen i torpedlära och minlära, att däri måste, utöver ritningar och beräkningar, ingå praktiska tillämpningsövningar, såsom demonstration av metallbearbetningsmetoder m. m., utförande av mätningar, avvägning och dylikt, ävensom att vederbörande lärare, vilka hittills icke varit skyldiga att närvara under de timmar, då eleverna å lärorummet utfört ritningar och beräkningar, måste leda dessa tillämpningsövningar, vilka i regel förlades till flottans varv.

Då ett anordnande av undervisningen på nu angivet sätt synts lönenämnden böra för framtiden möjliggöras, torde framställning böra göras till riksdagen om upptagande å staten för sjökrigshögskolan av en särskild anslagspost, avsedd att bereda vissa arvoden åt nämnda lärare för den utvidgade tjänstgöringsskyldighet, som kunde bliva en följd av att i gällande undervisningsstadga för sjökrigshögskolan infördes sådan ändring, att lärarna i torpedlära och minlära ålades skyldighet att var för sig under två timmar i veckan leda elevernas ritningar, beräkningar och andra tillämpningsövningar. Vid det förhållande att läsåret vid sjökrigshögskolan i medeltal omfattade 25 veckor, skulle ett bifall till den gjorda framställningen innebära, att ersättningen för varje verklig timme av ifrågavarande undervisning skulle utgöra $\frac{175}{25} = 7$ kronor. Med hänsyn till ifrågavarande undervisnings art ansåge emellertid lönenämnden ersättningens belopp böra lämpligen nedsättas till 5 kronor för varje övningstimme under läsåret. Lönenämnden föresloge alltså, att vid beräkning av staten för sjökrigshögskolan för år 1923 under an-

slagsposten till arvoden för lärare i fortsättningskursen beräknades sådan ersättning à 125 kronor för varje timme i veckan, varunder lärarna i torped- och minlära vore skyldiga leda elevernas ritningar, beräkningar och andra tillämpningsövningar.

Vid bifall till lönenämndens förslag skulle den erforderliga ökningen i merberörda anslagspost komma att uppgå till $\frac{4 \times 125}{2} = 250$ kronor.

Från lönenämndens förenämnda yttrande har avvikande mening anmälts av en av nämndens ledamöter (herr Jansson i Falun), vilken ansett, att, då den föreliggande utredningen icke syntes hava ådagalagt, att ifrågavarande undervisnings anordnande på föreslaget sätt betingade särskild ersättning därför till vederbörande lärare, skäl icke förelåge för avlåtande av framställning till riksdagen om införande av sådan ersättning.

Departementschefen.

I likhet med lönenämndens flertal finner jag lämpligt, att skyldighet stadgas för lärarna i ämnena torpedlära och minlära i sjökrigshögskolans fortsättningskurs att meddela handledning vid omförmälda praktiska tillämpningsövningar. Härför synes mig särskild ersättning böra beredas nämnda lärare. Beträffande storleken av sagda gottgörelse ansluter jag mig till det av lönenämndens flertal i sådant hänseende avgivna förslag.

Skeppsgosseskolorna.

I staten för skeppsgosseskolorna finnas upptagna två arvoden till lärare i slöjd vid skeppsgosseskolan i Karlskrona, vartdera arvodet å 300 kronor.

Sedan stationsbefälhavaren i Karlskrona hos Kungl. Maj:t framhållit, att ifrågavarande arvoden visat sig otillräckliga, enär de dittills anställda lärarna, vilka vore förmän vid varvet i Karlskrona, förklarat sig icke vilja förnya sina kontrakt, med mindre årsarvodet utginge med 400 kronor till vardera samt andra sådana lärare ej kunnat anskaffas, har Kungl. Maj:t för ettvart av åren 1919—1921 medgivit, att utöver för ändamålet i stat anvisade medel finge från sjöförsvarets anslag till extra utgifter utbetalas ett belopp av 200 kronor.

Framställning av stationsbefälhavaren i Karlskrona.

Stationsbefälhavaren vid flottans station i Karlskrona har nu i skrivelse till marinförvaltningen anfört, att, då berörda ytterligare medelsbehov visat sig vara årligen återkommande, detsamma ej vidare syntes böra bestridas från anslaget till extra utgifter utan upptagas på vederbörlig stat.

Marinförvaltningen.

I sin skrivelse rörande sjöförsvarets medelsbehov för första halvåret 1923 har marinförvaltningen tillstyrkt stationsbefälhavarens förenämnda framställning samt avgivit förslag till därav påkallad förhöjning i staten för skeppsgosseskolorna.

Departementschefen.

Vad sålunda föreslagits finner jag mig böra tillstyrka.

Sammanfattning.

I enlighet med vad sålunda anförts och under iakttagande av vad jag i annat sammanhang föreslagit beträffande ändringar å undervisningsverkens stater, hava statförslag uppgjorts för sjökrigshögskolan, sjökrigsskolan, marinintendentskolan samt skeppsgosseskolorna, avsedda att gälla för tiden 1 januari—30 juni 1923 (se Bil. 62—65). Då de i staterna upptagna beloppen äro beräknade för helt år, torde för första halvåret 1923 i anslagsberäkningen kunna upptagas hälften av respektive staters slutsummor utan avseende å de förskjutningar i fråga om utgiftsbelastningen, som kunna föranledas av att verksamheten vid undervisningsverken icke är jämnt fördelad å förra och senare hälften av kalenderåret.

B. Båtsmanskompanierna.

För år 1922 är under denna rubrik upptaget ett belopp av förslagsvis 492 kronor.

Marinförvaltningen har nu föreslagit, att för första halvåret 1923 måtte för båtsmanskompanierna beräknas 250 kronor.

Häremot har jag intet att erinra.

C. Månadslön, arvoden m. m. till personal vid flottans sjukhus i Karlskrona.

För första halvåret 1923 torde i enlighet med av marinförvaltningen framställt förslag under denna rubrik böra beräknas hälften av det för innevarande år upptagna beloppet, 40,000 kronor, eller således 20,000 kronor.

D. Arvoden m. m.

Den »förteckning över i stat icke uppförda arvoden m. m.», som delgavs 1921 års riksdag, var upprättad utan avseende å de förhöjningar i utgående arvoden, som kunde finnas betingade av den för personal å stat föreslagna löneregleringen. Däremot togs i så måtto hänsyn till dylika eventuella arvodesförhöjningar, att i den för riksdagen framlagda anslagsberäkningen arvodesförteckningens slutsumma, 81,437 kronor 50 öre, höjdes med 16 procent till 94,467 kronor 50 öre.

Sedan löneregleringen blivit av riksdagen beslutad, anbefallde Kungl. Maj:t genom brev den 29 juni 1921 marinförvaltningen att inkomma med förslag rörande de av löneregleringen betingade ändringar i de enligt arvodesförteckningen utgående arvodesbelopp.

Till åtlydnad härav avgav marinförvaltningen den 14 september 1921 förslag i ämnet.

Genom brev den 28 oktober 1921 medgav Kungl. Maj:t, att de i en brevet bilagd »förteckning över i stat icke uppförda arvoden m. m.» upptagna avlöningsförmåner finge under år 1922 utgå med högst de i förteckningen angivna belopp, dock att i förteckningen upptagna arvoden, som vore avsedda att utöver fastställd lön tillkomma ordinarie beställningshavare vid marinen, finge utgå med de i förteckningen angivna belopp endast i den mån desamma belöpte på första halvåret 1922, och förklarade sig Kungl. Maj:t framdeles vilja meddela bestämmelser, huruvida och med vilka belopp dessa arvoden finge utgå för senare halvåret 1922.

Rörande sistnämnda kategori av arvoden har jag redan uttalat mig i sammanhang med redogörelsen för lönenämndens utlåtande och förslag angående reglering av vissa arvoden.

I överensstämmelse härmed har jag låtit uppgöra en ny »förteckning över i stat icke uppförda arvoden m. m.», och slutar denna förteckning å ett belopp av 95,878 kronor. Som berörda belopp är beräknat för helt år, torde hälften därav eller 47,939 kronor böra upptagas i anslagsberäkningen för första halvåret 1923.

E. Oförutsedda utgifter för uppehållande tillfälligtvis av uppbördsmannabefattningar m. m. samt för eventuellt behövliga ändringar i arvoden.

Under denna rubrik har för innevarande år beräknats ett belopp av förslagsvis 12,000 kronor.

I anslagsberäkningen för första halvåret 1923 synes böra upptagas hälften av nämnda belopp eller således 6,000 kronor.

F. Ålderstillägg.

Efter genomförande av den utav 1921 års riksdag beslutade löneregleringen för arméns och marinens personal utgår ålderstillägg endast till ett fåtal befattningshavare vid sjöförsvaret. Såsom förut nämnts skola jämlikt beslut av samma riksdag kostnaderna för ålderstillägg be-

stridas från avlöningsanslaget. För ändamålet har för år 1922 beräknats ett belopp av 11,700 kronor.

Marinförvaltningen har nu hemställt, att för bestridande av kostnaderna för ålderstillägg under första halvåret 1923 måtte beräknas förslagsvis 6,000 kronor.

Häremot har jag intet att erinra.

Sammanfattning.

I enlighet med vad jag sålunda anfört, har jag låtit uppgöra en beräkning av utgifterna under anslaget till avlöning till personal vid kårer och stater m. fl. för tiden 1 januari—30 juni 1923. Denna beräkning (se Bil. 67) slutar å 9,110,878 kronor 75 öre.

Med anledning av inträffande vakanser i såväl befäls- som manskapsgraderna torde, i likhet med vad för innevarande år ägt rum, anslaget böra nedsättas med 12 procent av det beräknade beloppet, eller med 1,093,305 kronor 45 öre till 8,017,573 kronor 30 öre.

Härifrån torde slutligen kunna dragas ett belopp av 100,000 kronor, motsvarande beräknad ersättning för tjänstebostäder. Anslaget skulle följaktligen för första halvåret 1923 uppgå till 7,917,573 kronor 30 öre, vilket belopp torde böra avrundas till 7,918,000 kronor.

I detta sammanhang tillåter jag mig erinra om vad jag å sidan 179 vid beräknandet av lantförsvarets avlöningsanslag anfört rörande nedsättningen av det beräknade avlöningsbeloppet och frågan om vidtagande av särskilda åtgärder i syfte att begränsa de nuvarande utgifterna under anslaget samt att beträffande personalen av alla grader förbereda övergången till den nya försvarsorganisationen. Vad jag där yttrat äger motsvarande tillämpning i fråga om marinens avlöningsanslag.

Jag får hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen,

att, med godkännande av de uppgjorda förslagen till nya stater för flottans officerskår, flottans underofficerskår, flottans sjömanskår och flottans skeppsgossekår, kustartilleriets officerskår, kustartilleriets underofficerskår, kustartilleriets manskap m. fl., mariningenjörkåren, marinintendenturkåren, marinläkarkåren, flottans ecklesiastikstat och flottans poliskår m. fl., vid marinstaben anställd personal, sjörullföringsbefälhavare med biträden, sjökrigshögskolan, sjökrigsskolan, marinintendentskolan och skeppsgosseskolorna (se Bil. 57—65), att

tillämpas under tiden 1 januari—30 juni 1923, upptaga ordinarie förslagsanslaget till avlöning till personal vid kårer och stater m. fl.

nu	kronor	15,903,000: —
med	»	7,918,000: —

Personliga lönetillägg.

Med bifall till av Kungl. Maj:t i proposition nr 350 till 1921 års riksdag gjord framställning medgav riksdagen jämlikt skrivelse den 16 juni 1921, nr 351, att marindirektören av 1:a graden i flottan C. E. Richson och förutvarande sergeanten över stat vid kustartilleriet, numera flaggkvartersmannen i marinen A. G. Sjöqvist finge för år 1922 uppbära personliga lönetillägg i enlighet med av departementschefen i propositionen närmare angivna grunder.

Vidare anvisade riksdagen i enlighet med Kungl. Maj:ts förslag till beredande av personliga lönetillägg under år 1922 åt Richson och Sjöqvist å extra stat för år 1922 ett förslagsanslag av 3,000 kronor.

Marinförvaltningens framställning.

Marinförvaltningen har nu anfört, att lönetillägg enligt ovan angivna grunder syntes böra utgå till de nämnda befattningshavarna även under första halvåret 1923 och att anslaget härför lämpligen kunde, såsom i 1922 års riksstat, upptagas som förslagsanslag och beräknas till halva det för år 1922 avsedda beloppet, 3,000 kronor, eller alltså 1,500 kronor.

Departementschefen.

Under förutsättning att riksdagen kommer att medgiva, att den av 1921 års riksdag antagna löneregleringen för arméns och marinens personal må gälla jämväl för tiden 1 januari—30 juni 1923, torde personliga lönetillägg enligt omförmälda grunder böra utgå till Richson och Sjöqvist även för nämnda tid. Som för Sjöqvists del lönetillägget avser att bereda honom samma avlöningsförmåner som om han kvarstått vid armén och övergått såsom tyghantverkare till artilleriets tygstat (se propositionen nr 350/1921, sid. 222), bör han givetvis åtnjuta det dyrtidstillägg, som skulle hava tillkommit honom i dylik befattning. Då uttrycklig framställning därom ej gjordes till 1921 års riksdag, torde medgivande i sådant avseende nu böra utverkas jämväl beträffande år 1922.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels medgiva, att marindirektören av 1:a graden i flottan C. E. Richson och flaggkvartersmannen i marinen A. G. Sjöqvist må för tiden 1 januari—30 juni 1923 uppbära personliga lönetillägg i enlighet med de grunder, som av mig här ovan tillstyrkts,

dels till beredande av personliga lönetillägg under omförmälda tid åt Richson och Sjöqvist å extra stat för tiden 1 januari—30 juni 1923 anvisa ett förslagsanslag av 1,500 kronor;

dels ock medgiva, att Sjöqvist för samma tid ävensom för innevarande år må åtnjuta det dyrtidstillägg, som skulle hava tillkommit honom, om han kvarstått vid armén och övergått såsom tyghantverkare till artilleriets tygstat.

Marinens reservpersonal.

Efter framställning av Kungl. Maj:t uppförde 1921 års riksdag i riksstaten för år 1922 ett nytt ordinarie anslag, benämnt »Marinens reservpersonal, förslagsanslag», och anvisade riksdagen under detta anslag ett belopp av 119,017 kronor.

Med bifall till Kungl. Maj:ts förslag medgav riksdagen därvid, att till marinunderintendent i flottans reserv — vilken kategori icke förut varit i åtnjutande av beklädnadshjälp — finge från anslaget utbetalas beklädnadshjälp från och med år 1922 med samma belopp, som utginge till fänrik i reserven, eller med 200 kronor för en gång.

Kungl. Maj:t bemyndigades av riksdagen att fastställa stat för marinens reservpersonal från och med år 1922 i enlighet med vid statsrådsprotokollet fogat statförslag, dock med iakttagande av de ändringar, som kunde föranledas av riksdagens beslut i fråga om löneregleringen för marinens personal.

Detta beslut avvek från Kungl. Maj:ts förslag i fråga om reservpersonalens avlöningsförhållanden däruti, att riksdagen medgav, att till beställningshavare tillhörande marinens reserv av befäl och civilmilitär personal finge utgå per tjänstgöringsdag $^{1}/_{365}$ av årsbeloppet av samt-

liga avlöningsförmåner, som tillkomme fast anställd personal av motsvarande tjänstegrad.

Den av Kungl. Maj:t i anledning av riksdagens beslut utfärdade stat för marinens reservpersonal år 1922 upptager i följd härav en högre slutsumma än det under anslaget beviljade beloppet, 119,017 kronor, eller 139,246 kronor.

Extra beklädnadshjälp åt fänrikar i reserven m. fl.

Enligt gällande bestämmelser utgår beklädnadshjälp till fänrik i reserven med 200 kronor och till reservofficersaspirant med 300 kronor för en gång samt till reservmarinintendentsaspirant med 20 kronor i månaden.

Å tilläggsstat för ettvart av åren 1919—1921 har, på grund av rådande höga pris på beklädnadspersedlar, för beredande av extra beklädnadshjälp åt nyssnämnda personal anvisats ett särskilt förslagsanslag, högst. Den extra beklädnadshjälpen belöper sig till 100 procent av den ordinarie beklädnadshjälpens belopp med undantag för reservmarinintendentsaspirant, för vilken befattningshavare den extra beklädnadshjälpen bestämts till 360 kronor.

Såsom förut nämnts tillerkände 1921 års riksdag marinunderintendent i flottans reserv beklädnadshjälp från och med år 1922 i likhet med fänrik i reserven eller med 200 kronor för en gång. I anledning av motion medgav riksdagen därjämte, att beklädnadshjälp med 200 kronor ävensom extra beklädnadshjälp finge från vederbörande anslag utbetalas till en var av de marinunderintendenter i flottans reserv, som under år 1921 utnämndes.

Marinförvaltningens skrivelse den 22 augusti 1921 rörande 1922 års tilläggsstat.

Marinförvaltningen har i sin skrivelse den 22 augusti 1921 angående särskilda medelsbehov å tilläggsstat för år 1922 beträffande extra beklädnadshjälp åt fänrikar i reserven m. fl. anfört, bland annat, följande.

1921 års riksdag hade å tilläggsstat för samma år anvisat ett förslagsanslag, högst, 25,000 kronor till extra beklädnadshjälp åt fänrikar i reserven, reservofficersaspiranter och reservmarinintendentsaspiranter.

Anslaget vore beräknat på följande sätt:

Flottan.

16 fänrikar i reserven 16×200	kronor	3,200: —
20 reservofficersaspiranter 20×300	»	6,000: —
5 reservmarinintendentsaspiranter 5×360	»	1,800: —

Kustartilleriet.

28 fänrikar i reserven 28×200	kronor	5,600: —
28 reservofficersaspiranter 28×300	»	8,400: —
	Summa kronor	25,000: —

Som beklädnadshjälpen fortfarande kvarstode oreglerad och priserna på uniformskläder alltjämt finge anses onormalt höga, ansåge marinförvaltningen, att behov av extra beklädnadshjälp fortfarande förelåge.

Med hänsyn till den obetydliga nedgången i priserna å uniformskläder, som hittills ägt rum, ansåge ämbetsverket ej för närvarande anledning föreligga att föreslå någon ändrad beräkning av anslaget utan hemställde, att för ifrågavarande ändamål å tilläggsstat för år 1922 måtte anvisas ett förslagsanslag, högst, 25,000 kronor.

Marinförvaltningens skrivelse den 29 oktober 1921.

Sedermera har marinförvaltningen i särskild skrivelse den 29 oktober 1921 hemställt, att då samma skäl, som förefunnes för beviljande av extra beklädnadshjälp åt fänrikar i reserven, jämväl kunde åberopas för medgivande av dylik ersättning åt marinunderintendenter i flottans reserv, Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen, att extra beklädnadshjälp finge utgå jämväl till de marinunderintendenter, som hösten 1922 komme att utnämnas i flottans reserv. Kostnaden härför beräknades i anslutning till i stat för år 1922 upptaget antal reservmarinintendentsaspiranter under sistnämnda år till 5×200 eller 1,000 kronor.

Marinförvaltningens skrivelse den 22 augusti 1921 rörande medelsbehovet för tiden 1 januari—30 juni 1923.

I sin skrivelse den 22 augusti 1921 rörande medelsbehovet under första halvåret 1923 har marinförvaltningen beträffande förevarande anslagsbehov anfört, att enligt meddelande från chefen för kustartilleriet under år 1923 högst två reservunderlöjtnanter kunde beräknas komma att fullgöra föreskriven tjänstgöring (repetitionsövning) om 6 månader. På grund härav hade kustartillerichefen ansett, att anslaget kunde minskas med ett belopp, motsvarande kostnaderna för tjänstgöring av tre reservunderlöjtnanter. Då samma skäl, som anförts för beviljande av förhöjning i beklädnadshjälpen för år 1922 åt fänrikar i reserven m. fl., syntes föreligga även beträffande första halvåret 1923, men anslag till förstärkning av de ordinarie anslagen för sistnämnda tid icke torde få påräknas, ansåge marinförvaltningen, att även det föreliggande behovet av förhöjning i beloppet av beklädnadshjälpen borde tillgodoses

vid uppgörande av riksstaten för första halvåret 1923. Medelsbehovet syntes böra bestämmas till samma belopp, som beräknats för år 1922.

Enligt marinförvaltningens förslag skulle förevarande anslag, för år räknat, böra beräknas till ett belopp av (139,246—3,510+26,000=) 161,736 kronor. För första halvåret 1923 syntes halva beloppet eller 80,868 kronor vara erforderligt.

I likhet med marinförvaltningen anser jag, att extra beklädnadshjälp för år 1922 bör tillerkännas fänrikar i reserven, marinunderintendenter i flottans reserv, reservofficersaspiranter och reservmarinintendentsaspiranter, ävensom att ifrågavarande förmån bör utgå med samma belopp som för år 1921. Vad angår kostnaderna för sagda beklädnadshjälp torde inga särskilda medel härför behöva anvisas. Då nämligen det antal reservofficerare och reservofficersaspiranter, som under år 1922 kan förväntas fullgöra tjänstgöring, torde komma att i väsentlig mån understiga det antal, som legat till grund för beräkningen av 1922 års anslag till marinens reservpersonal, lära utgifterna för omförmälda extra beklädnadshjälp kunna rymmas inom ramen för det ordinarie anslaget. I anledning härav lärer allenast riksdagens medgivande böra utverkas därtill, att från det i 1922 års riksstat uppförda anslaget till marinens reservpersonal må till nu ifrågavarande personal utbetalas extra beklädnadshjälp för samma år enligt ovan angivna grunder. Departementschefen.

Vad beträffar extra beklädnadshjälp för år 1923 anser jag mig böra förorda, att dylik beklädnadshjälp under nyssnämnda år må till nu ifrågavarande personal utgå enligt enahanda grunder som för år 1921 samt att utgifterna härför påföras förevarande anslag.

Såsom chefen för kustartilleriet påpekat kunna högst två reservunderlöjtnanter vid kustartilleriet beräknas fullgöra föreskriven tjänstgöring om 6 månader under år 1923. I anledning härav kommer alltså i staten för år 1922 upptagen kostnad för tjänstgöring av ytterligare tre dylika reservunderlöjtnanter att bortfalla beträffande år 1923.

I enlighet med vad jag sålunda anfört har jag låtit uppgöra förslag till ny stat för marinens reservpersonal, avsedd att tillämpas under tiden 1 januari—30 juni 1923 (se Bil. 68).

Vidkommande härefter frågan om storleken av det under nyssnämnda halvår erforderliga anslagsbeloppet synes mig detta hava av marinförvaltningen upptagits onödigt högt. Enligt vad jag erfarit torde ett betydligt lägre antal reservunderlöjtnanter vid flottan och reservofficersaspiranter vid kustartilleriet, än av marinförvaltningen förutsatts, kunna påräknas komma att fullgöra tjänstgöring under berörda

tid. Vidare är att uppmärksamma, att de officerare i kustartilleriets reserv (underlöjtnanter och fänrikar), vilka äro skyldiga att vart tredje år undergå 45 dagars repetitionsövning, fullgöra denna tjänstgöring under de till årets senare hälft förlagda regementsövningarna, vadan för denna kategori inga kostnader erfordras under första halvåret 1923. Härtill kommer, att inga utgifter behöva för första halvåret 1923 beräknas för beklädnadshjälp till fänrikar i flottans och kustartilleriets reserver, marinunderintendenter i flottans reserv samt reservofficersaspiranter vid flottan, enär beklädnadshjälpen till dessa personalgrupper utbetalas efter vederbörandes konstituering respektive antagning, som äger rum under årets senare del.

I anslutning till det anförda har jag låtit verkställa beräkning rörande anslagsbehovet för första halvåret 1923, och framgår av denna beräkning, att det under omförmälda halvår erforderliga anslagsbeloppet utgör 54,182 kronor.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

dels, med godkännande av berörda förslag till stat för marinens reservpersonal, upptaga ordinarie förslagsanslaget till marinens reservpersonal,

nu ..... kronor 119,017: —
med ..... » 54,182: —

dels ock medgiva, att från det i riksstaten för år 1922 uppförda förslagsanslaget till marinens reservpersonal må utbetalas extra beklädnadshjälp enligt ovan angivna grunder till fänrikar i reserven, marinunderintendenter i flottans reserv, reservofficersaspiranter och reservmarinintendentsaspiranter.

GEMENSAMMA ANSLAG.

Ökade kostnader för traktamenten.

Slutligen får jag, under åberopande av vad jag förut (sid. 139 och 140) anfört, hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till bestridande av *ökade kostnader för traktamenten* anvisa

å tilläggsstat för år 1922 ett förslagsanslag av 100,000 kronor och

å extra stat för tiden 1 januari—30 juni 1923 ett förslagsanslag av 50,000 kronor.

Vad departementschefen här ovan hemställt behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, på tillstyrkan jämväl av statsrådets övriga ledamöter, bifalla samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Yngvar Månsson.

Bil. A.

Förslag

till

kungörelse om ändrad lydelse av 25 § i avlöningsreglementet den 29 juni 1921 (nr 388) för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen.

Härigenom förordnas, att 25 § i avlöningsreglementet den 29 juni 1921 för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen skall hava följande ändrade lydelse:

1. Under tjänstutövning å annan ort än förläggningsorten (ordinarie tjänstgöringsorten) må beställningshavare kunna komma i åtnjutande av *tjänstgöringstraktamente* enligt av Kungl. Maj:t bestämda grunder, dock icke i något fall till högre belopp än den för beställningshavaren enligt resereglementet bestämda traktamentsersättning.

2. Beställningshavare, som har sin förläggningsort (ordinarie tjänstgöringsort) inom fästning, må jämväl vid tjänstutövning å förläggningsorten (ordinarie tjänstgöringsorten) under sådana förhållanden, att det vanliga kvarteret icke kan bibehållas, kunna komma i åtnjutande av tjänstgöringstraktamente, som i 1 mom. sägs.

Denna kungörelse träder i kraft den 1 juli 1922.

Bil. B.

Förslag

till

kungörelse angående förlängd giltighetstid av avlöningsreglementet den 29 juni 1921 (nr 388) för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen m. m.

Härigenom förordnas, att avlöningsreglementet den 29 juni 1921 för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen med i nämnda reglemente vidtagna ändringar skall provisoriskt lända till efterrättelse under tiden 1 januari—30 juni 1923, dock att 5 § skall från och med den 1 januari 1923 i nedan angiven del hava följande ändrade lydelse:

Löneplaner

Löneplan för civilmilitär personal m. fl. (C).

Lönegrad.	Löne-klass.	Ortsgrupp.						
		A.	B.	C.	D.	E.	F.	G.
— — — — — — — — —	—	—	—	—	—	—	—	—
15:e lönegraden	28	11,580	11,820	12,060	12,300	12,540	12,780	13,020
— — — — — — — — —	—	—	—	—	—	—	—	—

Bil. nr 1.

Stat
för Generalitetet

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.		Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Officerare.					
Inspektör för infanteriet, inspektör för militärläroverken m. m., arméfördelningschefer, generalfälttygmästare, chef för fortifikationen, generalstabschef, generalintendent	12	O. 8	Inspektör för kavalleriet	1	O. 7
			Civilmilitär personal.		
			Fältläkare	6	C. 13
			Fältveterinärer	6	C. 11

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis . . . . . kronor 330 360: —
Arvoden å 600 kronor till 12 såsom brigadchefer förordnade regementschefer vid infanteriet . . . . . » 7 200: —

Summa förslagsanslag kronor 337 560: —

Bil. nr 2.

Stat
för Generalstaben

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

Militärstaten.	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Överadjutanter.		
Överstar	2	O. 6
Överstelöjtnanter	4	O. 5
Majorer	13	O. 4
Stabsadjutanter.		
Kaptener	34	O. 3

Civilstaten.	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Professor	1	Avd. B. 20
Krigsarkivarie	1	Avd. B. 15
Bibliotekarie	1	—
Aktuarier	3	—
Förste expeditionsvakt	1	Avd. B. 3
Expeditionsvakter	3	Avd. B. 1

Löner till ovanstående officerare, förslagsvis	kronor	440,768: —
Löner till ovanstående ordinarie civil personal, förslagsvis	»	32,304: —
Arvode till bibliotekarie	»	3,180: —
Arvoden à 3,180 kronor till 3 aktuarier	»	9,540: —
Vikariatsersättning under semester för ordinarie beställningshavare å civilstaten, förslagsvis	»	1,000: —
Ersättning åt aspiranter och inkommenderade officerare	»	18,500: —
Ersättning åt officerare, kommenderade till järnvägarna	»	15,110: —
För passagesystemets genomförande i kaptensgraden	»	1,530: —
Summa förslagsanslag	kronor	521,932: —

Anm. 1. Arvodena till bibliotekarie och aktuarier må icke utgå, därest för resp. befattningars uppehållande förordnas officerare på aktiv stat.

Anm. 2. Om brist uppstår i någon av de tre sista här ovan upptagna posterna, må till täckande därav användas å andra av dessa poster möjligen uppkommande besparingar, under villkor att summan av dessa tre poster icke överskrides.

Bil. nr 3.

Stat
för Artilleristaben

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.	Enhetskostnad. Arvode. Kronor.		Summa kronor.	
Ordinarie beställningshavare.						
Major, chef för staben	1	O. 4	—	—	—	—
Expeditionsvakt	1	Avd. B. 1	—	—	—	—
Lön till chefen	—	—	—	—	9,900	—
Lön till expeditionsvakten, förslagsvis	—	—	—	—	2,988	—
Övrig personal.						
Artilleristabsofficer, chef för konstruktionsavdelningen, arvode	1	—	—	—	1,200	—
Artilleristabsofficerare, arvoden	8	—	600	—	4,800	—
Infanteriofficer, arvode	1	—	—	—	600	—
Summa förslagsanslag kronor					19,488	—

Anm. I staten uppfört arvode utgår endast under förutsättning, att vederbörande officer innehar beställning högst såsom kompaniofficer.

Bil. nr 4.

Stat
för Kommendantskapen

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.	Summa kronor.	
a) **Kommendantskapet i Stockholm.**				
Kommendant, arvode	1	—	4 350	—
Vaktmästare, med skyldighet att bestrida vaktmästargöromålen såväl vid expeditionen som för arrestanterna, arvode	1	—	1 320	—
b) **Kommendantskapet å Karlsborg.**				
Kommendant, arvode	1	—	4 350	—
Garnisonspastor	1	—	[1]) 3 000	—
Organist, arvode	1	—	400	—
Regementsläkare för Karlsborgs garnison och garnisonssjukhus	1	C. 11	—	—
Bataljonsläkare för d:o d:o	1	C. 9	—	—
Bataljonsveterinär för Karlsborgs garnison	1	C. 8	—	—
Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor	—	—	21 972	—
c) **Kommendantskapet i Boden.**				
Ordinarie beställningshavare.				
Kommendant	1	O. 7	—	—
Regementsläkare för Bodens garnison och garnisonssjukhus samt för bestridande av tjänsten såsom fästningsläkare vid kommendantskapet	2	C. 11	—	—
Bataljonsläkare för Bodens garnison och garnisonssjukhus	2	C. 9	—	—
Regementsveterinär för Bodens garnison och fästningsveterinär vid kommendantskapet	1	C. 9	—	—
Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis	—	—	55 620	—
Arvoden å 1,170 kronor till en var av regementsläkarna, bataljonsläkarna och regementsveterinären i Boden	—	—	5 850	—
Övrig personal.				
Garnisonspastor, arvode [2])	1	—	4 200	—
Summa förslagsanslag kronor			101 062	—

[1]) Därav 2 000 kronor i lön och 1 000 kronor i arvode.

[2]) Utöver arvodet utgår kallortstillägg enligt de i 12 § i avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen stadgade grunder.

Bil. nr 5.

Stat

för rullföringsbefälhavare med biträden

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Enhetskostnad. Arvode. Kronor.	Summa kronor.
Befälhavaren för Stockholms stads rullföringsområde	1	— —	3 600 —
Rullföringsbefälhavare i landsorten	73	3 180 —	232 140 —
Rullföringsbefälhavare å Gottland tillika landstormsområdesbefälhavare	4	2 760 —	11 040 —
Officerare vid Stockholms stads rullföringsområde	3	3 180 —	9 540 —
Biträden vid Stockholms stads rullföringsområde	6	2 340 —	14 040 —
Biträden vid Stockholms lantrullföringsområde	2	2 340 —	4 680 —
Biträden vid rullföringsområden i landsorten	83	2 130 —	176 790 —
Biträden vid rullföringsområden å Gottland tillika landstormsförrådsförvaltare	4	1 710 —	6 840 —
Summa kronor	—	— —	458 670 —

Anm. 1. Förestående arvoden äro avsedda att utgå under förutsättning att resp. befattningar uppehållas av personal i reserven. Om och i vad mån arvodena må utgå, därest annan personal för ändamålet förordnas, beror av de bestämmelser, som utfärdas av Kungl. Maj:t.

Anm. 2. Utöver arvodena utgå kallortstillägg enligt de i 12 § i avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen stadgade grunder.

Bil. nr 6.

Stat

för bataljonsläkare vid fältläkarkåren samt fältläkarstipendiater

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Enhetskostnad. Lön. (Arvode). Kronor.	Summa kronor.	
Bataljonsläkare, löner	44	2 400	105 600	—
2 ålderstillägg till lönen à 300 kronor, det ena efter 3 års och det andra efter 6 års väl vitsordad tjänst.				
Dagarvoden à 12 kronor under 75 dagar för förslagsvis 29 bataljonsläkare	—	—	26 100	—
Dagarvoden à 6 kronor under 75 dagar för förslagsvis 15 bataljonsläkare	—	—	6 750	—
Fältläkarstipendiater, arvoden	24	1 410	33 840	—
Dagarvoden à 12 kronor under 90 dagar för 24 fältläkarstipendiater	—	—	25 920	—
		Summa kronor	198 210	—

Ålderstillägg till ovanstående bataljonsläkare, förslagsvis . . . . . kronor 13 200: —

Summa förslagsanslag kronor 211 410: —

Bil. nr 7.

Stat

för Remonteringsstyrelsen

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.	Summa kronor.	
Ordinarie beställningshavare.				
Chef, arvode	1	O. 4	—	—
Arvode till chefen, förslagsvis	—	—	9 600	—
Övrig personal.				
Redogörare, arvode	1	—	3 180	—
Summa förslagsanslag kronor			12 780	—

Anm. Arvodet till redogöraren må icke utgå, därest för befattningens uppehållande förordnas officer på aktiv stat.

Bil. nr 8.

Stat
för Krigshögskolan

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.	Summa kronor.	
Ordinarie beställningshavare.				
Chef	1	O. 5	—	—
Förste expeditionsvakt	1	Avd. B. 3	—	—
Expeditionsvakt	1	Avd. B. 1	—	—
Lön till chefen, förslagsvis	—	—	10 500	—
Löner till ovanstående expeditionsvakter, förslagsvis	—	—	6 288	—
Övrig personal.				
Adjutant, tillika redogörare	1	—	—	—
Adjutant	1	—	—	—
Till lärarna i tvångsämnena, arvoden för ett till 30 veckor beräknat läsår à 420 kronor för varje timmes undervisningsskyldighet i veckan eller 32 × 420	—	—	13 440	—
Till lärarna i de valfria ämnena, arvoden för ett till 30 veckor beräknat läsår à 300 kronor för varje timmes undervisningsskyldighet i veckan eller 24 × 300	—	—	7 200	—
Lärare i ridning, arvode	1	—	960	—
Repetitörer	—	—	1 125	—
Maskinist, arvode	1	—	1 740	—
Summa förslagsanslag kronor			41 253	—

Anm. Därest maskinisten i sådan egenskap åtnjuter tjänstebostad, skall han därför erlägga ersättning enligt de i 19 § i avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen stadgade grunder.

Bil. nr 9.

Stat
för Artilleri- och ingenjörhögskolan
för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.	Summa kronor.	
Ordinarie beställningshavare.				
Chef	1	O. 4	—	—
Förste expeditionsvakt	1	Avd. B. 3	—	—
Expeditionsvakt	1	Avd. B. 1	—	—
Lön till chefen	—	—	9 900	—
Löner till ovanstående expeditionsvakter, förslagsvis	—	—	6 288	—
Övrig personal.				
Adjutant	1	—	—	—
Redogörare för medels- och persedeluppbörden, arvode	1	—	1 050	—
Lärare i artilleri och tillämpad mekanik vid högre artillerikursen, arvode	1	—	2 460	—
Lärare i artilleri vid allmänna artillerikursen med undervisningsskyldighet jämväl vid högre fortifikationskursen, arvode	1	—	1 740	—
Lärare i befästningskonst vid högre och allmänna fortifikationskurserna, arvode	1	—	2 100	—
Lärare i förbindelselära och tillämpad mekanik vid högre fortifikationskursen med undervisningsskyldighet i befästningskonst med förbindelselära vid allmänna artillerikursen, arvode	1	—	1 470	—
Lärare i krigskonst vid högre artilleri- och fortifikationskurserna, arvode	1	—	1 050	—
Lärare i krigskonst vid allmänna artilleri- och fortifikationskurserna, arvode	1	—	1 650	—
Lärare i byggnadskonst och beskrivande geometri, arvode	1	—	1 380	—
Lärare i matematik, arvode	1	—	4 080	—
Lärare i fysik, arvode	1	—	2 640	—
Lärare i kemi, arvode	1	—	2 340	—
Till biträdande lärare och repetitörer	—	—	4 000	—
Maskinist, arvode	1	—	1 740	—
Summa förslagsanslag kronor			43 888	—

Anm. 1. Arvodet till redogöraren för medels- och persedeluppbörden må icke utgå, därest för befattningens uppehållande förordnas officer eller underofficer på aktiv stat.

Anm. 2. Därest maskinisten i sådan egenskap åtnjuter tjänstebostad, skall han därför erlägga ersättning enligt de i 19 § i avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen stadgade grunder.

Bil. nr 10.

Stat

för Ridskolan

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.	Enhetskostnad. Arvode. (Dagavlöning). Kronor.		Summa kronor.	
Ordinarie beställningshavare.						
Chef, arvode	1	O. 4	—	—	—	—
Bataljonsveterinär, med skyldighet att jämte egen tjänst bestrida veterinärvården vid Utnäslöts remontdepå	1	C. 8	—	—	—	—
Redogörare	1	Uo. 4	—	—	—	—
Arvode och löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis	—	—	—	—	18 052	—
Övrig personal.						
Läkare, arvode	1	—	—	—	930	—
Förvaltare, förutom fri bostad och bränsle samt planteringsland, arvode	1	—	—	—	1 950	—
Förste lärare i ridning, arvode	1	—	—	—	1 800	—
Andre » » » , arvoden	2	—	1,350	—	2 700	—
Lärare i krigsvetenskap, arvode	1	—	—	—	1 200	—
Dagavlöning å 3 kronor pr dag åt två lönlösa kavalleriofficerare under 10 månader, förslagsvis	—	—	909	—	1 818	—
Maskinist, arvode	1	—	—	—	1 290	—
Hovslagarunderbefäl, dagtraktamente å 2 kronor	1	—	—	—	730	—
Stallbetjänte, förslagsvis	—	—	—	—	13 125	—
Beklädnadsersättning åt förvaltaren och 10 stallbetjänte å 120 kronor	—	—	—	—	1 320	—
Säger för övrig personal, högst kronor	—	—	—	—	26 863	—
Summa förslagsanslag kronor					44 915	—

Bil. nr 11.

Stat
för Skjutskolan för infanteriet och kavalleriet

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.	Enhetskostnad. Arvode. Kronor.		Summa kronor.	
Ordinarie beställningshavare.						
Chef, arvode	1	O. 5	—	—	—	—
Arvode till chefen, förslagsvis	—	—	—	—	9 540	—
Övrig personal.						
Adjutant, inbeordrad under 333 dagar	1	—	—	—	—	—
Läkare, » » 151 »	1	—	—	—	—	—
Redogörare, arvode	1	—	—	—	930	—
Förvaltare (inkvartering, vedbrand och lyse in natura), arvode	1	—	—	—	1 740	—
Väbel (d:o, d:o), arvode	1	—	—	—	1 740	—
Gevärshantverkare, inbeordrad under 150 dagar	1	—	—	—	—	—
Skrivbiträde och köksföreståndare m. m. (sergeant), inbeordrad under 158 dagar	1	—	—	—	—	—
Förste lärare, inbeordrade under 152 dagar, arvoden	3	—	1 080	—	3 240	—
Andre lärare, » » 150 », arvoden	5	—	540	—	2 700	—
Repetitörer » » 150 », arvoden	7	—	200	—	1 400	—
Subalternofficerare » » 64 »	50	—	—	—	—	—
Kaptener » » 26 »	30	—	—	—	—	—
Majorer » » 26 »	7	—	—	—	—	—
Tjänstgöringstraktamenten efter ovan angivna respektive dagantal åt adjutant, gevärshantverkare, skrivbiträde, lärare, repetitörer och för utbildning kommenderade officerare, förslagsvis	—	—	—	—	34 942	—
Tjänstgöringstraktamenten åt officerare och underofficerare vid övningstrupp, förslagsvis	—	—	—	—	6 755	—
Säger för övrig personal	—	—	—	—	53 447	—
Summa förslagsanslag kronor					62 987	—

Anm. 1. De i staten för lärarna och repetitörerna beräknade tjänstgöringstraktamentena — vari icke inräknas de under förekommande resdagar utgående traktamenten — skola, med iakttagande av att det för varje lärare eller repetitör angivna antalet dagar för år icke överskrides, till dem utgå enligt i vederbörlig författning gällande grunder under de tider, då de äro inkallade till tjänstgöring vid pågående skola eller för utförande av skjutförsök.

Anm. 2. Tjänstgöringstraktamente utgår icke till adjutanten, därest han förklaras fullgöra ordinarie tjänstgöring vid skjutskolan.

Läkaren åtnjuter under tjänstgöring vid skjutskolan ersättning från skolans anslag allenast under förutsättning, att ersättningen icke skall enligt särskilda bestämmelser utgå av andra anslagsmedel.

Bil. nr 12.

Stat
för Artilleriskjutskolorna

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Summa kronor.	
a) Faltartilleriets skjutskola.			
Staben.			
Chef, inbeordrad under 42 dagar, arvode	1	360	—
Andre lärare, » » 42 », arvode	1	180	—
Adjutant, » » 42 »	1	—	—
Läkare, » » 42 »	1	—	—
Veterinär, » » 42 »	1	—	—
Övrig personal.			
Överstelöjtnant, inbeordrad under 42 dagar	1	—	—
Majorer inbeordrade » 42 »	5	—	—
Kaptener » » 42 »	15	—	—
Subalternofficerare » » 42 »	23	—	—
Underofficerare » » 42 »	12	—	—
Tyghantverkare, inbeordrad » 42 »	1	—	—
Kaptener, inbeordrade under 8 dagar	2	—	—
Subalternofficerare » » 8 »	4	—	—
Underofficerare » » 8 »	4	—	—
Tjänstgöringstraktamenten efter ovan angivna respektive dagantal åt chef, lärare, adjutant, officerare och underofficerare samt tyghantverkare, förslagsvis	—	11 918	—
Säger för fältartilleriets skjutskola, förslagsvis kronor	—	12 458	—
b) Fästnings- och positionsartilleriets skjutskola.			
Staben.			
Chef, inbeordrad under 42 dagar, arvode	1	240	—
Andre lärare, » » 42 », arvode	1	180	—
Adjutant » » 42 »	1	—	—
Läkare » » 42 »	1	—	—
Transport	—	420	—

	Antal.	Summa kronor.	
Transport	—	420	—
Övrig personal.			
Major, inbeordrad under 42 dagar	1	—	—
Kaptener, inbeordrade » 42 »	6	—	—
Subalternofficerare » » 42 »	8	—	—
Underofficerare » » 42 »	6	—	—
Tyghantverkare, inbeordrad » 42 »	1	—	—
Tjänstgöringstraktamenten efter ovan angivna respektive dagantal åt chef, lärare, adjutant, officerare och underofficerare samt tyghantverkare, förslagsvis	—	5 112	—
Säger för fästnings- och positionsartilleriets skjutskola, förslagsvis kronor	—	5 532	—
Summa förslagsanslag kronor		17 990	—

Anm. 1. Därest artilleriskjutskolorna sammandragas till en gemensam skjutskola, fördelas de under fältartilleriets samt fästnings- och positionsartilleriets skjutskolor upptagna arvodesbeloppen, tillsammans 960 kronor, på viss vid den gemensamma skolan tjänstgörande personal på sätt Kungl. Maj:t bestämmer.

Anm. 2. Läkare och veterinär åtnjuta under tjänstgöring vid skjutskola ersättning från skolans anslag allenast under förutsättning, att ersättningen icke skall enligt särskilda bestämmelser utgå av andra anslagsmedel.

Bil. nr 13.

Stat
för Krigsskolan

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente	Enhetskostnad Kronor		Summa kronor	
a) **Officerskursen.**						
Ordinarie beställningshavare.						
Chef	1	O. 5	—	—	—	—
Bataljonsläkare	1	C. 9	—	—	—	—
Intendent, officer vid intendenturkåren, uppbär avlöningsförmåner från intendenturkårens stat	1	—	—	—	—	—
Fanjunkare, förvaltare samt tillika väbel och uppsyningsman över kungsgårdens byggnader, park och utägor	1	Uo. 3	—	—	—	—
Fanjunkare	1	Uo. 3	—	—	—	—
Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis	—	—	—	—	26 568	—
Övrig personal.						
Adjutant, tillika bibliotekarie	1	—	—	—	—	—
Slottspastor, arvode	1	—	—	—	1 170	—
Kompanichef med skyldighet att meddela undervisning i krigslagar samt tjänstgörings- och infanteriexercisreglemente, arvode	1	—	—	—	1 500	—
Kadettofficerare av infanteriet, arvoden	4	—	600	—	2 400	—
» » kavalleriet med skyldighet att meddela undervisning i ridning, hästkännedom och kavalleriexercisreglemente, arvode	1	—	—	—	900	—
Förste lärare i krigskonst, arvode	1	—	—	—	1 350	—
Andre d:o i d:o, d:o	1	—	—	—	1 020	—
Förste d:o i vapenlära och artilleriexercisreglemente, arvode	1	—	—	—	1 200	—
Andre d:o i d:o, d:o	1	—	—	—	900	—
Förste d:o i krigsbyggnadskonst, arvode	1	—	—	—	1 200	—
Andre d:o i d:o, d:o	1	—	—	—	900	—
Förste d:o i topografi, arvode	1	—	—	—	1 200	—
Andre d:o i d:o, d:o	1	—	—	—	900	—
Lärare i gymnastik och vapenföring, arvode	1	—	—	—	1 020	—
D:o i stats- och samhällslära, arvode	1	—	—	—	870	—
D:o i militärförvaltning, arvode	1	—	—	—	720	—
D:o i militär sundhets- och förbandslära, arvode	1	—	—	—	360	—
För bestridande jämlikt av Kungl. Maj:t meddelade särskilda föreskrifter av arvoden åt biträdande lärare, av arvoden vid s. k. dubblering av lärare samt av ersättning åt adjutant, kadettofficer eller lärare, åt de sistnämnda dock endast då fråga är om annat än eget läroämne, för tjänstgöring såsom instruktör vid tillämpningsövningar under sådana förhållanden, att tjänstgöringstraktamente därunder icke utgår	—	—	—	—	5 900	—

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.	Enhetskostnad. Kronor.		Summa kronor.	
Förslagsvis: 3 förmän, 1 maskinist, 1 skogvaktare, tillika postbud, 1 tändare och uppsyningsman över ledningarna, 18 gårdskarlar, 1 baderska och 1 städerska med i allmänhet hel årstjänst samt 7 gårdskarlar för en tid av 240 dagar om året	—	—	—	—	30 575	28
1 sjukvårdssoldat, dagtraktamente à 1,50 kronor i 365 dagar	—	—	—	—	547	50
1 spel, d:o, d:o	—	—	—	—	547	50
Säger för övrig personal vid officerskursen, högst kronor	—	—	—	—	55 180	28
b) Reservofficerskursen.						
Kompanichef, lärare, arvode	1	—	—	—	600	—
Kadettofficerare (subalternofficerare), lärare, arvoden	4	—	300	—	1 200	—
Förslagsvis 4 gårdskarlar	—	—	—	—	981	36
För ytterligare en kurs	—	—	—	—	2 781	36
Säger för reservofficerskursen, högst kronor	—	—	—	—	5 562	72

Arvode till chefen för krigsskolan . . . . . kronor 2 040: —

Summa förslagsanslag kronor 89 351: —

Anm. 1. Betjäningen vid såväl officers- som reservofficerskursen åtnjuter, utöver den i staten uppförda kontanta avlöningen, inkvartering och servis in natura samt erforderligt bränsle och lyse.

Anm. 2. Arvodet till läraren i militär sundhets- och förbandslära utgår endast, så länge den nuvarande bataljonsläkaren vid krigsskolan kvarstår i tjänst.

Bil. nr 14.

Stat
för Svea och Göta livgarden

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Officerare.		
Överste	1	O. 6
Överstelöjtnant	1	O. 5
Majorer	3	O. 4
Kaptener	15	O. 3
Löjtnanter	23	O. 2
Underlöjtnanter och fänrikar	10	O. 1
Underofficerare.		
Fanjunkare	13	Uo. 3
Sergeanter	[1]25	Uo. 2
Manskap.		
Furirer av första klassen	14	Ma. 5
Furirer av andra klassen	29	Ma. 4
Korpraler	44	Ma. 3
Vicekorpraler	56	Ma. 2
Volontärer	360	Ma. 1
Sjukvårdsfurirer av andra klassen	2	Ma. 4
Sjukvårdskorpraler	2	Ma. 3
Sjukvårdsvicekorpraler	2	Ma. 2
Sjukvårdssoldater	2	Ma. 1
Gevärshantverkarfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Gevärshantverkarkorpral	1	Ma. 3
Gevärshantverkarvicekorpral	1	Ma. 2
Gevärshantverkarsoldat	1	Ma. 1
Hovslagarvicekorpral	1	Ma. 2
Musikpersonal.		
Musikfanjunkare	1	Uo. 3 (4)
Musiksergeanter	11	Uo. 2
Musikfurirer av andra klassen	4	Ma. 4
Musikkorpraler	4	Ma. 3
Musikvicekorpraler	4	Ma. 2
Trumslagare eller hornblåsare	12	Ma. 1
Civilmilitär personal.		
Regementsläkare	1	C. 11
Bataljonsläkare	1	C. 9
Gevärshantverkare	1	C. 3
Förrådsvaktmästare	1	C. 1
Civil personal.		
Regementspastor, arvode	1	—

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, i medeltal för de båda regementena förslagsvis . . . . . kronor 1 115 526: —
Arvode till regementspastor . . . . . » 1 170: —

Summa förslagsanslag kronor 1 116 696: —

[1]) Vid Göta livgarde finnes ytterligare 1 sergeantsbeställning, avsedd för innehavaren av befattningen såsom förrådsunderofficer vid regementet och till detsamma förlagt landstormsförråd.

Anm. 1. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 2. Vid inträffande avgång i beställning inom musikpersonalen skall frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Anm. 3. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder, må under tiden för sådan vakans surnumerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära avlöning enligt 1 löneklassen å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente.

Bil. nr 15.

Stat

för Livregementets grenadjärer, Första livgrenadjärregementet, Andra livgrenadjärregementet, Västgöta regemente, Upplands infanteriregemente, Skaraborgs, Södermanlands, Kronobergs, Jönköpings regementen, Dalregementet, Hälsinge, Älvsborgs, Hallands, Bohusläns, Västmanlands, Västerbottens, Kalmar, Värmlands regementen, Jämtlands fältjägarregemente, Norra skånska infanteriregementet, Södra skånska infanteriregementet och **Västernorrlands regemente**

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Officerare.		
Överste	1	O. 6
Överstelöjtnant	1	O. 5
Majorer	3	O. 4
Kaptener	15	O. 3
Löjtnanter	23	O. 2
Underlöjtnanter och fänrikar	10	O. 1
Underofficerare.		
Fanjunkare	13	Uo. 3
Sergeanter	26	Uo. 2
Manskap.		
Furirer av första klassen	14	Ma. 5
Furirer av andra klassen	29	Ma. 4
Korpraler	[1]44	Ma. 3
Vicekorpraler	[2]44	Ma. 2
Volontärer	60	Ma. 1
Sjukvårdsfurirer av andra klassen	2	Ma. 4
Sjukvårdskorpraler	2	Ma. 3
Sjukvårdsvicekorpraler	2	Ma. 2
Sjukvårdssoldater	2	Ma. 1
Gevärshantverkarfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Gevärshantverkarkorpral	1	Ma. 3
Gevärshantverkarvicekorpral	1	Ma. 2
Gevärshantverkarsoldat	1	Ma. 1
Hovslagarvicekorpral	1	Ma. 2
Musikpersonal.		
Musikfanjunkare	1	Uo. 3 (4)
Musiksergeanter	10	Uo. 2
Musikfurirer av andra klassen	4	Ma. 4
Musikkorpraler	4	Ma. 3
Musikvicekorpraler	4	Ma. 2
Trumslagare eller hornblåsare	10	Ma. 1
Civilmilitär personal.		
Regementsläkare	1	C. 11
Bataljonsläkare	1	C. 9
Gevärshantverkare	[3]1	C. 3
Förrådsvaktmästare	1	C. 1
Civil personal.		
Regementspastor, arvode	1	—

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, i medeltal för samtliga regementen förslagsvis . . . . . kronor 761 693: —
Arvode till 1 regementspastor . . . . . » 1 170: —

Summa förslagsanslag kronor 762 863: —

[1]) Av korpralsbeställningarna vid vart och ett av nedannämnda truppförband äro tillsvidare följande avsedda för indelta korpraler nämligen: 4 vid Livregementets grenadjärer, 4 vid Första livgrenadjärregementet, 2 vid Andra livgrenadjärregementet, 2 vid Västgöta regemente, 8 vid Upplands infanteriregemente, 2 vid Skaraborgs regemente, 1 vid Södermanlands regemente, 2 vid Kronobergs regemente, 1 vid Jönköpings regemente, 2 vid Dalregementet, 3 vid Hälsinge regemente, 2 vid Älvsborgs regemente, 3 vid Hallands regemente, 4 vid Bohusläns regemente, 7 vid Västmanlands regemente, 3 vid Västerbottens regemente, 5 vid Kalmar regemente, 4 vid Värmlands regemente, 2 vid Norra skånska infanteriregementet och 7 vid Södra skånska infanteriregementet. Den indelt korpral jämlikt gällande manskapsavlöningsreglemente tillkommande lön utgår från besparingarna å de för fast anställda korpraler avsedda avlöningsmedel.

[2]) Av vicekorpralsbeställningarna vid vart och ett av nedannämnda truppförband äro tillsvidare följande avsedda för indelta vicekorpraler nämligen: 9 vid Livregementets grenadjärer, 5 vid Första livgrenadjärregementet, 5 vid Andra livgrenadjärregementet, 4 vid Upplands infanteriregemente, 5 vid Skaraborgs regemente, 6 vid Södermanlands regemente, 3 vid Kronobergs regemente, 4 vid Jönköpings regemente, 2 vid Dalregementet, 2 vid Hälsinge regemente, 6 vid Älvsborgs regemente, 5 vid Hallands regemente, 2 vid Västmanlands regemente, 7 vid Kalmar regemente, 3 vid Värmlands regemente, 1 vid Jämtlands fältjägareregemente, 3 vid Norra skånska infanteriregementet och 2 vid Södra skånska infanteriregementet. Den indelt vicekorpral jämlikt gällande manskapsavlöningsreglemente tillkommande lön utgår från besparingarna å de för fast anställda vicekorpraler avsedda avlöningsmedel.

[3]) Vid Kalmar regemente skall tillsvidare finnas ytterligare 1 gevärshantverkare. Den honom tillkommande avlöning utgår från regementets stat.

Anm. 1. Beträffande musikpersonalen skall iakttagas, att musikfanjunkaren, 3 musiksergeanter och 2 trumslagare eller hornblåsare äro avsedda att vara i tjänstgöring hela året. Övrig musikpersonal må inbeordras till tjänstgöring i medeltal allenast under 278 dagar per år.

Anm. 2. Beträffande gevärshantverkarna vid Kalmar regemente skall iakttagas, att de må inbeordras till tjänstgöring i sammanlagt 365 dagar per år.

Då efter genomförd härordning endast en gevärshantverkare skall förefinnas å stat vid Kalmar regemente, skall vid avgång i sådan beställning tillsättning ifrågakomma först, då den erfordras för upprätthållande av allenast en dylik beställning.

Anm. 3. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 4. Vid inträffande avgång i beställning inom musikpersonalen skall frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Anm. 5. En sergeantsbeställning är avsedd för innehavaren av befattningen såsom förrådsunderofficer vid regementet och till detsamma förlagt landstormsförråd.

Anm. 6. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder, må under tiden för sådan vakans surnumerär underlöjnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära avlöning enligt 1 löneklassen å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente.

Bil. nr 16.

Stat

för Karlskrona grenadjärregemente och **Vaxholms grenadjärregemente**

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Officerare.		
Överste	1	O. 6
Överstelöjtnant	1	O. 5
Majorer	3	O. 4
Kaptener	15	O. 3
Löjtnanter	23	O. 2
Underlöjtnanter och fänrikar	10	O. 1
Underofficerare.		
Fanjunkare	13	Uo. 3
Sergeanter	25	Uo. 2
Manskap.		
Furirer av första klassen	14	Ma. 5
Furirer av andra klassen	29	Ma. 4
Korpraler	[1]44	Ma. 3
Vicekorpraler	44	Ma. 2
Volontärer	60	Ma. 1
Sjukvårdsfurirer av andra klassen	2	Ma. 4
Sjukvårdskorpraler	2	Ma. 3
Sjukvårdsvicekorpraler	2	Ma. 2
Sjukvårdssoldater	2	Ma. 1
Gevärshantverkarfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Gevärshantverkarkorpral	1	Ma. 3
Gevärshantverkarvicekorpral	1	Ma. 2
Gevärshantverkarsoldat	1	Ma. 1
Hovslagarvicekorpral	1	Ma. 2
Musikpersonal.		
Musikfanjunkare	1	Uo. 3 (4)
Musiksergeanter	6	Uo. 2
Musikfurirer av andra klassen	2	Ma. 4
Musikkorpraler	2	Ma. 3
Musikvicekorpraler	3	Ma. 2
Trumslagare eller hornblåsare	7	Ma. 1
Civilmilitär personal.		
Regementsläkare	1	C. 11
Bataljonsläkare	1	C. 9
Gevärshantverkare	1	C. 3
Förrådsvaktmästare	1	C. 1
Civil personal.		
Regementspastor, arvode	1	—

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, i medeltal för de båda regementena förslagsvis	kronor	756 057: —
Arvode till 1 regementspastor	»	1 170: —
Summa förslagsanslag	kronor	757 227: —

[1]) Av korpralsbeställningarna vid Karlskrona grenadjärregemente är tillsvidare 1 beställning avsedd för indelt korpral. Den indelt korpral jämlikt gällande manskapsavlöningsreglemente tillkommande lön utgår från besparingarna å de för fast anställda korpraler avsedda avlöningsmedel.

Anm. 1. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 2. Vid inträffande avgång i beställning inom musikpersonalen skall frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Anm. 3. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder, må under tiden för sådan vakans surnumerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära avlöning enligt 1 löneklassen å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente.

Bil. nr 17.

Stat
för Norrbottens regemente
för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Officerare.		
Överste	1	O. 6
Överstelöjtnant	1	O. 5
Majorer	3	O. 4
Kaptener	19	O. 3
Löjtnanter	24	O. 2
Underlöjtnanter och fänrikar	10	O. 1
Underofficerare.		
Fanjunkare	15	Uo. 3
Sergeanter	26	Uo. 2
Manskap.		
Furirer av första klassen	14	Ma. 5
Furirer av andra klassen	29	Ma. 4
Korpraler	[1]44	Ma. 3
Vicekorpraler	[2]44	Ma. 2
Volontärer	60	Ma. 1
Sjukvårdsfurirer av andra klassen	2	Ma. 4
Sjukvårdskorpraler	2	Ma. 3
Sjukvårdsvicekorpraler	2	Ma. 2
Sjukvårdssoldater	2	Ma. 1
Gevärshantverkarfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Gevärshantverkarkorpral	1	Ma. 3
Gevärshantverkarvicekorpral	1	Ma. 2
Gevärshantverkarsoldat	1	Ma. 1
Hovslagarvicekorpral	1	Ma. 2
Musikpersonal.		
Musikfanjunkare	1	Uo. 3 (4)
Musiksergeanter	10	Uo. 2
Musikfurirer av andra klassen	4	Ma. 4
Musikkorpraler	4	Ma. 3
Musikvicekorpraler	4	Ma. 2
Trumslagare eller hornblåsare	10	Ma. 1
Civilmilitär personal.		
Gevärshantverkare	1	C. 3
Förrådsvaktmästare	1	C. 1

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis . . . . . kronor 816 298: —

Summa förslagsanslag kronor 816 298: —

[1]) Av dessa 44 korpralsbeställningar äro tillsvidare 4 beställningar avsedda för indelta korpraler. Den indelt korpral jämlikt gällande manskapsavlöningsreglemente tillkommande lön utgår från besparingarna å de för fast anställda korpraler avsedda avlöningsmedel.

[2]) Av dessa 44 vicekorpralsbeställningar äro tillsvidare 2 beställningar avsedda för indelta vicekorpraler. Den indelt vicekorpral jämlikt gällande manskapsavlöningsreglemente tillkommande lön utgår från besparingarna å de för fast anställda vicekorpraler avsedda avlöningsmedel.

Anm. 1. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 2. Vid inträffande avgång i beställning inom musikpersonalen skall frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Anm. 3. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder, må under tiden för sådan vakans surnumerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära avlöning enligt 1 löneklassen å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente.

Bil. nr 18.

Stat

för Militärbefälet på Gottland samt **Gottlands infanteriregemente**

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
I. Militärbefälet.		
Officer.		
Militärbefälhavare	1	O. 7
Civilmilitär personal.		
Regementsläkare	1	C. 11
Bataljonsläkare	2	C. 9
Bataljonsveterinär	1	C. 8
Civil personal.		
Regementspastor, arvode	1	—
II. Gottlands infanteriregemente.		
Officerare.		
Överstelöjtnant	1	O. 5
Majorer	3	O. 4
Kaptener	15	O. 3
Löjtnanter	23	O. 2
Underlöjtnanter och fänrikar	10	O. 1
Underofficerare.		
Fanjunkare	13	Uo. 3
Sergeanter	25	Uo. 2
Manskap.		
Furirer av första klassen	14	Ma. 5
Furirer av andra klassen	29	Ma. 4
Korpraler	44	Ma. 3
Vicekorpraler	44	Ma. 2
Volontärer	170	Ma. 1
Sjukvårdsfurirer av andra klassen	2	Ma. 4
Sjukvårdskorpraler	2	Ma. 3
Sjukvårdsvicekorpraler	2	Ma. 2
Sjukvårdssoldater	2	Ma. 1
Gevärshantverkarfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Gevärshantverkarkorpral	1	Ma. 3
Gevärshantverkarvicekorpral	1	Ma. 2
Gevärshantverkarsoldat	1	Ma. 1
Hovslagarvicekorpral	1	Ma. 2
Musikpersonal.		
Musikfanjunkare	1	Uo. 3 (4)
Musiksergeanter	10	Uo. 2
Musikfurirer av andra klassen	4	Ma. 4
Musikkorpraler	4	Ma. 3
Musikvicekorpraler	4	Ma. 2
Trumslagare eller hornblåsare	10	Ma. 1
Civilmilitär personal.		
Gevärshantverkare	1	C. 3
Förrådsvaktmästare	1	C. 1

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis	kronor	858 048: —
Vikariatsersättning till befälhavaren för infanteriregementet för den tid militärbefälhavaren icke för omedelbart befäl över detsamma, förslagsvis	»	912: 50
Arvode till 1 regementspastor	»	1 170: —
Summa förslagsanslag	kronor	860 130: 50

Anm. 1. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 2. Vid inträffande avgång i beställning inom musikpersonalen skall frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Anm. 3. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder, må under tiden för sådan vakans surnumerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära avlöning enligt 1 löneklassen å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente.

Bil. nr 19.

Stat

för Livgardet till häst, Livregementets dragoner och Livregementets husarer

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Officerare.		
Överste	1	O. 6
Ryttmästare	7	O. 3
Löjtnanter	13	O. 2
Underlöjtnanter och fänrikar	5	O. 1
Underofficerare.		
Fanjunkare	6	Uo. 3
Sergeanter	10	Uo. 2
Manskap.		
Furirer av första klassen	5	Ma. 5
Furirer av andra klassen	20	Ma. 4
Korpraler	30	Ma. 3
Volontärer [1]	228	Ma. 1
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Sjukvårdskorpraler	2	Ma. 3
Sjukvårdsryttare	2	Ma. 1
Hovslagarfurir av första klassen	1	Ma. 5
Hovslagarfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Hovslagarkorpraler	4	Ma. 3
Hovslagarryttare	5	Ma. 1
Hantverkskorpral	1	Ma. 3
Musikpersonal.		
Musikfanjunkare	1	Uo. 3 (4)
Musiksergeanter	4	Uo. 2
Musikfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Musikkorpraler	2	Ma. 3
Musikvicekorpral	1	Ma. 2
Trumpetare	3	Ma. 1
Civilmilitär personal.		
Bataljonsläkare	1	C. 9
Bataljonsveterinär	1	C. 8
Gevärshantverkare	1	C. 3
Civil personal.		
Regementspastor, arvode	1	—

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, i medeltal för samtliga regementen förslagsvis . . . . . kronor 570 956: —
Arvode till 1 regementspastor . . . . . » 1 170: —

Summa förslagsanslag kronor 572 126: —

[1]) Av volontärbeställningarna vid vart och ett av Livregementets dragoner och Livregementets husarer är tillsvidare 1 beställning avsedd för indelt vicekorpral. Den indelt vicekorpral jämlikt gällande manskapsavlöningsreglemente tillkommande lön utgår från besparingarna å de för fast anställda volontärer avsedda avlöningsmedel.

Anm. 1. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 2. Vid inträffande avgång i beställning inom musikpersonalen skall frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Anm. 3. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder eller genomgått för sådan befordran fastställd utbildning, må under tiden för sådan vakans surnumerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära avlöning enligt 1 löneklassen å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente.

Bil. nr 20.

Stat

för Smålands husarregemente, Kronprinsens husarregemente och Norrlands dragonregemente

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Officerare.		
Överste	1	O. 6
Ryttmästare	7	O. 3
Löjtnanter	13	O. 2
Underlöjnanter och fänrikar	5	O. 1
Underofficerare.		
Fanjunkare	6	Uo. 3
Sergeanter	10	Uo. 2
Manskap.		
Furirer av första klassen	5	Ma. 5
Furirer av andra klassen	20	Ma. 4
Korpraler	30	Ma. 3
Volontärer [1]	228	Ma. 1
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Sjukvårdskorpraler	2	Ma. 3
Sjukvårdsryttare	2	Ma. 1
Hovslagarfurir av första klassen	1	Ma. 5
Hovslagarfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Hovslagarkorpraler	4	Ma. 3
Hovslagarryttare	5	Ma. 1
Hantverkskorpral	1	Ma. 3
Musikpersonal.		
Musikfanjunkare	1	Uo. 3 (4)
Musiksergeanter	4	Uo. 2
Musikfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Musikkorpraler	2	Ma. 3
Musikvicekorpral	1	Ma. 2
Trumpetare	3	Ma. 1
Civilmilitär personal.		
Bataljonsläkare	1	C. 9
Regementsveterinär	1	C. 9
Bataljonsveterinär	1	C. 8
Gevärshantverkare	1	C. 3
Civil personal.		
Regementspastor, arvode	1	—

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, i medeltal för samtliga regementen förslagsvis . . . . . kronor 564 732: —
Arvode till 1 regementspastor . . . . . » 1 170: —

Summa förslagsanslag kronor 565 902: —

[1]) Av volontärbeställningarna vid Smålands husarregemente äro tillsvidare 3 beställningar avsedda för indelta vicekorpraler. Den indelt vicekorpral jämlikt gällande manskapsavlöningsreglemente tillkommande lön utgår från besparingarna å de för fast anställda volontärer avsedda avlöningsmedel.

Anm. 1. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 2. Vid inträffande avgång i beställning inom musikpersonalen skall frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Anm. 3. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder eller genomgått för sådan befordran fastställd utbildning, må under tiden för sådan vakans surnumerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära avlöning enligt 1 löneklassen å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente.

Bil. nr 21.

Stat
för Skånska husarregementet
för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Officerare.		
Överste	1	O. 6
Överstelöjtnant	1	O. 5
Majorer	2	O. 4
Ryttmästare	13	O. 3
Löjtnanter	26	O. 2
Underlöjtnanter och fänrikar	9	O. 1
Underofficerare.		
Fanjunkare	11	Uo. 3
Sergeanter	20	Uo. 2
Manskap.		
Furirer av första klassen	8	Ma 5
Furirer av andra klassen	32	Ma. 4
Korpraler	48	Ma. 3
Volontärer	414	Ma. 1
Sjukvårdsfurir av första klassen	1	Ma. 5
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Sjukvårdskorpraler	3	Ma. 3
Sjukvårdsryttare	3	Ma. 1
Hovslagarfurir av första klassen	1	Ma. 5
Hovslagarfurirer av andra klassen	2	Ma. 4
Hovslagarkorpraler	6	Ma. 3
Hovslagarryttare	7	Ma. 1
Hantverkskorpral	1	Ma. 3
Musikpersonal.		
Musikfanjunkare	1	Uo. 3 (4)
Musiksergeanter	9	Uo. 2
Musikfurirer av andra klassen	3	Ma. 4
Musikkorpraler	3	Ma. 3
Musikvicekorpraler	3	Ma. 2
Trumpetare	9	Ma. 1
Civilmilitär personal.		
Regementsläkare	1	C. 11
Bataljonsläkare	1	C. 9
Bataljonsveterinärer	2	C. 8
Gevärshantverkare	2	C. 3
Civil personal.		
Regementspastor, arvode	1	—

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis . . . . . kronor 1,041 293: —
Arvode till 1 regementspastor . . . . . » 1 170: —

Summa förslagsanslag kronor 1 042 463: —

Anm. 1. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 2. Intill dess antalet beställningar i följande grader nedbringats till det i staten för genomförd härordning angivna eller för ryttmästare till 11, för löjtnanter till 21, för fanjunkare till 9, för sergeanter till 16, bestämmer Kungl. Maj:t vid uppkommande vakans, huruvida den ledigblivna beställningen skall återbesättas eller indragas.

Anm. 3. Vid inträffande avgång i beställning inom musikpersonalen skall frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Anm. 4. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder eller genomgått för sådan befordran fastställd utbildning, må under tiden för sådan vakans surnumerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära avlöning enligt 1 löneklassen å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente.

Bil. nr 22.

Stat
för Skånska dragonregementet
för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Officerare.		
Överste	1	O. 6
Överstelöjtnant	1	O. 5
Majorer	2	O. 4
Ryttmästare	13	O. 3
Löjtnanter	26	O. 2
Underlöjtnanter och fänrikar	9	O. 1
Underofficerare.		
Fanjunkare	11	Uo. 3
Sergeanter	20	Uo. 2
Manskap.		
Furirer av första klassen	8	Ma. 5
Furirer av andra klassen	32	Ma. 4
Korpraler	48	Ma. 3
Volontärer	414	Ma. 1
Sjukvårdsfurir av första klassen	1	Ma. 5
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Sjukvårdskorpraler	3	Ma. 3
Sjukvårdsryttare	3	Ma. 1
Hovslagarfurir av första klassen	1	Ma. 5
Hovslagarfurirer av andra klassen	2	Ma. 4
Hovslagarkorpraler	6	Ma. 3
Hovslagarryttare	7	Ma. 1
Hantverkskorpral	1	Ma. 3
Musikpersonal.		
Musikfanjunkare	1	Uo. 3 (4)
Musiksergeanter	6	Uo. 2
Musikfurirer av andra klassen	3	Ma. 4
Musikkorpraler	3	Ma. 3
Musikvicekorpraler	3	Ma. 2
Trumpetare	9	Ma. 1
Civilmilitär personal.		
Regementsläkare	1	C. 11
Bataljonsläkare	1	C. 9
Regementsveterinär	1	C. 9
Bataljonsveterinärer	2	C. 8
Gevärshantverkare	2	C. 3
Civil personal.		
Regementspastor, arvode	1	—

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis . . . . . kronor 1 016 667: —
Arvode till 1 regementspastor . . . . . » 1 170: —

Summa förslagsanslag kronor 1 017 837: —

Anm. 1. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 2. Intill dess antalet beställningar i följande grader nedbringats till det i staten för genomförd härordning angivna eller för ryttmästare till 11, för löjtnanter till 21, för fanjunkare till 9, för sergeanter till 16, bestämmer Kungl. Maj:t vid uppkommande vakans, huruvida den ledigblivna beställningen skall återbesättas eller indragas.

Anm. 3. Vid inträffande avgång i beställning inom musikpersonalen skall frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Anm. 4. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder eller genomgått för sådan befordran fastställd utbildning, må under tiden för sådan vakans surnumerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära avlöning enligt 1 löneklassen å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente.

Bil. nr 23.

Stat
för Norrbottens kavallerikår
för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.		Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Officerare.			**Manskap.**		
Överstelöjtnant	1	O. 5	Furirer av första klassen	3	Ma. 5
Ryttmästare	2	O. 3	Furirer av andra klassen	8	Ma. 4
Löjtnanter	6	O. 2	Korpraler	12	Ma. 3
Underlöjtnanter och fänrikar	3	O. 1	Volontärer	92	Ma. 1
			Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Underofficerare.			Sjukvårdskorpral	1	Ma. 3
			Sjukvårdsryttare	1	Ma. 1
Fanjunkare	3	Uo. 3	Hovslagarfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Sergeanter	4	Uo. 2	Hovslagarkorpral	1	Ma. 3
			Hovslagarryttare	2	Ma. 1
			Gevärshantverkarkorpral	1	Ma 3

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis . . . . . kronor 224 814: —

Summa förslagsanslag kronor 224 814: —

Anm. 1. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 2. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder eller genomgått för sådan befordran fastställd utbildning, må under tiden för sådan vakans surnumerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära avlöning enligt 1 löneklassen å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente.

Bil. nr 24.

Stat

för överstelöjtnanter och majorer vid de sex fördelningskavalleriregementena

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

Officerare.	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Överstelöjtnanter	3	O. 5
Majorer	3	O. 4
Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis	kronor	57 180: —
Summa förslagsanslag	kronor	57 180: —

Bil. nr 25.

Stat
för Svea artilleriregemente

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Officerare.		
Överste	1	O. 6
Överstelöjtnanter	2	O. 5
Majorer	3	O. 4
Kaptener	18	O. 3
Löjtnanter	20	O. 2
Underlöjtnanter och fänrikar	10	O. 1
Underofficerare.		
Styckjunkare	15	Uo. 3
Sergeanter	30	Uo. 2
Manskap.		
Furirer av första klassen	18	Ma. 5
Furirer av andra klassen	37	Ma. 4
Konstaplar	44	Ma. 3
Volontärer	176	Ma. 1
Sjukvårdsfurirer av andra klassen	2	Ma. 4
Sjukvårdskonstaplar	3	Ma. 3
Sjukvårdsartillerister	3	Ma. 1
Hantverksfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Hantverkskonstaplar	2	Ma. 3
Hantverksartillerister	3	Ma. 1
Hovslagarfurirer av andra klassen	2	Ma. 4
Hovslagarkonstaplar	5	Ma. 3
Hovslagarartillerister	5	Ma. 1
Musikpersonal.		
Musikstyckjunkare	1	Uo. 3 (4)
Musiksergeanter	10	Uo. 2
Trumpetare	9	Ma. 1
Civilmilitär personal.		
Regementsläkare	1	C. 11
Bataljonsläkare	1	C. 9
Regementsveterinär	1	C. 9
Bataljonsveterinär	1	C. 8
Civil personal.		
Regementspastor, arvode	1	—

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis	kronor	938 766: —
Arvode till 1 regementspastor	»	1 170: —
Summa förslagsanslag	kronor	939 936: —

Anm. 1. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 2. Vid inträffande avgång i beställning inom musikpersonalen skall frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Anm. 3. Av de båda hovslagarfurirerna är den ene avsedd för hovslagargöromålen vid generalstabens officerskårs f. d. stalletablissemang i Stockholm.

Anm. 4. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder eller genomgått för sådan befordran fastställd utbildning, må under tiden för sådan vakans surnumerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära avlöning enligt 1 löneklassen å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente.

Bil. nr 26.

Stat

för Göta artilleriregemente, Upplands artilleriregemente och **Smålands artilleriregemente**

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Officerare.		
Överste	1	O. 6
Överstelöjtnanter	2	O. 5
Majorer	3	O. 4
Kaptener	18	O. 3
Löjtnanter	20	O. 2
Underlöjtnanter och fänrikar	10	O. 1
Underofficerare.		
Styckjunkare	15	Uo. 3
Sergeanter	30	Uo. 2
Manskap.		
Furirer av första klassen	18	Ma. 5
Furirer av andra klassen	37	Ma. 4
Konstaplar	44	Ma. 3
Volontärer	176	Ma. 1
Sjukvårdsfurirer av andra klassen	2	Ma. 4
Sjukvårdskonstaplar	3	Ma. 3
Sjukvårdsartillerister	3	Ma. 1
Hantverksfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Hantverkskonstaplar	2	Ma. 3
Hantverksartillerister	3	Ma. 1
Hovslagarfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Hovslagarkonstaplar	5	Ma. 3
Hovslagarartillerister	5	Ma. 1
Musikpersonal.		
Musikstyckjunkare	1	Uo. 3 (4)
Musiksergeanter	[1] 8	Uo. 2
Musikfurirer av andra klassen	2	Ma. 4
Musikkonstaplar	2	Ma. 3
Musikvicekonstaplar	2	Ma. 2
Trumpetare	3	Ma. 1
Civilmilitär personal.		
Regementsläkare	1	C. 11
Bataljonsläkare	1	C. 9
Regementsveterinär	1	C. 9
Bataljonsveterinär	1	C. 8
Civil personal.		
Regementspastor, arvode	1	—

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, i medeltal för samtliga regementen förslagsvis . . . . . kronor 894 548: —
Arvode till 1 regementspastor . . . . . » 1 170: —

Summa förslagsanslag kronor 895 718: —

[1] Vid Smålands artilleriregemente finnes ytterligare 1 musiksergeantsbeställning.

Anm. 1. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 2. Vid inträffande avgång i beställning inom musikpersonalen skall frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Anm. 3. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder eller genomgått för sådan befordran fastställd utbildning, må under tiden för sådan vakans surnumerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära avlöning enligt 1 löneklassen å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente.

Bil. nr 27.

Stat
för Vendes artilleriregemente

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Officerare.		
Överste	1	O. 6
Överstelöjtnanter	2	O. 5
Majorer	4	O. 4
Kaptener	20	O. 3
Löjtnanter	23	O. 2
Underlöjtnanter och fänrikar	11	O. 1
Underofficerare.		
Styckjunkare	17	Uo. 3
Sergeanter	36	Uo. 2
Manskap.		
Furirer av första klassen	21	Ma. 5
Furirer av andra klassen	44	Ma. 4
Konstaplar	52	Ma. 3
Volontärer	208	Ma. 1
Sjukvårdsfurirer av andra klassen	2	Ma. 4
Sjukvårdskonstaplar	3	Ma. 3
Sjukvårdsartillerister	4	Ma. 1
Hantverksfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Hantverkskonstaplar	2	Ma. 3
Hantverksartillerister	4	Ma. 1
Hovslagarfurirer av andra klassen	2	Ma. 4
Hovslagarkonstaplar	5	Ma. 3
Hovslagarartillerister	6	Ma. 1
Musikpersonal.		
Musikstyckjunkare	1	Uo. 3 (4)
Musiksergeanter	10	Uo. 2
Musikfurirer av andra klassen	2	Ma. 4
Musikkonstaplar	2	Ma. 3
Musikvicekonstaplar	2	Ma. 2
Trumpetare	4	Ma. 1
Civilmilitär personal.		
Regementsläkare	1	C. 11
Bataljonsläkare	1	C. 9
Regementsveterinär	1	C. 9
Bataljonsveterinär	1	C. 8
Civil personal.		
Regementspastor, arvode	1	—

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis	kronor	999 363: —
Arvode till 1 regementspastor	»	1 170: —
Summa förslagsanslag	kronor	1 000 533: —

Anm. 1. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 2. Vid inträffande avgång i beställning inom musikpersonalen skall frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Anm. 3. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder eller genomgått för sådan befordran fastställd utbildning, må under tiden för sådan vakans surnumerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära avlöning enligt 1 löneklassen å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente.

Bil. nr 28.

Stat
för Norrlands artilleriregemente

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Officerare.		
Överste	1	O. 6
Överstelöjtnanter	2	O. 5
Majorer	3	O. 4
Kaptener	20	O. 3
Löjtnanter	21	O. 2
Underlöjtnanter och fänrikar	11	O. 1
Underofficerare.		
Styckjunkare	16	Uo. 3
Sergeanter	32	Uo. 2
Manskap.		
Furirer av första klassen	20	Ma. 5
Furirer av andra klassen	40	Ma. 4
Konstaplar	48	Ma. 3
Volontärer	192	Ma. 1
Sjukvårdsfurirer av andra klassen	2	Ma. 4
Sjukvårdskonstaplar	3	Ma. 3
Sjukvårdsartillerister	4	Ma. 1
Hantverksfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Hantverkskonstaplar	2	Ma. 3
Hantverksartillerister	4	Ma. 1
Hovslagarfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Hovslagarkonstaplar	5	Ma. 3
Hovslagarartillerister	6	Ma. 1
Musikpersonal.		
Musikstyckjunkare	1	Uo. 3 (4)
Musiksergeanter	8	Uo. 2
Musikfurirer av andra klassen	2	Ma. 4
Musikkonstaplar	2	Ma. 3
Musikvicekonstaplar	2	Ma. 2
Trumpetare	3	Ma. 1
Civilmilitär personal.		
Regementsläkare	1	C. 11
Bataljonsläkare	1	C. 9
Bataljonsveterinär	1	C. 8
Civil personal.		
Regementspastor, arvode	1	—

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis	kronor	935 090: —
Arvode till 1 regementspastor	»	1 170: —
Summa förslagsanslag	kronor	936 260: —

Anm. 1. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 2. Vid inträffande avgång i beställning inom musikpersonalen skall frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Anm. 3. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder eller genomgått för sådan befordran fastställd utbildning, må under tiden för sådan vakans surnumerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära avlöning enligt 1 löneklassen å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente.

Bil. nr 29.

Stat
för Gottlands artillerikår

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Officerare.		
Överstelöjtnant	1	O. 5
Kaptener	6	O. 3
Löjtnanter	10	O. 2
Underlöjtnanter och fänrikar	4	O. 1
Underofficerare.		
Styckjunkare	4	Uo. 3
Sergeanter	9	Uo. 2
Manskap.		
Furirer av första klassen	7	Ma. 5
Furirer av andra klassen	15	Ma. 4
Konstaplar	22	Ma. 3
Volontärer	88	Ma. 1
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Sjukvårdskonstaplar	2	Ma. 3
Sjukvårdsartillerister	2	Ma. 1
Hantverksfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Hantverkskonstapel	1	Ma. 3
Hantverksartillerister	2	Ma. 1
Hovslagarfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Hovslagarkonstapel	1	Ma. 3
Hovslagarartillerist	1	Ma. 1
Musikpersonal.		
Musiksergeant	1	Uo. 2
Musikfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Musikkonstapel	1	Ma. 3
Musikvicekonstapel	1	Ma. 2
Trumpetare	2	Ma. 1

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis . . . . . kronor 301 584: —

Summa förslagsanslag kronor 301 584: —

Anm. 1. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 2. Vid inträffande avgång i beställning inom musikpersonalen skall frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Anm. 3. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder eller genomgått för sådan befordran fastställd utbildning, må under tiden för sådan vakans surnumerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära avlöning enligt 1 löneklassen å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente.

Bil. nr 30.

Stat
för Bodens artilleriregemente

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente
Officerare.		
Överste	1	O. 6
Överstelöjtnant	1	O. 5
Majorer	3	O. 4
Kaptener	16	O. 3
Löjtnanter	17	O. 2
Underlöjtnanter och fänrikar	8	O. 1
Underofficerare.		
Styckjunkare	16	Uo. 3
Sergeanter	32	Uo. 2
Manskap.		
Furirer av första klassen	14	Ma. 5
Furirer av andra klassen	26	Ma. 4
Konstaplar	32	Ma. 3
Volontärer	136	Ma. 1
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Sjukvårdskonstaplar	2	Ma. 3
Sjukvårdsartillerister	3	Ma. 1
Hantverksfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Hantverkskonstaplar	2	Ma. 3
Hantverksartillerister	3	Ma. 1
Hovslagarfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Hovslagarkonstapel	1	Ma. 3
Hovslagarartillerist	1	Ma. 1
Musikpersonal.		
Musikstyckjunkare	1	Uo. 3 (4)
Musiksergeanter	3	Uo. 2
Musikfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Musikkonstaplar	2	Ma. 3
Musikvicekonstapel	1	Ma. 2
Trumpetare	2	Ma. 1

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis . . . . . kronor 735 977: —

Summa förslagsanslag kronor 735 977: —

Anm. 1. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 2. Vid inträffande avgång i beställning inom musikpersonalen skall frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Anm. 3. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder eller genomgått för sådan befordran fastställd utbildning, må under tiden för sådan vakans surnumerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära avlöning enligt 1 löneklassen å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente.

Bil. nr 31.

Stat
för Positionsartilleriregementet
för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Officerare.		
Överste	1	O. 6
Överstelöjtnant	1	O. 5
Majorer	2	O. 4
Kaptener	10	O. 3
Löjtnanter	12	O. 2
Underlöjtnanter och fänrikar	6	O. 1
Underofficerare.		
Styckjunkare	12	Uo. 3
Sergeanter	24	Uo. 2
Manskap.		
Furirer av första klassen	10	Ma. 5
Furirer av andra klassen	20	Ma. 4
Konstaplar	24	Ma. 3
Volontärer	96	Ma. 1
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Sjukvårdskonstaplar	2	Ma. 3
Sjukvårdsartillerister	2	Ma. 1
Hantverksfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Hantverkskonstapel	1	Ma. 3
Hantverksartillerister	2	Ma. 1
Hovslagarfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Hovslagarkonstaplar	2	Ma. 3
Hovslagarartillerister	3	Ma. 1
Musikpersonal.		
Musikstyckjunkare	1	Uo. 3 (4)
Musiksergeanter	4	Uo. 2
Musikfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Musikkonstapel	1	Ma. 3
Musikvicekonstaplar	2	Ma. 2
Trumpetare	2	Ma. 1
Civilmilitär personal.		
Regementsläkare	1	C. 11
Bataljonsveterinär	1	C. 8

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis . . . . . kronor 573 054: —

Summa förslagsanslag kronor 573 054: —

Anm. 1. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 2. Vid inträffande avgång i beställning inom musikpersonalen skall frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Anm. 3. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder eller genomgått för sådan befordran fastställd utbildning, må under tiden för sådan vakans surnumerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära avlöning enligt 1 löneklassen å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente.

Bil. nr 32.

Stat
för Karlsborgs artillerikår

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Officerare.		
Överstelöjtnant	1	O. 5
Kaptener	7	O. 3
Löjtnanter	8	O. 2
Underlöjtnanter och fänrikar	4	O. 1
Underofficerare.		
Styckjunkare	7	Uo. 3
Sergeanter	14	Uo. 2
Manskap.		
Furirer av första klassen	6	Ma. 5
Furirer av andra klassen	14	Ma. 4
Konstaplar	16	Ma. 3
Volontärer	68	Ma. 1
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Sjukvårdskonstapel	1	Ma. 3
Sjukvårdsartillerist	1	Ma. 1
Hantverksfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Hantverkskonstapel	1	Ma. 3
Hantverksartillerist	1	Ma. 1
Hovslagarkonstapel	1	Ma. 3
Hovslagarartillerist	1	Ma. 1
Musikpersonal.		
Musikstyckjunkare	1	Uo. 3 (4)
Musiksergeant	1	Uo. 2
Musikfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Musikvicekonstapel	1	Ma. 2
Trumpetare	2	Ma. 1

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis . . . . . kronor 321 387: —

Summa förslagsanslag kronor 321 387: —

Anm. 1. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 2. Vid inträffande avgång i beställning inom musikpersonalen skall frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Anm. 3. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder eller genomgått för sådan befordran fastställd utbildning, må under tiden för sådan vakans surnumerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära avlöning enligt 1 löneklassen å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente.

Bil. nr 33.

Stat
för Artilleriets fabriker och tyganstalter

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

Fabriks- och tygpersonal.	Antal.	Löneplan och löne-grad enligt vederbörligt avlönings-reglemente.		Antal.	Löneplan och löne-grad enligt vederbörligt avlönings-reglemente.
Fälttygmästare	1	O. 5	Besiktningsrustmästare eller tyg-verkmästare	18	C. 6
Styresmän	3	O. 4	Verkmästare av första klassen	6	C. 6
Tygmästare av första klassen	1	O. 4	Tygförvaltare av andra klassen	6	C. 5
D:o av andra klassen	2	O. 3	Verkmästare av andra klassen	2	C. 4
Tyg- eller fabriksingenjörer	4	C. 12	Tygunderofficerare	2	Uo. 3
Öververkmästare	1	C. 8	Tyg- eller fabriksskrivare	14	C. 3
Tyg- eller fabriksförvaltare av första klassen	12	C. 7	Tyghantverkare	44	C. 3
Departementsskrivare	7	C. 6	Fortmaskinister	7	C. 3

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis . . . . . kronor 689 270: —
Arvoden à 2,040 kronor till fälttygmästaren och à 2,400 kronor till en var av 3 styresmän vid artilleriets fabriker . . . . . » 9 240: —

Summa förslagsanslag kronor 698 510: —

Anm. Vid inträffande avgång i tyg- eller fabriksförvaltar-, tygunderofficers-, tyg- eller fabriksskrivarbeställning iakttages:

att, intill dess antalet tyg- eller fabriksförvaltarbeställningar av första klassen nedgått till 11, i stället för avgången sådan beställningshavare skall tillsättas tygförvaltare av andra klassen,

att, enär samtliga tygunderofficersbeställningar skola indragas, återbesättande av vakant sådan beställning ej må äga rum, samt

att återbesättande av tyg- eller fabriksskrivarbeställning må äga rum först sedan genom avgång utan motsvarande återbesättande beställningarnas antal nedgått till 9.

Bil. nr 34.

Stat

för officerare och underofficerare med vederlikar vid fortifikationen

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Officerare.		
Överstar	3	O. 6
Överstelöjtnanter	4	O. 5
Majorer	10	O. 4
Kaptener	58	O. 3
Löjtnanter	66	O. 2
Underlöjtnanter och fänrikar	32	O. 1
Underofficerare.		
Fanjunkare	49	Uo. 3
Sergeanter	98	Uo. 2
Musikpersonal.		
Musikfanjunkare	3	Uo. 3 (4)
Musiksergeanter	11	Uo. 2

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Civilmilitär personal.		
Regementsläkare	2	C. 11
Bataljonsläkare	1	C. 9
Bataljonsveterinärer	2	C. 8
Fortifikationskassörer	11	C. 7
Departementsskrivare	5	C. 6
Tygverkmästare	6	C. 6
Gevärshantverkare	5	C. 3
Tyghantverkare	27	C. 3
Förrådsvaktmästare	5	C. 1
Civil personal.		
Regementspastorer, arvode	3	—
Expeditionsvakt vid fortifikationsstabens huvudstation	1	Avd. B. 1

Löner till ovanstående ordinarie militära och civilmilitära beställningshavare, förslagsvis	kronor	1 893 700: —
Lön till ovanstående ordinarie expeditionsvakt, förslagsvis	»	2 988: —
Arvoden till 3 regementspastorer à 1,170 kr.	»	3 510: —
» » 10 stabsofficerare à 600 »	»	6 000: —
Summa förslagsanslag	kronor	1 906 198: —

Anm. 1. Vid inträffande avgång i beställning inom musikpersonalen skall frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Anm. 2. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder eller genomgått för sådan befordran fastställd utbildning, må under tiden för sådan vakans surnumerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära avlöning enligt 1 löneklassen å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente.

Anm. 3. I staten uppfört arvode till stabsofficerare utgår endast under förutsättning, att vederbörande officer innehar beställning högst såsom kompanioffícer.

Bil. nr 35.

Stat
för Svea ingenjörkår

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Manskap.		
Furirer av första klassen	6	Ma. 5
Furirer av andra klassen	11	Ma. 4
Korpraler	18	Ma. 3
Vicekorpraler	18	Ma. 2
Volontärer	95	Ma. 1
Hantverksfurir av första klassen	1	Ma. 5
Hantverksfurirer av andra klassen	2	Ma. 4
Hantverkskorpraler	6	Ma. 3
Hantverksvicekorpraler	7	Ma. 2
Gevärshantverkarkorpral	1	Ma. 3
Gevärshantverkarvicekorpraler	2	Ma. 2
Gevärshantverkarsoldat	1	Ma. 1
Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Sjukvårdskorpraler	2	Ma. 3
Sjukvårdsvicekorpraler	2	Ma. 2
Sjukvårdssoldater	2	Ma. 1
Hovslagarvicekorpral	1	Ma. 2
Hovslagarsoldat	1	Ma. 1
Musikmanskap.		
Musikfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Musikkorpraler	2	Ma. 3
Musikvicekorpraler	2	Ma. 2
Trumpetare	3	Ma. 1

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis . . . . . kronor 215 064: —

Summa förslagsanslag kronor 215 064: —

Anm. 1. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 2. Vid inträffande avgång i beställning inom musikpersonalen skall frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Bil. nr 36.

Stat
för Göta ingenjörkår
för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.		Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Manskap.			Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Furirer av första klassen . . .	6	Ma. 5	Sjukvårdskorpraler	2	Ma. 3
Furirer av andra klassen . . .	10	Ma. 4	Sjukvårdsvicekorpraler	2	Ma. 2
Korpraler	17	Ma. 3	Sjukvårdssoldater	2	Ma. 1
Vicekorpraler	17	Ma. 2	Hovslagarvicekorpral	1	Ma. 2
Volontärer	85	Ma. 1	Hovslagarsoldat	1	Ma. 1
Hantverksfurir av första klassen	1	Ma. 5			
Hantverksfurirer av andra klassen	2	Ma. 4	**Musikmanskap.**		
Hantverkskorpraler	6	Ma. 3			
Hantverksvicekorpraler	7	Ma. 2	Musikfurir av andra klassen . .	1	Ma. 4
Gevärshantverkarkorpral	1	Ma. 3	Musikkorpraler	2	Ma. 3
Gevärshantverkarvicekorpral . .	1	Ma. 2	Musikvicekorpraler	2	Ma. 2
Gevärshantverkarsoldater . . .	2	Ma. 1	Trumpetare	3	Ma. 1

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis . . . . . kronor 201 072: —

Summa förslagsanslag kronor 201 072: —

Anm. 1. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 2. Vid inträffande avgång i beställning inom musikpersonalen skall frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Bil. nr 37.

Stat
för Bodens ingenjörkår

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.		Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Manskap.					
Furirer av första klassen	3	Ma. 5	Sjukvårdskorpral	1	Ma. 3
Furirer av andra klassen	6	Ma. 4	Sjukvårdsvicekorpral	1	Ma. 2
Korpraler	10	Ma. 3	Sjukvårdssoldat	1	Ma. 1
Vicekorpraler	9	Ma. 2	Hovslagarvicekorpral	1	Ma. 2
Volontärer	60	Ma. 1			
Hantverksfurir av första klassen	1	Ma. 5	**Musikmanskap.**		
Hantverksfurirer av andra klassen	2	Ma. 4			
Hantverkskorpraler	5	Ma. 3	Musikfurir av andra klassen . .	1	Ma. 4
Hantverksvicekorpraler	6	Ma. 2	Musikkorpraler	2	Ma. 3
Gevärshantverkarkorpral	1	Ma. 3	Musikvicekorpraler	2	Ma. 2
Gevärshantverkarsoldat	1	Ma. 1	Trumpetare	2	Ma. 1

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis . . . . . kronor 133 548: —

Summa förslagsanslag kronor 133 548: —

Anm. 1. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 2. Vid inträffande avgång i beställning inom musikpersonalen skall frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Bil. nr 38.

Stat
för Norrlands ingenjörkår

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.		Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Manskap.			Gevärshantverkarkorpral	1	Ma. 3
Furirer av första klassen	6	Ma. 5	Gevärshantverkarvicekorpral . .	1	Ma. 2
Furirer av andra klassen	10	Ma. 4	Gevärshantverkarsoldat	1	Ma. 1
Korpraler	16	Ma. 3	Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Vicekorpraler	16	Ma. 2	Sjukvårdskorpral	1	Ma. 3
Volontärer	75	Ma. 1	Sjukvårdsvicekorpraler	2	Ma. 2
Hantverksfurir av första klassen	1	Ma. 5	Sjukvårdssoldat	1	Ma. 1
Hantverksfurir av andra klassen	1	Ma. 4	Hovslagarkorpral	1	Ma. 3
Hantverkskorpraler	4	Ma. 3	Hovslagarvicekorpral	1	Ma. 2
Hantverksvicekorpraler	5	Ma. 2	Hovslagarsoldater	2	Ma. 1

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis . . . . . kronor 171 348: —

Summa förslagsanslag kronor 171 348: —

Anm. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Bil. nr 39.

Stat
för Fälttelegrafkåren

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.		Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Manskap.			Sjukvårdsfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Furirer av första klassen . . .	10	Ma. 5	Sjukvårdskorpral	1	Ma. 3
Furirer av andra klassen	18	Ma. 4	Sjukvårdsvicekorpraler	2	Ma. 2
Korpraler	24	Ma. 3	Sjukvårdssoldat	1	Ma. 1
Vicekorpraler	25	Ma. 2	Hovslagarkorpral	1	Ma. 3
Volontärer	125	Ma. 1	Hovslagarvicekorpral	1	Ma. 2
Hantverksfurirer av första klassen	2	Ma. 5	Hovslagarsoldat	1	Ma. 1
Hantverksfurirer av andra klassen	3	Ma. 4			
Hantverkskorpraler	11	Ma. 3	**Musikmanskap.**		
Hantverksvicekorpraler	16	Ma. 2			
Gevärshantverkarkorpral	1	Ma. 3	Musikkorpral	1	Ma. 3
Gevärshantverkarvicekorpral . .	1	Ma. 2	Musikvicekorpral	1	Ma. 2
Gevärshantverkarsoldat	1	Ma. 1	Trumpetare	2	Ma. 1

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis . . . . . kronor 293 664: —

Summa förslagsanslag kronor 293 664: —

Anm. 1. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 2. Vid inträffande avgång i beställning inom musikpersonalen skall frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Bil. nr 40.

Stat

för officerare och underofficerare med vederlikar vid trängen

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.		Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Officerare.			**Musikpersonal.**		
Överste	1	O. 6	Musiksergeanter	7	Uo. 2
Överstelöjtnanter	3	O. 5	**Civilmilitär personal.**		
Majorer	3	O. 4	Regementsläkare	5	C. 11
Kaptener	27	O. 3	Bataljonsläkare	5	C. 9
Löjtnanter	36	O. 2	Bataljonsveterinärer	5	C. 8
Underlöjtnanter och fänrikar	12	O. 1	Hantverkare	2	C. 3
			Förrådsvaktmästare	1	C. 1
Underofficerare.			**Civil personal.**		
Fanjunkare	21	Uo. 3			
Sergeanter	60	Uo. 2	Regementspastor, arvode	1	—

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis . . . . . kronor 838 093: —
Arvode till 1 regementspastor . . . . . » 1 170: —

Summa förslagsanslag kronor 839 263: —

Anm. 1. Officers-, underofficers- och musikunderofficersbeställningarna samt de civilmilitära beställningarna skola överflyttas till staten för »officerare och underofficerare med vederlikar vid trängen» i enlighet med efterföljande bestämmelser.

a) Då vakans inträffar i officers-, underofficers- eller musikunderofficersbeställning eller i civilmilitär beställning och den vakanta beställningen ej skall indragas, överflyttas beställningen före återbesättandet till staten för »officerare och underofficerare med vederlikar vid trängen».

b) Officers-, underofficers- eller musikunderofficersbeställning samt civilmilitär beställning överflyttas till staten för »officerare och underofficerare med vederlikar vid trängen», därest vederbörande beställningsinnehavare därom gör framställning.

Anm. 2. Intill dess antalet kaptensbeställningar, underofficersbeställningar samt hantverkarbeställningar nedbringats till det i staten för genomförd härordning angivna, bestämmer Kungl. Maj:t vid uppkommande vakans, huruvida återbesättande skall ske eller beställningen indragas.

Anm. 3. Kan uppkommen vakans i löjtnantsbeställning icke besättas till följd därav, att till befordran eljest närmast stående underlöjtnant(-er) icke uppnått för sådan befordran fastställd tjänsteålder, må under tiden för sådan vakans surnumerär underlöjtnant eller fänrik från de genom vakansen besparade medel uppbära avlöning enligt 1 löneklassen å löneplan för officerare i vederbörligt avlöningsreglemente.

Anm. 4. Av de å staten upptagna bataljonsveterinärbeställningarna skall en beställning icke tillsättas, så länge den nuvarande bataljonsveterinären vid Norrlands trängkår kvarstår å gammal stat.

Anm. 5. Vid inträffande avgång i beställning inom musikpersonalen skall frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Bil. nr 41.

Stat
för Svea trängkår

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Underofficerare.		
Fanjunkare	2	Uo. 3
Manskap.		
Furirer av första klassen	4	Ma. 5
Furirer av andra klassen	8	Ma. 4
Korpraler	14	Ma. 3
Vicekorpraler	13	Ma. 2
Volontärer	21	Ma. 1
Hovslagarkorpral	1	Ma. 3
Hovslagarvicekorpral	1	Ma. 2
Musikpersonal.		
Musiksergeant	1	Uo. 2
Musikfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Musikkorpral	1	Ma. 3
Musikvicekorpraler	2	Ma. 2
Trumpetare	2	Ma. 1
Civilmilitär personal.		
Hantverkare	3	C. 3
Civil personal.		
Regementspastor, arvode	1	—

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis . . . . . kronor 109 734: —
Arvode till 1 regementspastor . . . . . » 1 170: —

Summa förslagsanslag kronor 110 904: —

Anm. 1. Vid uppkommande vakans i regementspastorsbeställningen skall beställningen ej återbesättas.

Anm. 2. Underofficers- och musikunderofficersbeställningarna samt de civilmilitära beställningarna skola överflyttas till staten för »officerare och underofficerare med vederlikar vid trängen» i enlighet med efterföljande bestämmelser.

a) Då vakans inträffar i underofficers- eller musikunderofficersbeställning eller i civilmilitär beställning och den vakanta beställningen ej skall indragas, överflyttas beställningen före återbesättandet till staten för »officerare och underofficerare med vederlikar vid trängen».

b) Underofficers- eller musikunderofficersbeställning samt civilmilitär beställning överflyttas till staten för »officerare och underofficerare med vederlikar vid trängen», därest vederbörande beställningsinnehavare därom gör framställning.

Anm. 3. Intill dess antalet underofficersbeställningar och hantverkarbeställningar nedbringats till det i staten för genomförd härordning angivna, skall vid uppkommande vakans i fanjunkarbeställning eller hantverkarbeställning frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Anm. 4. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 5. Vid inträffande avgång i beställning inom musikpersonalen skall frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Bil. nr 42.

Stat
för Göta trängkår

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.		Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Officerare.			**Musikpersonal.**		
Kapten	1	O. 3	Musiksergeant	1	Uo. 2
			Musikfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Manskap.			Musikkorpral	1	Ma. 3
Furirer av första klassen	4	Ma. 5	Musikvicekorpraler	2	Ma. 2
Furirer av andra klassen	8	Ma. 4	Trumpetare	2	Ma. 1
Korpraler	14	Ma. 3			
Vicekorpraler	13	Ma. 2	**Civilmilitär personal.**		
Volontärer	21	Ma. 1	Regementsläkare	1	C. 11
Hovslagarkorpral	1	Ma. 3	Hantverkare	4	C. 3
Hovslagarvicekorpral	1	Ma. 2	Förrådsvaktmästare	1	C. 1

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis . . . . . kronor 119 103: —

Summa förslagsanslag kronor 119 103: —

Anm. 1. Officers- och musikunderofficersbeställningarna samt de civilmilitära beställningarna skola överflyttas till staten för »officerare och underofficerare med vederlikar vid trängen» i enlighet med efterföljande bestämmelser.

a) Då vakans inträffar i officers- eller musikunderofficersbeställning eller i civilmilitär beställning och den vakanta beställningen ej skall indragas, överflyttas beställningen före återbesättandet till staten för »officerare och underofficerare med vederlikar vid trängen».

b) Officers- eller musikunderofficersbeställning samt civilmilitär beställning överflyttas till staten för »officerare och underofficerare med vederlikar vid trängen», därest vederbörande beställningsinnehavare därom gör framställning.

Anm. 2. Intill dess antalet kaptens- och hantverkarbeställningar nedbringats till det i staten för genomförd härordning angivna, skall vid uppkommande vakans i hantverkarbeställning frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Anm. 3. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 4. Vid inträffande avgång i beställning inom musikpersonalen skall frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Bil. nr 43.

Stat
för Norrlands trängkår

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.		Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Underofficerare.			**Musikpersonal.**		
Fanjunkare	2	Uo. 3	Musikfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Sergeanter	2	Uo. 4	Musikkorpral	1	Ma. 3
			Musikvicekorpraler	2	Ma. 2
Manskap.			Trumpetare	2	Ma. 1
Furirer av första klassen	4	Ma. 5	**Civilmilitär personal.**		
Furirer av andra klassen	8	Ma. 4	Hantverkare	3	C. 3
Korpraler	14	Ma. 3	Förrådsvaktmästare	1	C. 1
Vicekorpraler	13	Ma. 2			
Volontärer	21	Ma. 1	**Civil personal.**		
Hovslagarkorpral	1	Ma. 3			
Hovslagarvicekorpral	1	Ma. 2	Regementspastor, arvode	1	—

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis . . . . . kronor 117 180: —
Arvode till 1 regementspastor . . . . . » 1 170: —

Summa förslagsanslag kronor 118 350: —

Anm. 1. Vid uppkommande vakans i regementspastorsbeställningen skall beställningen ej återbesättas.

Anm. 2. Underofficersbeställningarna samt de civilmilitära beställningarna skola överflyttas till staten för »officerare och underofficerare med vederlikar vid trängen» i enlighet med efterföljande bestämmelser.

a) Då vakans inträffar i underofficersbeställning eller i civilmilitär beställning och den vakanta beställningen ej skall indragas, överflyttas beställningen före återbesättandet till staten för »officerare och underofficerare med vederlikar vid trängen».

b) Underofficersbeställning samt civilmilitär beställning överflyttas till staten för »officerare och underofficerare med vederlikar vid trängen», därest vederbörande beställningshavare därom gör framställning.

Anm. 3. Intill dess antalet underofficersbeställningar och hantverkarbeställningar nedbringats till det i staten för genomförd härordning angivna, skall vid uppkommande vakans i fanjunkarbeställning, sergeantsbeställning eller hantverkarbeställning frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Anm. 4. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 5 Vid inträffande avgång i beställning inom musikpersonalen skall frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Bil. nr 44.

Stat
för Skånska trängkåren

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Underofficerare.		
Fanjunkare	2	Uo 3.
Manskap.		
Furirer av första klassen	4	Ma. 5
Furirer av andra klassen	8	Ma. 4
Korpraler	14	Ma. 3
Vicekorpraler	13	Ma. 2
Volontärer	21	Ma. 1
Hovslagarkorpral	1	Ma. 3
Hovslagarvicekorpral	1	Ma. 2

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Musikpersonal.		
Musikfurir av andra klassen . .	1	Ma. 4
Musikkorpral	1	Ma. 3
Musikvicekorpraler	2	Ma. 2.
Trumpetare	2	Ma. 1
Civilmilitär personal.		
Hantverkare	4	C. 3
Förrådsvaktmästare	1	C. 1

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis . . . . . kronor 111 520: —

Summa förslagsanslag kronor 111 520: —

Anm. 1. Underofficersbeställningarna samt de civilmilitära beställningarna skola överflyttas till staten för »officerare och underofficerare med vederlikar vid trängen» i enlighet med efterföljande bestämmelser.

a) Då vakans inträffar i underofficersbeställning eller i civilmilitär beställning och den vakanta beställningen ej skall indragas, överflyttas beställningen före återbesättandet till staten för »officerare och underofficerare med vederlikar vid trängen».

b) Underofficersbeställning samt civilmilitär beställning överflyttas till staten för »officerare och underofficerare med vederlikar vid trängen», därest vederbörande beställningshavare därom gör framställning.

Anm. 2. Intill dess antalet underofficersbeställningar och hantverkarbeställningar nedbringats till det i staten för genomförd härordning angivna, skall vid uppkommande vakans i fanjunkarbeställning eller hantverkarbeställning frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Anm. 3. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 4. Vid inträffande avgång i beställning inom musikpersonalen skall frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Bil. nr 45.

Stat
för Västmanlands trängkår

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Officerare		
Kapten	1	O. 3
Underofficerare.		
Fanjunkare	3	Uo. 3
Sergeanter	2	Uo. 2
Manskap.		
Furirer av första klassen	4	Ma. 5
Furirer av andra klassen	8	Ma. 4
Korpraler	14	Ma. 3
Vicekorpraler	13	Ma. 2
Volontärer	21	Ma. 1
Hovslagarkorpral	1	Ma. 3
Hovslagarvicekorpral	1	Ma. 2
Musikpersonal.		
Musiksergeant	1	Uo. 2
Musikfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Musikkorpral	1	Ma. 3
Musikvicekorpraler	2	Ma. 2
Trumpetare	2	Ma. 1
Civilmilitär personal.		
Bataljonsläkare	1	C. 9
Hantverkare	3	C. 3
Förrådsvaktmästare	1	C. 1
Civil personal.		
Regementspastor, arvode	1	—

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis . . . . . kronor 135 538: —
Arvode till 1 regementspastor . . . . . » 1 170: —

Summa förslagsanslag kronor 136 708: —

Anm. 1. Officers-, underofficers- och musikunderofficersbeställningarna samt de civilmilitära beställningarna skola överflyttas till staten för »officerare och underofficerare med vederlikar vid trängen» i enlighet med efterföljande bestämmelser.

a) Då vakans inträffar i officers-, underofficers- eller musikunderofficersbeställning eller i civilmilitär beställning och den vakanta beställningen ej skall indragas, överflyttas beställningen före återbesättandet till staten för »officerare och underofficerare med vederlikar vid trängen».

b) Officers-, underofficers- eller musikunderofficersbeställning samt civilmilitär beställning överflyttas till staten för »officerare och underofficerare med vederlikar vid trängen», därest vederbörande beställningshavare därom gör framställning.

Anm. 2. Intill dess antalet kaptens- och underofficersbeställningar samt hantverkarbeställningar nedbringats till det i staten för genomförd härordning angivna, skall vid uppkommande vakans i fanjunkarbeställning, sergeantsbeställning eller hantverkarbeställning frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Anm. 3. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 4. Vid inträffande avgång i beställning inom musikpersonalen skall frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Bil. nr 46.

Stat
för Östgöta trängkår

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Underofficerare.		
Fanjunkare	2	Uo 3.
Manskap.		
Furirer av första klassen	4	Ma. 5
Furirer av andra klassen	8	Ma. 4
Korpraler	14	Ma. 3
Vicekorpraler	13	Ma. 2
Volontärer	21	Ma. 1
Hovslagarkorpral	1	Ma. 3
Hovslagarvicekorpral	1	Ma. 2
Musikpersonal.		
Musiksergeanter	2	Uo. 2
Musikfurir av andra klassen	1	Ma. 4
Musikkorpral	1	Ma. 3
Musikvicekorpraler	2	Ma. 2
Trumpetare	2	Ma. 1
Civilmilitär personal.		
Hantverkare	4	C. 3
Förrådsvaktmästare	1	C. 1

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis . . . . . kronor 122 310: —

Summa förslagsanslag kronor 122 310: —

Anm. 1. Underofficers- och musikunderofficersbeställningarna samt de civilmilitära beställningarna skola överflyttas till staten för »officerare och underofficerare med vederlikar vid trängen» i enlighet med efterföljande bestämmelser.

a) Då vakans inträffar i underofficers- eller musikunderofficersbeställning eller i civilmilitär beställning och den vakanta beställningen ej skall indragas, överflyttas beställningen före återbesättandet till staten för »officerare och underofficerare med vederlikar vid trängen».

b) Underofficers- eller musikunderofficersbeställning samt civilmilitär beställning överflyttas till staten för »officerare och underofficerare med vederlikar vid trängen», därest vederbörande beställningshavare därom gör framställning.

Anm. 2. Intill dess antalet underofficersbeställningar och hantverkarbeställningar nedbringats till det i staten för genomförd härordning angivna, skall vid uppkommande vakans i fanjunkarbeställning eller hantverkarbeställning frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Anm. 3. Vid vakans i underbefäls eller beställningsmans volontärnummer må de löner, som till följd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal underbefäl av lägre grad eller menige.

Anm. 4. Vid inträffande avgång i beställning inom musikpersonalen skall frågan om återbesättande av den vakanta beställningen underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Bil. nr 47.

Stat
för Intendenturkåren

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.		Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Officerare.			**Manskap.**		
Överstar	3	O. 6	Furirer av första klassen	10	Ma. 5
Överstelöjtnanter	5	O. 5	Furirer av andra klassen	15	Ma. 4
Majorer	8	O. 4			
Kaptener	88	O. 3	**Civilmilitär personal.**		
Löjtnanter	12	O. 2	Departementsskrivare	2	C. 6
Underofficerare.			**Civil personal.**		
Förvaltare	79	Uo. 4	Expeditionsvakt vid intendenturstaben	1	Avd. B. 1
Sergeanter	16	Uo. 2			

Löner till ovanstående ordinarie militära och civilmilitära beställningshavare, förslagsvis	kronor	1 293 934: —
Lön till ovanstående ordinarie expeditionsvakt, förslagsvis	»	2 988: —
Tjänstgöringstraktamenten till sådana intendents- eller förvaltaraspiranter, som avlagt intendents- eller förvaltarexamen, under tjänstgöring utom eget truppförbands förläggningsort	»	11 491: —
Dagarvoden till officerare och underofficerare, vilka, utan att uppbära lön å intendenturkårens stat eller vara berättigade till tjänstgöringstraktamente, förordnas att uppehålla befattning vid nämnda kår	»	15 000: —
Summa förslagsanslag	kronor	1 323 413: —

Anm. Om brist uppstår å endera av de två sista här ovan upptagna posterna, må till täckande därav användas den å den andra posten möjligen uppkommande besparing, under villkor att summan av de båda posterna icke överskrides.

Stat
för garnisonssjukhuset i Stockholm,
för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

I. Avlöningar m. m.	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.	Enhetskostnad. Arvode. Kronor.		Summa kronor.	
Ordinarie beställningshavare.						
Överläkare, tillika chefläkare	1	C. 11	—	—	—	—
Överläkare	1	C. 9	—	—	—	—
Sjukhusintendent, uppbär löneförmåner på intendenturkårens stat	—	—	—	—	—	—
Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis kronor	—	—	—	—	17 208	—
Arvoden å 1,170 kronor till vardera av chefläkaren och överläkaren	—	—	—	—	2 340	—
Övrig personal.						
Överläkare vid avdelningen för hud- och könssjukdomar, tillika föreståndare för polikliniken för nämnda sjukdomar, arvode	1	—	—	—	4 650	—
Underläkare, förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost, arvoden	2	—	3 480	—	6 960	—
Underläkare, d:o, d:o	3	—	3 270	—	9 810	—
Läkare vid polikliniken för öron-, näs- och halssjukdomar, arvode	1	—	—	—	3 480	—
Föreståndare för tandpolikliniken, arvode	1	—	—	—	2 910	—
Läkare vid ögonpolikliniken, arvode	1	—	—	—	2 340	—
Förrådsförvaltare, tillika biträde åt intendenten, arvode	1	—	—	—	[1] 2 440	—
Apotekare, arvode	1	—	—	—	7 980	—
Apotekare, biträde, arvode	1	—	—	—	5 160	—
Obducent, arvode	1	—	—	—	1 170	—
Röntgenföreståndare, arvode	1	—	—	—	3 480	—
Sjukgymnast, arvode	1	—	—	—	1 050	—
Sjukhuspredikant, arvode	1	—	—	—	600	—
Juridiskt biträde, arvode	1	—	—	—	360	—
Husmoder, förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt, arvode 3 tillägg å arvodet å 120 kronor, att utgå, det första efter 3 års, det andra efter 6 års och det tredje efter 9 års väl vitsordad tjänst.	1	—	—	—	1 290	—
Översköterskor, förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt, arvoden 3 tillägg å arvodet å 120 kronor, att utgå, det första efter 3 års, det andra efter 6 års och det tredje efter 9 års väl vitsordad tjänst.	8	—	1 050	—	8 400	—
Undersköterskor, förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt, arvoden	8	—	480	—	3 840	—
Kvinnliga sjukhusbiträden, förutom ersättning för kost å 2 kronor per dag, arvoden	8	—	[2] 815	—	6 520	—
Köksföreståndare, arvode	1	—	—	—	[1] 2 440	—

[1]) Därav 700 kronor i ersättning för bostad med bränsle och lyse.
[2]) » 365 » i hyresbidrag.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.	Enhetskostnad. Arvode. Kronor.		Summa kronor.	
Överkokerska, förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt, arvode 2 tillägg å arvodet à 100 kronor, det ena efter 5 års och det andra efter 10 års väl vitsordad tjänst.	1	—	—	—	900	—
Kokerska, förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt, arvode	1	—	—	—	600	—
Köksbiträden, förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt, arvoden	4	—	450	—	1 800	—
Sjukhusväbel, förutom fri bostad med bränsle och lyse, arvode	1	—	—	—	1 740	—
Baderska, förutom ersättning för kost à 2 kronor per dag, arvode	1	—	—	—	[2]) 815	—
Städerskor, förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt, arvoden	2	—	450	—	900	—
Tvättföreståndersk a, förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt, arvode 2 tillägg å arvodet à 100 kronor, det ena efter 5 års och det andra efter 10 års väl vitsordad tjänst.	1	—	—	—	870	—
Tvättbiträden, förutom ersättning för kost à 2 kronor per dag, arvoden	5	—	[2]) 815	—	4 075	—
Sömmerska, förutom ersättning för kost med 2 kronor per dag, arvode	1	—	—	—	[2]) 815	—
Maskinist, förutom fri bostad med bränsle och lyse, arvode	1	—	—	—	1 740	—
Maskinistbiträden, arvoden	2	—	1 650	—	3 300	—
Automobilförare, förutom fri bostad med bränsle och lyse, arvode	1	—	—	—	2 100	—
Gårdsvaktmästare, tillika snickare, förutom fri bostad med bränsle och lyse, arvode	1	—	—	—	1 470	—
Gårdsvaktmästare, tillika trädgårdsmästare, arvode	1	—	—	—	1 920	—
Apoteksbiträde, förutom ersättning för kost med 2 kronor per dag, arvode	1	—	—	—	[2]) 815	—
Portvakt, förutom fri bostad med bränsle och lyse, arvode	1	—	—	—	1,410	—
Till arvode åt extra personal jämlikt § 25 reglementet för sjukhuset	—	—	—	—	3 500	—
Till vikariatsersättning under sjukdom	—	—	—	—	600	—
För beredande av tjänstledighet åt sjukhusets personal		—	—	—	7 400	—
Sjukvård och underhåll åt sjuk personal	—	—	—	—	500	—
Säger för övrig personal, högst kronor	—	—	—	—	112 150	—
II. Arvodestillägg.						
Arvodestillägg à 360 kr. (= 120 × 3) åt 1 husmoder och 8 översköterskor (360 × 9) kronor . . . . . 3 240: —						
Arvodestillägg à 200 kr. (= 100 × 2) åt 1 överkokerska och 1 tvättföreståndersk a (200 × 2) kronor . . . . . 400: —						
eller tillhopa kronor 3 640: —, varav beräknas förslagsvis hälften eller	—	—	—	—	1 820	—
Summa förslagsanslag kronor					133 518	—

[1]) Därav 700 kronor i ersättning för bostad med bränsle och lyse.
[2]) » 365 » i hyresbidrag.

Anm. 1. Arvoden till undersköterskor utgå endast, för så vitt dessa platser icke beklädas av sjuksköterskeelever från Röda korset.

Anm. 2. Därest fri bostad tillhandahålles apotekaren, skall han därför erlägga ersättning enligt de i 19 § i avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen stadgade grunder.

Anm. 3. Om samtliga underläkarbefattningar ej äro besatta, må av därigenom uppkommande besparing förhöjt arvode av Kungl. Maj:t tilldelas tjänstgörande underläkare.

Anm. 4. I fråga om rätt för husmoder eller översköterska att för tillträdande av arvodestillägg tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring skall i tillämpliga delar gälla vad i 6 och 7 §§ i avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen är stadgat i fråga om uppflyttning till högre löneklass.

Anm. 5. Därest fri bostad med bränsle och lyse beredes förrådsförvaltaren och köksföreståndaren, skall, så länge denna förmån kvarstår, ersättning för bostad med bränsle och lyse ej till dem utgå.

Bil. nr 49.

Stat
för garnisonssjukhuset å Karlsborg,

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Enhetskostnad. Arvode. Kronor.		Summa kronor.	
I. Arvoden m. m.					
Sjukhusväbel, förutom fri bostad med bränsle och lyse . .	1	—	—	1 740	—
Översköterskor, förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt . . . . . 3 tillägg å arvodet å 120 kronor, att utgå, det första efter 3 års, det andra efter 6 års och det tredje efter 9 års väl vitsordad tjänst.	2	1 050	—	2 100	—
Kokerska (föreståndarinna för köket), förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt	1	—	—	480	—
Köksbiträde, förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt	1	—	—	360	—
Gårdskarl * och maskinistbiträde, förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt . .	1	—	—	1 050	—
För beredande av tjänstledighet åt sjukhusets personal samt till vikariatsersättning under sjukdom	—	—	—	360	—
Säger för arvoden m. m. högst kronor	—	—	—	6 090	—
II. Arvodestillägg.					
Arvodestillägg å 360 kronor (=120 × 3) åt 2 översköterskor eller tillhopa 720 kronor, varav beräknas förslagsvis hälften eller	—	—	—	360	—
Summa förslagsanslag kronor	—	—	—	6 450	—

* Avsedd även för renhållning, vedhuggning och vedbärning.

Anm. I fråga om rätt för översköterska att för tillträdande av arvodestillägg tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring skall i tillämpliga delar gälla vad i 6 och 7 §§ i avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen är stadgat i fråga om uppflyttning till högre löneklass.

Bil. nr 50.

Stat
för garnisonssjukhuset i Boden

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Enhetskostnad. Arvode. Kronor.		Summa kronor.	
I. Arvoden m. m.					
Sjukhusväbel, tillika sysslo- och uppbördsman, förutom fri bostad med bränsle och lyse	1	—	—	1 740	—
Husmoder, förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt	1	—	—	1 290	—
3 tillägg å arvodet à 120 kronor, att utgå, det första efter 3 års, det andra efter 6 års och det tredje efter 9 års väl vitsordad tjänst.					
Översköterskor, förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt	4	1 050	—	4200	—
3 tillägg å arvodet à 120 kronor, att utgå, det första efter 3 års, det andra efter 6 års och det tredje efter 9 års väl vitsordad tjänst.					
Kvinnliga sjukhusbiträden, förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt	2	450	—	900	—
Kokerska, förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt	1	—	—	600	—
Köksbiträde, förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt	1	—	—	450	—
Tvättföreståndersk a (för utförande av tvätt och lagning), förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt	1	—	—	600	—
Tvättbiträde, förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt	1	—	—	420	—
Maskinist, tillika biträdande automobilförare, förutom fri bostad med bränsle och lyse	1	—	—	1 740	—
Maskinistbiträde, förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt	1	—	—	1 050	—
Automobilförare, förutom fri bostad med bränsle och lyse	1	—	—	2 100	—
Gårdskarl *), tillika portvakt, förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt	1	—	—	1 050	—
Till chefläkarens förfogande för specialundersökningar	—	—	—	500	—
För beredande av tjänstledighet åt sjukhusets personal samt till vikariatsersättning under sjukdom	—	—	—	540	—
Säger för arvoden m. m. högst kronor	—	—	—	17 180	—
II. Arvodestillägg.					
Arvodestillägg à 360 kronor (= 120 × 3) åt 1 husmoder och 4 översköterskor eller tillhopa kronor 1,800 (= 360 × 5), varav beräknas förslagsvis hälften eller	—	—	—	900	—
Summa förslagsanslag kronor	—	—	—	18 080	—

*) Avsedd även för renhållning, vedhuggning och vedbärning.

Anm. 1. I fråga om rätt för husmoder eller översköterska att för tillträdande av arvodestillägg tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring skall i tillämpliga delar gälla vad i 6 och 7 §§ i avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen är stadgat i fråga om uppflyttning till högre löneklass.

Anm. 2. Utöver arvodena utgå kallortstillägg enligt de i 12 § i avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen stadgade grunder.

Bil. nr 51.

Stat
för arméns sjuksköterskekår
för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Enhetskostnad. Arvode. Kronor.		Summa kronor.	
Sjuksköterskor, utom fri bostad med möbler, bränsle och lyse samt kost, tvätt och fria resor	44	1 050	—	46 200	—
3 tillägg å arvodet à 120 kronor, att utgå, det första efter 3 års, det andra efter 6 års och det tredje efter 9 års väl vitsordad tjänst.					
För anställande av extra sjuksköterskor	—	—	—	13 590	—
Säger högst kronor	—	—	—	59 790	—
Arvodestillägg å 360 kronor (= 120 × 3) åt 44 sjuksköterskor eller tillhopa 15,840 kronor, varav beräknas förslagsvis hälften eller	—	—	—	7 920	—
Summa förslagsanslag kronor	—	—	—	67 710	—

Anm. 1. Sjuksköterska åtnjuter utöver arvodet kallortstillägg enligt de i 12 § i avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen stadgade grunder.

Anm. 2. I fråga om rätt för sjuksköterska att för tillträdande av arvodestillägg tillgodoräkna sig föregående tjänstgöring skall i tillämpliga delar gälla vad i 6 och 7 §§ i avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen är stadgat ifråga om uppflyttning till högre löneklass.

Anm. 3. Det i staten uppförda beloppet för anställande av extra sjuksköterskor disponeras av arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse i och för anställande av extra sjuksköterskor dels såsom vikarier för de ordinarie sjuksköterskorna under semester och sjukdom, dels ock för att stå till förfogande vid tillfällen, då sjukligheten kräver ökad sjukvårdspersonal, eller vid större förläggning av trupp till ett annat truppförbands etablissemang m. m.

Bil. nr 52.

Stat

för polispersonalen i Boden och å Karlsborg

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

I Boden.	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.	Å Karlsborg.	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Poliskommissarie	1	C. 6	Överkonstapel	1	C. 3
Överkonstaplar	5	C. 3	Konstaplar	2	C. 2
Konstaplar	18	C. 2			
Extra konstaplar	6	—			

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis	kronor	105 198: —
Arvoden till 6 extra konstaplar till belopp motsvarande lön i 1:a lönegraden i löneplan C av avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära befattningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen, förslagsvis		19 080: —
Till polispersonalens i Boden resor och till dess tillfälliga förstärkning, högst	»	600: —
Summa förslagsanslag	kronor	124 878: —

Anm. Extra konstapel åtnjuter utöver arvodet kallortstillägg enligt de i 12 § i avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen stadgade grunder.

Bil. nr 53.

Beräkning

av kostnaderna för gottgörelse för egna tjänstehästar.

Lönetillägg och furageersättning å	Lönetillägg å		Kronor.	Summa kronor.
		Generalitetet.		
— —	250 —	för 1 tjänstehäst	250 —	
765 —	— —	» sammanlagt förslagsvis 21 tjänstehästar . .	16 065 —	16 315 —
		Generalstaben.		
— —	250 —	för 45 tjänstehästar	11 250 —	
765 —	— —	» sammanlagt förslagsvis 16 tjänstehästar . .	12 240 —	23 490 —
		Kommendantskapen.		
765 —	— —	för 1 tjänstehäst åt kommendanten i Stockholm	765 —	
— —	250 —	» 1 » » kommendanten å Karlsborg	250 —	
765 —	— —	» 1 » » kommendanten i Boden .	765 —	
— —	250 —	» 1 » » en adjutant vid kommendantskapet i Boden . . .	250 —	2 030 —
		Remonteringsstyrelsen.		
765 —	— —	för 1 tjänstehäst åt chefen för remonteringsstyrelsen	— —	765 —
		Krigshögskolan.		
765 —	— —	för 1 tjänstehäst åt chefen för krigshögskolan .	— —	765 —
		Ridskolan.		
765 —	— —	för 2 tjänstehästar åt chefen för ridskolan . .	— —	1 530 —
		Krigsskolan.		
765 —	— —	för 1 tjänstehäst åt chefen för krigsskolan . .	— —	765 —
		Infanteriet.		
— —	250 —	för förslagsvis 9 hästar	2 250 —	
765 —	— —	» » 40 »	30 600 —	32 850 —
		Transport	— —	78 510 —

Löne-tillägg och furage-ersättning à		Löne-tillägg à			Kronor.		Summa kronor.	
				Transport	—	—	78 510	—
				Kavalleriet.				
—	—	250	—	för förslagsvis 98 hästar	24 500	—		
765	—	—	—	» » 303 » »	231 795	—	256 295	—
				Artilleriet.				
765	—	—	—	för förslagsvis 9 hästar	6 885	—		
765	—	—	—	» » 1 häst åt fälttygmästaren . . .	765	—	7 650	—
				Trängen.				
765	—	—	—	för 1 tjänstehäst åt inspektören för trängen . .	—	—	765	—
				Säger kronor	—	—	343 220	—

Av förestående för helt år beräknade belopp, 343 220 kronor, beräknas för tiden 1 januari—30 juni 1923 hälften eller . . . . . kronor **171 610**: —

Bil. nr 54.

Förteckning

över i stat icke uppförda arvoden m. m.*

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Arvoden till:						Summa kronor.
	köksföreståndare.	furageuppbördsmän.	maskinister.	maskinistbiträden.	kokerskor och köksbiträden.	övrig personal.	
Försvarsdepartementet.							
En officer vid lantförsvarets kommandoexpedition	— —	— —	— —	— —	— —	3 180 —	3 180 —
Portvakt vid Försvarsdepartementet	— —	— —	— —	— —	— —	1 740 —	1 740 —
Arméförvaltningen.							
Värmeingenjör å arméförvaltningens fortifikationsdepartement	— —	— —	— —	— —	— —	11 610 —	11 610 —
Officer, sakkunnig i fråga om skjutbanor, för biträde å arméförvaltningens fortifikationsdepartement	— —	— —	— —	— —	— —	1 410 —	1 410 —
Biträde åt sjukvårdsstyrelsen	— —	— —	— —	— —	— —	2 340 —	2 340 —
Chefen för arméns centrala beklädnadsverkstad	— —	— —	— —	— —	— —	1 500 —	1 500 —
Maskinisten och maskinistbiträdet vid arméförvaltningens ämbetshus	— —	— —	2 340 —	1 470 —	— —	— —	3 810 —
Portvakt vid arméförvaltningens ämbetshus	— —	— —	— —	— —	— —	468 —	468 —
Biträde vid arméförvaltningens arkiv	— —	— —	— —	— —	— —	468 —	468 —
Föreståndaren för modellkammaren	— —	— —	— —	— —	— —	2 340 —	2 340 —
Föreståndaren för livrustkammaren	— —	— —	— —	— —	— —	1 050 —	1 050 —
Föreståndaren och uppbördsmannen för artillerimuseum	— —	— —	— —	— —	— —	1 410 —	1 410 —
Biträde vid artillerimuseum	— —	— —	— —	— —	— —	930 —	930 —
Vaktmästaren vid artilleristabens lokaler å artillerigården, förutom fri bostad och vedbrand	— —	— —	— —	— —	— —	960 —	960 —
Första arméfördelningen.							
Till juridiskt biträde vid första arméfördelningen	— —	— —	— —	— —	— —	348 —	348 —
Vissa arvoden att utbetalas från första arméfördelningens stab	— —	— —	— —	— —	— —	1 710 —	1 710 —
Tillsyningsman för övningsfältet Ljungbyhed att disponeras av arméfördelningschefen	— —	— —	— —	— —	— —	234 —	234 —
Tillsyningsmannen över kronans egendom i Varberg	— —	— —	— —	— —	— —	630 —	630 —
Karlskrona grenadjärregemente	348 —	144 —	2 550 —	1 920 —	{ 660 — / 660 — }	— —	6 282 —

* Arvodesbeloppen äro beräknade för helt år.

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Arvoden till:						Summa kronor.
	köksföreståndare.	furageuppbördsmän.	maskinister.	maskinistbiträden.	kokerskor och köksbiträden.	övrig personal.	
Tillsyningsmannen vid volontärskoleetablissemanget i Ronneby	— —	— —	— —	— —	— —	660 —	660 —
Tillsyningsmannen vid landstormsförrådet n:r 12 B	— —	— —	— —	— —	— —	60 —	60 —
Tillsyningsmannen vid Senoren	— —	— —	— —	— —	— —	30 —	30 —
Kronobergs regemente	348 —	144 —	2 832 —	1 992 — 1 500 —	1 152 —	— —	7 968 —
Tillsyningsmannen över byggnaderna å Ljungbyhed	— —	— —	— —	— —	— —	234 —	234 —
Tillsyningsmannen vid Kronobergshed	— —	— —	— —	— —	— —	234 —	234 —
Hallands regemente	348 —	144 —	2 550 —	1 920 —	660 —	— —	5 622 —
Norra skånska infanteriregementet	348 —	144 —	2 550 — 2 550 —	1 710 — 1 500 —	768 —	— —	9 570 —
Södra skånska infanteriregementet	348 — 282 —	144 —	2 940 —	1 920 —	1 080 — 1 080 —	— —	7 794 —
Skånska husarregementet i Hälsingborg	282 —	348 —	2 550 —	2 340 —	1 290 —	— —	6 810 —
Skånska husarregementet i Landskrona	282 —	348 —	2 760 —	— —	750 —	— —	4 140 —
Prästerligt biträde vid Skånska husarregementets avdelning i Landskrona	— —	— —	— —	— —	— —	582 —	582 —
Tillsyningsmannen för Skånska husarregementets byggnader å Ljungbyhed (disponeras av regementschefen)	— —	— —	— —	— —	— —	234 —	234 —
Skånska dragonregementet	282 —	348 — 348 —	2 550 —	1 710 —	660 —	— —	5 898 —
Kronprinsens husarregemente	282 —	348 —	2 550 —	2 250 —	750 —	— —	6 180 —
Vendes artilleriregemente	282 — 282 — 210 —	282 — 282 —	2 550 — 2 550 —	1 710 —	660 — 660 — 660 — 660 —	— —	10 788 —
Vapenofficeren vid Vendes artilleriregemente för resor till och från kruthuset vid Råbelöv	— —	— —	— —	— —	— —	60 —	60 —
För uppbörden och redovisningen vid Råbelöv	— —	— —	— —	— —	— —	348 —	348 —
Vaktaren vid Råbelövs kruthus	— —	— —	— —	— —	— —	468 —	468 —
Tillsyningsmannen vid Rinkaby skjutfält	— —	— —	— —	— —	— —	582 —	582 —
Vaktaren vid etablissemanget å s. k. Blekedammen	— —	— —	— —	— —	— —	348 —	348 —
Skånska trängkåren	210 —	210 —	2 550 —	2 130 —	660 —	— —	5 760 —
Andra arméfördelningen.							
Till juridiskt biträde vid andra arméfördelningen	— —	— —	— —	— —	— —	348 —	348 —

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Arvoden till:						Summa kronor.
	köksföreståndare.	furageuppbördsmän.	maskinister.	maskinistbiträden.	kokerskor och köksbiträden.	övrig personal.	
Första livgrenadjärregementet . . .	348 —	144 —	2 898 —	1 710 —	660 — 660 —	— —	6 420 —
Andra livgrenadjärregementet . . .	348 —	144 —	2 550 —	1 710 —	870 — 660 —	— —	6 282 —
Volontärskolan i Norrköping . . .	— —	— —	2 130 —	— —	750 —	234 —	3 114 —
Jönköpings regemente	348 —	144 —	2 550 —	2 130 —	660 —	— —	5 832 —
Tillsyningsmannen vid Skillingaryd	— —	— —	— —	— —	— —	174 —	174 —
Kalmar regemente	348 —	144 —	3 138 —	2 100 — 1 926 —	870 — 660 —	— —	9 186 —
Smålands husarregemente	282 —	348 —	2 550 —	1 920 —	660 — 660 —	— —	6 420 —
Smålands artilleriregemente	282 —	282 —	2 550 —	2 130 —	660 —	— —	5 904 —
Vapenofficeren vid Smålands artilleriregemente för resor till och från Skillingaryd	— —	— —	— —	— —	— —	60 —	60 —
Förvaltaren vid Skillingaryds skjutfält	— —	— —	— —	— —	— —	1,410 —	1,410 —
Östgöta trängkår	210 —	210 —	2 550 —	2 058 —	660 —	— —	5 688 —
Prästerligt biträde vid Östgöta trängkår	— —	— —	— —	— —	— —	582 —	582 —
Tredje arméfördelningen.							
Till juridiskt biträde vid tredje arméfördelningen	— —	— —	— —	— —	— —	348 —	348 —
Vissa arvoden att utbetalas från tredje arméfördelningens stab . .	— —	— —	— —	— —	— —	96 —	96 —
Tillsyningsmannen över kronans byggnader å Karlstens fästning .	— —	— —	— —	— —	— —	468 —	468 —
Tillsyningsmannen över kronans byggnader å skansen Kronan . .	— —	— —	— —	— —	— —	120 —	120 —
Västgöta regemente	348 —	144 —	2 550 —	1 710 — 1 710 —	660 —	— —	7 122 —
Skaraborgs regemente	348 —	144 —	2 550 —	1 710 — 1 500 —	660 —	— —	6 912 —
Tillsyningsmannen över byggnader å Axvall	— —	— —	— —	— —	— —	348 —	348 —
Älvsborgs regemente	348 —	144 —	2 550 —	1 710 — 1 500 —	660 —	— —	6 912 —
Tillsyningsmannen vid Fristahed .	— —	— —	— —	— —	— —	234 —	234 —
Bohusläns regemente	348 —	144 —	2 550 —	1 710 — 1 500 —	660 —	— —	6 912 —
Tillsyningsmannen över byggnader å Backamo	— —	— —	— —	— —	— —	234 —	234 —
Livregementets husarer	282 —	348 —	2 550 —	1 710 —	660 —	— —	5 550 —
Göta artilleriregemente	282 —	282 —	2 706 —	1 710 — 1 710 —	660 —	— —	7 350 —
Vaktaren vid Tånga hed	— —	— —	— —	— —	— —	120 —	120 —
Tillsyningsmannen vid Remmene skjutfält	— —	— —	— —	— —	— —	348 —	348 —

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Arvoden till:						Summa kronor.
	köksföreståndare.	furageuppbördsmän.	maskinister.	maskinistbiträden.	kokerskor och köksbiträden.	övrig personal.	
Karlsborgs artillerikår	210 —	210 —	2 760 —	— —	660 —	— —	3 840 —
Göta ingenjörkår	210 — 144 —	210 —	2 550 —	— —	660 — 660 —	— —	4 434 —
Göta trängkår	210 —	210 —	2 550 —	1 710 —	870 —	— —	5 550 —
Prästerligt biträde vid Göta trängkår	— —	— —	— —	— —	— —	582 —	582 —
Intendenturkompaniet å Karlsborg	— —	— —	— —	— —	660 —	— —	660 —
Intendenturförrådet å Karlsborg	144 —	— —	— —	— —	— —	— —	144 —
Besiktningsman vid intendenturkompaniets å Karlsborg slakteri ävensom vid korvfabriken därstädes	— —	— —	— —	— —	— —	1 410 —	1 410 —
Vårdaren av tornuret å Karlsborgs fästning	— —	— —	— —	— —	— —	60 —	60 —
Lykttändaren för Karlsborgs fästnings gatulyktor	— —	— —	— —	— —	— —	840 —	840 —
Brandchefen å Karlsborg	— —	— —	— —	— —	— —	720 —	720 —
Förrådsvaktmästaren å Karlsborg	— —	— —	— —	— —	— —	1 740 —	1 740 —
Vallmästaren å Karlsborg	— —	— —	— —	— —	— —	1 740 —	1 740 —
Kronorättaren å Karlsborg	— —	— —	— —	— —	— —	174 —	174 —
Volontärskolan å Karlsborg	144 —	— —	— —	1 920 —	660 —	— —	2 724 —
Fjärde arméfördelningen.							
Till juridiskt biträde vid fjärde arméfördelningen	— —	— —	— —	— —	— —	348 —	348 —
Vaktaren vid Kaknäs skjutbana	— —	— —	— —	— —	— —	234 —	234 —
Kyrkogårdsfogden å Järvafältet	— —	— —	— —	— —	— —	210 —	210 —
Tillsyningsmannen vid skjutbanorna å Järvafältet	— —	— —	— —	— —	— —	348 —	348 —
Svea livgarde	348 —	144 —	2 820 —	1 830 —	870 —	— —	6 012 —
Göta livgarde	348 —	144 —	2 550 —	1 710 —	870 —	— —	5 622 —
Livregementets grenadjärer	348 —	144 —	2 550 —	1 710 — 1 500 —	870 — 1 086 —	— —	8 208 —
Södermanlands regemente	348 —	144 —	2 550 —	1 710 — 1 500 —	870 — 1 362 —	— —	8 484 —
Vaxholms grenadjärregemente	348 —	144 —	2 610 —	1 920 —	870 —	— —	5 892 —
Livgardet till häst	282 —	348 —	2 610 —	1 710 —	870 —	— —	5 820 —
Svea artilleriregemente	282 —	282 —	2 610 —	1 710 — 1 500 —	870 —	— —	7 254 —
Positionsartilleriregementet	210 —	210 —	2 550 —	— —	660 —	— —	3 630 —
Prästerligt biträde vid Positionsartilleriregementet	— —	— —	— —	— —	— —	282 —	282 —
Svea ingenjörkår	210 — 144 — 30 —	210 —	2 550 — 2 550 —	2 136 —	870 — 660 —	— —	9 360 —
Fortifikationskassör och förrådsförvaltare i Östersund (för vård av intendenturmateriel)	— —	— —	— —	— —	— —	348 —	348 —
Tillsyningsman över byggnaderna på Laxön	— —	— —	— —	— —	— —	120 —	120 —
Fälttelegrafkåren	210 —	210 —	2 550 —	1 710 —	660 —	— —	5 340 —

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Arvoden till:						Summa kronor.
	köksföreståndare.	furageuppbördsmän.	maskinister.	maskinistbiträden.	kokerskor och köksbiträden.	övrig personal.	
Flygetablissemanget å Malmen	— —	— —	2 550 —	1 710 —	660 —	— —	4 920 —
Intendenten vid flygkompaniet å Malmslätt	— —	— —	— —	— —	— —	1 740 —	1 740 —
Tillsyningsmannen vid flygförrådet å Malmslätt	— —	— —	— —	— —	— —	174 —	174 —
Svea trängkår	210 —	210 —	2 550 —	1 710 —	660 —	— —	5 340 —
Tillsyningsmannen å Sannahed	— —	— —	— —	— —	— —	174 —	174 —
Arvoden åt civil personal vid statens från generalstabens officerskår inlösta etablissemang i Stockholm	— —	— —	— —	— —	— —	27 360 —	27 360 —
Prästerligt biträde vid intendenturkompaniet i Stockholm	— —	— —	— —	— —	— —	120 —	120 —
Infanteriskjutskolan	— —	— —	— —	— —	426 —	— —	426 —
Krigsskolan, en kokerska 930 kr., en d:o 720 kr., 3 köksbiträden à 558 kr. samt en matsalsuppasserska och 2 diskerskor under vardera reservofficerskursen, envar 372 kr., ävensom övrig personal, en hushållerska 990 kr. och en kökskarl 1,290 kr.	— —	— —	— —	— —	4 440 —	2 280 —	6 720 —
Femte arméfördelningen.							
Till juridiskt biträde vid femte arméfördelningen	— —	— —	— —	— —	— —	348 —	348 —
Ridskolan	— —	— —	— —	— —	660 —	— —	660 —
Upplands infanteriregemente	348 —	144 —	2 550 —	1 710 — 1 500 —	660 —	— —	6 912 —
Dalregementet	348 —	144 —	2 550 —	1 920 — 1 500 —	660 —	— —	7 122 —
Tillsyningsmannen å Rommehed	— —	— —	— —	— —	— —	870 —	870 —
Västmanlands regemente	348 —	144 —	2 550 —	1 920 —	660 —	— —	5 622 —
Värmlands regemente	348 —	282 —	2 550 —	1 710 —	876 —	— —	5 766 —
Livregementets dragoner	282 —	348 —	2 550 —	2 082 —	750 —	— —	6 012 —
Upplands artilleriregemente	282 —	282 —	2 550 —	1 710 —	660 —	— —	5 484 —
Vapenofficeren vid Upplands artilleriregemente, för resor till och från Marma skjutfält	— —	— —	— —	— —	— —	60 —	60 —
Förrådsförvaltaren vid Marma skjutfält	— —	— —	— —	— —	— —	1 410 —	1 410 —
Vaktaren vid Marma skjutfält	— —	— —	— —	— —	— —	1 050 —	1 050 —
Västmanlands trängkår	210 —	210 —	2 550 —	1 710 —	660 —	— —	5 340 —
Sjätte arméfördelningen.							
Till juridiskt biträde vid sjätte arméfördelningen	— —	— —	— —	— —	— —	348 —	348 —
Vissa arvoden att utbetalas från sjätte arméfördelningens stab	— —	— —	— —	— —	— —	1 524 —	1 524 —

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Arvoden till:						Summa kronor.
	köksföreståndare.	furageuppbördsmän.	maskinister.	maskinistbiträden.	kokerskor och köksbiträden.	övrig personal.	
Hälsinge regemente	348 —	144 —	2 550 —	2 136 — 1 500 —	660 —	— —	7 338 —
Västerbottens regemente	348 —	144 —	2 610 — 2 550 —	1 920 —	660 —	— —	8 232 —
Jämtlands fältjägarregemente	348 —	144 —	2 550 — 2 958 —	2 160 —	660 —	— —	8 820 —
Västernorrlands regemente	348 —	144 —	2 550 —	2 160 — 1 926 —	660 — 660 — 660 — 660 —	— —	9 768 —
Norrlands dragonregemente	282 —	348 —	2 550 —	2 130 —	660 —	— —	5 970 —
Norrlands artilleriregemente i Östersund	282 —	282 —	2 610 — 2 550 —	— —	660 —	— —	6 384 —
Vaktaren vid kruthuset i Östersund	— —	— —	— —	— —	— —	522 —	522 —
Norrlands trängkår	210 —	210 —	2 760 —	1 710 —	660 —	— —	5 550 —
Kommendantskapet i Boden.							
Till juridiskt biträde vid kommendantskapet i Boden	— —	— —	— —	— —	— —	348 —	348 —
Övermaskinisten vid Bodens fästning	— —	— —	4 200 —	— —	— —	— —	4 200 —
Fyra fortväblar vid Bodens fästning à 1,740 kronor	— —	— —	— —	— —	— —	6 960 —	6 960 —
Brandchefen vid Bodens fästning	— —	— —	— —	— —	— —	468 —	468 —
Maskinistbiträde och gårdskarl vid kommendantskapet i Boden	— —	— —	— —	— —	— —	1 740 —	1 740 —
Förrådspersonal vid fortifikationsförvaltningen i Boden, därav 1 förrådsvaktmästare 2,460 kronor, 2 förrådshandräckningskarlar à 1,740 kronor, 1 skrivare och bokförare 2,460 kronor samt 1 kontorsvakt 1,050 kronor	— —	— —	— —	— —	— —	9 450 —	9 450 —
För tillsyn av den för garnisonen gemensamma brandredskapen m. m.	— —	— —	— —	— —	— —	420 —	420 —
Norrbottens regemente	348 —	144 —	2 970 —	4 290 —	1 290 —	— —	9 042 —
Norrbottens kavallerikår	210 —	210 —	2 550 —	— —	660 —	— —	3 630 —
Norrlands artilleriregemente i Boden	210 —	210 —	2 550 —	1 710 —	660 —	— —	5 340 —
Bodens artilleriregemente	282 —	210 —	2 550 —	1 710 —	720 —	— —	5 472 —
Bodens ingenjörkår	210 —	210 —	2 550 —	1 710 —	660 —	— —	5 340 —
Intendenturkompaniet i Boden	— —	— —	— —	— —	660 —	— —	660 —
Intendenturförrådet i Boden	144 —	— —	— —	— —	— —	— —	144 —
Besiktningsman vid intendenturförrådets i Boden slakteriavdelning	— —	— —	— —	— —	— —	2 100 —	2 100 —

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Arvoden till:						Summa kronor.
	köksföreståndare.	furageuppbördsmän.	maskinister.	maskinistbiträden.	kokerskor och köksbiträden.	övrig personal.	
Militärbefälet på Gottland.							
Till juridiskt biträde vid militärbefälet på Gottland	— —	— —	— —	— —	— —	234 —	234 —
Militärbefälet på Gottland	— —	— —	— —	— —	870 —	— —	870 —
Gottlands infanteriregemente	348 —	144 —	2 610 —	1 920 —	660 — / 660 —	— —	6 342 —
Gottlands artillerikår	210 —	210 —	2 550 —	— —	660 —	— —	3 630 —
Vapenofficeren vid Gottlands artillerikår för resor till och från förråden i Tingstäde	— —	— —	— —	— —	— —	60 —	60 —
Förvaltaren vid Gottlands artillerikår för resor till och från förråden i Tingstäde	— —	— —	— —	— —	— —	120 —	120 —
Tillsyningsmannen vid Tofta skjutfält	— —	— —	— —	— —	— —	582 —	582 —
D:o vid Kronans byggnader, fästningsverk och fortifikationens förråd i Tingstäde	— —	— —	— —	— —	— —	720 —	720 —
Artilleriets fabriker och tyganstalter samt kontrollpersonal.							
Fyra kontrollofficerare à 1,200 kronor	— —	— —	— —	— —	— —	4 800 —	4 800 —
Två kontrollbiträden à 750 kronor	— —	— —	— —	— —	— —	1 500 —	1 500 —
Ledaren av arbetena vid artilleriets huvudlaboratorium	— —	— —	— —	— —	— —	468 —	468 —
Förvaltaren vid Stockholms ammunitionsförråd för resor till och från Ridön	— —	— —	— —	— —	— —	120 —	120 —
Förvaltaren vid Stockholms ammunitionsförråd för resor till och från kruthuset vid Hundudden å Djurgården	— —	— —	— —	— —	— —	60 —	60 —
Vaktaren vid kruthuset å Ridön, med skyldighet att där hålla båt	— —	— —	— —	— —	— —	582 —	582 —
Tygmästaren i Stockholm för resor till och från kruthuset å Ridön	— —	— —	— —	— —	— —	60 —	60 —
Tygofficeren vid Stockholms tygstation	— —	— —	— —	— —	— —	600 —	600 —
Läkaren vid Stockholms tygstation	— —	— —	— —	— —	— —	348 —	348 —
Portvakten vid d:o, förutom fri bostad, lyse och vedbrand	— —	— —	— —	— —	— —	348 —	348 —
Två besiktningsofficerare vid Karl Gustafs stads gevärsfaktori à 1,020 kronor	— —	— —	— —	— —	— —	2 040 —	2 040 —
Läkaren vid d:o	— —	— —	— —	— —	— —	930 —	930 —
Förrådsofficeren vid ammunitionsförrådet å Karlsborg, för resor till och från de utom fästningen förlagda kruthusen	— —	— —	— —	— —	— —	90 —	90 —

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.
	Arvode till:						Summa kronor.
	köksföreståndare.	furageuppbördsmän.	maskinister.	maskinist biträden.	kokerskor och köksbiträden.	övrig personal.	
Tygförvaltaren vid ammunitionsförrådet å Karlsborg för resor till och från de utom fästningen förlagda kruthusen	— —	— —	— —	— —	— —	90 —	90 —
Arbetsofficeren vid ammunitionsfabriken å Marieberg	— —	— —	— —	— —	— —	1 200 —	1 200 —
Besiktningsofficeren vid d:o	— —	— —	— —	— —	— —	600 —	600 —
Läkaren vid d:o	— —	— —	— —	— —	— —	720 —	720 —
Förrådsofficeren vid tygstationen å Karlsborg, för resor till och från det utom fästningen förlagda tygförrådet å Vaberget	— —	— —	— —	— —	— —	60 —	60 —
Tygförvaltaren vid tygförrådet å Karlsborg för resor till och från det utom fästningen förlagda tygförrådet å Vaberget	— —	— —	— —	— —	— —	60 —	60 —
Läkaren för tygarbetarna å Karlsborgs tygstation	— —	— —	— —	— —	— —	234 —	234 —
Vaktaren vid de till Karlsborgs fästning hörande kruthusen	— —	— —	— —	— —	— —	720 —	720 —
Arbetsofficeren vid ammunitionsfabriken å Karlsborg	— —	— —	— —	— —	— —	1 500 —	1 500 —
Besiktningsofficeren vid d:o	— —	— —	— —	— —	— —	600 —	600 —
Läkaren vid d:o	— —	— —	— —	— —	— —	1 050 —	1 050 —
Styresmannen vid Åkers krutbruk (representationskostnader)	— —	— —	— —	— —	— —	870 —	870 —
Arbetsofficeren vid d:o	— —	— —	— —	— —	— —	1 200 —	1 200 —
Läkaren vid d:o	— —	— —	— —	— —	— —	870 —	870 —
Besiktningsbiträdet vid d:o, därest för befattningen avses underofficer	— —	— —	— —	— —	— —	750 —	750 —
Läkaren för tygarbetarna å Bodens tygstation	— —	— —	— —	— —	— —	120 —	120 —
Flygingenjörer.							
Två flygingenjörer à 9,300 kronor till envar	— —	— —	— —	— —	— —	18 600 —	18 600 —
Remontdepåernas personal	— —	— —	— —	— —	— —	119 915 05	119 915 05
Arvoden och expenser åt landstormsområdesbefälhavare och landstormsförrådsförvaltare	— —	— —	— —	— —	— —	181 600 —	181 600 —
Säger kronor	— —	— —	— —	— —	— —	— —	862 077 05

Av förestående för helt år beräknade belopp, 862 077 kronor 5 öre, beräknas för tiden 1 januari—30 juni 1923 hälften eller . . . . . kronor **431 038: 53**

Bil. nr 55.

Beräkning

av statsanslaget för avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl., tillhörande armén,

för tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Kronor.		Kronor.		Summa kronor.
A. Avlöningsförmåner, upptagna i vederbörliga stater för:					
Generalitetet, staber m. m.					
Generalitetet	168 780	—			
Generalstaben	260 966	—			
Artilleristaben	9 744	—			
Kommendantskapen	50 531	—			
Rullföringsbefälhavare med biträden	229 335	—			
Bataljonsläkare vid fältläkarkåren samt fältläkarstipendiater	105 705	—			
Remonteringsstyrelsen	6 390	—	831 451	—	
Undervisningsverken.					
Krigshögskolan	20 626	50			
Artilleri- och ingenjörhögskolan	21 944	—			
Ridskolan	22 457	50			
Skjutskolan för infanteriet och kavalleriet	31 493	50			
Artilleriskjutskolorna	8 995	—			
Krigsskolan	46 066	18	151 582	68	
Truppförband m. m.					
Infanteriet.					
Svea livgarde	557 469	—			
Göta »	559 227	—			
Livregementets grenadjärer	387 948	—			
Första livgrenadjärregementet	379 513	50			
Andra »	379 513	50			
Västgöta regemente	379 513	50			
Karlskrona grenadjärregemente	366 442	50			
Upplands infanteriregemente	387 948	—			
Skaraborgs regemente	371 091	—			
Södermanlands »	379 513	50			
Kronobergs »	362 656	50			
Jönköpings »	371 091	—			
Dalregementet	387 948	—			
Hälsinge regemente	396 370	50			
Älvsborgs »	379 513	50			
Hallands »	379 513	50			
Bohusläns »	379 513	50			
Västmanlands »	396 370	50			
Norrbottens »	408 149	—			
Västerbottens »	387 948	—			
Transport	7 997 253	50	983 033	68	

	Kronor.		Kronor.		Summa kronor.
Transport	7 997 253	50	983 033	68	
Kalmar regemente	362 656	50			
Värmlands »	387 948	—			
Jämtlands fältjägarregemente	387 948	—			
Norra Skånska infanteriregementet	371 091	—			
Södra » »	379 513	50			
Vaxholms grenadjärregemente	390 784	50			
Militärbefälet på Gottland samt Gottlands infanteriregemente	430 065	25			
Västernorrlands regemente	396 370	50	11 103 630	75	
Kavalleriet.					
Livgardet till häst	291 345	—			
Livregementets dragoner	291 345	—			
» husarer	275 499	—			
Smålands husarregemente	274 798	—			
Skånska husarregementet	521 231	50			
» dragonregementet	508 918	50			
Kronprinsens husarregemente	287 028	—			
Norrlands dragonregemente	287 028	—			
Norrbottens kavallerikår	112 407	—			
Överstelöjtnanter och majorer vid de sex fördelningskavalleriregementena	28 590	—	2 878 190	—	
Artilleriet.					
Svea artilleriregemente	469 968	—			
Göta »	459 911	50			
Vendes »	500 266	50			
Norrlands »	468 130	—			
Upplands »	450 915	—			
Smålands »	432 750	—			
Gottlands artillerikår	150 792	—			
Bodens artilleriregemente	367 988	50			
Positionsartilleriregementet	286 527	—			
Karlsborgs artillerikår	160 693	50			
Artilleriets fabriker och tyganstalter	349 255	—	4 097 197	—	
Fortifikationen och ingenjörtrupperna.					
Officerare och underofficerare med vederlikar vid fortifikationen	953 099	—			
Svea ingenjörkår	107 532	—			
Göta »	100 536	—			
Bodens »	66 774	—			
Norrlands »	85 674	—			
Fälttelegrafkåren	146 832	—	1 460 447	—	
Trängen.					
Officerare och underofficerare med vederlikar vid trängen	419 631	50			
Svea trängkår	55 452	—			
Transport	475 083	50	20 522 498	43	

	Kronor.		Kronor.		Summa kronor.	
Transport	475 083	50	20 522 498	43		
Göta trängkår	59 551	50				
Norrlands »	59 175	—				
Skånska trängkåren	55 760	—				
Västmanlands trängkår	68 354	—				
Östgöta »	61 155	—	779 079	—		
Intendenturen.						
Intendenturkåren	—	—	661 706	50		
Garnisonssjukhusen m. m.						
Garnisonssjukhuset i Stockholm	66 759	—				
» å Karlsborg	3 225	—				
» i Boden	9 040	—				
Arméns sjuksköterskekår	33 855	—	112 879	—		
Polispersonalen.						
Polispersonalen i Boden och Karlsborg	—	—	62 439	—	22 138 601	93
B. Kallortstillägg, förslagsvis	—	—	—	—	33 000	—
C. Arvoden för upprätthållande av veterinärvården vid vissa infanteritruppförband	—	—	—	—	2 500	—
D. Särskild ersättning å 50 öre pr dag åt sergeanter, kommenderade såsom biträden hos regementsintendenter, förslagsvis	—	—	—	—	5 748	75
E. Hyresbidrag å 112.50 kronor åt förslagsvis 200 furirer	—	—	—	—	22 500	—
F. Anställningspenningar för förslagsvis 1/9 av antalet menige volontärer	—	—	—	—	50 000	—
G. Dagavlöning åt indelt manskap:						
Infanteriet.						
Korpraler i förslagsvis 1 360 dagar å 0.90 krona	1 224	—				
Vice korpraler, beställningsmän och menige i förslagsvis 29 240 dagar å 0.60 krona	17 544	—	18 768	—		
Kavalleriet.						
Vice korpraler, beställningsmän och menige i förslagsvis 1 650 dagar å 0.60 krona	—	—	990	—	19 758	—
H. Kostnader för musikelever vid infanteriet:						
2 regementen å 300 kronor	—	—	600	—		
26 » » 150 »	—	—	3 900	—	4 500	—
I. Ersättning åt vissa löntagare i följd av arméns omorganisation	—	—	—	—	250	—
Transport	—	—	—	—	22 276 858	68

	Kronor.		Kronor.		Summa kronor.	
Transport	—	—	—	—	22 276 858	68
J. Gottgörelse för tjänstehästar	—	—	—	—	171 610	—
K. Vissa arvoden m. m.	—	—	—	—	431 038	53
L. Oförutsedda utgifter för uppehållande tillfälligtvis av furage- och sjukvårdsuppbördsmanna- samt köksföreståndarebefattningar ävensom för anställande tillfälligtvis av maskinister, eldare, kokerskor, kokerskebiträden, tillsyningsmän m. fl. och för ändring i utgående arvoden, förslagsvis	—	—	—	—	6 000	—
Summa kronor	—	—	—	—	22 885 507	21

Bil. nr 56.

Stat
för Marinförvaltningen

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente
Artilleriavdelningen.		
Kemist	1	C 12
Andre kemist	1	C 9
Fortifikationsavdelningen.		
Chef	1	—
Civilavdelningen.		
Marinöverkommissarie	1	Avd. A 1
Amiralitetsråd	1	Avd. B 20
Sekreterare, förste revisor, kamrerare	5	Avd. B 15
Aktuarie och registrator, notarier, revisorer, marinkassör	10	Avd. B 13
Advokatfiskal, som tillika förrättar advokatfiskalsgöromålen vid Stockholms station	1	—
Kontorsbiträden, kvinnliga	4	Avd. C 2
Förste expeditionsvakt	1	Avd. B 3
Expeditionsvakter	4	Avd. B 1

Löner till ovanstående kemist och andre kemist, förslagsvis	kronor	18 000: —
Löner till ovanstående övrig ordinarie personal, förslagsvis	»	165 000: —
Arvode till chefen för fortifikationsavdelningen	»	1 170: —
Vikariatsersättningar, förslagsanslag	»	4 000: —
Avlöningar till icke-ordinarie befattningshavare m. m. (häri ingår arvode till advokatfiskalen med 4.000 kronor), förslagsvis högst	»	34 500: —
Summa förslagsanslag	kronor	222 670: —

Bil. nr 57.

Stat

för flottans officerskår, flottans underofficerskår, flottans sjömanskår och flottans skeppsgossekår

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Flottans officerskår.		
Flaggmän	5	O. 8
Kommendörer	9	O. 6
Kommendörkaptener av 1:a graden	22	O. 5
Kommendörkaptener av 2:a graden	22	O. 4
Kaptener	131	O. 3
Löjtnanter	110	O. 2
Underlöjtnanter och fänrikar	55	O. 1
Flottans underofficerskår.		
Flaggunderofficerare	243	Uo. 3
Underofficerare av 2:a graden	495	Uo. 2
Underofficerare av 3:e graden	[1])675	Uo. 1
Flottans sjömanskår.		
Korpraler	1 100	Mm. 2
Menige	2 625	Mm. 1
Flottans skeppsgossekår.		
Skeppsgossar i 3:e årskursen	174	—
Skeppsgossar i 2:a årskursen	189	—
Skeppsgossar i 1:a årskursen	237	—

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare, förslagsvis	kronor	12 416 699: —
Årligt tillägg till lönen åt beställningshavare, som utan att uppbära flaggmans lön förordnas att uppehålla någon av följande befattningar, nämligen: chefsbefattningen i marinförvaltningen, chefsbefattningen i marinstaben, stationsbefälhavarbefattning eller befattning såsom högste befälhavare över kustflottan, med iakttagande att tillägget skall utgå till den, som längst innehaft någon eller några av nu nämnda befattningar	»	2 340: —
Arvode till beställningshavare, som förordnas att samtidigt uppehålla befälhavande amirals- och stationsbefälhavarämbetena i Karlskrona	»	3 480: —
Anställningspenning för förslagsvis 1/4 av de meniga	»	39 000: —
Hyresbidrag åt korpraler och meniga, förslagsvis	»	107 500: —
Dagavlöning till 174 skeppsgossar à 0,35 kronor	»	22 228: 50
Dagavlöning till 189 skeppsgossar à 0,25 kronor	»	17 246: 25
Dagavlöning till 237 skeppsgossar à 0,15 kronor	»	12 975: 75
Ordningsmannaarvoden åt skeppsgossar	»	912: 50
Summa förslagsanslag	kronor	12 622 382: —

[1]) Av underofficersbeställningarna av 3:e graden äro *högst* 10 beställningar avsedda för kockar och hovmästare, korpraler.

Anm. Vid vakanser inom korpralsgraden må de löner, som tillföljd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal menige.

Bil. nr 58.

Stat

för kustartilleriets officerskår, kustartilleriets underofficerskår, kustartilleriets manskap m. fl.

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Kustartilleriets officerskår.		
Chef	1	O. 8
Överstar	2	O. 6
Överstelöjtnanter	4	O. 5
Majorer	8	O. 4
Kaptener	52	O. 3
Löjtnanter	49	O. 2
Underlöjtnanter och fänrikar	24	O. 1
Kustartilleriets underofficerskår.		
Underofficerare av 1:a graden	67	Uo. 3
Underofficerare av 2:a graden	133	Uo. 2
Underofficerare av 3:e graden	183	Uo. 1
Kustartilleriets manskap.		
Korpraler	330	Mm. 2
Menige	775	Mm. 1
Civil personal.		
Regementspastor	1	—
Fästningspredikant	1	—

Löner till ovanstående ordinarie befattningshavare, förslagsvis	kronor	3 672 896: —
Arvode till 1 regementspastor	»	1 170: —
Arvode till 1 fästningspredikant	»	150: —
Anställningspenning för förslagsvis 1/4 av de meniga	»	12 000: —
Hyresbidrag åt korpraler, förslagsvis	»	5 000: —
Summa förslagsanslag	kronor	3 691 216: —

Anm. Vid vakanser inom korpralsgraden må de löner, som tillföljd därav inbesparas, användas till avlönande av ett mot vakanserna svarande antal menige.

Bil. nr 59.

Stat

för mariningenjörkåren, marinintendenturkåren, marinläkarkåren, flottans ecklesiastikstat och flottans poliskår m. fl.

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Mariningenjörkåren.		
Marinöverdirektör	1	—
Marindirektörer av 1:a graden	3	C. 14
Marindirektörer av 2:a graden	3	C. 13
Mariningenjörer av 1:a graden 1:a löneklassen	11	C. 12
Mariningenjörer av 1:a graden 2:a löneklassen	5	C. 10
Mariningenjörer av 2:a graden	8	C. 9
Extra mariningenjörer	4	—
Specialingenjörer av 1:a graden	5	C. 13
Specialingenjörer av 2:a graden	10	C. 12
Specialingenjörer av 3:e graden	5	C. 10
Mariningenjörsstipendiater	5	—
Marinintendenturkåren.		
Marinöverintendent	1	O. 6
Förste marinintendenter av 1:a löneklassen	2	O. 5
Förste marinintendenter av 2:a löneklassen	5	O. 4
Marinintendenter av 1:a graden	40	O. 3
Marinintendenter av 2:a graden	20	O. 2
Marinunderintendenter	10	O. 1
Marinläkarkåren.		
Marinöverläkare	1	C. 15
Förste marinläkare	3	C. 13
Marinläkare av 1:a graden	13	C. 10
Marinläkare av 2:a graden	20	—
Marinläkarestipendiater	10	—

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Flottans ecklesiastikstat.		
Regementspastorer	2	—
Bataljonspredikanter	3	—
Klockare	2	—
Kyrkvaktare	1	—
Flottans poliskår.		
(Arvoden enligt § 36 i avlöningsreglementet för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen till:)		
Poliskommissarie (Karlskrona)	1	—
Överkonstaplar »	3	C. 3
Konstaplar »	19	C. 2
Överkonstapel, tillika tjänstgörande såsom poliskommissarie	1	C. 4
Överkonstaplar (Stockholm)	2	C. 3
Konstaplar »	20	C. 2
Civil personal.		
Advokatfiskal vid Karlskrona station	1	—
Expeditionsvakter vid Karlskrona station	4	Avd. B. 1
Expeditionsvakter vid Stockholms station	4	Avd B. 1

Löner till ovanstående ordinarie beställningshavare vid mariningenjörkåren, marinintendenturkåren och marinläkarkåren, förslagsvis	kronor	1 166 835: —
Arvoden till ovanstående överkonstaplar och konstaplar, förslagsvis	»	169 098: —
Löner till ovanstående ordinarie expeditionsvakter, förslagsvis	»	22 608: —
Arvode till marinöverdirektören	»	16 000: —
Arvoden enl. löneplan C, löneklass 14 till 4 extra mariningenjörer, förslagsvis	»	23 000: —
Lönefyllnad till specialingenjör av 2:a eller 3:e graden, som förestår torpedverkstaden i Karlskrona	»	480: —
Arvoden till 5 mariningenjörsstipendiater å 1,740 kronor	»	8 700: —
Dagavlöning till marinintendenter över stat	»	2 190: —
Transport	kronor	1 408 911: —

	Transport kronor	1 408 911: —
Arvoden till 2 marinläkare av 1:a graden, sjukhusläkare, à 1,170 kronor	»	2 340: —
Två arvoden à 1,170 kronor för verkställande av ögonundersökningar och ögonbehandling	»	2,340: —
Ersättning för verkställande av ögonundersökningar av sjöofficerare och sjökadetter	»	1 500: —
Arvode till 1 marinläkare av 1:a graden, placerad å Oscar-Fredriksborg	»	600: —
Arvoden à 2,700 kronor till 20 marinläkare av 2:a graden	»	54 000: —
Arvodesförhöjning à 300 kronor till 20 marinläkare av 2:a graden	»	6 000: —
Arvoden till 10 marinläkarstipendiater à 1,410 kronor	»	14 100: —
Dagarvoden à 12 kronor till marinläkare av 2:a graden och marinläkarstipendiater samt marinläkarstipendiater över stat under tjänstgöring i land, förslagsvis högst	»	22 500: —
Ekiperingshjälp vid första anställning till marinläkarstipendiat över stat, förslagsvis högst	»	5 000: —
Avlöning till 1 regementspastor (amiralitetspastor) vid flottans station i Karlskrona	»	2 000: —
Avlöning till 1 regementspastor vid flottans station i Stockholm	»	1 860: —
Avlöning till 2 bataljonspredikanter à 1,200 kronor vid flottans station i Karlskrona	»	2 400: —
Avlöning till 1 bataljonspredikant vid flottans station i Stockholm	»	1 410: —
Avlöning till klockaren vid amiralitetsförsamlingen i Karlskrona	»	600: —
Avlöning till klockaren vid Skeppsholms församling	»	720: —
Arvode 150 kronor samt ersättning för mistad bostadsförmån 350 kronor till 1 kyrkvaktare vid amiralitetsförsamlingen i Karlskrona	»	500: —
Arvode till poliskommissarien i Karlskrona	»	3 210: —
Arvoden till extra konstaplar i Karlskrona	»	1 500: —
Arvoden till extra konstaplar i Stockholm	»	4 200: —
Vikariatsersättning åt polispersonal, förslagsvis	»	4 500: —
Arvode till 1 advokatfiskal vid Karlskrona station	»	3 000: —
	Summa förslagsanslag kronor	1 543 191: —

Anm. 1. Skulle det i staten bestämda antalet marinläkare av 2:a graden icke finnas fulltaligt, må de arvoden, som i följd därav sakna innehavare, till så stor del, som erfordras, användas till avlöning av ett vakanserna bland marinläkare av 2:a graden motsvarande antal marinläkarstipendiater.

Anm. 2. Regementspastorn (amiralitetspastorn) vid flottans station i Karlskrona är skyldig att själv hålla pastorsexpedition.

Anm. 3. Av arvodet till advokatfiskalen i Karlskrona anses 700 kronor utgöra tjänstgöringspenningar.

Anm. 4. Arvodet till poliskommissarien i Karlskrona utgår endast, när beställningen ej förenas med överkonstapelsbeställning. Utöver arvodet utgår ålderstillägg à 200 kronor efter 5 respektive 10 års väl vitsordad tjänst.

Bil. nr 60.

Stat

för vid Marinstaben anställd personal

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.
Bibliotekarie	1	—
Registrator och aktuarie med skyldighet att biträda vid övriga göromål i marinstaben	1	Avd. B. 13
Expeditionsvakt	1	Avd. B. 1

Löner till ovanstående ordinarie befattningshavare, förslagsvis	kronor	10 200: —
Arvode till 1 bibliotekarie	»	3 180: —
Summa förslagsanslag	kronor	13 380: —

Anm. Arvodet till bibliotekarien utgår endast under förutsättning, att befattningen uppehålles av officer i reserven.

Bil. nr 61.

Stat

för sjörullföringsbefälhavare med biträden

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Enhetskostnad. Arvode. Kronor.		Summa kronor.	
Sjörullföringsbefälhavare i Stockholm	1	—	—	3 600	—
Sjörullföringsbefälhavare i landsorten	5	3,180	—	15 900	—
Sjörullföringsbiträde i Stockholm	1	—	—	2 340	—
Sjörullföringsbiträden i landsorten	5	2 130	—	10 650	—
Summa kronor	—	—	—	32 490	—

Anm. Förestående arvoden äro avsedda att utgå under förutsättning, att respektive befattningar uppehållas av personal i reserven. Om och i vad mån arvodena må utgå, därest annan personal för ändamålet förordnas, beror av bestämmelser, som utfärdas av Kungl. Maj:t.

Bil. nr 62.

Stat
för Sjökrigshögskolan,

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.	Summa kronor.	
Lärare.				
Lärare i allmänna kursen, arvoden för ett till 25 veckor beräknat läsår à 350 kronor för varje timmes undervisningsskyldighet i veckan	—	—	11 900	—
Lärare i fortsättningskursen, arvoden för ett till 25 veckor beräknat läsår à 350 kronor för varje timmes undervisningsskyldighet i veckan . 11,637: 50 samt à 125 kronor för varje veckotimmes handledning vid praktiska övningar i torped- och minlära . . . 250: —	—	—	11 887	50
Ledare av krigsspelsövningar, arvoden för ett till 25 veckor beräknat läsår à 350 kronor för varje timmes undervisningssyldighet i veckan	—	—	525	—
Arvoden à högst 116 kronor pr månad enligt chefens för högskolan fördelning till repetitörer, som utöva repetitörstjänst med bibehållande av annan tjänstebefattning	—	—	1 392	—
Summa högst kronor	—	—	25 704	50
Betjäning.				
Expeditionsvakt	1	Avd. B. 1	—	—
Lön till ovanstående expeditionsvakt, förslagsvis kronor	—	—	2 988	—
Summa förslagsanslag kronor			28 692	50

Bil. nr 63.

Stat
för Sjökrigsskolan
för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Löneplan och lönegrad enligt vederbörligt avlöningsreglemente.	Enhetskostnad. Kronor.	Summa kronor.
Lärare.				
Lektor:				
Lön . . . . . 2 600: —				
Tjänstgöringspenningar . . . . . 1 400: —	2	—	4 000 —	8 000 —
Arvoden för ett till 25 veckor beräknat läsår à 350 kronor för varje timmes undervisningsskyldighet i veckan för läraren i fysik, à 250 kronor för läraren i franska språket, à 75 kronor för lärare i organisationslära samt krigs- och sjölagar å sjöofficerslinjen ävensom i reglemente för marinen och krigslagar å kustartillerilinjen samt, à 175 kronor för lärare i övriga militära ämnen vid skolan i land:				
10 × 350 . . . . . kronor 3 500: —				
8 × 250 . . . . . » 2 000: —				
10 × 75 . . . . . » 750: —				
99 × 175 . . . . . » 17 325: —	—	—	— —	23 575 —
Lärare i gymnastik och vapenföring, tillika ledare av kadetternas idrottsövningar, arvode	—	—	— —	510 —
Befälspersonal.				
Adjutant, tillika bibliotekarie	1	—	— —	— —
Kadettofficerare från flottan, arvoden	6	—	540 —	3 240 —
Kadettofficer från kustartilleriet, arvode	1	—	— —	540 —
Kadettofficer från flottan, arvode à 45 kronor i 3 månader	1	—	— —	135 —
Läkare, arvode	1	—	— —	1 020 —
Intendent, arvode	1	—	— —	1 290 —
Betjäning.				
Expeditionsvakt	1	Avd. B. 1	— —	— —
Portvakt, arvode jämte fri bostad	1	—	— —	870 —
		Summa högst kronor		39 180 —
Lön till ovanstående expeditionsvakt, förslagsvis . . . . . kronor				2 988: —
		Summa förslagsanslag kronor		42 168: —

Anm. 1. Den tillökning i lön och tjänstgöringspenningar, som i enlighet med därom utfärdade bestämmelser tillkommer lektor, utgår av avlöningsanslaget.

Anm. 2. Chefen för sjökrigsskolan äger att till extra undervisning och vikariatsarvoden disponera möjligen på grund av ändrad undervisningsplan uppstående besparingar i arvodesanslaget till lärarna.

Skulle genom ändring i undervisningsplanen brist i arvodesanslaget uppstå, äger chefen för skolan att av det å »förteckning över i stat icke uppförda arvoden m. m.» under rubrik sjökrigsskolan upptagna beloppet, 1,160 kronor, till undervisning i maskinarbete samt annan extra undervisning ävensom till vikariatsersättning fylla sådan brist.

Bil. nr 64.

Stat

för Marinintendentskolan

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Summa kronor.	
Vid Karlskrona station.			
Lärare i reglemente för marinen Lärare i intendenturtjänst . . . Lärare i övriga ämnen	—	990	—
Vid Stockholms station.			
Lärare i reglemente för marinen, arvode	1	240	—
Lärare i intendenturtjänst, arvode	1	720	—
Lärare i övriga ämnen	—	8 700	—
Till Kungl. Maj:ts disposition.			
För lärarearvoden	—	180	—
Summa kronor	—	10 830	—

Bil. nr 65.

Stat
för Skeppsgosseskolorna

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Antal.	Enhetskostnad. Arvode. Kronor.	Summa kronor.
Skolan i Karlskrona.			
Rektor:			
Lön . . . . . 4 000: —			
Tjänstgöringspenningar . . . . . 2 000: —	1	— —	6 000 —
Ordinarie ämneslärare:			
Lön . . . . . 2 200: —			
Tjänstgöringspenningar . . . . . 1 400: —	6	3 600 —	21 600 —
Extra ordinarie ämneslärare, arvoden	3	2 600 —	7 800 —
Lärare i slöjd, arvoden	2	400 —	800 —
För inövande av hornblåsare och trumslagare (därav 3,480 kronor arvode till musikledaren)	—	— —	3 900 —
Timlärare för 25 veckotimmar à 110 kronor för veckotimme, arvode	—	— —	2 750 —
Statsbidrag för rektor till elementarlärarnas nya änke- och pupillkassa	—	— —	250 —
Statsbidrag för 6 ordinarie ämneslärare till folkskollärarnas änke- och pupillkassa	—	— —	1 200 —
Säger för skolan i Karlskrona	—	— —	44 300 —
Skolan i Marstrand.			
Rektor:			
Lön . . . . . 4 000: —			
Tjänstgöringspenningar . . . . . 2 000: —	1	— —	6 000 —
Ordinarie ämneslärare:			
Lön . . . . . 2 200: —			
Tjänstgöringspenningar . . . . . 1 400: —	4	3 600 —	14 400 —
Extra ordinarie ämneslärare, arvoden	2	2 600 —	5 200 —
Lärare i slöjd, arvoden	2	300 —	600 —
För inövande av hornblåsare och trumslagare, arvode . . .	—	— —	3 480 —
Timlärare för 15 veckotimmar à 110 kronor för veckotimme	—	— —	1 650 —
Lärare för meddelande av undervisning åt de skeppsgossekåren i Marstrand tillhörande skeppsgossar, vilka äro förlagda i Stockholm, à 50 kronor i månaden under 7 månader	—	— —	350 —
Statsbidrag för rektor till elementarlärarnas nya änke- och pupillkassa	—	— —	250 —
Statsbidrag för 4 ordinarie ämneslärare till folkskollärarnas änke- och pupillkassa	—	— —	800 —
Säger för skolan i Marstrand	—	— —	32 730 —
Summa högst kronor			77 030 —

Anm. 1. Pensionsunderlaget för rektor skall utgöra 4,300 kronor. Därest befattningshavare varit tillförordnad rektor, skall sådant vid bestämmande av pensionens belopp räknas honom tillgodo på samma sätt, som om han varit befullmäktigad rektor.

Anm. 2. För ordinarie ämneslärare kan lönen höjas efter 5 år med 400 kronor, efter 10 år med ytterligare 400 kronor och efter 15 år med än ytterligare 400 kronor.

Anm. 3. Därest vid skeppsgosseskola anställd skollärare varder uppförd å övergångsstat, skall motsvarande antal ordinarie ämneslärartjänster hållas vakanta under övergångstiden. Å övergångsstat uppförd skollärare åtnjuter den enligt de före den 1 januari 1919 gällande bestämmelser honom tillkommande avlöning samt därutöver ett årligt lönetillägg å 900 kronor, vilket sistnämnda lönetillägg utgår av den för motsvarande befattning å ordinarie stat uppförda avlöningen. Därest å övergångsstat uppförd befattningshavare inom viss angiven tid förvärvar behörighet till ordinarie ämneslärartjänst, äger han rätt att utan tävlan befordras till ordinarie ämneslärare å sin förut innehavda tjänst.

Anm. 4. Extra ordinarie ämneslärare skola anställas i mån av behov efter beslut av Kungl. Maj:t i varje fall.

Bil. nr 66.

Förteckning över i stat icke uppförda arvoden m. m.

Biträde vid bokdetaljen i sjöförsvarets kommandoexpedition	2 100: —

Sjökrigsskolan.

Till undervisning i maskinarbete samt annan extra undervisning ävensom till vikariatsersättning	1 160: —

Flottans station i Karlskrona.

1 biträde vid bokdetaljen	1 590: —
4 uppbördsmän i sjömanskårens kompaniers rustkammare å 157: 50 kronor per månad	7 560: —
1 uppbördsman vid sjömanskårens matinrättning	348: —
1 » » skeppsgossekårens matinrättning	282: —
1 » » sjöreservens matinrättning	210: —
1 » » flottans sjukhus matinrättning	144: —
1 » » torpedberedskapens matinrättning	144: —
Till båtsmän tjänstgörande utom varvet	550: —
1 eldare i stationsbefälhavarens kanslihus	1 680: —
1 » » sjömanskårens matinrättning	2 400: —
1 » » skeppsgossekårens »	2 400: —
1 » » sjöreservens »	2 040: —
1 tvättföreståndarska	1 500: —

Flottans station i Stockholm.

4 uppbördsmän i sjömanskårens kompaniers rustkammare å 167: 50 kronor per månad	8 040: —
1 uppbördsman vid sjömanskårens matinrättning	348: —
1 » » sjöreservens »	204: —
1 » » torpedberedskapens »	144: —
1 » » minberedskapens »	144: —
1 tillsyningsman vid koldepå i Norrland	600: —
Till båtsmän tjänstgörande utom varvet	580: —
1 föreståndarska för stationens tvätt- och badinrättning	1 170: —
1 uppbördsman, tillika maskinist, i stationens tvätt- och badinrättning	2 460: —
1 kontrollant i stationens tvätt- och badinrättning	348: —

Skeppsgossekåren i Marstrand.

1 musikinstruktör	294: —
1 läkare	2 340: —
1 sjuksköterska å 810 kr. per år jämte ersättning för kost med 1 470 kr. per år	2 280: —
Till vakthållning	5 846: —

Vaxholms fästning

och

Vaxholms kustartilleriregemente.

Till juridiskt biträde åt kommendanten	300: —
1 uppbördsman vid matinrättningen å Oscar-Fredriksborg	282: —
1 » » » » Vaxholmen	210: —
1 » » » » Rindö redutt	144: —
1 » » » » Värmdön (3:e och 5:e batterierna)	36: —
1 » » » » Hörningsholms fästning	36: —
Transport kronor	49 914: —

Transport kronor	49 914: —
Tillsyningspersonal för bevakning inom fästningen	4 800: —
» vid Norrlands mineringsavdelning	840: —
2 sjuksköterskor å 252 kronor 50 öre per månad	6 060: —
4 maskinister i belysningsstationerna å kronor 3 360: —	13 440: —

Karlskrona fästning

och

Karlskrona kustartilleriregemente.

Juridiskt biträde åt regementschefen	300: —
1 uppbördsman vid matinrättningen i regementets kaserner i Karlskrona	282: —
1 » » » å Kungsholms fort	210: —
1 » » » » Västra Hästholmsfort	144: —
1 » » » » Ellenabbsbatteriet	144: —
1 » » » » Almö	72: —
1 » » » » Aspö	72: —
1 » » » » Oscarsvärn	144: —
Tillsyningspersonal för bevakning	4 128: —
1 eldare vid matinrättningen i stadskasernen	2 040: —
1 maskinist vid värmeledningen å Kungsholms fort	2 400: —
1 maskinist och eldare vid bad- och tvättinrättningen	1 740: —
2 eldare vid värmeledningen i stadskasernen	2 520: —
1 kokerska å Kungsholms fort	1 500: —

Älvsborgs fästning

och

Älvsborgs kustartillerikår.

1 uppbördsman vid matinrättningen å Nya Varvet eller å Oscar II:s fort	210: —
Tillsyningspersonal	1 450: —
1 sjuksköterska å 810 kronor per år jämte ersättning för kost med 1 470 kronor per år	2 280: —

Hemsö fästning.

Tillsyningspersonal för bevakning	840: —

---

2 tillsyningsmän vid stationernas häkten och arrester å 174 kr.	348: —
Av förestående för helt år beräknade belopp tillhopa kronor	95 878: —
beräknas för tiden 1 januari—30 juni 1923 hälften eller kronor	**47 939**: —

Bil. nr 67.

Beräkning

av statsanslaget för avlöning till personal vid kårer och stater m. fl., tillhörande marinen,

för tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Kronor.		Kronor.		Summa kronor.	
A. Avlöningsförmåner, upptagna i vederbörliga stater för:						
Kårer och stater m. m.						
Flottans officerskår, flottans underofficerskår, flottans sjömanskår och flottans skeppsgossekår	6 311 191	—				
Kustartilleriets officerskår, kustartilleriets underofficerskår och kustartilleriets manskap m. fl.	1 845 608	—				
Mariningenjörkåren, marinintendenturkåren, marinläkarkåren, flottans ecklesiastikstat och flottans poliskår m. fl.	771 595	50				
Vid marinstaben anställd personal	6 690	—				
Sjörullföringsbefälhavare med biträden	16 245	—	8 951 329	50		
Undervisningsverken.						
Sjökrigshögskolan	14 346	25				
Sjökrigsskolan	21 084	—				
Marinintendentskolan	5 415	—				
Skeppsgosseskolorna	38 515	—	79 360	25	9 030 689	75
B. Båtsmanskompanierna, förslagsvis	—	—	—	—	250	—
C. Månadslön, arvoden m. m. till personal vid flottans sjukhus i Karlskrona, högst	—	—	—	—	20 000	—
D. Arvoden m. m. enligt förteckning	—	—	—	—	47 939	—
E. Oförutsedda utgifter för uppehållande tillfälligtvis av uppbördsmannabefattningar m. m. samt för eventuellt behövliga ändringar i arvoden, förslagsvis	—	—	—	—	6 000	—
F. Ålderstillägg	—	—	—	—	6 000	—
Summa kronor	—	—	—	—	9 110 878	75

Bil. nr 68.

Stat
för marinens reservpersonal

för helt år räknat att gälla under tiden 1 januari—30 juni 1923.

	Kronor.		Summa kronor.	
Reservofficerare vid flottan.				
8 reservunderlöjtnanter under 6 månader (repetitionsövning).				
16 fänrikar i reserven under 12 månader (första tjänstgöring).				
Avlöningsmedel till ovanstående reservofficerare vid flottan, förslagsvis	56 520	—		
Beklädnadsersättning för en gång till 16 fänrikar i reserven à 200 kronor	3 200	—		
Extra » » » » » 16 » » » » 200 »	3 200	—	62 920	—
Reservofficerare vid kustartilleriet.				
2 reservlöjtnanter under 6 månader.				
2 reservunderlöjtnanter under 6 månader.				
28 fänrikar i reserven under 45 dagar.				
Avlöningsmedel till ovanstående reservofficerare vid kustartilleriet, förslagsvis	16 485	—		
Beklädnadshjälp för en gång till 28 fänrikar i reserven à 200 kronor	5 600	—		
Extra » » » » » 28 » » » » 200 »	5 600	—	27 685	—
Reservofficersaspiranter vid flottan.				
1 reservofficersaspirant:				
dagavlöning à 3 kronor under 365 dagar . . . . . 1 095: —				
beklädnadsersättning för en gång . . . . . 300: —				
extra beklädnadsersättning för en gång . . . . . 300: —	1 695	—		
19 reservofficersaspiranter	32 205	—	33 900	—
Reservofficersaspiranter vid kustartilleriet.				
28 reservofficersaspiranter:				
beklädnadshjälp à 300 kronor	8 400	—		
extra » » 300 »	8 400	—	16 800	—
Marinintendenturkåren i flottans reserv.				
5 marinunderintendenter under 6 månader.				
Avlöningsmedel till ovanstående reservmarinunderintendenter, förslagsvis	7 146	—		
Beklädnadshjälp för en gång till 5 marinunderintendenter à 200 kronor	1 000	—		
Extra » » » » » 5 » » 200 »	1 000	—	9 146	—
Reservmarinintendentsaspiranter.				
1 reservmarinintendentsaspirant:				
dagavlöning à 3 kronor eller för år..... 1 095: —				
beklädnadsersättning à 20 kronor i månaden eller för år 240: —				
extra » » 30 » » » » » » 360: —	1 695	—		
4 reservmarinintendentsaspiranter	6 780	—	8 475	—
Marinläkarkåren,				
Ekiperingshjälp vid första anställning till marinläkare av 2:a graden och marinläkarstipendiater, som utan föregående anställning vid stammen utnämnts i reserven, förslagsvis högst	—	—	2,000	—
Summa förslagsanslag kronor	—	—	160 926	—

Anm. Den officerare och intendenter i reserven under tjänstgöring tillkommande avlöning utgår med $^{1}/_{365}$ av årsbeloppet av samtliga avlöningsförmåner, som tillkomma fast anställd personal av motsvarande tjänstegrad i lägsta löneklassen.

Bil. I.

Tabla

utvisande lönenämndens förslag rörande reglerandet av vissa arvoden å stater under fjärde huvudtiteln, lantförsvaret.

Befattning	Nuvarande arvodesbelopp		Förslag: Årsbelopp varefter arvode skall utgå för senare halvåret 1922		Förslag: Årsbelopp att upptagas å 1923 års stat		Anmärkningar
Stat för generalitetet.							
Såsom brigadchef förordnad regementschef vid infanteriet (12)	600	—	600	—	600	—	
Stat för generalstaben.							
Bibliotekarie (1)	2 610	—	2 610	—	3 180	—	
Aktuarie (3)	2 610	—	2 610	—	3 180	—	
Stat för artilleristaben.							
Artilleristabsofficer, chef för konstruktionsavdelningen (1)	1 740	—	1 200	—	1 200	—	Viss anm. till staten föreslagen; jfr betänkandet.
Artilleristabsofficer (3)	1 410	—	600	—	600	—	
D:o (3)	1 170	—	600	—	600	—	
D:o (2)	870	—	600	—	600	—	
Infanteriofficer (1)	1 170	—	600	—	600	—	
Stat för remonteringsstyrelsen.							
Redogörare (1)	2 100	—	2 100	—	3 180	—	
Stat för krigshögskolan.							
Till lärarna i tvångsämnena beräknas arvoden årligen till 350 kronor för varje timmes undervisningsskyldighet i veckan, eller 350 × 32	11 200	—	13 440	—	13 440	—	Arvodesposten föreslås att upptagas under rubrik: »Arvoden för ett till 30 veckor beräknat läsår till lärare i tvångsämnen å 420 kronor för varje timmes undervisningsskyldighet i veckan eller 32 × 420».

Befattning	Nuvarande arvodesbelopp	Förslag: Årsbelopp varefter arvode skall utgå för senare halvåret 1922	Förslag: Årsbelopp att upptagas å 1923 års stat	Anmärkningar
Till lärarna i de valfria ämnena beräknas arvoden till 350 kronor för varje timmes undervisningsskyldighet i veckan, eller 350 × 24	8 400 —	7 200 —	7 200 —	Anslagsposten föreslås att upptagas under rubrik: »Arvoden för ett till 30 veckor beräknat läsår till lärare i de valfria ämnena à 300 kronor för varje timmes undervisningsskyldighet i veckan eller 24 × 300». Viss övergångsbestämmelse föreslagen; jfr betänkandet.
Lärare i ridning	1 170 —	960 —	960 —	
Repetitörer	1 170 —	1 125 —	1 125 —	
	— —	— —	1 400 —	Ny anslagspost, att i 1923 års stat uppföras under rubrik: »Till chefens för högskolan disposition för beredande av ersättning till lärare, som tages i anspråk för rättande och bedömande av skrivningar vid inträdesprövningarna, med högst 4 kronor för varje sådan skrivning».
Stat för artilleri- och ingenjörhögskolan.				
För bibliotekets och samlingarnas vård och redovisning	360 —	— —	— —	Arvodet föreslås skola indragas.
Lärare i artilleri- och tillämpad mekanik vid högre artillerikursen (1)	2 460 —	2 460 —	2 460 —	
Lärare i artilleri vid allmänna artillerikursen med undervisningsskyldighet jämväl vid högre fortifikationskursen (1)	1 740 —	1 740 —	1 740 —	
Lärare i befästningskonst vid högre och allmänna fortifikationskurserna (1)	1 980 —	2 100 —	2 100 —	
Lärare i förbindelseläran och tillämpad mekanik vid högre fortifikationskursen med undervisningsskyldighet i befästningskonst med förbindelselära vid allmänna artillerikursen (1)	1 410 —	1 470 —	1 470 —	

Befattning	Nuvarande arvodesbelopp	Förslag: Årsbelopp varefter arvode skall utgå för senare halvåret 1922	Förslag: Årsbelopp att upptagas å 1923 års stat	Anmärkningar
Lärare i krigskonst vid högre artilleri- och fortifikationskurserna (1)	1 050 —	1 050 —	1 050 —	
Lärare i krigskonst vid allmänna artilleri- och fortifikationskurserna (1)	1 650 —	1 650 —	1 650 —	
Lärare i byggnadskonst och beskrivande geometri (1)	1 410 —	1 380 —	1 380 —	
Lärare i matematik (1)	4 080 —	4 080 —	4 080 —	
Lärare i fysik (1)	2 580 —	2 640 —	2 640 —	Viss övergångsbestämmelse föreslagen; jfr betänkandet.
Lärare i kemi (1)	2 460 —	2 340 —	2 340 —	
Till biträdande lärare och repetitorer	4 650 —	4 000 —	4 000 —	
Stat för ridskolan.				
Förvaltare, förutom fri bostad och bränsle samt planteringsland	1 650 —	1 650 —	1 950 —	
För beredande av två tillägg å arvodet åt förvaltaren å 150 kronor, det ena efter 5 års och det andra efter 10 års väl vitsordad tjänst	300 —	300 —	— —	Arvodestilläggen föreslås skola indragas från och med år 1923. Jfr närmast föregående anslagspost.
Förste lärare i ridning (1)	2 910 —	1 800 —	1 800 —	
Andre lärare i ridning (2)	2 100 —	1 350 —	1 350 —	
Lärare i krigsvetenskap (1)	1 170 —	1 200 —	1 200 —	
Stat för skjutskolan för infanteriet och kavalleriet jämte extra anslaget till ökade arvoden åt lärarpersonalen vid skolan.				[1]) = arvoden enligt staten. [2]) = arvoden från extra anslaget. Arvodena uppföras från och med år 1923 i sin helhet på staten, från vilket år extra anslaget uteslutes ur riksstaten.
Förste lärare (3)	[1])480 + [2])600	[1])480 + [2])600	1 080 —	
Andre lärare (5)	[1])240 + [2])300	[1])240 + [2])300	540 —	
Repetitörer (5)	[2])200	[2])200	200 —	
Stat för artilleriskjutskolorna.				
a) *fältartilleriets skjutskola:*				
chef (1)	360 —	360 —	360 —	
andre lärare (1)	180 —	180 —	180 —	
målkapten (1)	180 —	— —	— —	Arvodena föreslås skola indragas.
chef för instruktionsbatteriet (1)	240 —	— —	— —	
chef för spanings- och förbindelseavdelningen (1)	120 —	— —	— —	

Befattning	Nuvarande arvodesbelopp	Förslag: Årsbelopp varefter arvode skall utgå för senare halvåret 1922	Förslag: Årsbelopp att upptagas å 1923 års stat	Anmärkningar
b) *fästnings- och positionsartilleriets skjutskola:*				
chef (1)	240 —	240 —	240 —	
andre lärare (1)	180 —	180 —	180 —	
målkapten (1)	180 —	— —	— —	Arvodena föreslås skola indragas.
chef för instruktionsbatteriet (1)	180 —	— —	— —	
Stat för krigsskolan.				
a) *officerskursen:*				
kompanichef (1)	1 740 —	1 500 —	1 500 —	Befattningen föreslås skola upptagas i staten såsom: »Kompanichef med skyldighet att meddela undervisning i krigslagar samt tjänstgörings- och infanteriexercisreglemente».
subalternofficer av infanteriet (4)	1 410 —	600 —	600 —	»Kadettofficer av infanteriet.»
subalternofficer av kavalleriet (1)	1 410 —	900 —	900 —	Befattningen föreslås skola upptagas i staten såsom »Kadettofficer av kavalleriet med skyldighet att meddela undervisning i ridning, hästkännedom och kavalleriexercisreglemente».
förste lärare i krigskonst (1)	1 740 —	1 350 —	1 350 —	
andre d:o i d:o (1)	1 170 —	1 020 —	1 020 —	
förste lärare i vapenlära och artilleriexercisreglemente (1)	1 740 —	1 200 —	1 200 —	
andre lärare i d:o d:o (1)	1 170 —	900 —	900 —	
förste lärare i krigsbyggnadskonst (1)	1 740 —	1 200 —	1 200 —	
andre d:o i d:o (1)	1 170 —	900 —	900 —	
förste lärare i topografi (1)	1 740 —	1 200 —	1 200 —	
andre d:o i d:o (1)	1 170 —	900 —	900 —	
lärare i gymnastik och vapenföring (1)	1 740 —	1 020 —	1 020 —	
lärare i krigslagar, tjänstgörings- och infanteriexercisreglemente (1)	1 170 —	— —	— —	Arvodet föreslås skola indragas (jfr ovan kompanichefen).
lärare i stats- och samhällslära (1)	870 —	870 —	870 —	
lärare i militärförvaltning (1)	870 —	720 —	720 —	
lärare i militär sundhets- och förbandslära (1)	360 —	— —	— —	Arvodet föreslås skola under viss förutsättning indragas; eljest kvarstå oförändrat.
lärare i ridning, hästkännedom och kavalleriexercisreglemente (1)	600 —	— —	— —	Arvodet föreslås skola indragas (jfr ovan kadettofficeren av kavalleriet.)

Befattning	Nuvarande arvodesbelopp	Förslag: Årsbelopp varefter arvode skall utgå för senare halvåret 1922	Förslag: Årsbelopp att upptagas å 1923 års stat	Anmärkningar
biträdande lärare	5 940 —	5 900 —	5 900 —	Förslag ang. ändrad rubrik för anslagsposten (jfr betänkandet).
b) *reservofficerskursen:*				
befälhavare (lärare) (1)	720 —	600 —	600 —	Kompanichef (lärare).
lärare (subalternofficer) (4)	600 —	300 —	300 —	Kadettofficer (lärare).
Extra anslaget till vissa kostnader för krigsskolans verksamhet.				
Köksföreståndare och furageuppbördsman (1)	1 500 —	1 500 —	1 740 —	
Bataljonsadjutant, tillika biträde åt intendenten (1)	1 200 —	1 200 —	1 410 —	
Lärare i krigskonst vid reservofficerskurs (1)	600 —	600 —	450 —	
D:o för ytterligare en kurs	600 —	600 —	450 —	
Kompaniadjutant vid reservofficerskurs, tillika vapenunderofficer (1)	600 —	600 —	705 —	
D:o för ytterligare en kurs	600 —	600 —	705 —	
Stat för officerare m. fl. vid fortifikationen.				
Avdelningschef (3)	930 —	— —	— —	Arvodena föreslås skola indragas.
Stabsofficerare (10)	720 —	600 —	600 —	Viss anm. till staten föreslagen; jfr betänkandet.
Gratifikationer till biträden på byggnadsavdelningen m. m.	1 600 —	1 600 —	— —	Anslagsposten föreslås skola indragas.
Stat för garnisonssjukhuset i Stockholm.				
Husmoder (1), förutom fri bostad med möbler och sängservis, bränsle och lyse samt kost och tvätt	1 020 —	1 020 —	1 290 —	Nuvarande naturaförmåner bibehållas oförändrade efter 1923 års ingång.

Befattning	Nuvarande arvodesbelopp		Förslag: Årsbelopp varefter arvode skall utgå för senare halvåret 1922		Förslag: Årsbelopp att upptagas å 1923 års stat		Anmärkningar
2 tillägg å arvodet à 200 kronor, det ena efter 5 års och det andra efter 10 års väl vitsordad tjänst	—	—	—	—	—	—	Från och med år 1923: 3 tillägg å arvodet à 120 kronor, att utgå, det första efter 3 års, det andra efter 6 års och det tredje efter 9 års väl vitsordad tjänst. Viss anm. till 1923 års stat, avsedd att ersätta nuv. anm. 4, föreslagen i betänkandet.
Översköterska (8), förutom naturaförmåner och arvodestillägg, som enligt ovan tillkommer husmoder	780	—	780	—	1 050	—	Beträffande naturaförmåner och arvodestillägg ävensom viss anm. till 1923 års stat, se ovan i fråga om husmoder.
Maskinistbiträde (2)	1 410	—	1 410	—	1 650	—	
Gårdsvaktmästare, tillika trädgårdsmästare (1)	1 740	—	1 740	—	1 920	—	
Stat för garnisonssjukhuset å Karlsborg.							
Översköterska (2), förutom enahanda naturaförmåner och arvodestillägg, som tillkomma husmoder vid garnisonssjukhuset i Stockholm	780	—	780	—	1 050	—	Beträffande naturaförmåner och arvodestillägg ävensom viss anm. till 1923 års stat, se husmoder vid garnisonssjukhuset i Stockholm.
Stat för garnisonssjukhuset i Boden.							
Husmoder (1), lika med husmoder vid garnisonssjukhuset i Stockholm	1 020	—	1 020	—	1 290	—	D:o d:o d:o.
Översköterska (4), förutom enahanda naturaförmåner och arvodestillägg, som tillkomma husmoder vid garnisonssjukhuset i Stockholm	780	—	780	—	1 050	—	D:o d:o d:o.
Stat för arméns sjukskötersekår.							
Sjuksköterska (44), förutom fri bostad med möbler, bränsle och lyse samt kost, tvätt och fria resor	930	—	930	—	1 050	—	Nuvarande naturaförmåner bibehållas oförändrade efter 1923 års ingång. Från och med år 1923: 3 tillägg å arvodet à 120 kronor, att utgå, det första efter 3 års, det andra efter 6 års och det tredje efter 9 års väl vitsordad tjänst. Viss anm. till 1923 års stat; jfr betänkandet.

Bil. II.

Tabla

utvisande lönenämndens förslag rörande reglerandet av vissa arvoden å stater under fjärde huvudtiteln, sjöförsvaret.

Befattning	Nuvarande arvodesbelopp		Förslag: Årsbelopp varefter arvode skall utgå för senare halvåret 1922		Förslag: Årsbelopp att upptagas å 1923 års stat		Anmärkningar
Stat för flottans officerskår m. fl.							
Årligt tillägg till lönen åt beställningshavare, som utan att uppbära flaggmans lön förordnas att uppehålla någon av följande befattningar, nämligen: chefsbefattningen i marinförvaltningen, chefsbefattningen i marinstaben, stationsbefälhavarebefattning eller befattning såsom högste befälhavare över kustflottan, med iakttagande att, tillägget skall utgå till den som längst innehaft någon eller några av nu nämnda befattningar	2 340	—	2 340	—	2 340	—	
Arvode till beställningshavare, som förordnas att samtidigt uppehålla befälhavande amirals- och stationsbefälhavarämbetena i Karlskrona	3 480	—	3 480	—	3 480	—	
Stat för marinstaben.							
Bibliotekarie (1)	2 610	—	2 610	—	3 180	—	
Stat för sjökrigshögskolan.							
Lärare i allmänna kursen, arvoden à 350 kronor för varje timmes undervisningsskyldighet i veckan	11 900	—	11 900	—	11 900	—	
Lärare i fortsättningskursen, arvoden à 350 kronor för varje timmes undervisningsskyldighet i veckan	11 637	50	11 637	50	11 637	50	

Befattning	Nuvarande arvodesbelopp	Förslag: Årsbelopp varefter arvode skall utgå för senare halvåret 1922	Förslag: Årsbelopp att upptagas å 1923 års stat	Anmärkningar
Ledare av krigsspelsövningar, arvode enligt chefens för högskolan fördelning	175 —	525 —	525 —	Anslagsposten föreslås att upptagas under rubrik: »Ledare av krigsspelsövningar, arvoden à 350 kronor för varje timmes undervisningsskyldighet i veckan».
Repetitörer, arvoden à högst 116 kronor per månad enligt chefens för högskolan fördelning till repetitör, som utövar repetitörtjänst med bibehållande av annan tjänstebefattning	1 392 —	1 392 —	1 392 —	
Stat för sjökrigsskolan.				Anslagsposten föreslås att upptagas under rubrik: »Arvoden för ett till 25 veckor beräknat läsår à 350 kronor för varje timmes undervisningsskyldighet i veckan för läraren i fysik, 250 kronor för läraren i franska språket, 75 kronor för lärare i organisationslära samt krigs- och sjölagar å sjöofficerslinjen ävensom i reglemente för marinen och krigslagar å kustartillerilinjen och 175 kronor för lärare i övriga militära ämnen vid skolan i land: 10×350 kronor 3 500; 8×250 » 2 000; 10×75 » 750; 99×175 » 17 325».
Arvoden för läsår à 350 kronor för varje timmes undervisningsskyldighet i veckan för lärare i ämnena fysik och franska språket och à 175 kronor för lärare (icke lektor) i andra ämnen vid skolan i land: 18×350 kronor ... 6 300: — 109×175 » ... 19 075: —	25 375 —	23 575 —	23 575 —	
Lärare i gymnastik och vapenföring, tillika ledare av kadetternas idrottsövningar (1)	1 170 —	510 —	510 —	
Kadettofficerare från flottan, arvode (6)	540 —	540 —	540 —	
Kadettofficer från kustartilleriet, arvode (1)	540 —	540 —	540 —	
Kadettofficer från flottan (1), arvode à 45 kronor i 3 månader	135 —	135 —	135 —	
Stat för marinintendentskolan.				
Vid Karlskrona station.				
Lärare i reglemente för marinen, Lärare i intendenturtjänst, Lärare i övriga ämnen	990 —	990 —	990 —	
Vid Stockholms station.				
Lärare i reglemente för marinen	240 —	240 —	240 —	
Lärare i intendenturtjänst	720 —	720 —	720 —	
Lärare i övriga ämnen	8 700 —	8 700 —	8 700 —	

Bil. III.

Tabla

upptagande de å vederbörliga för lantförsvaret, resp. sjöförsvaret avsedda »Förteckningar över i stat icke uppförda arvoden» förekommande arvoden m. m., vilka utgå till ordinarie beställningshavare utöver fastställd lön, ävensom lönenämndens förslag till samma arvodens reglerande.

Befattning	Nuvarande arvodesbelopp		Förslag: Årsbelopp varefter arvode skall utgå för senare halvåret 1922		Förslag: Årsbelopp att upptagas på vederbörlig arvodesförteckning för år 1923	
Avd. a.						
Köksföreståndarna vid arméns truppförband, skolor m. m.	högst 348	—	Oförändrade			
Furageuppbördsmännen vid arméns truppförband	högst 348	—	Oförändrade			
Uppbördsmännen vid marinens matinrättningar i land	högst 348	—	Oförändrade			
Tillsyningsmän vid häkten och arrester å flottans stationer (2)	174	—	174	—	174	—
Avd. b.						
Vapenofficerare m. fl. befattningshavare för vissa tjänsteresor	högst 120	—	Oförändrade			
Avd. c.						
I. Lantförsvarets förteckning.						
Arméförvaltningen.						
Officer, sakkunnig i fråga om skjutbanor för biträde å fortifikationsdepartementet	1 410	—	1 410	—	1 410	—
Chefen för arméns centrala beklädnadsverkstad	1 740	—	1 500	—	1 500	—
Portvakt vid arméförvaltningens ämbetshus	468	—	468	—	468	—
Biträde vid arméförvaltningens arkiv	468	—	468	—	468	—
Första arméfördelningen.						
För uppbörden och redovisningen vid Råbelöf	348	—	348	—	348	—
Andra arméfördelningen.						
Uppbördsman för intendenturmateriel vid volontärskolan i Norrköping	234	—	234	—	234	—
Tredje arméfördelningen.						
Vissa arvoden att utbetalas genom arméfördelningsstaben	96	—	96	—	96	—
Tillsyningsmannen över kronans byggnader å skansen Kronan	120	—	120	—	120	—

Befattning	Nuvarande arvodesbelopp	Förslag: Årsbelopp varefter arvode skall utgå för senare halvåret 1922	Förslag: Årsbelopp att upptagas på vederbörlig arvodesförteckning för år 1923
Besiktningsmannen vid intendenturkompaniets å Karlsborg slakteri	1 410 —	1 410 —	1 410 —
Brandchefen å Karlsborg	720 —	720 —	720 —
Kronorättaren å d:o	174 —	174 —	174 —
Fjärde arméfördelningen.			
Kyrkogårdsfogden[1]) å Järvafältet	210 —	210 —	210 —
Tillsyningsmannen[1]) vid skjutbanorna å Järvafältet	348 —	348 —	348 —
Fortifikationskassör och förrådsförvaltare i Östersund (för vård av intendenturmateriel)	348 —	348 —	348 —
Kommendantskapet i Boden.			
Brandchefen vid Bodens fästning	468 —	468 —	468 —
Besiktningsmannen vid intendenturförrådets i Boden slakteriavdelning	2 100 —	2 100 —	2 100 —
Artilleriets fabriker m. m.			
Kontrollofficer (4)	1 410 —	1 200 —	1 200 —
Kontrollbiträde (underofficer) (2)	870 —	750 —	750 —
Kontrollbiträde (manskapsunderbefäl) (2)	348 —	[2]) 348 —	[2]) 348 —
Ledaren av arbetena vid artilleriets huvudlaboratorium	468 —	468 —	468 —
Tygofficeren vid Stockholms tygstation	720 —	600 —	600 —
Läkaren vid Stockholms tygstation	348 —	348 —	348 —
Besiktningsofficer vid Karl Gustafs stads gevärsfaktori (2)	1 170 —	1 020 —	1 020 —
Arbetsofficeren vid ammunitionsfabriken å Marieberg	1 170 —	1 200 —	1 200 —
Besiktningsofficeren vid ammunitionsfabriken å Marieberg	720 —	600 —	600 —
Läkaren vid ammunitionsfabriken å Marieberg	720 —	720 —	720 —
Läkaren för tygarbetarna vid Karlsborgs tygstation	234 —	234 —	234 —
Arbetsofficeren vid ammunitionsfabriken å Karlsborg	1 650 —	1 500 —	1 500 —
Besiktningsofficeren vid ammunitionsfabriken å Karlsborg	720 —	600 —	600 —
Läkaren vid ammunitionsfabriken å Karlsborg	1 050 —	1 050 —	1 050 —
Styresmannen vid Åkers krutbruk (representationskostnader)	870 —	870 —	870 —
Arbetsofficeren vid Åkers krutbruk	1 410 —	1 200 —	1 200 —
Besiktningsbiträdet vid Åkers krutbruk	870 —	[1])750 —	[1])750 —
Läkaren för tygarbetarna vid Bodens tygstation	120 —	120 —	120 —
II. Sjöförsvarets förteckning.			
Musikinstruktör vid skeppsgossekåren i Marstrand	294 —	294 —	294 —

[1]) Dessa båda befattningar uppehållas av samma person.
[2]) Ang. arvodes utgående till manskapsunderbefäl; jfr betänkandet.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

Sid.

I. Vissa lönefrågor vid armén och marinen ... 2

Fortsatt provisorisk giltighet av avlöningsreglementet för officerare och underofficerare m. fl. ... 2

Ifrågasatta jämkningar i lönesystemet. Marinöverläkarens avlöningsförmåner 2

Reglering av vissa arvoden m. fl. ersättningar till personal vid försvarsväsendet ... 15

Tillhandahållande av vissa utredningspersedlar m. m. ... 113

Särskild ersättning i vissa fall vid tjänstgöring å egen förläggningsort ... 126

Avlöningsförmåner för viss reservpersonal ... 140

II. Anslagsberäkning ... 153

Lantförsvaret ... 153

Avlöning till personal vid staber och truppförband m. fl. ... 153

Ökade arvoden åt lärarpersonalen vid skjutskolan för infanteriet och kavalleriet 180

Arméns personal över stat ... 181

Vissa kostnader för krigsskolans verksamhet ... 183

Sjöförsvaret ... 184

Marinförvaltningen ... 184

Avlöning till personal vid kårer och stater m. fl. ... 185

Personliga lönetillägg ... 197

Marinens reservpersonal ... 198

Gemensamma anslag ... 202

Ökade kostnader för traktamenten ... 202

Bilagor.

Förslag till kungörelse om ändrad lydelse av 25 § i avlöningsreglementet den 29 juni 1921 (nr 388) för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen ... 204

Förslag till kungörelse angående förlängd giltighetstid av avlöningsreglementet den 29 juni 1921 (nr 388) för officerare och underofficerare samt civilmilitära beställningshavare på aktiv stat m. fl. vid armén och marinen m. m. 205

Sid.
Stater m. m. 206
Tablå utvisande lönenämndens förslag rörande reglerandet av vissa arvoden å stater under fjärde huvudtiteln, lantförsvaret 293
Tablå utvisande lönenämndens förslag rörande reglerandet av vissa arvoden å stater under fjärde huvudtiteln, sjöförsvaret 299
Tablå upptagande de å vederbörliga för lantförsvaret, resp. sjöförsvaret avsedda »Förteckningar över i stat icke uppförda arvoden» förekommande arvoden m. m., vilka utgå till ordinarie beställningshavare utöver fastställd lön, ävensom lönenämndens förslag till samma arvodens reglerande 301

Stockholm, K. L. Beckmans Boktr., 1922.